Пролетарии от всички страни, съединявайте се!

ИНСТИТУТ МАРКС—ЕНГЕЛС—ЛЕНИН при ЦК на ВКП(б)

И. В. СТАЛИН

СЪЧИНЕНИЯ

ИЗДАТЕЛСТВО НА БЪЛГАРСКАТА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ

И.В.СТАЛИН

ТОМ
3

1917

МАРТ-ОКТОМВРИ

ПРЕДГОВОР

Третият том съдържа основните произведения на И. В. Сталин, отнасящи се до периода на подготовката на Великата Октомврийска социалистическа революция от 1917 година.

През 1917 година И. В. Сталин в тясно сътрудничество с В. И. Ленин ръководеше болшевишката партия и работническата класа, която се бореше за завладяването на държавната власт.

Значително място в отпечатаните в третия том произведения на И. В. Сталин заемат въпросите за болшевишкото ръководене на масите в дните на юнската и юлската демонстрация, през време на изборите за районни и градски думи* в Петроград (възванието „Към всички трудещи се, към всички работници и войници в Петроград", статиите „Против изолираните демонстрации", „Общинската кампания", „Какво се е случило?", „Стягайте редиците", „Днес — избори" и др.), през време на разгромяването на корниловското контрареволюционно въстание („Ние искаме", „Заговорът продължава", „Чужденците и заговорът на Корнилов" и др.) и през периода на непосредствената подготовка на въоръженото въстание през септември—октомври 1917 година („Към демократическо съвещание", „Двете линии", „Ще чакате, но не ще дочакате...", „Контрареволюцията се мобилизирва — гот-

* Районни и градски думи — районни и градски съвети. *Бълг. ред.*

вете се за отпор“, „Коват вериги“, „Изпит по нахалство“ и др.).

Редица произведения в този том са посветени на въпросите за борбата на партията за превръщането на Съветите от органи за мобилизиране на масите в органи на въстанието, в органи на пролетарската власт (докладите през време на извънредната конференция на петроградската организация на РСДРП(б) и на VI конгрес на болшевишката партия, статиите „Цялата власт в ръцете на Съветите!“, „Власт на Съветите“, „Стачкоизменници на революцията“, „Какво ни е нужно?“).

По-голямата част от статиите на И. В. Сталин, отпечатани в този том, бяха публикувани в книгата „На пътищата към Октомври“, която излезе през 1925 година в две издания. За пръв път тези статии бяха отпечатани във вестник „Правда“ — Централен орган на болшевишката партия, който излизаше също и под названия „Пролетарий“, „Рабочий“, „Рабочий Путь“, и в болшевишките вестници „Солдатская Правда“, „Пролетарское Дело“, „Рабочий и Солдат“ и др.

Институт Маркс—Енгелс—Ленин
при ЦК на ВКП(б)

1917

МАРТ-ОКТОМВРИ

ЗА СЪВЕТИТЕ НА РАБОТНИЧЕСКИТЕ И ВОЙНИШКИ ДЕПУТАТИ

С бързината на мълния се движи напред колесницата на руската революция. Растат и се ширят навсякъде отредите на революционните борци. Из основи се разклащат и падат устоите на старата власт. Сега, както винаги, напред върви Петроград. След него се навдига, препъвайки се понякога, необятната провинция.

Силите на старата власт загиват, но те още не са доубити. Те само са се притаили и чакат удобен случай, за да вдигнат глава и да се нахвърлят върху свободна Русия. Огледайте се наоколо и ще видите, че тъмната работа на черните сили се извършва непрекъснато . . .

Да удържи завоюваните права, за да доубие старите сили и заедно с провинцията да тласне по-нататък руската революция — ето каква трябва да бъде най-близката задача на столичния пролетариат.

Но как да се извърши това?

Какво е необходимо за това?

За *разбиването* на старата власт беше достатъчен временният съюз на въстаналите работници и войници. Защото от само себе си е ясно, че силата на руската революция е в съюза между работниците и селяните, преоблечени във войнишки шинели.

Но за да бъдат *запазени* добитите права и за да се *разгъне по-нататък* революцията — за това само *временният* съюз между работниците и войниците съвсем не е достатъчен.

За това е необходимо този съюз да бъде направен съзнателен и здрав, продължителен и устойчив, доста-

тъчно устойчив, за да може да противостои на провокаторските нападения на контрареволюцията. Защото е ясно за всички, че залогът за окончателната победа на руската революция е в заякчаването на съюза между революционния работник и революционния войник.

Органи на този съюз са именно Съветите на работническите и войнишки депутати.

И колкото по-тясно са сплотени тези Съвети, колкото по-здраво са организирани, толкова по-действителна е изразената в тях революционна власт на революционния народ, толкова по-реални са гаранциите срещу контрареволюцията.

Да бъдат засилени тези Съвети, да бъдат направени те повсеместни, да бъдат свързани помежду си начело с централния Съвет на работническите и войнишки депутати, като орган на революционната власт на народа — ето в какво направление трябва да работят революционните социалдемократи.

Работници! Стягайте по-тясно своите редици и сплотявайте се около Руската соц.-дем. работническа партия!

Селяни! Организирвайте се в селски съюзи и се сплотявайте около революционния пролетариат, вожда на руската революция!

Войници! Организирвайте се в свои съюзи и се събирайте около руския народ, единствения верен съюзник на руската революционна армия!

Работници, селяни, войници! Обединявайте се повсеместно в Съветите на работническите и войнишки депутати, в органите на съюза и властта на революционните сили в Русия!

В това е залогът за пълната победа над тъмните сили на стара Русия.

В това е и залогът за осъществяването на основните искания на руския народ: земята — за селяните, закрила на труда — за работниците, демократическа република — за всички граждани на Русия!

„Правда“, брой 8,
14 март 1917 г.
Подпис: К. Сталин

ЗА ВОЙНАТА

Неотдавна ген. Корнилов докладва на Съвета на работническите и войнишки депутати в Петроград за готвещото се настъпление на германците срещу Русия.

Родзянко и Гучков призоваха по този случай армията и населението да се готвят за война докрай.

А буржоазният печат вдигна тревога: „Свободата е в опасност, да живее войната!“ При което за тази тревога спомогна и една част от революционната руска демокрация. . .

Като слуша човек тези, които са вдигнали тревога, може да си помисли, че в Русия са се създали условия, напомнящи 1792 година във Франция, когато реакционните крале в средна и източна Европа бяха образували съюз срещу републиканска Франция за възстановяване в нея на стария строй.

И ако днешното международно положение на Русия наистина съответствуваше на положението на Франция през 1792 година, ако ние имахме срещу себе си специална коалиция на контрареволюционни крале със специална цел възстановяване в Русия на старата власт, няма съмнение, че социалдемокрацията, подобно на революционерите в тогавашна Франция, щеше да се вдигне като един човек за защита на свободата. Защото от само себе си е ясно, че спечелената с кръв свобода трябва да бъде закриляна с оръжие в ръка срещу всякакви контрареволюционни нападения, откъдето и да идат те.

Но така ли стои работата всъщност?

Войната от 1792 година беше династическа война на неограничените крале-реакционери срещу републиканска Франция, изплашени от революционния пожар в последната. Целта на войната беше да се потуши този пожар, да се възстанови във Франция стария строй и по този начин изплашените крале да бъдат гарантирани срещу революционната зараза в техните собствени държави. Именно затова така самоотвержено се сражаваха френските революционери с войските на кралете.

Не е така при днешната война. Днешната война е империалистическа война. Нейната главна цел е заграбването (анексирането) на чужди, главно аграрни територии от страна на капиталистически развитите държави. Последните се нуждаят от нови пазари за своите стоки, от удобни пътища към тези пазари, от сурови материали, от минерални богатства — и те се стараят да ги получат навсякъде, независимо от вътрешния ред на завладяваната страна.

С това се и обяснява, че настоящата война, изобщо казано, не води и не може да води до неизбежна намеса във вътрешните работи на завладяваната територия в смисъл на възстановяване в нея на стария ред.

И именно поради това днешното положение на Русия не дава основания да се бие тревога и да се провъзгласи: „Свободата е в опасност, да живее войната!"

Днешното положение на Русия напомня по-скоро Франция през 1914 година, Франция в началото на войната, когато войната между Германия и Франция стана неизбежна.

Както сега в буржоазната преса в Русия, така и тогава в буржоазния лагер във Франция забиха тревога: „Републиката е в опасност, бий германците!"

И както тогава тази тревога във Франция обхвана и мнозина от социалистите (Гед, Самба и др.), така и сега в Русия не малко социалисти тръгнаха по стъпките на буржоазните глашатаи на „революционната отбрана".

Последвалият ход на събитията във Франция показа, че тревогата беше фалшива, а крясъците за свобода и република прикриваха действителните въжделения на

френските империалисти, които се стремяха към завладяване на Елзас-Лотарингия и Вестфалия.

Ние сме дълбоко убедени, че ходът на събитията в Русия ще покаже целия фалш на невъздържаните крясъци за „свободата е в опасност“: „патриотическият“ дим ще се разсее и хората ясно ще видят истинските стремежи на руските империалисти към . . . проливите, към Персия . . .

Поведението на Гед, Самба и др. получи съответна и авторитетна оценка в определените резолюции на социалистическите конгреси в Цимервалд и Кинтал[1] (1915 — 1916 г.) против войната.

Последвалите събития потвърдиха цялата правилност и плодотворност на цимервалдските и кинталските положения.

Би било печално, ако революционната руска демокрация, която успя да събори омразния царски режим, би стояла пасивна пред фалшивата тревога на империалистическата буржоазия, повтаряйки грешките на Гед — Самба . . .

Но какво трябва да бъде нашето отношение, като партия, към съществуващата война?

Кои са практическите пътища, които могат да доведат до по-скорошното прекратяване на войната?

Преди всичко несъмнено е, че голият лозунг „долу войната!“ е съвсем негоден като практически път, тъй като, без да излиза извън пределите на пропагандирането на идеите за мир изобщо, той не дава и не може да даде нищо в смисъл на практическо въздействие върху воюващите сили за прекратяване на войната.

По-нататък. Не може да не се поздрави вчерашното възвание на Съвета на работническите и войнишки депутати в Петроград към народите в целия свят с призив да принудят те собствените си правителства да прекратят това клане. Това възвание, ако то достигне до широките маси, несъмнено ще върне стотици и хиляди работници към забравения лозунг — „Пролетарии от всички страни, съединявайте се!“ Въпреки това, не може да не се забележи, че то все пак не води направо до целта. Защото дори и да се допусне, че то ще намери широко

разпространение сред народите във воюващите държави, трудно е да се предположи, че те биха могли да последват такъв призив, щом не са си уяснили още хищническия характер на сегашната война и нейните завоевателни цели. Ние даже не говорим за това, че доколкото възванието обуславя „прекратяването на страшното клане" с предварителното събаряне на „полусамодържавния строй" в Германия, то фактически отлага „прекратяването на страшното клане" за неопределено време, подхлъзвайки се и заставайки по този начин върху гледището „война докрай", защото не се знае кога именно германският народ ще успее да събори „полусамодържавния строй" и дали ще успее изобщо в най-близко бъдеще . . .

Къде е тогава изходът?

Изходът е по пътя на натиска върху Временното правителство с искане то да изяви своето съгласие за незабавно започване на мирни преговори.

Работниците, войниците и селяните трябва да устройват митинги и демонстрации, те трябва да поискат от Временното правителство — *открито и на всеуслишание да направи опит да склони всички воюващи държави да пристъпят незабавно към мирни преговори върху принципите на признаване правото на народите на самоопределение.*

Само в такъв случай не ще има опасност лозунгът „долу войната!" да се превърне в безсъдържателен, нищо неговорещ пацифизъм, само в този случай той може да се излее в мощна политическа кампания, смъкваща маската на империалистите и разкриваща действителната подплата на сегашната война.

Защото дори и да предположим, че една от страните се откаже от преговори върху известни принципи, дори и този отказ, т. е. нежеланието да се откажат от грабителските си стремежи, ще послужи обективно като средство за ускоряване ликвидирането на „страшното клане", тъй като народите ясно ще видят в такъв случай грабителския характер на войната и изцапаното с кръв лице на империалистическите групи, за чиито алчни интереси те жертвуват живота на своите синове.

Но да бъде смъкната маската на империалистите и да бъде разкрита пред очите на масите истинската подплата на сегашната война — това именно и значи да бъде обявена действителна война на войната и сегашната война да бъде направена невъзможна.

„Правда", брой 10,
16 март 1917 г.
Подпис: К. Сталин

ПО ПЪТЯ КЪМ МИНИСТЕРСКИТЕ ПОРТФЕЙЛИ

Неотдавна в печата се появиха резолюциите на групата „Единство“[3]: за Временното правителство, за войната и за обединението.

Това е плехановско-буряновската, „оборонческата“ група*.

За характеризирането на тази група е достатъчно да се знае, че според нея:

1) „Необходимият демократически контрол над действията на Временното правителство се постига най-добре *чрез участието* на работническата демокрация във Временното правителство.“

2) „Пролетариатът е принуден *да продължава* войната“ между другото „за освобождаването на Европа от заплахите на австро-германската реакция“.

Накъсо: дайте, господа работници, заложници във Временното правителство на Гучков — Милюков и, моля, продължавайте войната за... завладяването на Цариград!

Такъв е лозунгът на плехановско-буряновската група.

И след всичко това тази група има смелостта да призовава Руската социалдемократическа работническа партия за обединение с нея!

Почтената група „Единство“ забравя, че Руската социалдемократическа работническа партия стои върху гледището на решенията на Цимервалд—Кинтал, които отричат и оборончеството, и участието в сегашното правителство,

---

*„Оборонческа“ група или „оборонци“ — т. е. привърженици на „защитата“ на отечеството. *Бел. пр.*

макар то и да е временно (да не се смесва с *революционното* Временно правителство!).

Тя не забелязва, че Цимервалд—Кинтал е отричане на Гед—Самба и обратно, обединението с Гучков — Милюков изключва единството с Руската социалдемократическа работническа партия . . .

Тя е пропуснала да забележи, че Либкнехт и Шайдеман отдавна вече не живеят и не могат да живеят в една партия. . .

Не, господа, вие сте сбъркали адреса с вашия призив за единство!

Може, разбира се, да се стремите към министерски портфейли, може да се обедините с Милюков — Гучков за . . . „продължаване на войната" и т. н., всичко това е въпрос на вкус, но каква намеса има тук Руската социалдемократическа партия и каква намеса — обединението с нея?

Не, господа, вървете си по пътя!

„Правда", брой 11,
17 март 1917 г.
Статията е без подпис.

УСЛОВИЯ ЗА ПОБЕДАТА НА РУСКАТА РЕВОЛЮЦИЯ

Революцията е в своя разгар. Избухнала в Петроград, тя се прехвърля в провинцията, обхващайки постепенно цяла необятна Русия. Нещо повече. От политическите въпроси тя неизбежно преминава към социалните въпроси, към въпросите за уреждане бита на работниците и селяните, задълбочавайки и изостряйки преживяваната криза.

Всичко това не може да не предизвика тревога в определени кръгове на владелческа Русия. Надига глава царско-помешчическата реакция. Бие тревога империалистическата клика. Финансовата буржоазия протяга ръка към отживяващата своето време феодална аристокрация за съвместно организиране на контрареволюцията. Днес те са още слаби и нерешителни, но утре могат да окрепнат и да се мобилизират против революцията. Във всеки случай те неуморно вършат своето нечисто дело, набирайки сили измежду всички слоеве на населението, без да се изключва и армията. . .

Как да бъде обуздана започващата контрареволюция?

Кои са условията, необходими за победата на руската революция?

Една от особеностите на нашата революция се състои в това, че досегашна нейна база е Петроград. Схватките и изстрелите, барикадите и жертвите, борбата и победата бяха главно в Петроград и неговите околности (Кронщад и пр.). Провинцията се ограничаваше със събиране плодовете на победата и с изразяване доверие към Временното правителство.

Като отражение на този факт възникна двувластието, фактическото разделяне на властта между Временното правителство и Петроградския съвет на работническите и войнишки депутати, който не дава спокойствие на наемниците на контрареволюцията. Петроградски съвет на работническите и войнишки депутати, като орган на революционната борба на работниците и войниците, и Временно правителство, като орган на наплашената от „крайностите" на революцията умерена буржоазия, намерила опора в инертността на провинцията — такава е картината.

В това се състои слабостта на революцията, тъй като подобно положение на нещата затвърдява откъснатостта на провинцията от столицата и липсата на контакт помежду им.

Но заедно със задълбочаването на революцията се революционизирва и провинцията. Организират се по места Съвети на работническите депутати. В движението биват въвличани селяните, които се организират в свои съюзи. Извършва се демократизиране на армията и по места се организират войнишки съюзи. Инертността на провинцията отхожда в миналото.

По този начин почвата под краката на Временното правителство се разклаща.

Заедно с това и Петроградският съвет на работническите депутати става недостатъчен за новото положение.

Необходим е общоруски орган на революционната борба на цялата руска демокрация, достатъчно авторитетен за да сплоти в едно столичната и провинциална демокрация и от орган на революционната *борба* на народа да се превърне в подходящия момент в орган на революционната *власт*, мобилизираща всички будни сили на народа срещу контрареволюцията.

Такъв орган може да бъде само Всеруският съвет на работническите, войнишки и селски депутати.

Такова е първото условие за победата на руската революция.

По-нататък. Войната, както и всичко в живота, освен отрицателни страни, има още и тази положителна страна, че тя, след като мобилизира почти цялото възрастно на-

селение на Русия, направи армията народна по дух и с това улесни обединението на войниците с въстаналите работници. С това именно се обяснява сравнителната леснина, с която избухна и победи у нас революцията.

Но армията е подвижна и бързо променлива, особено поради нейното постоянно придвижване от едно място на друго във връзка с изискванията на войната. Армията не може да стои винаги на едно място и да закриля революцията срещу контрареволюцията. Ето защо необходима е друга въоръжена сила, армия от въоръжени работници, естествено свързани с центровете на революционното движение. И ако е вярно твърдението, че революцията не може да победи без въоръжена сила, винаги готова да служи на нейните интереси, то и нашата революция не може да мине без своя собствена работническа гвардия, кръвно свързана с интересите на революцията.

Незабавно въоръжаване на работниците, работническа гвардия — такова е второто условие за победата на революцията.

Характерна черта на революционните движения например във Франция е бил несъмненият факт, че там временните правителства обикновено са възниквали на барикадите и поради това са били революционни, във всеки случай по-революционни, отколкото свиканите от тях впоследствие учредителни събрания, свиквани обикновено след „успокояването“ на страната. С това всъщност се обяснява обстоятелството, че най-опитните тогавашни революционери са се стараели да осъществят своята програма още преди свикването на учредителното събрание с помощта на революционното правителство, отлагайки това свикване. С това те са искали да поставят учредителното събрание пред факта на вече осъществените реформи.

Не така е у нас. Временното правителство у нас възникна не *на* барикадите, а *около* барикадите. И затова то не е революционно — то са̀мо се влачи след революцията, като се противи и мотае в краката. И ако се съди по това, как стъпка по стъпка революцията се задълбочава, издигайки социалните въпроси за 8-часов работен ден и за конфискуване на земите и революционизирайки провинцията — може с увереност да се каже, че бъде-

щото Всенародно учредително събрание ще бъде много по-демократично от сегашното Временно правителство, избрано от третоюнската Дума.

Заедно с това съществува опасението, че Временното правителство, изплашено от размаха на революцията и проникнато с империалистически тенденции, *може* да послужи при известна политическа конюнктура като „законен" щит и прикритие на организирващата се контрареволюция.

Ето защо свикването на Учредителното събрание не трябва в никой случай да бъде отлагано.

Предвид на това, необходимо е колкото се може по-бързо свикване на Учредителното събрание, единствено авторитетно за всички слоеве на обществото учреждение, което може да увенчае делото на революцията и с това да подреже крилата на надигащата се контрареволюция.

Бързо свикване на Учредителното събрание — такова е третото условие за победата на революцията.

Всичко това трябва да бъде осъществено при общото условие за незабавно започване на мирни преговори, при условие за прекратяване на безчовечната война, защото продължителната война с нейните последици — финансова, стопанска и продоволствена криза — е онзи подводен камък, в който може да се разбие корабът на революцията.

„Правда", брой 12,
18 март 1917 год.
Подпис: К. Сталин

ЗА ПРЕМАХВАНЕТО НА НАЦИОНАЛНИТЕ ОГРАНИЧЕНИЯ

Една от язвите на стара Русия, които хвърляха върху нея сянката на позора, е язвата на националното потисничество.

Религиозни и национални преследвания, насилствено порусване на „инородците“, гонение срещу националните културни учреждения, лишаване от избирателни права, лишаване от свобода за промяна на местожителството, насъскване на националностите една срещу друга, погроми и клане — ето какво представлява позорното минало национално потисничество

Как да се освободим от националното потисничество?

Социалната основа на националното потисничество, силата, която го одухотворява, е умиращата поземлена аристокрация. И колкото е по-близо тя до властта, колкото по-здраво я държи тя в ръцете си, толкова по-силно е националното потисничество, толкова по-безобразни са неговите форми.

В стара Русия, когато властта се намираше в ръцете на старата поземлено-крепостническа аристокрация, националното потисничество бе провеждано с пълна сила, изливайки се често пъти в погроми (еврейските погроми) и кланета (арменско-татарските кланета).

В Англия, където поземлената аристокрация (ленд-лордовете) дели властта с буржоазията, където отдавна вече не съществува пълно господство на тази аристокрация — националното потисничество е по-омекотено, по-малко безчовечно, ако, разбира се, не се взема под вни-

мание обстоятелството, че в хода на войната, когато властта премина в ръцете на лендлордовете, националното потисничество значително се засили (преследванията срещу ирландците и индусите).

А в Швейцария и Северна Америка, където не съществува и не е съществувал лендлордизъм, където властта се намира изцяло в ръцете на буржоазията — националностите се развиват повече или по-малко свободно и национално потисничество общо взето почти не съществува.

Всичко това се обяснява с обстоятелството, че поземлената аристокрация по самото си положение е (и не може да не бъде!) най решителният и непримирим враг на всякаква свобода, в това число и на националната свобода, че свободата изобщо, и националната свобода по-специално, подкопава (и не може да не подкопава!) самите основи на политическото господство на поземлената аристокрация.

Да бъде премахната от политическата сцена феодалната аристокрация, да ѝ се отнеме властта — това именно значи да бъде ликвидирано националното потисничество и да бъдат създадени *фактическите* условия, необходими за национална свобода.

Доколкото руската революция е победила, тя вече е създала тези фактически условия, като събори феодално-крепостническата власт и установи свободата.

Сега е необходимо:

1) оформяването на правата на освободените от потисничество националности и

2) законодателното им консолидиране.

Върху тази почва именно се появи декретът на Временното правителство за премахване на вероизповедните и националните ограничения.

Под натиска на разрастващата се революция Временното правителство трябваше да направи тази първа стъпка към разкрепостяването на народите в Русия — и то я направи.

Съдържанието на декрета се свежда изобщо до премахване ограниченията на правата на гражданите от неруска националност и от неправославно вероизповеда-

ние по отношение на: 1) въдворяване, жителство и променяне на местожителството; 2) придобиване право на собственост и пр.; 3) упражняване всякакъв вид занаяти, търговия и пр.; 4) участие в акционерни и други дружества; 5) постъпване на държавна служба и пр.; 6) постъпване в учебни заведения; 7) употребяване и на други, освен на руския, езици и наречия в деловодството на частните дружества, при преподаването в частните учебни заведения от всякакъв вид и при воденето на търговските книги.

Такъв е декретът на Временното правителство.

Народите в Русия, които бяха до днешно време под подозрение, могат сега да въздъхнат свободно и да се почувствуват като граждани на Русия.

Всичко това е много хубаво.

Но би било непростима грешка да се мисли, че този декрет е достатъчен за осигуряване националната свобода, че освобождението от национално потисничество е доведено вече докрай.

Преди всичко декретът не установява национално равноправие по отношение на езика. В последната точка на декрета се говори за правото да се употребяват и други, освен руския, езици в деловодството на *чатсните* дружества и при преподаването в *частните* учебни заведения. Но какво да се прави с области с компактно мнозинство от неруски граждани, говорещи не на руски език (Закавказието, Туркестан, Украйна, Литва и др.)? Няма съмнение, че там ще има (трябва да има!) собствени сеймове*, а значи и „деловодство“ (съвсем не „частно“!), както и „преподаване“ в учебни заведения (не само в „частни“!) — всичко това, разбира се, не само на руски, но и на местните езици. Мисли ли Временното правителство да обяви руския език за държавен, *като лиши споменатите области от правото да водят „деловодство“ и „преподаване“ в своите съвсем не „частни“ учреждения на роден език?* Очевидно, да. Но кой, освен наивниците, може да повярва, че това е пълно изравняване на

* Народни събрания. *Бел. пр.*

нациите в права, за което на път и кръстопът тръбят буржоазните клюкарки от „Речь"[3] и „День"[4]? Кой не би разбрал, че това означава узаконяване *не*равноправието на нациите по отношение на езика?

По-нататък. Който иска да установи действително национално равноправие, той не може да се ограничи с негативната мярка за премахването на ограниченията — той трябва от премахването на ограниченията да премине към положителен план, осигуряващ премахването на националното потисничество.

Ето защо необходимо е да се провъзгласи:

1) политическа автономия (не федерация!) на областите, които представляват цялостна стопанска територия с особен бит и национален състав на населението, с „деловодство" и „преподаване" на свой език;

2) право на самоопределение за онези нации, които по едни или други причини не могат да останат в рамките на държавното цяло.

Такъв е пътят, който води към действително премахване на националното потисничество, към осигуряване максимална свобода на националностите, възможна при капитализма.

„Правда", брой 17,
25 март 1917 г.
Подпис: К. Сталин.

ИЛИ — ИЛИ

В известното интервю от 23 март министърът на външните работи г. Милюков разви своята „програма“ за целите на сегашната война. Читателите знаят от вчерашния брой на „Правда“ [5], че тия цели са империалистически: завладяване на Цариград, завладяване на Армения, подялба на Австрия и Турция, завладяване на северна Персия.

Излиза, че руските войници проливат кръвта си по бойните полета не за „защита на отечеството“, не „за свободата“, както ни уверява буржоазният печат — а за завладяване на чуждизе ми в угода на шепа империалисти.

Така поне говори г. Милюков.

И от чие име говори всичко това така откровено и на всеуслишание г. Милюков?

Разбира се, не от името на руския народ. Защото руският народ, руските работници, селяни и войници са *против* заграбването на чужди земи, *против* насилието над народите. За това красноречиво говори известното „възвание“ на Петроградския съвет на работническите и войнишки депутати, изразител на волята на руския народ.

Но чие мнение изразява в такъв случай г. Милюков?

Може би мнението на Временното правителство като цяло?

Но ето какво съобщава за това вчерашното „Вечернее Время“ [6]:

„По повод на появилото се в петроградските вестници от 23 март интервю с министъра на външните работи Милюков министърът на правосъдието Керенски е упълномощил информационното бюро по печата при министерството на правосъдието да заяви, че *съдържащото се в него изложение на задачите на външната политика на Русия през сегашната война е лично мнениг на Милюков и съвсем не изразява възгледите на Временното правителство*".

И така, ако се вярва на Керенски, г. Милюков не изразява мнението на Временното правителство по кардиналния въпрос за целите на войната.

Накъсо: министърът на външните работи г. Милюков, заявявайки пред целия свят за грабителските цели на сегашната война, се обяви не само *против* волята на руския народ, но и *против* Временното правителство, чийто член е той.

Още през време на царизма г. Милюков се изказваше за отговорността на министрите пред народа. Ние се съгласяваме с него, че министрите са длъжни да дават отчет и да отговарят пред народа. И ние питаме: продължава ли г. Милюков да признава принципа за отговорността на министрите? И ако той продължава да го признава, защо не си дава оставката?

Или може би съобщението на Керенски не е . . . точно?

Едно от двете:

Или съобщението на Керенски е невярно, и тогава революционният народ трябва да постави Временното правителство на мястото му, като го принуди да признае неговата воля.

Или Керенски е прав, и тогава за г. Милюков няма място във Временното правителство — той *трябва* да си подаде оставката.

Среден път няма.

„Правда", брой 18,
26 март 1917 г.
Уводна статия.

ПРОТИВ ФЕДЕРАЛИЗМА

В брой 5 на „Дело Народа“[7] се появи статийката: „Русия — съюз на областите“. В нея се предлага ни повече, ни по-малко, освен превръщането на Русия в „съюз на областите“, „федерална държава“. Слушайте:

„Нека федералната руска държава получи от отделните области (Малорусия, Грузия, Сибир, Туркестан и т. н.) атрибутите на суверенитета . . . Но да даде тя на отделните области вътрешен суверенитет. Да бъде създаден от предстоящото Учредително събрание Руски съюз на областите.“

Казаното авторът на статийката (Иос. Окулич) пояснява по следния начин:

„Нека има единна руска армия, единна монета, единна външна политика, единен върховен съд. Но отделните области на единната държава да бъдат свободни в самостоятелното изграждане на новия живот. Ако американците още в 1776 година . . . чрез съюзен договор създадоха „Съединените щати“, нима ние в 1917 година не можем да създадем здрав съюз на областите?“

Така казва „Дело Народа“.

Не може да не се признае, че в много отношения статийката е интересна и, във всеки случай, оригинална. Буди интерес също и нейният тон, високотържествен и, така да се каже, „манифестен“ („да бъде“, „нека има“!).

При всичко това трябва да се отбележи, че тя изобщо представлява някакво странно недоразумение, а в основата на това недоразумение лежи едно повече от повърхностно отнасяне към фактите от историята на държавния строй на Североамериканските съединени щати (както и на Швейцария и Канада).

Какво ни казва тази история?

В 1776 година Съединените щати са представлявали от себе си не федерация, а конфедерация на дотогава независими колонии или щати. Т. е. имало е независими колонии, но по-късно — за защита на общите интереси главно против външни врагове — колониите са сключили помежду си съюз *(конфедерация)*, без да престават да бъдат напълно независими държавни единици. През шестдесетте години на XIX век се извършва прелом в политическия живот на страната: северните щати изискват по-здраво политическо сближение на щатите, въпреки южните щати, които протестират против „централизма“ и ратуват за стария ред. Пламва „гражданска война“, в резултат на която северните щати надделяват. В Америка бива установена *федерация*, т. е. съюз на северните щати, които разделят властта с федералното (централното) правителство. Но този строй съществува кратко време. Федерацията се оказва също тъй преходна мярка, както и конфедерацията. Борбата между щатите и централното правителство не престава, двувластието става непоносимо и в резултат на по-нататъшната еволюция Съединените щати от федерация се превръщат в *унитарна* (съединена) държава с единни конституционни норми, с ограничена автономия (не държавна, а административно-политическа) на щатите, допускана от тези норми. Названието „федерация“ по отношение на Съединените щати се превръща в празен звук, отживелица от миналото, която отдавна вече не съответствува на действителното положение на нещата.

Същото трябва да се каже за Швейцария и Канада, на които също така се позовава авторът на споменатата статийка. Същите независими щати (кантони) в началото на историята, същата борба за по-здравото им обединение (войната със Зондербунда[8] в Швейцария, борбата между англичани и французи в Канада), същото по-нататъшно превръщане на федерацията в унитарна държава.

За какво прочее говорят тези факти?

Само за това, че в Америка, както и в Канада и Швейцария, развитието е вървяло *от* независимите области *през* тяхната федерация към унитарната дър-

жава, че тенденцията на развитието не е в полза на федерацията, а *против* нея. Федерацията е преходна форма.

И това не е случайно. Защото развитието на капитализма в неговите висши форми и свързаното с него разширение рамките на стопанската територия с неговите централизиращи тенденции изискват не федерална, а унитарна форма на държавен живот.

Ние не можем да не се съобразяваме с тази тенденция, ако не се заемаме, разбира се, да върнем назад колелото на историята.

Но от това следва, че е неразумно да се иска за Русия федерация, обречена от самия живот на изчезване.

„Дело Народа" предлага да бъде повторен в Русия опитът на Съединените щати от 1776 година. Но има ли макар и далечна аналогия между Съединените щати от 1776 година и Русия от наши дни?

Тогава Съединените щати са представлявали от себе си сбор от независими колонии, несвързани помежду си и желаещи да се свържат поне конфедеративно. И това тяхно желание е било напълно понятно. Представлява ли днешна Русия нещо подобно? Разбира се, не! За всички е ясно, че областите в Русия (окраините) са *свързани* с централна Русия чрез икономически и политически връзки и колкото по-демократична е Русия, толкова по-здрави ще бъдат тези връзки.

По-нататък. За установяването в Америка на конфедерация или федерация е било необходимо *да се обединят* несвързаните още помежду си колонии. И това е било в интереса на икономическото развитие на Съединените щати. Но за превръщането на Русия във федерация би трябвало да бъдат *разкъсани* съществуващите вече икономически и политически връзки, свързващи областите помежду им, което е съвършено неразумно и реакционно.

Най-после, Америка (също както и Канада и Швейцария) е разделена на щати (кантони) не по национален признак, а по географски. Там щатите са се развили от колониите-общини, независимо от техния национален състав. В Съединените щати има няколко десетки щати, докато националните групи са всичко 7—8. В Швейцария съществуват 25 кантона (области), докато националните

групи са всичко 3. Не е така в Русия. Онова, което е прието в Русия да се нарича области, нуждаещи се, да речем, от автономия (Украйна, Закавказието, Сибир, Туркестан и др.), са не прости географски области като Урал или Поволжието, а определени кътчета на Русия с определен бит и (неруски) национален състав на населението. Именно поради това автономията (или федерацията) на щатите в Америка или Швейцария не само не решава националния въпрос (тя и не преследва такава цел!), но дори и не го поставя. При това автономията (или федерацията) на областите в Русия всъщност затова се и предлага, за да бъде поставен и решен националният въпрос в Русия, защото в основата на разделянето на Русия на области лежи националният признак.

Не е ли ясно, че аналогията между Съединените щати от 1776 година и Русия от наши дни е изкуствена и нелепа?

Не е ли ясно, че федерализмът в Русия не решава и не може да реши националния въпрос, че той само го забърква и усложнява с донкихотски напъни да върне назад колелото на историята?

Не, предложението да бъде повторен в Русия опитът на Америка от 1776 година е положително безполезно. Половинчато преходната форма — федерацията — не задоволява и не може да задоволи интересите на демокрацията.

Разрешаването на националния въпрос трябва да бъде също толкова жизнено, колкото и радикално и окончателно, а именно:

1) право на отделяне на нациите, населяващи известни области в Русия, които не могат, не искат да останат в рамките на цялото;

2) политическа автономия в рамките на единната (съединената) държава с единни норми на конституция за областите, отличаващи се с известен национален състав и оставащи в рамките на цялото.

Така и само така трябва да бъде разрешен въпросът за областите в Русия*.

„Правда“, брой 19,
28 март 1917 г.
Подпис: К. Сталин.

*ОБЯСНИТЕЛНА БЕЛЕЖКА НА АВТОРА

Настоящата статия отразява господствуващото тогава в нашата партия отрицателно отношение към федеративното устройство на държавата. Това отрицателно отношение към държавния федерализъм получи най-рязък израз в известното писмо на Ленин до Шаумян през ноември 1913 година. „Ние — казва Ленин в това писмо — сме безусловно за демократически централизъм. Ние сме против федерацията ... Ние сме по принцип против федерацията — тя ослабва икономическата връзка, тя е негоден тип за една държава. Искаш да се отделиш? Махай се по дяволите, щом ти можеш да скъсаш икономическата връзка, или по-вярно, щом потискането и търканията на „съжителството“ са такива, че развалят и погубват икономическата връзка. Не искаш да се отделяш? Тогава, извини, за мене не решавай, не мисли, че ти имаш „право“ на федерация“ (виж т. XVII, стр. 90).

Характерно е, че в резолюцията по националния въпрос, приета от Априлската конференция на партията през 1917 година[9], въпросът за федеративното устройство на държавата остана съвсем незасегнат. В резолюцията се говори за правото на нациите на отделяне, за автономията на националните области в рамките на единната (унитарната) държава и най-после за издаването на основен закон против каквито и да било национални привилегии, но не е казано нито дума за допустимостта на федеративното устройство на държавата.

В книгата на Ленин „Държавата и революцията“ (август 1917 година) партията, в лицето на Ленин, прави първата сериозна крачка към признаването на допустимостта на федерацията като преходна форма „към централистическата република“, придружавайки впрочем това признание с редица сериозни уговорки.

„Енгелс, както и Маркс — казва Ленин в тази книга — защищава, от гледището на пролетариата и пролетарската революция, демократическия централизъм, единната и неделима република. Той разглежда федеративната република или като изключение и пречка за развитието, или като преход от монархията към централистическата република, като „крачка напред“ при известни особени условия. И сред тези особени условия изпъква национал-

ният въпрос . . . Дори в Англия, където и географските условия, и общността на езика, и историята на много стотици години като че ли е „ликвидирала“ националния въпрос на отделни малки деления на Англия, дори и тук Енгелс отчита ясния факт, че националният въпрос още не е изживян и затова признава федеративната република като „крачка напред“. Разбира се, тук няма нито сянка отказ от критикуване недостатъците на федеративната република и от най-решително пропагандиране и борба за единна, централистически-демократическа република“ (виж т. XXI, стр. 419).

Едва след Октомврийския преврат партията застава твърдо и определено върху гледището на държавната федерация, издигайки я като свой собствен план за държавно устройство на съветските републики през време на преходния период. За пръв път това гледище получи своя израз в известната „Декларация за правата на трудещия се и експлоатиран народ“ през януари 1918 година, писана от Ленин и одобрена от Централния комитет на партията. В тази декларация се казва: „Съветската руска република се създава въз основа на свободен съюз на свободни нации, като федерация на Съветските национални републики“ (виж т. XXII, стр. 174).

Официално това гледище беше утвърдено от партията на VIII-я й конгрес (1919 година)[10]. Известно е, че на този конгрес беше приета програмата на РКП. В тази програма се казва: „Като една от преходните форми по пътя към пълното единство партията изтъква федеративното обединение на държавите, организирани по съветски тип“ (виж „Програма на РКП“).

Такъв е пътят, изминат от партията от отричането на федерацията към нейното признаване като „преходна форма към пълното единство на трудещите се от различните нации“ (виж „Тезиси по националния въпрос“[11], приети от II конгрес на Коминтерна).

Тази еволюция на възгледите на нашата партия по въпроса за държавната федерация трябва да се обясни с три причини.

Първо, с това, че по време на Октомврийския преврат цяла редица националности в Русия се оказаха фактически в състояние на пълно отделяне и пълна откъснатост една от друга, поради което федерацията се оказа крачка напред от разединеността на трудещите се маси от тези

националности към тяхното сближение, към тяхното обединение.

Второ, с това, че самите форми на федерация, набелязани в хода на съветското строителство, се оказаха далеч не толкова противоречещи на целите за икономическо сближение на трудещите се маси от националностите в Русия, както това можеше да изглежда по-рано, или дори — съвсем непротиворечещи на тези цели, както показа практиката по-нататък.

Трето, с това, че относителното тегло на националното движение се оказа много по-сериозно, а пътят за обединението на нациите — много по-сложен, отколкото това можеше да изглежда по-рано, в периода преди войната, или в периода преди Октомврийската революция.

И. Ст.

Декември 1924 г.

ДВЕ РЕЗОЛЮЦИИ

Две резолюции. Първата — на Изпълнителния комитет на Съвета на работническите и войнишки депутати. Втората — на работниците (400 души) от механическото отделение на Руско-Балтийския вагонен завод.

Първата — за поддържане на така наречения „заем на свободата".

Втората — против.

Първата приема без критика „заема на свободата" като такъв, като заем *в полза на свободата.*

Втората определя „заема на свободата" като заем *против свободата,* тъй като той „се сключва с цел да се продължи братоубийствената касапница, изгодна само за империалистическата буржоазия".

Първата е внушена от съмненията на загубили ума си хора: а какво ще стане със снабдяването на армията, няма ли отказът от поддържането на заема да повреди на снабдяването на армията.

Втората не познава такива съмнения, защото тя вижда изхода: тя „признава, че снабдяването на армията с всичко необходимо изисква парични средства, и посочва на Съвета на работническите и войнишки депутати, че тези пари трябва да бъдат взети от джоба на буржоазията, която е започнала и която продължава тази касапница, трупайки в това кърваво опиянение милионни печалби".

Авторите на първата резолюция вероятно са доволни, защото, видите ли, те „изпълнили своя дълг".

Авторите на втората резолюция протестират, като смятат, че първите с такова отношение към делото на пролетариата *„изменят на Интернационала“*.

Тъкмо в целта!

За и *против* „заема на свободата“, насочен *против* свободата.

— Кой е правият? — решавайте, другари работници.

„Правда“, брой 29,
11 април 1917 г.
Подпис: К. Сталин.

ЗЕМЯТА — ЗА СЕЛЯНИТЕ

Селяните от Рязанска губерния се обърнаха към министър Шингарьов със заявление, че ще разорават изоставените от помешчиците земи, дори и ако не последва съгласие за това от страна на помешчиците. Селяните заявяват, че въздържането на помешчиците да засяват е гибелно, че незабавното разораване на изоставените земи е единственото средство за осигуряване хляба не само на населението в тила, но и на армията на фронта.

В отговор на това министър Шингарьов (виж неговата телеграма[12]) решително забранява самоволното разораване, наричайки го „произвол", а на селяните предлага да чакат до свикването на Учредителното събрание: то щяло всичко да разреши.

А тъй като датата за свикването на Учредителното събрание е неизвестна и тъй като свикването на Учредителното събрание се протака от Временното правителство, чийто член е г. Шингарьов, излиза, че земята *фактически* трябва да си остане неразорана, помешчиците си остават *при* земята, селяните *без* земя, а Русия, а работниците, селяните и войниците — без достатъчно количество хляб.

Всичко това — за да не би помешчиците да останат засегнати, дори и ако Русия изпадне в ноктите на глада.

Такъв е отговорът на Временното правителство, чийто член е министър Шингарьов.

Нас не ни учудва такъв отговор. Едно правителство на фабриканти и помешчици иначе и не може да се

отнася към селяните: какво са за тях селяните, стига да се чувствуват добре помешчиците!

Ето защо ние се обръщаме към селяните, към цялата селска беднота в цяла Русия — да вземат своето дело в собствените си ръце и да го придвижат напред.

Ние ги призоваваме да се организират в революционни селски комитети (общински, околийски и други) и като вземат чрез тях помешчическите земи, самоволно да ги обработват по организиран начин.

Ние ги призоваваме да извършат това незабавно, без да чакат Учредителното събрание и без да обръщат внимание на реакционните министерски забрани, които поставят пръти в колелата на революцията.

Казват ни, че незабавното завземане на помешчическите земи би подкопало „единството" на революцията, като отцепи от последната „прогресивните слоеве" на обществото.

Но би било наивно да се мисли, че революцията може да бъде продвижена напред без никакво скарване с фабрикантите и помешчиците.

Нима работниците, въвеждайки 8 часовия работен ден, не „отцепиха" от революцията фабрикантите и онези, които са с тях? Кой ще се реши да твърди, че революцията е загубила, като облекчи положението на работниците, като намали работния ден?

Самоволното обработване на помешчическите земи и тяхното завземане от селяните — няма съмнение — „ще отцепят" от революцията помешчиците и онези, които са с тях. Но кой ще се реши да каже, че сплотявайки около революцията многомилионната селска беднота, ние отслабваме силите на революцията?

Хората, които желаят да влияят върху хода на революцията, трябва веднаж завинаги да си уяснят:

1) че основни сили на нашата революция са работниците и селската беднота, облечена поради войната във войнишки шинели;

2) че успоредно със задълбочаването и разширяването на революцията от нея неминуемо ще се „отцепват" така наречените „прогресивни елементи", прогресивни на думи, реакционни на дело.

Би било реакционна утопия да се задържа този благотворен процес на очистване революцията от ненужни „елементи".

Политиката на изчакване и отлагане до Учредителното събрание, политиката на „временно" отказване от конфискации, препоръчвана от народниците, трудовиките и меншевиките, политиката на лавиране между класите (сакън някой да не бъде обиден!) и срамното тъпчене на място — не е политика на революционния пролетариат.

Победоносното шествие на руската революция ще я отмете като излишна вехтория, полезна и изгодна само за враговете на революцията.

„Правда", брой 32,
14 април 1917 г.
Уводна статия
Подпис: К. Сталин.

ПЪРВИ МАЙ

Трета година минава откак хищническата буржоазия във воюващи̂те страни вмъкна света в кървава касапница.

Трета година минава откак работниците от всички страни, довчера кръвни братя, а днес облечени във войнишки шинели, са застанали един срещу друг като врагове, осакатявайки и избивайки се помежду си — за радост на враговете на пролетариата.

Масово унищожение на живите сили на народите, масово разорение и нищета, развалини на някога цветущи градове и села, масов глад и подивяване — всичко това става, за да могат шепа короновани и некоронованн хищници да грабят чужди земи и да трупат луди милиони — ето къде води днешната война.

И светът започна да се задушава в клещите на войната...

Народите на Европа вече се задъхват и те вече въстават против войнствуващата буржоазия.

Руската революция първа прави пробив в стената, която отделя работниците едни от други. В момент на всеобщо „патриотическо“ опиянение руските работници първи провъзгласяват забравения лозунг: „Пролетарии от всички страни, съединявайте се!“.

От тътнежа на руската революция се пробуждат от своята летаргия и работниците от Запада. Стачки и демонстрации в Германия, манифестации в Австрия и България, стачки и митинги в неутралните страни, постоянно засилващо се брожение в Англия и Франция, масово побра-

тимяване на фронтовете — такива са първите лястовички на разрастващата се социалистическа революция.

А днешният наш празник, празникът Първи май — нима това не е признак, че в потоците кръв се коват новите връзки на братство между народите?

Гори почвата под нозете на хищниците на капитала, защото отново се развява над Европа червеното знаме на Интернационала.

И нека днешният ден, денят на Първи май, когато стотици хиляди работници от Петроград братски протягат ръка на работниците от целия свят — послужи като залог за зараждането на нов революционен Интернационал!

Нека лозунгът „Пролетарии от всички страни, съединявайте се!“, прокънтял днес на петроградските площади, литне над света и обедини работниците от всички страни в борбата за социализъм!

През главите на хищниците на капитала, през главите на техните грабителски правителства да протегнем ръка на работниците от всички страни, провъзгласявайки:

Да живее Първи май!
Да живее братството между народите!
Да живее социалистическата революция!

„Правда“, брой 35,
18 април 1917 год.
Статията е без подпис.

ЗА ВРЕМЕННОТО ПРАВИТЕЛСТВО

Реч на митинга на Василевски Остров на 18 април (1 май) 1917 г.

В хода на революцията в страната възникнаха̀ две власти: Временното правителство, избрано от третоюнската Дума, и Съветът на работническите и войнишки депутати, избран от работниците и войниците.

Отношенията между тези две власти все повече се изострят, предишното сътрудничество помежду им все повече намалява, и би било престъпно от наша страна да замазваме тоя факт.

Буржоазията първа постави въпроса за двувластието, тя първа предложи избор: *или* Временното правителство, *или* Съветът на работническите и войнишки депутати. Би било недостойно от наша страна да се изплъзваме от отговора на ясно поставения въпрос. Работниците и войниците трябва ясно и определено да кажат: кого именно те смятат за свое правителство, Временното правителство или Съвета на работническите и войнишки депутати?

Говори се за доверие към Временното правителство, за необходимостта от такова доверие. Но как е възможно да даваш доверие на правителство, което само̀ не се доверява на народа в най-важното и основното? Сега се води война. Тя се води въз основа на договори с Англия и Франция, сключени от царя зад гърба на народа и осветени от Временното правителство без съгласието на народа. Народът е в правото си да знае съдържанието на тези договори, работниците и войниците са в правото си да знаят за какво се пролива кръв. С какво отговори Вре-

менното правителство на искането на работниците и войниците да бъдат публикувани договорите?

— С изявление, че договорите остават в сила.

А договорите то все пак не публикува и не възнамерява да ги публикува!

Не е ли ясно, че Временното правителство скрива от народа истинските цели на войната и скривайки ги, упорито не се доверява на народа? Как могат работниците и селяните да се доверяват на Временното правителство, което самò не им се доверява в най-важното и основното?

Говори се за поддръжка на Временното правителство, за необходимостта от такава поддръжка. Но съдете сами: може ли в революционна епоха да се поддържа правителство, което от самото начало на своето съществуване спъва революцията? Досега работата стоеше така, че революционният почин и демократическите мероприятия изхождаха от Съвета на работническите и войнишки депутати, и само от него. Временното правителство, упорствувайки и съпротивлявайки се, едва отпосле се съгласяваше със Съвета, и то само отчасти и на думи, поставяйки на дело прегради. Така стои работата досега. Но как е възможно в разгара на революцията да се поддържа правителство, което се мотае в нозете и тегли назад революцията? Не ще ли бъде по-добре да се постави въпроса, Временното правителство да не пречи на Съвета на работническите и войнишки депутати в по-нататъшното демократизиране на страната?

В страната се извършва мобилизиране на контрареволюционните сили. Води се агитация в армията. Води се агитация сред селяните и дребния градски свят. Контрареволюционната агитация е насочена преди всичко против Съвета на работническите и войнишки депутати. Тя се прикрива с името на Временното правителство. А Временното правителство явно толерира нападките против Съвета на работническите и войнишки депутати. И за какво, пита се, трябва да се поддържа Временното правителство? Нима заради толерирането на контрареволюционната агитация!?

В Русия се появи аграрно движение. Селяните се стремят към самоволно разораване на земите, изоставени от помешчиците. Без такова разораване страната може да изпадне в истински глад. Оказвайки помощ на селяните, Всеруското съвещание на Съветите[13] реши „да подкрепи“ движението на селяните, насочено към конфискуване на помешчическите земи. А какво прави сега Временното правителство? То обявява селското движение за „произвол“, забранява на селяните да разорават помешчическите земи и дава на своите комисари „съответни“ разпореждания (виж „Речь“ от 17 април). И за какво, пита се, трябва да бъде подкрепяно Временното правителство? Нима заради това, че то обявява война на селячеството?

Говори се, че недоверието към Временното правителство ще подкопае единството на революцията, ще отблъсне от нея капиталистите и помешчиците. Но кой ще се реши да каже, че капиталистите и помешчиците подкрепят на дело или могат да подкрѐпят революцията на народните маси?

Нима Съветът на работническите и войнишки депутати чрез въвеждането на 8-часовия работен ден не отблъсна от себе си капиталистите, като сплоти около революцията широките работнически маси? Кой ще се реши да твърди, че съмнителната дружба на шепа фабриканти е по-ценна за революцията, отколкото действителната, скрепена с кръв, дружба на милионите работници?

Или още: нима Всеруското съвещание на Съветите, като реши да подкрепя селяните, не отблъсна от себе си помешчиците, като свърза селските маси с революцията? Кой ще се реши да каже, че съмнителната дружба на шепа помешчици е по-ценна за революцията, отколкото действителната дружба на многомилионната селска беднота, облечена сега във войнишки шинели?

Революцията не може да задоволи абсолютно всички. Тя винаги от една страна задоволява трудещите се маси, а от другата страна бие тайните и явни врагове на тия маси.

Ето защо тук трябва да се избира: или заедно с работниците и селската беднота *за* революцията, или

заедно с капиталистите и помешчиците *против* революцията.

И така, кого именно ще подкрепяме ние?

Кого ние можем да смятаме за свое правителство: Съвета на работническите и войнишки депутати или Временното правителство?

Ясно е, че работниците и войниците могат да подкрѐпят само избрания от тях Съвет на работническите и войнишки депутати.

„Солдатская Правда", брой 6,
25 април 1917 г.
Подпис: К. Сталин.

ЗА СЪВЕЩАНИЕТО В МАРИИНСКИЯ ДВОРЕЦ

В буржоазния печат се появи вече съобщение за съвещанието на Изпълнителния комитет на Съвета на работническите и войнишки депутати с Временното правителство. Това съобщение изобщо не е... точно, на места то направо изопачава фактите, въвеждайки читателя в заблуждение. Ние вече не говорим за особеното, свойствено на буржоазния печат разясняване на фактите. Ето защо необходимо е да бъде възстановена действителната картина на съвещанието.

Целта на съвещанието е да изясни взаимните отношения между Временното правителство и Изпълнителния комитет във връзка с нотата на министър Милюков[14], която изостри конфликта.

Съвещанието е било открито от председателя Львов. Неговата встъпителна реч се е свела до следните положения. До последно време в страната съществувало доверие към Временното правителство и работите вървели задоволително. Но сега някак си липсвало доверие, появило се дори противодействие. Това особено се чувствувало през последните две седмици, когато известни на всички социалистически кръгове открили в печата поход против Временното правителство. Така не бива да продължава повече. Необходима е решителна подкрепа от страна на Съвета на работническите и войнишки депутати. Иначе — ще се оттеглим.

По-нататък следват „докладите" на министрите (военния, на земеделието, на пътищата и съобщенията,

на финансите, на външните работи), при което най-определени са речите на Гучков, Шингарьов и Милюков. Речите на останалите министри само повтарят изводите на първите.

Речта на министър Гучков се свежда до обосноваване на известния империалистически възглед за нашата революция, по силата на който революцията в Русия трябва да бъде разглеждана като средство за „война докрай". Аз бях убеден — е говорил той, — че превратът в Русия беше необходим за избягване на поражението. Аз исках революцията да създаде новия фактор за победата, и аз се надявах, че тя ще го създаде. Оборончество в широк смисъл на думата, оборончество не само за настоящето, но и за бъдещето — ето нашата цел. Но в последните седмици станаха цяла редица влошавания. ... „Отечеството е в опасност" ... Главната причина е „потокът от пацифистически идеи", проповядвани от известни социалистически кръгове. Министърът прозрачно загатва, че тази проповед трябва да бъде обуздана, а дисциплината възстановена, че за целта е необходима помощ от страна на Изпълнителния комитет . . .

Министър Шингарьов рисува картината на продоволствената криза в Русия ... Основният въпрос не е нотата и външната политика, а хлябът: ако не се справим с въпроса за хляба, то не ще можем да се справим с нищо. За изострянето на продоволствената криза значителна роля играят разваленото пътища и други временни явления. Но главна причина Шингарьов смята „печалното явление", че селяните „започнаха да се занимават с въпроса за земята", самоволно разорават помешчическите земи, изпъждат от помешчическите стопанства военнопленниците и изобщо се отдават на аграрни „илюзии". Това вредно, според Шингарьов, движение на селяните бива „разпалвано" от агитацията на „ленинци" за конфискуване на земята, от „партийно-фанатичното заслепление" на последните. „На вредната агитация от двореца на Кшесинска"[15], това „отровно гнездо", трябва да бъде сложен край ... Едно от двете: *или* съществуващото Временно правителство, облечено с

доверие — тогава на аграрните „ексцеси" трябва да бъде сложен край; *или* друга някаква власт.

Милюков. Нотата е не мое лично мнение, а мнение на цялото Временно правителство. Въпросът за външната политика се свежда до въпроса за готовността към изпълнение на нашите задължения към съюзниците. Ние сме свързани със съюзниците... Нас изобщо ни преценяват като сила, годна или негодна за определени цели. Стига да се покажем слаби — и отношенията ще се влошат... Поради това отказът от анексии е пълен с опасности... Ние се нуждаем от вашето доверие, дайте ни го — и тогава в армията ще има ентусиазъм, тогава ние ще започнем настъпление в интереса на единството на фронта, тогава ние ще притиснем германците и ще ги отвлечем от французите и англичаните. Това го налагат нашите задължения спрямо съюзниците. Вие виждате — завърши Милюков, — че при такова положение на нещата, при нашето желание да не нарушаваме доверието към нас от страна на съюзниците, нотата не можеше да бъде друга, освен такава, каквато е.

По този начин дългите речи на министрите са се свели до няколко кратки положения: страната преживява тежка криза, причина за кризата е революционното движение, изходът от кризата е в обуздаването на революцията и продължаването на войната.

Излизаше така, че за спасението на страната е необходимо: 1) обуздаване на войниците (Гучков), 2) обуздаване на селяните (Шингарьов), 3) обуздаване на революционните работници (всички министри), смъкващи маската на Временното правителство. Подкрепете ни в това трудно дело, помагайте ни да водим настъпителна война (Милюков) — и тогава всичко ще бъде добре. Иначе — ще се оттеглим.

Така са говорили министрите.

Крайно характерно е, че тези архиимпериалистически и контрареволюционни речи на министрите не са срещнали отпор от страна на представителя на мнозинството на Изпълнителния комитет, Церетели. Изплашен от рязкото поставяне на въпроса от страна на министрите,

загубил самообладание пред перспективата за оттеглянето на министрите, Церетели в своята реч е започнал настоятелно да ги моли да направят още някаква възможна отстъпка, издавайки „разяснение“[16] на нотата в желателен дух, макар и за *„вътрешна употреба“*. „Демокрацията — е казал той — с цялата си енергия ще подкрепя Временното правителство“, ако то се съгласи да направи такава всъщност словесна отстъпка.

Желание да бъде замазан конфликтът между Временното правителство и Изпълнителния комитет, готовност да бъдат направени отстъпки, само и само да бъде запазено съглашението — такава е червената нишка в речите на Церетели.

В съвършено противоположен дух е говорил Каменев. Щом страната е изправена пред гибел, щом тя преживява стопанска, продоволствена и пр. кризи, изходът от положението не е в продължаването на войната, което само изостря кризата и е способно да погълне плодовете на революцията, а в най-бързото ѝ ликвидиране. Съществуващото Временно правителство, както по всичко изглежда, не е способно да се нагърби с ликвидирането на войната, защото то се стреми към „война докрай“. Ето защо изходът е в преминаването на властта в ръцете на друга класа, способна да изведе страната от задънената улица . . .

След речта на Каменев от местата на министрите са се раздали възгласи: „в такъв случай вземете властта“.

„Правда“, брой 40,
25 април 1917 г.
Подпис: К. Сталин.

VII (АПРИЛСКАТА) КОНФЕРЕНЦИЯ НА РСДРП (БОЛШЕВИКИ)

на 24—29 април 1917 г.

1. РЕЧ В ЗАЩИТА НА РЕЗОЛЮЦИЯТА НА ДР. ЛЕНИН ПО ВЪПРОСА ЗА ТЕКУЩИЯ МОМЕНТ

на 24 април

Другари! Онова, което предлага Бубнов, е взето под внимание и в резолюцията на др. Ленин. Другарят Ленин не отхвърля масовите акции и демонстрации. Но работата сега не е в това. Разногласието е по въпроса за контрола. Контролът предполага контролиращ и контролируем и известно споразумение между контролиращия и контролируемия. Имаше контрол, имаше и споразумение. Какво ни даде контролът? Нищо. След речта на Милюков (от 19 април) неговата призрачност е особено ясна.

Гучков казва: „аз гледам на революцията като на средство за по-добро воюване, *да направим малка революция за голяма победа*". Но сега в армията са проникнали пацифистически идеи и воюването е невъзможно. И правителството ни казва: „унищожете пропагандата против войната, иначе ние ще се оттеглим".

По аграрния въпрос правителството също не може да задоволи интересите на селяните, интересите на завземане от тях помешчическите земи. Казват ни: „помогнете ни да обуздаем селяните, иначе ще се оттеглим".

Милюков казва: „необходимо е да пазим единството на фронта, за нас е необходимо да настъпваме срещу противника, вдъхнете ентусиазъм у войниците, иначе ние ще се оттеглим".

И след това ни се предлага контрол. Това е смешно! В началото програмата се набелязваше от Съвета на депутатите, а сега тя се набелязва от Временното прави-

телство. Съюзът, сключен между Съвета и правителството на другия ден след кризата (речта на Милюков), означава, че Съветът е тръгнал след правителството. Правителството настъпва срещу Съвета. Съветът отстъпва. Да се говори за контрол от страна на Съвета над правителството след всичко това — значи да се говори напразно. Ето защо аз предлагам да не се приема поправката на Бубнов за контрола.

2. ДОКЛАД ПО НАЦИОНАЛНИЯ ВЪПРОС

на 29 април

Би трябвало да представя обширен доклад по националния въпрос, но поради това, че времето е малко, аз трябва да съкратя своя доклад.

Преди да пристъпим към проекторезолюцията, необходимо е да установим някои предпоставки.

Що е национално потисничество? Национално потисничество е онази система на експлоатиране и ограбване на потиснатите народи, онези мерки за насилствено ограничаване правата на потиснатите народности, които се провеждат от империалистическите кръгове. Всичко това в своята цялост дава картината на онази политика, която е прието да се нарича политика на национално потисничество.

Първият въпрос е — кои са онези класи, опирайки се на които една или друга власт провежда своята политика на национално потисничество? За разрешаването на този въпрос е необходимо да се разбере защо в различните държави съществуват различни форми на национално потисничество, защо в една държава националното потисничество е по-тежко и грубо, отколкото в друга държава. Например в Англия и в Австро-Унгария националното потисничество никога не е приемало погромаджийски форми, но е съществувало под формата на ограничаване националните права на потиснатите народности. В Русия пък то приема често пъти формата на погроми и кланета. А в някои държави съвсем не съществуват специални мерки против националните малцинства. На-

пример не съществува национално потисничество в Швейцария, където живеят свободно французи, италианци и германци.

С какво прочее да се обясни различното отношение към националностите в различните държави?

С разликата в степента на демократизма на тези държави. Когато начело на държавната власт в Русия през по-ранните години стоеше старата поземлена аристокрация, националното потисничество можеше да приема и действително приемаше безобразни форми на кланета и погроми. В Англия, където до известна степен съществува демократизъм и политическа свобода, националното потисничество има по-малко груб характер. Що се отнася до Швейцария, тя се приближава до демократическото общество и в нея нациите имат повече или по-малко пълна свобода. С една дума, колкото по-демократична е една страна, толкова по-слабо е националното потисничество, и обратно. А тъй като под демократизация ние подразбираме наличността на определени класи, които са на власт, то от тази гледна точка може да се каже, че колкото по-близо до властта е старата поземлена аристокрация, както това беше в старата царистка Русия, толкова по-силно е потисничеството и толкова по-безобразни са неговите форми.

Обаче националното потисничество се поддържа не само от поземлената аристокрация. Редом с нея съществува друга сила — империалистическите групи, които пренасят методите за поробване на народностите, усвоени в колониите, и вътре в своята страна и по този начин стават естествени съюзници на поземлената аристокрация. След тях вървят дребната буржоазия, част от интелигенцията и част от работническата върхушка, които също се ползуват от плодовете на грабежа. По този начин се получава цял хор от социални сили, които поддържат националното потисничество и начело на които стои поземлената и финансовата аристокрация. За създаването на действително демократически порядки е необходимо преди всичко да бъде разчистена почвата и да бъде премахнат този хор от политическата сцена. (*Чете текста на резолюцията.*)

Първи въпрос: как да бъде устроен политическият живот на потиснатите нации? На този въпрос трябва да се отговори, че на потиснатите народи, които влизат в състава на Русия, трябва да бъде дадено правото сами да решат въпроса — дали искат да си останат в състава на Руската държава или искат да се отделят в самостоятелна държава. Сега пред нас е конкретният конфликт между финландския народ и Временното правителство. Представителите на финландския народ, представителите на социалдемокрацията искат от Временното правителство да бъдат върнати на народа онези права, с които той се е ползувал преди присъединяването към Русия. Временното правителство отказва това, като не признава финландския народ за суверенен. На чия страна трябва да застанем? Очевидно на страната на финландския народ, защото е немислимо признаването на насилственото задържане на който и да било народ в рамките на една обща държава. Като изтъкваме принципа за правото на народите на самоопределение, ние повдигаме с това борбата против националното потисничество до висотата на борбата против империализма, нашия общ враг. Ако не направим това, ние можем да се окажем в положението на онези хора, които наливат вода във воденицата на империалистите. Ако ние, социалдемократите, бихме отказали на финландския народ правото да изяви своята воля за отделяне и правото да осъществи тази воля, с това ние бихме се оказали в положението на продължители на политиката на царизма.

Недопустимо е въпросът за *правото* на нациите за свободно отделяне да бъде смесван с въпроса за *задължителността* за отделяне на дадена нация в един или друг момент. Партията на пролетариата трябва да решава този въпрос при всеки отделен случай съвсем самостоятелно, в зависимост от обстановката. Като признаваме на потиснатите народности правото за отделяне, *правото* да решават своята политическа съдба, с това ние не решаваме въпроса, дали *трябва* в даден момент еди кои си нации да се отделят от руската държава. Аз мога да призная за дадена нация правото да се отдели, но това още не значи, че аз съм я задължил да направи това.

Народът има право да се отдели, но той, в зависимост от условията, може и да не се възползува от това право. От наша страна си остава по този начин свободата да агитираме за или против отделянето, в зависимост от интересите на пролетариата, от интересите на пролетарската революция. По този начин въпросът за отделянето се разрешава за всеки отделен случай самостоятелно, в зависимост от обстановката, и именно поради това въпросът за признаване правото за отделяне не трябва да се смесва с въпроса за целесъобразността на отделянето при едни или други условия. Аз лично бих се изказал например против отделянето на Закавказието, вземайки под внимание общото развитие в Закавказието и в Русия, известни условия на борбата на пролетариата и т. н. Но ако народите от Закавказието все пак биха поискали да се отделят, те, разбира се, биха се отделили — и от наша страна те не биха срещнали противодействие. (Чете по-нататък текста на резолюцията.)

По-нататък. Какво да се прави с онези народи, които биха поискали да си останат в рамките на Руската държава? Ако сред народите е имало недоверие към Русия, то е било подхранвано преди всичко от политиката на царизма. Щом царизмът пропадна, щом пропадна неговата политика на потисничество, трябва да отслабне недоверието, трябва да нараства тежнението към Русия. Аз мисля, че $^{9}/_{10}$ от народностите след събарянето на царизма не ще поискат да се отделят. Ето защо партията предлага изграждане на областни автономии за областите, които не ще поискат да се отделят и които се отличават с особености на бита и езика, като например Закавказието, Туркестан, Украйна. Географските граници на такива автономни области се определят от самото население съобразно с условията на стопанството, бита и пр.

В противовес на областната автономия съществува друг план, който много отдавна бива препоръчван от Бунда[17] и преди всичко от Шпрингер и Бауер, които изтъкват принципа на културно-националната автономия. Аз мисля, че за социалдемокрацията този план е неприемлив. Неговата същност се състои в следното: Русия

трябва да се превърне в съюз от нации, а нацията — в съюз от лица, събрани в единно общество, независимо от това, в какви райони на държавата те живеят. Всички руснаци, всички арменци и т. н. се организират в свои отделни национални съюзи, независимо от територията, и след това вече влизат в съюза на нациите от цяла Русия. Този план е във висша степен неудобен и нецелесъобразен. Работата е в това, че развитието на капитализма е разсеяло и откъснало от нациите цели групи лица, разпръснати из различни кътища на Русия. При националната разпръснатост, създадена по силата на икономическите условия, да сгрупирваме отделни лица от дадени нации — значи да се занимаваме с изкуствено организиране на нация, с конструиране на нация. А да се занимаваме с изкуствено сгрупирване на хората в нация — значи да застанем върху гледището на национализма. Този план, изтъкнат от Бунда, не може да бъде одобрен от социалдемокрацията. Той беше отхвърлен на конференцията на нашата партия през 1912 година и изобщо, с изключение на Бунда, не се ползува в социалдемократическите кръгове с популярност. Този план иначе се нарича културна автономия, защото той отделя от многообразните въпроси, интересуващи нацията, кръга от въпроси на културата и ги предава в ръцете на националните съюзи. Като изходен пункт за такова отделяне се явява положението, че културата обединява нацията в единно цяло. Предполага се, че в недрата на нацията съществуват, от една страна, интереси, които разделят нацията, например стопанските, а, от друга страна, такива, които я обединяват в едно цяло — и такива именно въпроси са въпросите на културата.

Най-сетне, остава въпросът за националните малцинства. Техните права трябва да бъдат поставени под специална закрила. Ето защо партията иска пълно равноправие по училищните, религиозните и други въпроси, както и премахване на всякакви ограничения за националните малцинства.

Съществува § 9, който установява равноправието на нациите. Условията, необходими за неговото провеждане,

могат да настъпят само при пълното демократизиране на цялото общество.

Ние трябва още да решим въпроса, как трябва да бъде организиран пролетариатът от различните нации в една обща партия. Един план е този, според който работниците се организират по националности — колкото нации, толкова и партии. Този план беше отхвърлен от социалдемокрацията. Практиката показва, че организирането на пролетариата в дадена държава по националности води само към проваляне на идеята за класовата солидарност. Всички пролетарии от всички нации в дадена държава се организират в един неделим пролетарски колектив.

И така, нашето гледище по националния въпрос се свежда към следните положения;

а) признаване за народите правото за отделяне;

б) за народите, оставащи в пределите на дадена държава — областна автономия;

в) за националните малцинства — специални закони, гарантиращи им свободно развитие;

г) за пролетариите от всички националности в дадена държава — единен неделим пролетарски колектив, единна партия.

3. ЗАКЛЮЧИТЕЛНО СЛОВО ПО НАЦИОНАЛНИЯ ВЪПРОС

на 29 април

Двете резолюции се схождат изцяло. Пятаков е преписал от нашата резолюция всички точки, освен една — „признаване правото за отделяне". Едно от двете: или ние отричаме за нациите правото за отделяне, и това трябва де се каже направо, или ние не отричаме това право. Сега съществува движение във Финландия, насочено към осигуряване на националната свобода, съществува също така борба срещу него, водена от Временното правителство. Възниква въпросът — кого трябва да подкрепяме. Или ние сме за политиката на Временното правителство, за насилственото задържане на Финландия и свеждане на нейните права до минимум, и тогава ние

сме анексионисти, защото наливаме вода във воденицата на Временното правителство, или ние сме за независимостта на Финландия. Тук е необходимо да се изкажем определено за едното или за другото; невъзможно е да се ограничаваме само с констатиране на правата.

Съществува движение за независимост на Ирландия За кого сме ние, другари? Или ние сме за Ирландия, или сме за английския империализъм. И аз питам — за онези народи ли сме, които се борят против потисничеството, или за онези класи, които ги потискат? Ние казваме: социалдемокрацията, доколкото тя върви към социалистическа революция, трябва да подкрепя революционното движение на народите, насочено против империализма.

Или ние смятаме, че за нас е необходимо да създадем тил за авангарда на социалистическата революция в лицето на народите, вдигащи се против националното потисничество — и тогава ние създаваме мост между Запада и Изтока — и тогава ние действително се ориентираме към световна социалистическа революция; или ние не правим това — и тогава ние се оказваме изолирани, тогава ние се отказваме от тактиката да използуваме за унищожаване на империализма всякакъв вид революционни движения в недрата на потиснатите националности.

Ние трябва да подкрепяме всяко движение, насочено против империализма. Какво ще ни кажат в противен случай финландските работници? Пятаков и Дзержински ни казват, че всяко национално движение е реакционно движение. Това не е вярно, другари. Нима движението в Ирландия против английския империализъм не е демократическо движение, нанасящо удар на империализма? И нима ние не трябва да подкрепяме това движение?...

За пръв път напечатано в книгата:
Петроградската общоградска
и Всеруска конференция на
РСДРП(б) през м. април 1917 г.
М.—Л., 1925 г.

ИЗОСТАНАЛИ ОТ РЕВОЛЮЦИЯТА

Революцията е в ход. Задълбочавайки се и разширявайки се, тя се прехвърля от една сфера в друга, като революционизирва целия обществено-икономически живот на страната отдолу-догоре.

Прониквайки в индустрията, революцията поставя въпроса за контрола и регулирането на производството от страна на работниците (Донецкия басейн).

Прехвърляйки се в селското стопанство, революцията тласка към колективно обработване на изоставените земи, към снабдяване на селяните със сечива и жив инвентар (Шлиселбургска околия).[18]

Разкривайки язвите на войната и разрасналата се в условията на войната стопанска разруха, революцията се вмъква в сферата на разпределението, като поставя въпроса от една страна за снабдяването на градовете с продоволствие (продоволствената криза) и от друга страна за снабдяването на селото с фабрикати (стоковата криза).

Разрешаването на всички тези и подобни на тях назрели вече въпроси изисква максимална инициатива от страна на революционните маси, активна намеса на Съвета на работническите депутати в изграждането на новия живот, най-сетне — преминаване на властта в цялата ѝ пълнота в ръцете на новата класа, способна да изведе страната върху широк революционен път.

Революционните маси по места вече влизат в този път. Революционните организации на места вече са взели в свои ръце властта (Урал, Шлиселбург), оставяйки без

внимание така наречените „комитети за обществено спасение".

Между това призваният да ръководи революцията Петроградски изпълнителен комитет на Съвета на депутатите безпомощно тъпче на място, изоставайки и отдалечавайки се от масите, а кардиналния въпрос за завземането на цялата власт подменя с маловажния въпрос за „кандидатурите" във Временното правителство. А изоставайки от масите, Изпълнителният комитет изостава по този начин от революцията, затруднявайки нейното прогресивно движение.

Пред нас лежат два документа на Изпълнителния комитет: „напътствие за делегатите на работниците на фронта", каращи подаръци за войниците, и „Възвание към войниците на фронта". Е добре, за какво се говори в тях? Та все за същата изостаналост на Изпълнителния комитет, защото по най-важните въпроси на съвременността Изпълнителният комитет дава в тях най-отблъскващи, най антиреволюционни отговори!

ВЪПРОСЪТ ЗА ВОЙНАТА

Докато Изпълнителният комитет спореше с Временното правителство за анексии и контрибуции, докато временното правителство фабрикуваше „ноти", а Изпълнителният комитет се наслаждаваше на ролята на „победител", докато грабителската война продължаваше по старому — животът в окопите, действителният живот на войниците изтъкна ново средство за борба — масовото побратимяване. Няма съмнение, че побратимяването само̀ по себе си е само стихийна форма на стремежа към мир. Въпреки това, проведено организирано и съзнателно, побратимяването може да се превърне в мощно средство в ръцете на работническата класа за революционизирането на положението във воюващите страни.

Какво е обаче отношението на Изпълнителния комитет към побратимяването?

Слушайте:

„Другари-войници! Не чрез побратимяване вие ще достигнете мир... Към гибел на вас самите, към гибел на руската свобода

водят онези хора, които ви уверяват, че побратимяването е път към мира. Не им вярвайте" (виж „Възвание").

Вместо побратимяване Изпълнителният комитет предлага на войниците „да не се отказват от настъпателни действия, които могат да бъдат наложени от бойната обстановка" (виж „Възвание"). Работата, оказва се, е в това, че отбраната, „защитата в политически смисъл съвсем не изключва стратегическите настъпления, завземането на нови участъци и т. н. В интереса на защитата ... е съвършено необходимо да се извършва настъпление, да се заемат нови позиции" (виж „напътствие").

Накратко: за да се постигне мир, необходимо е да се настъпва и да бъдат завладявани чужди „участъци". Така разсъждава Изпълнителният комитет.

Но с какво се отличават тези империалистически съждения на Изпълнителния комитет от контрареволюционната „заповед" на генерал Алексеев, в която побратимяването на фронта е обявено за „измяна", а на войниците се заповядва „да водят безпощадна борба срещу неприятеля"?

Или още: с какво се отличават тези съждения от контрареволюционната реч на Милюков на съвещанието в Мариинския дворец, в която той искаше от войниците „настъпателни действия" и дисциплина в интереса на „единството на фронта"?...

ВЪПРОСЪТ ЗА ЗЕМЯТА

На всички е известен конфликтът, който възникна между селяните и Временното правителство. Селяните искат незабавно разораване на изоставените от помешчиците земи, смятайки такава крачка като единствено средство за осигуряване хляба не само за населението в тила, но и за армията на фронта. В отговор на това Временното правителство обяви на селяните решителна война, като постави аграрното движение извън „закона", при което разпрати по места комисари за закриляне помешчическите интереси от „покушения" от страна на „своеволни" селяни. Временното правителство предложи на селяните да се въздържат от конфискуване на земята до

свикването на Учредителното събрание: то всичко щяло да разреши.

Какво е обаче отношението на Изпълнителния комитет към този въпрос: кого подкрепя то, селяните или Временното правителство?

Слушайте:

„Революционната демокрация най-решително ще отстоява... безвъзмездното отчуждаване... на помешчическите земи... в *бъдещото* Учредително събрание. Понастоящем обаче, изхождайки от това, че незабавното конфискуване на помешчическите земи би могло да предизвика... в страната сериозно стопанско сътресение... революционната демокрация предвардва селяните от всякакво самоволно разрешение на поземления въпрос, тъй като аграрните безредици ще бъдат в полза не на селячеството, а на контрареволюцията", поради което се предлага „да не се завземат помешчическите имоти до решението на Учредителното събрание" (виж „Напътствие").

Така казва Изпълнителният комитет.

Очевидно Изпълнителният комитет подкрепя не селяните, а Временното правителство.

Не е ли ясно, че Изпълнителният комитет, заставайки на такава позиция, е слязъл до контрареволюционния лозунг на Шингарьов „обуздай селяните"!

И изобщо, от кога аграрните движения са станали „аграрни безредици", а „самоволните решения" на въпросите недопустими? Какво нещо са Съветите и в тяхното число Петроградският съвет, ако не „самоволно" възникнала организация? Не мисли ли Изпълнителният комитет, че времето на „самоволните" организации и решения е минало?

Изпълнителният комитет заплашва с „продоволствена разруха" във връзка със самоволното разораване на помешчическите земи. Но ето „самоволно" възникналият околийски революционен комитет в Шлиселбург с цел за засилване продоволствената мощ на населението е постановил:

„За получаване на по-голямо количество зърнени продукти, за които се чувствува действителна нужда — да се извърши от общините разораване на свободните площи земя, принадлежаща на църквите, манастирите, бившите царски семейства и частните притежатели."

Какво може да възрази против това „самоволно" постановление Изпълнителният комитет?

Какво може той да противопостави на това мъдро решение, освен празни фрази за „произвол", „аграрни безредици", „самоволни решения" и пр., заимствувани от указите на г. Шингарьов?

Не е ли ясно, че Изпълнителният комитет е изостанал от революционното движение в провинцията и изоставайки, е влязъл в противоречие с него?...

По този начин пред нас се разгръща нова картина. Революцията се разраства в ширина и в дълбочина, завладявайки нови сфери, вмъквайки се в индустрията, в селското стопанство, в сферата на разпределението, поставяйки въпроса за завземането на цялата власт. Начело на движението върви провинцията. Докато през първите дни на революцията Петроград вървеше напред, сега той започва да изостава. При това се създава впечатление, че Петроградският изпълнителен комитет се старае *да се спре* на вече достигнатата точка.

Но в революционна епоха е невъзможно да се задържиш върху една точка, тук можеш само да се движиш — напред или назад. Ето защо, който се старае да се спре по време на революция, той неминуемо ще изостане, а който е изостанал, за него няма пощада: революцията ще го тласне в лагера на контрареволюцията.

„Правда", брой 48,
4 май 1917 г.
Подпис: К. Сталин.

КАКВО ОЧАКВАХМЕ ОТ КОНФЕРЕНЦИЯТА?

Нашата партия е съюз на социалдемократите от цяла Русия, от Петроград до Кавказ, от Рига до Сибир.

Този съюз е създаден, за да помогне на трудещите се да водят успешна борба срещу богаташите, срещу фабрикантите и помешчиците, за по-добра участ, за социализъм.

Но борбата може да бъде успешна само тогава, когато нашата партия е единна и сплотена, когато тя има една душа и една воля, когато тя бие в една точка навсякъде, във всички краища на Русия.

Но как да се постигне единство и сплотеност на партията?

Пътят за това е един, а именно: да бъдат събрани на едно място представители от съзнателни работници от цяла Русия, да бъдат обсъдени съвместно основните въпроси на нашата революция, да бъде изработено едно общо мнение и след това, като се разотидат по места, да навлязат сред народа и да го поведат към една обща цел и по един общ път.

Такова събрание именно се нарича конференция.

Ето защо ние всички с нетърпение очаквахме свикването на Всеруска конференция на Руската социалдемократическа работническа партия.

Преди революцията нашата партия живееше в нелегалност, тя беше забранена партия, нейните членове биваха арестувани и изпращани на заточение. Поради това тя беше организирана съобразно с нелегалните условия, тя беше „тайна“ партия.

Сега обстоятелствата се измениха, революцията даде свобода, нелегалността изчезна и партията трябваше да стане открита, тя трябваше да се организира по новому.

Пред нас стои въпросът за война и мир. Войната взема и ще вземе още милиони жертви. Войната разорява милиони семейства. Тя причини в градовете глад и изтощение. Тя лиши селото от най-необходимите стоки. Войната е изгодна само за богаташите, които натъпкват джобовете си чрез държавни доставки. Войната е изгодна само за правителствата, които ограбват чужди народи. За такъв именно грабеж се води войната. И ето въпрос: какво да се прави с войната, дали да бъде тя прекратена или да бъде продължавана по-нататък, дали да се влезе по-нататък в примката или да бъде разкъсана тя изцяло?

Конференцията трябваше да отговори на този въпрос.

По-нататък. Русия, нейният тил, както и фронтът, е изправена пред глад. Но гладът ще бъде тройно по-жесток, ако не бъдат разорани още сега всички „свободни" земи. При това помешчиците изоставят земята и се въздържат да я засяват, а Временното правителство не позволява на селяните да завземат помешчическите земи и да ги обработват... Какво да се прави с Временното правителство, което по всякакъв начин подкрепя помешчиците? Какво да се прави със самите помешчици — да им се остави ли земята или да се предаде тя в собственост на народа?

На всички тези въпроси конференцията трябваше да даде ясни и точни отговори.

Защото само такива отговори правят партията единна и сплотена.

Само сплотената партия може да поведе народа към победа.

Оправда ли конференцията нашите надежди?

Даде ли тя ясни и точни отговори — нека решават това самите другари, изучавайки решенията на конференцията, които са отпечатани като приложение към нашия вестник, бр. 13-и[19].

„Солдатская Правда", брой 16,
6 май 1917 г.
Уводна статия.
Подпис: К. Сталин.

ОБЩИНСКАТА КАМПАНИЯ[20]

Наближават изборите за районните думи. Листите за кандидатите са приети и публикувани. Избирателната кампания е в пълен ход.

Поставят листи най-различни „партии“: действителни и мними, стари и новоизпечени, сериозни и жалки. Редом с партията на к.-д. — „партията на честността, отговорността и справедливостта“; редом с „Единство“ и Бунда — „партията на малко по-левите от к.-д.“; редом с меншевиките и есерите-оборонци — всякакви „безпартийни“ и „надпартийни“ групи. Пъстротата и чудноватостта на знамената е невъобразима.

Още първите предизборни събрания показват, че ядката на кампанията не е общинската „реформа“ сама по себе си, а общото политическо положение на страната. Общинската реформа е само канава, по която естествено се развиват основните политически платформи.

То е и понятно. Сега, когато войната изправи страната пред пропастта на разрухата, когато интересите на мнозинството от населението изискват революционна намеса в целия стопански живот на страната, а Временното правителство явно не е способно да изведе страната от задънената улица — всякакви местни въпроси, в това число и общински, могат да бъдат разбрани и разрешени само в неразривна връзка с общите въпроси за войната и мира, за революцията и контрареволюцията. Без такава връзка с общата политика общинската кампания би се изродила в празно дърдорене за калайдисване

на умивалници и „построяване на хубави клозети“ (виж платформата на оборонците-меншевики).

Ето защо през пъстрата картина на многобройните партийни знамена в хода на кампанията неминуемо ще си пробиват път две основни политически линии: линията на по-нататъшното развитие на революцията и линията на контрареволюцията.

Колкото повече се засилва кампанията, толкова по-остра ще стане партийната критика, толкова по-ясно ще се отдѐлят тези две линии, толкова по-непоносимо ще стане положението на междинните групи, които се стараят да примирят непримиримото, толкова по-ясно ще стане за всички, че заседналите между революцията и контрареволюцията оборонци измежду меншевиките и народниците фактически спъват революцията, улеснявайки делото на контрареволюцията.

* * *

Партията на „народната свобода“

След събарянето на царизма десните партии се разпиляха. Това се обяснява с обстоятелството, че тяхното съществуване в старата форма стана неизгодно. Но къде отидоха те? Те се събраха около партията на така наречената „народна свобода“, около партията на Милюков и компания. Партията на Милюков сега е най-дясната партия. Това е факт, против който не се спори. И именно поради това сега тази партия е център, около който се групират контрареволюционните сили.

Партията на Милюков е за обуздаване на селяните, защото тя е за потъпкване на аграрното движение.

Партията на Милюков е за обуздаване на работниците, защото тя е против „прекомерните“ искания на работниците, при което всички техни сериозни искания тя обявява за „прекомерни“.

Партията на Милюков е за обуздаване на войниците, защото тя е за „желязна дисциплина“, т. е. за възстановяване господството на командния състав над войниците.

Партията на Милюков е за грабителската война, която изправи страната пред разруха и разорение.

Партията на Милюков е за „решителни мерки“ против революцията, тя е „решително“ против народната свобода, макар и да се нарича партия на „народната свобода“.

Може ли да се надяваме, че такава партия ще обнови градското стопанство в интереса на най-бедните слоеве от населението?

Може ли да ѝ бъде поверена съдбата на града?

Никога! В никакъв случай!

Нашата парола е: никакво доверие към партията на Милюков, нито един глас за партията на „народната свобода“!

* * *

Руската соц.-дем. работническа партия (болшевики)

Нашата партия е права противоположност на партията на к.-д. Кадетите са партия, на контрареволюционните буржоа и помешчици. Нашата партия е партия на революционните работници от града и селото. Това са две непримирими партии и победата на едната означава поражение на другата. Нашите искания са известни. Нашият път е ясен.

Ние сме против днешната война, защото тя е грабителска, завоевателна война.

Ние сме за мир, за общ и демократичен мир, защото такъв мир е най-сигурният изход от стопанската и продоволствена разруха.

Оплакват се от недостиг на хляб в градовете. Но хляб няма, защото посевната площ е намалена поради недостиг на работни сили, „закарани“ на война. Хляб няма, защото дори и наличните запаси няма как да бъдат превозени, тъй като железниците са заети с обслужване на войната. Прекратете войната — и хляб ще има.

Оплакват се от недостиг на стоки в селото. Но стоки липсват, защото голяма част от фабриките и заводите работят за войната. Прекратете войната—и стоки ще има.

Ние сме против днешното правителство, защото то, призовавайки към настъпление, удължава войната, с което изостря разрухата и глада.

Ние сме против днешното правителство, защото то, охранявайки печалбите на капиталистите, проваля революционната намеса на работниците в стопанския живот на страната.

Ние сме против днешното правителство, защото то, пречейки на селските комитети да се разпореждат с помешчическите земи, проваля освобождението на селото от помешчическата власт.

Ние сме против днешното правителство, защото то, като започна „делото“ с изтеглянето на революционните войски от Петроград и преминавайки сега към отстраняване на революционните работници (разтоварване на Петроград!) — обрича революцията на безсилие.

Ние сме против днешното правителство, защото то изобщо не е способно да изведе страната от кризата.

Ние сме за предаване цялата власт в ръцете на революционните работници, войници и селяни.

Само такава власт е способна да сложи край на затегналата се грабителска война. Само такава власт е способна да сложи ръка върху печалбата на капиталистите и помешчиците, за да тласне напред революцията и да предпази страната от пълна разруха.

Най-сетне, ние сме против възстановяването на полицията, на старата омразна полиция, откъсната от народа и подчинена на назначени отгоре „чинове“.

Ние сме за всеобща изборна и сменяема милиция, защото само такава милиция може да бъде опора на народните интереси.

Такива са нашите непосредствени искания.

Ние твърдим, че без осъществяването на тези искания, без борба за тези искания е немислима нито една сериозна общинска реформа, никакво демократизиране на градското стопанство.

Който иска населението да бъде осигурено с хляб, който иска да бъде премахната жилищната криза, който иска градските данъци да бъдат наложени само на богатите, който се стреми всички тези реформи да бъдат

осъществени на дело, а не само на думи — той трябва да гласува за онези, които са против грабителската война, против правителството на помешчиците и капиталистите, против възстановяването на полицията — за демократичен мир, за преминаване на властта в ръцете на самия народ, за всенародна милиция, за действително демократизиране на градското стопанство.

Без тези условия „основната общинска реформа" е празен звук.

* * *

Блокът на оборонците

Между к.-д. и нашата партия има редица междинни групи, които се колебаят между революцията и контрареволюцията. Такива са: „Единство", Бундът, оборонците измежду меншевиките и есерите, трудовиките[21], народните „социалисти"[22]. В някои райони те излизат отделно, в други се блокират помежду си, като излизат с общи листи. Против кого се блокират? На думи — против к.-д. Но така ли е в действителност?

Преди всичко бие в очи пълната безпринципност на техния блок. Какво общо има например между радикално-буржоазната група на трудовиките и групата на меншевиките-оборонци, които се смятат за „марксисти" и „социалисти"? От кога трудовиките, проповядващи война до победа, станаха съратници на меншевиките и бундовците, наричащи се „неприемащи войната" „цимервалдисти"? А „Единство" на Плеханов, същият този Плеханов, който още в епохата на царизма, като сви знамето на Интернационала, определено застана под чуждо знаме, под жълтото знаме на империализма — какво общо има между този върл шовинист и, да кажем, „цимервалдиста" Церетели, почетен председател на оборонческо-меншевишката конференция? Отдавна ли Плеханов призоваваше към подкрепяне на царското правителство във войната с Германия, а „цимервалдистът" Церетели „разсипваше" за това шовиниста Плеханов? Войната между „Единство" и „Рабочая Газета"[23] е в разгара си, а тези господа, преструм-

вайки се, че нищо не забелязват, вече откриват „побратимяване“ . . .

Не е ли истина: от такива пъстри елементи можеше да се състави само случаен и безпринципен блок — не някакъв принцип, а страхът от проваляне ги ръководеше при образуването на блока.

Освен това бие в очи фактът, че в два района, в Казанския и Спаския (виж „кандидатните листи“), „Единство“, Бундът и оборонците измежду меншевиките и есерите не излизат със свои листи, а Районният съвет на работническите и войнишки депутати в същите тия райони — и само в тях — излиза със своя листа, въпреки постановлението на Изпълнителния комитет. Очевидно нашите храбри блокисти, страхувайки се да не се провалят на изборите, предпочетоха да се скрият зад гърба на Районния съвет, като решиха да използуват авторитета на последния. Забавното е, че на тия благородни джентлемени, кичещи се със своята „отговорност“, не им достигна смелост да излязат с открито лице — те предпочетоха страхливо да се отклонят от „отговорност“. . .

Но кое все пак обедини в блок всички тези пъстри групи?

Именно това, че те еднакво неуверено, но неотстъпно се влачат по стъпките на кадетите, че те еднакво определено не обичат твърде нашата партия.

Всички те, както и кадетите, са за войната, но не за заграбвания (пази боже!), а за . . . „мир без анексии и контрибуции“. Война за мир . . .

Всички те, както и кадетите, са за „желязна дисциплина“, но не за обуздаване на войниците (разбира се, не!), а в интереса на . . . самите войници.

Всички те, както и кадетите, са за настъпление, но не в интереса на англо-френските банкери (пази боже!), а в интереса на . . . „нашата млада свобода“.

Всички те, както и кадетите, са против „анархистическите попълзновения на работниците да завладеят фабриките и заводите“ (виж Рабочая Газета от 21 май), но не в интереса на капиталистите (какви ужаси!), а за да не би капиталистите да бъдат пропъдени от революцията, т. е. в интереса на . . . революцията.

Изобщо всички те са за революцията, но дотолкова (дотолкова!), доколкото тя не е страшна за капиталистите и помешчиците, доколкото тя не е в разрез с интересите на последните.

Накратко: всички те са за същите практически стъпки, както и кадетите, но с уговорчици и баснички за „свобода“, „революция“ и т. н.

И тъй като думите и басничките все си остават думи, излиза, че на дело те водят същата кадетска линия.

Фразите за свобода и социализъм само прикриват тяхната кадетска същност.

И именно поради това техният блок е насочен не против контрареволюционните кадети, а против революционните работници, против блока на нашата партия с „Междурайонката“ [24] и революционните меншевики.

Може ли след всичко казано да се разчита, че тези почти кадетски джентлемени са способни да обновят и преустроят разстроеното градско стопанство?

Как може да им бъде поверена съдбата на най-бедните слоеве от населението, когато те всекичасно потъпкват интересите на това население, подкрепяйки грабителската война и правителството на капиталистите и помешчиците?

За да бъде демократизирано градското стопанство, за да бъде осигурено населението с продоволствие и жилище, за да бъде освободена беднотата от градски данъци и за да бъде прехвърлен целият данъчен товар върху имотните — за тази цел е необходимо да се скъса с политиката на съглашения, като се сложи ръка върху печалбите на капиталистите и домопритежателите... Нима не е ясно, че умерените джентлемени от оборонческия блок, страхуващи се да не разсърдят буржоазията, не са способни на такива революционни стъпки?...

В днешната Петроградска дума съществува така наречената „социалистическа общинска група“, която се състои главно от оборонци-есери и меншевики. Тя излъчи от своята среда „финансова комисия“ за разработване на „незабавни мерки“ за заздравяване на градското стопанство. И какво? Тези „обновители“ намериха, че за демократизирането на градското стопанство е необходимо:

1) *„да се увеличи* таксата за вода“, 2) *„да се увеличи* пътническата такса по трамваите“. „А по въпроса за вземане такса от войниците за ползуване от трамвай е решено да се влезе във връзка със Съв. на Р. и В. Д.“ (виж „Новая Жизнь“ [25], брой 26). Членовете на комисията очевидно са имали идеята да се иска такса от войниците, но не са се решили да направят това без съгласието на войниците.

Вместо да премахнат данъците на беднотата, почтените членове на комисията решиха да ги увеличат, без да пожалят дори и войниците!

Такива образци ни дава общинската практика на оборонците-есери и меншевики.

Не е ли истина: пищните фрази и многообещаващите „общински платформи“ прикриват жалката общинска практика на оборонците.

Така е било — така ще бъде...

И колкото по-изкусно те се прикриват с фразите за „свобода“ и „революция“, толкова по-решителна и по-безпощадна трябва да бъде борбата с тях.

Да се смъкне социалистическата маска на оборонческия блок, да се изкара на бял свят неговата буржоазно-кадетска същност — такава е една от предстоящите задачи на текущата кампания.

Никаква поддръжка на оборонческия блок, никакво доверие към господата от блока!

Работниците трябва да разберат, че който не е за тях, той е против тях, че оборонческият блок не е за тях — следователно той е против тях.

* * *

„Безпартийни“

От всички буржоазни групи, поставили собствени кандидатни листи, най-неопределено положение заемат безпартийните групи. Те не са малко, тези безпартийни групи, те са цяла купчина, почти 30 парчета. Какви ли само няма сред тях! „Обединените домашни комитети“ и „групата на служащите във възпитателните заведения“,

„безпартийната делова група“ и „групата на извънпартийните избиратели“, „групата на домашната администрация“ и „дружеството на квартиропритежателите“, „надпартийната републиканска група“ и „лигата за равноправието на жените“, „групата на съюза на инженерите“ и „търговско-индустриалният съюз“, „групата на честността, отговорността, справедливостта“ и „групата на демократическото строителство“, „групата на свободата и реда“ и други групи — такава е пъстрата картина на безпартийната неразбория.

Кои са те, откъде произлизат и накъде вървят?

Всички те са буржоазни групи. Това са предимно търговци, индустриалци, домопритежатели, хора от „свободните професии“, интелигенти.

Те нямат принципиални програми. Избирателите значи не ще узнаят към какво всъщност се стремят тези групи, които канят простите хора да гласуват за тях.

Те нямат общински платформи. Избирателите значи не ще узнаят какви подобрения искат те в областта на градското стопанство и за какво всъщност да гласуват за тях.

Те нямат свое минало, защото ги нямаше в миналото.

Те нямат и бъдеще, защото ще изчезнат след изборите като ланшния сняг.

Те се появиха само в дните на изборите и живеят само в дадения момент, докато има избори: да се промъкнат някак в районната дума, а после да става каквото ще.

Това са страхуващи се от светлината и истината безпрограмни групи от буржоазията, стараещи се по контрабанден път да промъкнат своите кандидати в районните думи.

Тъмни са техните цели. Тъмен е техният път.

С какво да се оправдае съществуването на такива групи?

Може още да се разбере съществуването на безпартийни групи в миналото, при царизма, когато партийността, *лявата* партийност, биваше безпощадно наказвана от „закони“, когато мнозина трябваше да се показват като безпартийни, за да избягват арести и преследвания,

когато безпартийността служеше като щит против царските пазители на закона. Но сега, в условията на максимум свободи, когато всяка партия може да излиза открито и свободно, без да рискува да бъде привлечена към отговорност, когато партийната определеност и откритата борба на политическите партии се превърна в повеля и условие за политическо възпитание на масите — с какво да се оправдае сега съществуването на безпартийни групи? От какво се боят те и от кого всъщност крият своето истинско лице?

Няма съмнение, че мнозина избиратели от масите още не са се ориентирали в програмите на политическите партии, че за бързото проясняване на тяхното съзнание пречат политическата застоялост и изостаналостта, завещани от царизма. Но нима не е ясно, че безпартийността и безпрограмността само затвърдяват и узаконяват тази изостаналост и застоялост? Кой ще се реши да отрича, че откритата и честна борба на политическите партии е най-важното средство за пробуждане на масите и повдигане на тяхната политическа активност?

Още веднаж: от какво се боят безпартийните групи, защо те не обичат светлината и от кого всъщност се крият те? Къде е тайната?

Работата е там, че при днешните условия в Русия, при бързо развиващата се революция, при максимум свобода, когато масите растат политически не с дни, а с часове — откритите действия на буржоазията стават крайно рисковани за нея. Да излиза при такива условия с неприкрити буржоазни платформи — това значи съвсем да се провали в очите на масите. Единственото средство за „спасяване на положението“ е да сложи маската на безпартийността и да се престори на безобидна група, подобно групата на „честността, отговорността и справедливостта“. Това е много удобно за ловене на риба в мътна вода. Няма съмнение, че под знамето на безпартийните листи се крият кадетствуващите и кадетоподобните буржоа, които се страхуват да излязат с открито лице и които се стараят да се промъкнат в районните думи по контрабанден начин. Характерно е, че между тях няма нито една пролетарска група, че всички тези безпартийни

групи се вербуват из редовете на буржоазията и само из нейните редове. И те без съмнение ще успеят да въвлекат в своите мрежи немалък брой доверчиви наивници от избирателите, ако не срещнат необходимия отпор от страна на революционните елементи.

В това е цялата тайна!

Ето защо *„безпартийната" опасност* е една от най-реалните опасности в текущата общинска кампания.

Ето защо да бъде смъкната от тия господа маската на безпартийността, да бъдат те заставени да покажат своето истинско лице, за да се даде възможност на масите да ги преценят както трябва — такава е една от най-важните задачи на нашата кампания.

Долу маската на безпартийността, да живее яснотата и определеността на политическата линия! — такава е нашата парола.

* * *

Другари! Утре са изборите. В стройни редици се отправяйте към урните и дружно гласувайте за листата на болшевиките.

Нито един глас за кадетите, враговете на руската революция!

Нито един глас за оборонците, привърженици на съглашение с кадетите!

Нито един глас за „безпартийните" скрити приятели на вашите врагове!

„Правда", броеве 63, 64 и 66;
21, 24 и 26 май 1917 г.
Подпис: К. Сталин.

ВЧЕРА И ДНЕС
(Криза на революцията)

Три искания бяха поставени от Гучков и Милюков преди оттеглянето им от Временното правителство: 1) възстановяване на *дисциплината,* 2) обявяване на *настъплението,* 3) *обуздаване* на революционните интернационалисти.

Армията се разлага, редът в нея е изчезнал, възстановете дисциплината, обуздайте пропагандата за мир, иначе ще си дадем оставката — „докладва" Гучков пред Изпълнителния комитет на известното съвещание в Мариинския дворец (20 април).

Ние сме свързани със съюзниците, от нас се иска подкрепа в интереса на единството на фронта, призовете армията към настъпление, обуздайте противниците на войната, иначе ние ще се оттеглим — „докладва" Милюков на същото това съвещание.

Това беше в дните на „кризата на властта".

Меншевиките и есерите от Изпълнителния комитет си даваха вид, че не ще се съгласят на отстъпки.

След това Милюков публикува един „разяснителен" писмен документ към своята „нота", ораторите от Изпълнителния комитет провъзгласиха по този случай „победа" на „революционната демокрация" и — „страстите улегнаха".

Но победата се оказа мнима. След няколко дни отново беше обявена „криза", Гучков и Милюков „трябваше" да се оттеглят, започнаха безкрайни съвещания на Изпълнителния комитет и министрите и „кризата се раз-

реши“ с влизането на представители на Изпълнителния комитет във Временното правителство.

Доверчивите зрители въздъхнаха с облекчение. Най-после Гучков — Милюков са „победени“! Най-после ще настъпи мир, мир „без анексии и контрибуции“! Край на братоубийствената касапница!

И какво излезе? Не беше още направена равносметка на „победите“ на така наречената „демокрация“, не бяха успели още да „погребат“ оттеглилите се на спокойствие министри — и нови министри, министри-„социалисти“, заговориха на език, утешителен за Гучков — Милюков!

Наистина „мъртвите уловиха живите“!

Съдете сами.

Още в първата своя реч на селския конгрес[26] новият военен министър, гражданинът Керенски, заяви, че той възнамерява да възстанови в армията „желязната дисциплина“. Що за дисциплина е това, за това определено се говори в „декларацията за правата на войника“[27], подписана от Керенски, според която в условията на „бойната обстановка“ на началниците се дава „правото да прилагат въоръжена сила... против неизпълняващите заповедта подчинени“ (виж точка 14 от „Декларацията“).

Онова, за което толкова мечтаеше Гучков, но което той не се решаваше да осъществи, беше „осъществено“ от Керенски с един замах под булото на гръмки, но кухи фрази за свобода, равенство, справедливост.

Но за какво е притрябвала самата тази дисциплина?

За това ни беше съобщил — преди другите министри — министър Церетели. „Ние се стремим към ликвидиране на войната — беше заявил той пред служителите в централната поща, — но не по пътя на сепаративния мир, а чрез обща победа с нашите съюзници над враговете на свободата“ (виж „Вечерняя Биржёвка“[28] от 8 май).

Ако бъдат оставени настрана думите за свобода, преплетени тук ни в клин, ни в ръкав, ако бъде преведена министерски мъглявата реч на прост език, ще се получи едно: в интереса на мира необходимо е в съюз

с Англия и Франция да бъде разбита Германия, за което на свой ред е необходимо настъпление.

Подготовка за настъпление в интереса на единството на фронта, за съвместна победа над Германия — ето за какво е притрябвала „желязната дисциплина".

Онова, към което тъй плахо, но неуморно се стремеше Милюков, бе обявено от министър Церетели като негова собствена програма.

Това беше още в първите дни след „разрешаването" на кризата. Но след това министрите-„социалисти" станаха по-смели и по-определени.

На 12 май последва „заповедта" на Керенски до офицерите, войниците и матросите:

„. . . Вие ще се отправите напред нататък, накъдето ви поведат водачите и правителството . . . вие ще се отправите . . . сплотени от дисциплината на дълга . . . по волята на народа вие трябва да очистите родината и света от насилниците и завоевателите, към този подвиг аз ви зова" (виж „Речь" от 14 май).

И наистина: заповедта на Керенски всъщност малко се отличава от известните империалистически заповеди на царското правителство, подобно на тази, че „ние трябва да воюваме до победния край, ние трябва да изгоним дръзкия враг от пределите на нашата родина, ние трябва да освободим света от игото на германския милитаризъм . . ." и прочее.

И тъй като да се говори за настъпление е по-лесно, отколкото да бъде проведено то, тъй като някои полкове, например от седма армия (четири полка), не счетоха за възможно да се подчинят на заповедта за „настъпление" — то Временното правителство заедно с Керенски премина от думи към „дело", като заповяда незабавно да бъдат разформировани „провинилите се" полкове и заплаши виновните „с изпращане на заточение и лишаване от всички права за имотно състояние" (виж „Вечернее Время" от 1 юни). А тъй като всичко това излиза, че все пак е недостатъчно, Керенски връхлетя с нова „заповед", насочена специално против побратимяването, заплашвайки „виновните" с предаването им „под съд за наказание с цялата строгост на законите", т. е. със същото заточение (виж „Новая Жизнь" от 1 юни).

Накратко: настъпвайте незабавно, настъпвайте на всяка цена, ако не — ще пуснем в ход заточаването и разстрелванията — такъв е смисълът на „заповедите“ на Керенски.

И това по време, когато царските договори с англофренската буржоазия остават в сила, когато въз основа на тези договори определено „ни“ задължават активно да подкрепяме завоевателната политика на Англия и Франция в Месопотамия, в Гърция, в Елзас-Лотарингия!

Е добре, а мирът без анексии и контрибуции, а поетото задължение от страна на Временното правителство да постигне мир с всички „решителни мерки“ — къде се дянаха всички тези обещания, дадени в дните на „кризата на властта“?

О, нашите министри не забравят за мира, за мира без анексии и контрибуции те усилено го-во-рят, говорят и пишат, пишат и говорят. И не само нашите министри. В отговор на предложението на Временното правителство да се изкажат относно целите на войната, английското и френското правителство неотдавна заявиха, че те също са против анексиите, но... дотолкова, доколкото това не противоречи на присъединяването на Елзас-Лотарингия, Месопотамия и пр. А Временното правителство в отговор на това изявление на свой ред заяви в нотата си от 31 май, че „като остава непоколебимо вярно на общото съюзно дело“, то предлага за ревизиране съглашението относно целите на войната да бъде свикана „конференция на представителите на съюзните държави, която би могла да се състои в най-близко време, когато се създадат благоприятни условия за това“ (виж „Рабочая Газета“, брой 72). Е добре, а тъй като никой още не знае кога именно „ще се създадат благоприятни условия за това“ и тъй като така нареченото „най-близко време“ ще настъпи във всеки случай не скоро, излиза, че *на дело* „решителната борба“ за мир без анексии се туря под миндера, израждайки се в празни и фалшиви препирни за мир. Затова излиза, че не бива нито за минута да се отлага настъплението, подготвяно с всички „решителни мерки“, включително със заплахи за заточаване и разстрелвания...

Не може да има никакви съмнения. Войната беше и си остава империалистическа. Приказките за мир без анексии *при* готвещото се на дело настъпление само прикриват грабителския характер на войната. Временното правителство определено е застанало върху пътя на *активния* империализъм. Онова, което довчера изглеждаше невъзможно, днес стана възможно благодарение на влизането на „социалисти" във Временното правителство. Прикривайки със социалистически фрази империалистическата същност на Временното правителство, те укрепиха и разшириха позициите на надигащата се контрареволюция.

„Социалистически" министри, използувани успешно от империалистическата буржоазия за нейните контрареволюционни цели — ето какво е сега положението.

Победиха не наивните „революционни демократи", а старите гешефтари на империализма, Гучков и Милюков.

Но равнението надясно в работите на външната политика неминуемо трябваше да доведе до също такъв обрат във вътрешната политика, защото в условията на световната война външната политика е основа на всяка друга политика, център на целия държавен живот.

И действително, Временното правителство все по-определено застава върху пътя на „решителната борба" срещу революцията.

Още не тъй отдавна то откри настъпление против кронщадските матроси, пречейки едновременно на селяните от Петроградска околия, на селяните от Пензенска, Воронежка и други губернии да осъществят простите принципи на демократизма.

След това преди няколко дни се прославиха (херостратовски се прославиха!) Скобелев и Церетели, които изгониха от Русия Роберт Грим[29], наистина без съд и следствие, просто по жандармски, но затова пък за радост на руските империалисти.

Но най-ярко от всички отрази новия курс на вътрешната политика на Временното правителство министър Переверзев („също" социалист!). Той иска ни повече, ни по-малко, освен „незабавно въвеждане на закона за престъпленията против държавното спокойствие". Според

този закон (член 129)... „Виновният поради публичен призив или поради призив в разпространени или публично изложени печатни, писмени или изобразителни произведения: 1) за извършване на тежко престъпление, 2) за извършване на насилствени действия от една част от населението против друга, 3) за неподчинение или противодействие на закона, или на задължително постановление, или на законно разпореждане на властта — се наказва със затвор в изправителен дом за срок не повече от три години", а „във време на война... с незабавно заточение" (виж „Реч" от 4 юни).

Такова е каторжното законодателно творчество на този, с позволение казано, „социалистически" министър.

Очевидно е, че Временното правителство върви неминуемо към обятията на контрареволюцията.

Това става ясно също така от обстоятелството, че старият гешефтар на контрареволюцията Милюков, вече предвкусва по този случай плодовете на новата победа. „Ако Временното правителство — казва той — след дългото протакане разбере, че в ръцете на властта има и други средства освен убеждаването, самите тия средства, които тя вече започна да прилага, ако то застане върху този път, тогава завоеванията на руската революция (не се шегувайте!) ще бъдат затвърдени"... „Нашето Временно правителство арестува Колишко и изгони Грим. А Ленин, Троцки и техните другари се разхождат на свобода... Нека пожелаем кога да е и Ленин с неговите другари да бъде изпратен също там..." (виж „Реч" от 4 юни).

Такива са „желанията" на старата лисица на руската буржоазия г. Милюков.

Ще изпълни ли Временното правителство това и други подобни „желания" на Милюков, което изобщо внимателно се прислушва в гласа на последния, осъществими ли са сега такива „желания" — това ние ще видим в най-близко бъдеще.

Но едно все пак е несъмнено: вътрешната политика на Временното правителство е подчинена напълно на изискванията на неговата активна империалистическа политика.

Изводът е един.

Развитието на нашата революция навлезе в кризисен период. Новият етап на революцията, която нахлува във всички сфери на стопанския живот и която ги революционизирва отдолу догоре, вдига на крак всички сили на стария и новия свят. Войната и свързаната с нея разруха изострят класовите противоречия до последни предели. Политиката на съглашения с буржоазията, политиката на лавиране между революцията и контрареволюцията става явно несъстоятелна.

Едно от двете:

Или напред, против буржоазията, за преминаване на властта в ръцете на трудещите се, за ликвидиране на войната и разрухата, за организиране на производството и разпределението;

Или назад, за буржоазията, за настъпление и продължаване на войната, против решителни мерки за премахване на разрухата, за анархия в производството, за открита контрареволюционна политика.

Временното правителство определено застава върху пътя на неприкритата контрареволюция.

Дълг на революционерите е по-тясно да се сплотят и да движат напред революцията.

„Солдатская Правда", брой 42,
13 юни 1917 г.
Подпис: К. Сталин.

ПРОТИВ ИЗОЛИРАНИТЕ ДЕМОНСТРАЦИИ

Преди няколко дни Временното правителство реши да бъде прочистена вилата Дурново от анархисти. Това решение, в основата си неправилно, предизвика буря от негодувание сред работниците. Няма съмнение, че работниците видяха в това решение посегателство върху правото на една или друга организация на съществуване. Ние сме против анархистите принципиално, но доколкото след анархистите вървят макар и малка част работници, те имат също такова право на съществуване, както, да речем, меншевиките и есерите. В този смисъл работниците бяха прави, като протестираха срещу посегателствата на Временното правителство. Още повече, че освен анархистите от вилата се ползуват още няколко заводи и професионални съюзи.

Читателите знаят, че в резултат на своя протест работниците издействуваха отстъпки от страна на Временното правителство, като запазиха вилата за себе си.

Сега излиза, че във вилата Дурново се „организирва" нова акция на работниците. Съобщават ни, че във вилата Дурново стават събрания на представители на заводските комитети, начело с анархисти, с цел да бъде устроена за днес демонстрация. *Ако това е вярно,* ние заявяваме, че *осъждаме* най решително всякакви изолирани анархистически акции. Демонстрациите в отделни райони и полкове начело с неориентирани в условията на момента анархисти, демонстрациите, устройвани въпреки болшинството на районите и полковете, въпреки бюрото на съюзите и централния съвет на заводските коми-

тети и най-сетне въпреки социалистическата партия на пролетариата—такива анархистически демонстрации ние ги смятаме *пагубни за делото на работническата революция.*

Може и трябва да защищаваме правото на организиране, в това число и на анархистите, тяхното право на съществуване, когато искат да ги оставят без покрив. Но да се сливаме с анархистите и да предприемаме заедно с тях безразсъдни действия, предварително обречени на неуспех — това е недопустимо и престъпно от страна на съзнателните работници.

Нека другарите работници и войници помислят хубавичко: какви са те, социалисти или анархисти, и ако те са социалисти — нека решават, могат ли те да вървят ръка за ръка с анархистите на явно необмислени акции, въпреки решението на нашата партия.

Другари! Със своя опит да демонстрираме на 10 юни ние постигнахме това, че Изпълнителният комитет и конгресът на Съветите[30] признаха необходимостта на демонстрацията. Вие навярно знаете, че конгресът на Съветите определи за 18 юни всеобща демонстрация, като обяви предварително свобода на лозунгите.

Сега нашата задача е да постигнем това, че демонстрацията в Петроград на 18 юни да премине под нашите революционни лозунги.

И именно поради това ние трябва да пресечем в корен всякакви анархистически акции, за да можем толкова поенергично да се подготвим за демонстрацията на 18 юни.

Против разпокъсани акции, за всеобща демонстрация на 18 юни — ето към какво ви призоваваме ние.

Другари! Времето е скъпо—не губете нито минута! Нека всеки завод, нека всеки район, нека всеки полк и рота приготвят свои знамена с лозунгите на революционния пролетариат. Всички на работа, другари, всички за подготовка на демонстрацията на 18 юни.

Против анархистическите акции, за обща демонстрация под знамето на партията на пролетариата — такъв е нашият зов.

„Правда", брой 81,
14 юни 1917 г.
Подпис: К. Сталин.

ЗА РЕЗУЛТАТИТЕ ОТ ОБЩИНСКИТЕ ИЗБОРИ В ПЕТРОГРАД

Изборите за районни думи в Петроград (12 района) са вече привършени. Общото резюме на цифровите и други материали още не е публикувано; все пак, по някои данни от районите може да се възстанови общата картина на хода и изхода на изборите.

От повече от един милион избиратели избирателното право беше използувано от около 800,000 души. Средно 70 процента. Абсентеизмът съвсем не е „застрашителен". Извън избирателната черта останаха най-пролетарските участъци на такива райони като Невският и Нарвският (предградия), засега още неприсъединени към града.

Избирателната борба се разви не около местни общински искания, както това се извършва „обикновено" в Европа, а по основни политически платформи. И това е напълно понятно. В момент на необикновено революционно раздрусване, усложнено поради войната и разрухата, когато класовите противоречия се разкриха до крайни предели, съвсем немислимо беше в избирателната борба работата да се спре върху местните въпроси — неразривната връзка на местните въпроси с въпросите на общополитическото положение на страната трябваше неминуемо да си пробие път.

Поради това като главни конкуренти в изборите излязоха три листи, според броя на трите основни политически платформи: на кадетите, на болшевиките и на оборонците (блока на народници, меншевики и „Единство").

Безпартийните групи, изразяващи политическа неопределеност и безпрограмност, при такова положение на нещата неминуемо трябваше да загубят, и действително загубиха, всякакво значение.

На избирателя предстоеше да направи избор:

Или назад, за скъсване с пролетариата, за „решителни мерки" против революцията *(кадетите)*;

Или напред, за скъсване с буржоазията, за решителна борба с контрареволюцията, за по-нататъшно развитие на революцията *(болшевиките)*;

Или за съглашение с буржоазията, за политика на лавиране между революцията и контрареволюцията, т. е. нито напред, нито назад (*блокът на оборонците — меншевиките и есерите*).

Избирателят направи избор. От 800,000 гласове за блока на оборонците се изказаха повече от 400,000; за кадетите — малко повече от 160,000, при което нито в един район те не получиха мнозинство; за болшевиките — повече от 160,000, при което в най-пролетарския район на столицата, към Виборгска страна, болшевиките получиха абсолютно болшинство. Останалият (*незначителен*) брой гласове се разпределиха между тридесет „безпартийни", „надпартийни" и всякакви други случайни групи и образувания.

Такъв е отговорът на избирателя.

Какво показва той прочее?

Първото, което бие на очи — това е слабостта и немощността на безпартийните групи. Баснята за безпартийната „природа" на обикновения руски човек е разобличена от изборите напълно. Политическата изостаналост, подхранваща безпартийните групи, е отишла очевидно в областта на миналото. Масовият избирател определено застана върху пътя на *откритата* политическа борба.

Втората особеност е пълното поражение на кадетите. С каквито и хитрини да се извъртат кадетите, те трябва да признаят, че в първата открита борба при *свобода на изборите* те са разбити напълно, без да получат на свое разположение *нито една* районна дума. Още до

неотдавна кадетите смятаха Питер* за свой наследствен имот. Те неведнаж писаха в своите възвания, че Петроград „оказва доверие само на партията на народната свобода", при това, позовавайки се на изборите за Държавната дума по третоюнския закон. Сега окончателно се изясни, че кадетите царуваха в Питер по милостта на царя и неговия избирателен закон. Достатъчно беше старият режим да слезе от сцената — и кадетите в миг загубиха почва под краката си.

Накратко: масовият демократичен избирател не е с кадетите.

Третата особеност е изяснилото се безспорно нарастване на нашите сили, силите на нашата партия. Членовете на нашата партия в Питер са 23—25 хиляди; тиражът на „Правда" е 90—100 хиляди, при което 70,000 се падат само на Питер; а получихме гласове в изборите повече от 160,000, т. е. седем пъти повече от броя на членовете на партията и двойно повече от тиража на „Правда" в Питер. И това при адския вой и насъскване срещу болшевиките, с които обикновеният еснафин биваше тероризиран почти от целия така наречен печат от булевардните „Биржёвка" и „Вечёрка" до министерската „Воля Народа"[31] и „Рабочая Газета". Няма защо и да се казва, че при такава обстановка за нашата партия можеха да гласуват само най-устойчивите, неподдаващите се на „ужасите" революционни елементи. Такива са преди всичко — вождът на революцията, пролетариатът, който даде за нас надмощие във Виборгската дума, и след това най-верните съюзници на пролетариата, революционните полкове. Сетне трябва да се отбележи, че свободните избори привлякоха към урните нови, още неопитни в политическата борба широки слоеве от населението. Това са преди всичко жени и после десетки хиляди дребни чиновници, изпълващи министерствата, а след това множество „дребни люде", занаятчии, бакали и др. Ние съвсем не разчитахме и не можехме да разчитаме, че тези слоеве ще успеят още отсега да скъсат със „стария свят" и решително да застанат върху гледището на революцион-

---

* Петроград. — *Бълг. ред.*

ния пролетариат. А тъкмо те всъщност решиха съдбата на изборите. Щом те успяха да се откъснат от кадетите — а те направиха това, — то е вече голям прогрес.

Накратко: масовият избирател *вече* напусна кадетите, но той *още* не е дошъл при нашата партия — той си остана насред път. Затова пък около нашата партия *вече* се сплотиха най-решителните елементи: революционните пролетарии и революционните войници.

Масовият избирател спря насред път. И като се спря, той намери там, насред пътя, достоен вожд — блока на меншевиките и социалистите-революционери. Неориентиран в съвременното положение и лутащ се между пролетариата и капиталистите, дребнобуржоазният избирател, разочарован от кадетите, естествено потегли към окончателно забъркалите се и безпомощно лавиращите между революцията и контрареволюцията меншевики и соц.-революционери. Подобният към подобния! В това е целият смисъл на „блестящата победа“ на блока на оборонците. И в това е четвъртата особеност на изборите. Няма съмнение, че с по-нататъшното разрастване на революцията пъстрата армия на блока неминуемо ще се топи, отхождайки отчасти назад, към кадетите, или придвижвайки се отчасти напред, към нашата партия. Но засега... засега вождовете на блока могат да се утешават с „победата“.

Най-сетне, петата и последна особеност на изборите — последна не по своето значение! — е това, че те конкретно поставиха въпроса за властта в страната. Изборите окончателно изясниха, че кадетите са малцинство, тъй като те едва събраха 20% от гласовете. Грамадното мнозинство, повече от 70%, са за социалистите от дясното и лявото крило, т. е. за есерите и меншевиките и за болшевиките. Говори се, че общинските избори в Петроград са първообраз на бъдещите избори за Учредителното събрание. Но ако това е така, не е ли чудовищно, че кадетите, които са незначително малцинство в страната, имат грамадно мнозинство във Временното правителство? Как може да бъде търпяно господството на кадетите във Временното правителство при явното недоверие на *мнозинството* от населението към каде-

тите? Не е ли това несъответствие причината за нарастващото недоволство срещу Временното правителство, което все по-често си пробива път в страната?

Не е ли ясно, че по-нататъшното запазване на това несъответствие е и неразумно, и недемократично?

„Бюлетини на Бюрото по печата
при ЦК на РСДРП", брой 1,
15 юни 1917 г.
Подпис: К. Сталин.

КЪМ ВСИЧКИ ТРУДЕЩИ СЕ, КЪМ ВСИЧКИ РАБОТНИЦИ И ВОЙНИЦИ В ПЕТРОГРАД[32]

Другари!

Тежки изпитания преживява Русия.

Войната, която взема неизброими жертви, все още продължава. Тя преднамерено бива затягана от обогатяващите се *разбойници, кръвопийци-банкери.*

Индустриалната разруха, предизвикана от войната, води към спиране на заводите, към безработица. Тя преднамерено бива изостряна от алчните за фантастични печалби *локаутчици-капиталисти.*

Липсата на припаси, предизвикана от войната, става все по-застрашителна. Скъпотията души градската беднота. А цените постоянно се увеличават в името на прищевките на *мародерите-спекуланти.*

Зловещият призрак на глада и разорението витае над нас...

В същото време се приближават черните облаци на контрареволюцията.

Третоюнската дума, която помагаше на царя да потиска народа, иска сега незабавно настъпление на фронта — за какво? За да бъде потопена в кръв спечелената свобода в угода на „съюзните" и руски грабители.

Държавният съвет, който доставяше на царя министри-джелати, плете тихомълком предателска примка — за какво? За да я нахлузи в удобния момент на шията на народа в угода на „съюзните" и руски потисници.

А Временното правителство, поставено между цар-

ската Дума и Съвета на депутатите, с 10 буржоа в своя състав, явно изпада под влиянието на помешчиците и капиталистите.

Вместо осигуряване правата на войниците — „декларацията" на Керенски, която нарушава тези права.

Вместо затвърдяване на свободите, спечелени от войниците в дните на революцията — нови „заповеди", заплашващи със заточение и разформиране.

Вместо осигуряване на свободата, извоювана от гражданите на Русия — установяване на тайни политически издирвания в казармата, арестувания без съд и следствие, нови проекти за чл. 129-и, заплашващ със заточение.

Вместо въоръжаване на народа — закани за разоръжаване на работниците и войниците.

Вместо освобождение на потиснатите народи — търсене поводи за скарване с Финландия и Украйна и страх да им бъде дадена свобода.

Вместо решителна борба срещу контрареволюцията — гледане през пръсти разюздаността на контрареволюционерите, които се въоръжават открито за борба срещу революцията...

А войната все продължава и — никакви действителни, сериозни мерки за нейното прекратяване, за предлагане на *всички* народи справедлив мир не се предприемат.

А разрухата все се увеличава и — никакви мерки против нея.

А гладът все повече наближава застрашително и — никакви действителни мерки против него.

Може ли да се учудваме, че контрареволюционерите стават все по-безочливи, потиквайки правителството към нови репресии против работниците и селяните, войниците и матросите.

Другари! Не бива повече да понасяме мълчаливо такива порядки! Да мълчим след всичко това е престъпно!

Вие сте свободни граждани, вие имате право да протестирате и вие трябва да се възползувате от това свое право, докато не е късно.

Нека утрешният ден (18 юни), ден на мирна манифестация, се превърне в ден на страшен протест на революционния Петроград против възраждащото се потисничество и произвол!

Нека се развеят утре победните знамена за страх на враговете на свободата и социализма!

Нека вашият зов, зовът на революционни борци, се разнесе над целия свят за радост на всички потиснати и поробени!

Там, на Запад, във воюващите страни, вече се показва зората на новия живот, зората на великата работническа революция. Нека узнаят утре вашите братя на Запад, че вие им носите на вашите знамена не война — а мир, не заробване — а освобождение!

Работници! Войници! Подайте си взаимно братска ръка и — напред под знамето на социализма!

Всички на улицата, другари!

Сплотявайте се в тесен кръг около вашите знамена!

В стройни редици шествувайте по улиците на столицата!

Спокойно и уверено изявявайте своите желания:

Долу контрареволюцията

Долу царската Дума!

Долу Държавният съвет!

Долу десетте министри-капиталисти!

Цялата власт за Съветите на работническите, войнишки и селски депутати!

Да бъде ревизирана „декларацията за правата на войника“!

Да бъдат отменени „заповедите“ против войниците и матросите!

Долу разоръжаването на революционните работници!

Да живее народната милиция!

Долу анархията в производството и локаутчиците-капиталисти!

Да живее контролът и организирането на производството и разпределението!

Против политиката за настъпление!

Време е да се тури край на войната! Нека Съветът на депутатите обяви справедливи условия за мир!

Нито сепаративен мир с Вилхелм, нито тайни договори с френските и английски капиталисти!

За хляб! За мир! За свобода!

Централен комитет на РСДРП
Петербургски комитет на РСДРП
Военна организация при Централния комитет на РСДРП
Центр. съвет на фабр.-завод. комитети в гр. Петроград
Фракция на болшевиките в Петроградския С. на Р. и В. Д.
Редакцията на „Правда"
Редакцията на „Солдатская Правда"

„Правда", брой 84,
17 юни 1917 г.

НА ДЕМОНСТРАЦИЯ

Ясен, слънчев ден. Безкрайна лента от демонстранти. Шествието се движи към Марсово поле от сутринта до вечерта. Безкрайна гора от знамена. Затворени са всички предприятия и заведения. Движението е преустановено. Покрай гробовете демонстрантите преминават с наведени знамена. „Марсилезата“ и „Интернационалът“ сменяват „Вие жертва паднахте“. От възгласите във въздуха се разнася ехо. Постоянно се чува: „Долу десетте министри-капиталисти!“, „Цялата власт за Съвета на работническите и войнишки депутати!“. В отговор от всички страни се разнася гръмогласно одобрително „ура!“.

Онова, което бие на очи при прегледа на демонстрацията, то е липсата на буржоазия и спътници. За разлика от манифестацията в деня на погребението, когато работниците се губеха в море от еснафи и дребни буржоа, демонстрацията на 18 юни беше чисто пролетарска демонстрация, защото главни участници в нея бяха работниците и войниците. Кадетите още в навечерието на демонстрацията обявиха бойкот, като заявиха чрез своя ЦК за необходимостта „да се въздържат“ от участие в демонстрацията. И действително, буржоа не само не участвуваха — те буквално бяха се изпокрили. „Невски“, обикновено многолюден и шумен, този ден беше абсолютно чист от буржоазни постоянни посетители.

Накратко. Това беше действително *пролетарска* демонстрация на революционните работници, които водеха след себе си революционните войници.

Съюз на работниците и войниците *против* разбягалите се буржоа *при* неутралитета на еснафина — такъв е външният вид на шествието на 18 юни.

Не манифестация, а демонстрация

Шествието на 18 юни не беше проста разходка, манифестация-парад, каквато безусловно беше манифестацията в деня на погребението. Това беше демонстрация на протест, демонстрация на живите сили на революцията, съобразена с промяната в съотношението на силите. Крайно характерно е, че демонстрантите не се ограничиха само с провъзгласяване на своята воля, а поискаха незабавното освобождаване на др. Хаустов*, бивш сътрудник на „Окопна Правда"[33]. Ние говорим за Всеруската конференция на военните организации на нашата партия, участница в демонстрацията и изискала от Изпълнителния комитет, в лицето на Чхеидзе, освобождаването на др. Хаустов, при което Чхеидзе обеща да вземе всички мерки за освобождаване „още днес".

Целият характер на лозунгите, изразяващи протест против „заповедите" на Временното правителство, против цялата негова политика, несъмнено говори за това, че „мирната манифестация", от която искаха да направят невинна разходка, се превърна в мощна демонстрация на натиск върху правителството.

Недоверие към Временното правителство

Биеща в очи особеност: нито един завод, нито една фабрика, нито един полк не изтъкнаха лозунг „Доверие към Временното правителство". Дори меншевиките и есерите *забравиха* (по-скоро не се решиха!) да изтъкнат този лозунг. У тях имаше всичко каквото искате: „Долу разцеплението", „За единството", „Подкрепяне на Съвета", „За всеобщо обучение" (ако ти е неприятно, не слушай) — нямаше само главното — нямаше *доверие*

* Офицерски кандидат, с.-д. болшевик, едноименник на с.-д. меншевик, работник, бивш член на IV Държавна дума.

към Временното правителство, макар и с хитрата уговорчица „дотолкова-доколкото“. Само три групи се решиха да издигнат лозунги на доверие, но и те трябваше да се разкаят. Това са групата на казаците, групата на Бунда и групата на плехановското „Единство“. „Света троица“ — пущаха остроти работниците на Марсово поле. Двете от тях бяха заставени от работниците и войниците да свият знамена (Бунда и „Единство“) при викове „долу“. Знамето на казаците, които не се съгласиха да го свият, бе разкъсано. А едно безименно знаме с „доверие“, опънато „във въздуха“ напречно на входа за Марсово поле, бе унищожено от група войници и работници при одобрителни забележки от страна на публиката: „Доверието към Временното правителство *увисна във въздуха*“.

Накратко. Недоверие към правителството от страна на грамадното мнозинство на демонстрантите, при явната страхливост на меншевиките и есерите да се обявят „против течението“ — такъв е общият тон на демонстрацията.

Крах на съглашателската политика

От всички лозунги най-популярни бяха: „Цялата власт в ръцете на Съветите“, „Долу десетте министри-капиталисти“, „Нито сепаративен мир с Вилхелм, нито тайни договори с англо-френските капиталисти“, „Да живее контролът и организирането на производството“, „Долу Думата и Държавният съвет“, „Да се отменят заповедите против войниците“, „Обявете справедливи условия за мир“ и други. Грамадното мнозинство на демонстрантите се оказа солидарно с нашата партия. Дори такива полкове, като Волинския и Кексхолмския, излязоха с лозунга: „Цялата власт в ръцете на Съвета на работническите и войнишки депутати!“. Членовете на мнозинството на Изпълнителния комитет, имащи работа не с войнишката маса, а с полковите комитети, бяха искрено изненадани от тази „неочакваност“.

Накратко. Грамадното мнозинство на демонстрантите (на всички участници от около 400—500 хиляди) изрази открито недоверие към политиката на съглашение с бур-

жоазията — демонстрацията премина под революционните лозунги на нашата партия.

Не може да има никакви съмнения: баснята за „заговора“ на болшевиките е разобличена напълно. Партия, която се ползува с доверието на огромното мнозинство на работниците и войниците от столицата, не се нуждае от „заговори“. Само нечиста съвест или политическа неграмотност са могли да продиктуват на „творците на висшата политика“ „идеята“ за болшевишки „заговор“.

„Правда“, брой 86,
20 юни 1917 г.
Подпис: К. Ст.

СТЯГАЙТЕ РЕДИЦИТЕ

Събитията от 3—4 юли са предизвикани от общата криза в страната. Продължителната война и общото изтощение, нечуваната скъпотия и недояждането, нарастващата контрареволюция и икономическата разруха, разформирането на полкове на фронта и протакането на въпроса за земята, общата разруха в страната и неспособността на Временното правителство да изведе страната от кризата — ето кое тласна масите на улицата на 3—4 юли.

Да се обяснява тази акция със злонамерената агитация на една или друга партия — значи да се стои върху гледището на тайните полицаи, склонни да обясняват всяко масово движение с внушение от страна на „подбудители" и „подстрекатели".

Никоя партия — в това число и болшевиките — не е призовавала към акция за 3 юли. Нещо повече. Най-влиятелната партия в Петроград, партията на болшевиките, и на 3 юли зовеше работниците и войниците към въздържание. А когато движението все пак избухна, нашата партия, без да се смята в правото си да си измива ръцете, направи всичко възможно, за да придаде на движението мирен и организиран характер.

Но контрареволюцията не дремеше. Тя организира провокационни изстрели, тя помрачи дните на демонстрацията с кръвопролитие и опирайки се на някои части от фронта, премина в настъпление срещу революцията. Ядрото на контрареволюцията, партията на кадетите, като че ли предвиждайки всичко това, предварително напусна правителството, като си развърза ръцете. А меншевиките

и есерите от изпълнителния комитет, желаейки да запазят разклатените си позиции, вероломно обявиха демонстрацията за пълновластие на Съветите като въстание против Съветите, като насъскаха срещу революционния Петроград изостаналите слоеве на извиканите от фронта войскови части. Заслепени от фракционен фанатизъм, те не забелязаха, че нанасяйки удари върху революционните работници и войници, с това те ослабват целия фронт на революцията и окрилят надеждите на контрареволюцията.

В резултат — развилняване на контрареволюцията и военна диктатура.

Разгромяване на „Правда" и „Солдатская Правда"[34], разгромяване печатницата на „Труд"[35] и нашите районни организации, побоища и убийства, арести без съд и цяла редица „саморазправи", низка клевета от страна на презрени тайни агенти срещу водачите на нашата партия и вилнеене на разбойниците на перото от продажните вестници, разоръжаване на революционните работници и разформиране на полкове, възстановяване на смъртното наказание — ето я тя, „работата" на военната диктатура.

Всичко това — под знамето на „спасение на революцията", „по заповедта" на „правителството" на Керенски—Церетели, подкрепяно от Всеруския изпълнителен комитет. При което наплашените от военната диктатура управляващи партии на есери и меншевики с леко сърце предават на враговете на революцията водачите на пролетарската партия, прикриват погромите и безчинствата, не противодействуват на „саморазправите".

Мълчаливо споразумение на Временното правителство с щаба на контрареволюцията, с партията на кадетите, при явно затваряне очи от страна на Изпълнителния комитет, против революционните работници и войници от Петроград — ето каква е картината днес.

И колкото по-отстъпчиви са управляващите партии, толкова по-безочливи стават контрареволюционерите. От атакуване на болшевиките те вече преминават към атакуване на всички съветски партии и на самите Съвети. Разгромяват меншевишките районни организации на Петроградска страна и на Охта. Разгромяват отделението на металиците зад Невската застава. Втурват се в засе-

данието на Петроградския съвет и арестуват неговите членове (депутата Сахаров). Организирват на Невския проспект специални групи за залавяне членовете на Изпълнителния комитет. Определено заговорват за разгонването на Изпълнителния комитет. Ние при това не говорим за „заговора" против някои членове на Временното правителство и лидерите на Изпълнителния комитет.

Нахалството и предизвикателният начин на действията на контрареволюционерите растат с часове. А Временното правителство продължава да разоръжава революционните работници и войници в интереса на „спасяване на революцията"...

Всичко това във връзка с развиващата се криза в страната, във връзка с глада и разрухата, с войната и свързаните с нея изненади — още повече изостря положението, като прави неизбежни нови политически кризи.

Да бъдем готови за бъдещите битки, да ги посрещнем достойно и организирано — такава е задачата днес.

Оттук:

Първа повеля — да не се поддаваме на провокацията на контрареволюционерите, да се въоръжим с търпение и самообладание, да пазим силите си за бъдещата борба, да не допускаме никакви преждевременни акции.

Втора повеля — по-тясно да се сплотим около нашата партия, да стегнем редиците си против опълчилите се срещу нас безбройни врагове, да държим високо знамето, като ободряваме слабите, събираме изостаналите, просвещаваме несъзнателните.

Никакви споразумения с контрареволюцията.

Никакво единство със „социалистите"-тъмничари.

За съюз на революционните елементи против контрареволюцията и нейните прикриватели — такава е нашата парола.

„Пролетарское Дело"
(Кронщад), брой 2,
15 юли 1917 г.
Подпис: Член на Центр.
комитет на Руската соц.-
дем. Р. П. К. Сталин.

ДЪРЖАНИ РЕЧИ НА ИЗВЪНРЕДНАТА КОНФЕРЕНЦИЯ НА ПЕТРОГРАДСКАТА ОРГАНИЗАЦИЯ НА РСДРП (БОЛШЕВИКИ)

на 16—20 юли 1917 г.[36]

1. ОТЧЕТЕН ДОКЛАД НА ЦК ЗА ЮЛСКИТЕ СЪБИТИЯ

на 16 юли

Другари!

Нашата партия, особено Централният комитет на нашата партия, е обвинявана в това, че тя предизвикала и организирала акцията на 3—4 юли с цел да принуди Централния изпълнителен комитет на Съветите да вземе властта в свои ръце, а ако не искат да вземат властта — тя да бъде завзета от самата партия.

Преди всичко аз трябва да опровергая тези обвинения. На 3 юли двама представители на картечния полк се втурнаха в заседанието на конференцията на болшевиките и заявиха за акцията на 1 картечен полк. Вие помните как ние заявихме на делегатите, че членовете на партията не могат да отиват против решението на своята партия, и как представителите на полка протестираха, като заявиха, че те по-скоро ще напуснат партията, но не ще отидат против решението на полка.

Централният комитет на нашата партия смяташе акцията на работниците и войниците в Петроград при настоящото положение за нецелесъобразна. ЦК я смяташе за нецелесъобразна, тъй като беше ясно, че замисленото от правителството настъпление на фронта е авантюра, че войниците, не знаейки за какви цели ги водят, не ще започнат настъпление, че в случай на наша акция в Петроград враговете на революцията могат да струпат върху нас отговорността за проваляне на настъплението на фронта. Ние искахме отговорността за проваляне на

настъплението на фронта да падне върху истинските отговорници за тази авантюра.

Но акцията започна. Картечарите разпратиха по заводите делегати. Към шест часа̀ ние стояхме пред факта на демонстрацията на огромни маси работници и войници. В пет часа̀ на заседанието на Централния изпълнителен комитет на Съветите аз официално от името на Централния комитет на партията и на конференцията, заявих, че ние сме решили да не провеждаме акция. Да ни обвиняват след това в организирането на демонстрацията, значи да се говори лъжа, достойна за нагли клеветници.

Акцията избухна. Имаше ли партията право да си умие ръцете и да застане настрана? Отчитайки възможността за още по-сериозни усложнения, ние нямахме право да си умиваме ръцете — като партия на пролетариата ние трябваше да се намесим в акцията и да ѝ придадем мирен и организиран характер, без да си поставяме за цел въоръжено завземане на властта.

Ще ви припомня аналогични случаи от историята на нашето работническо движение. На 9 януари 1905 год., когато Гапон водеше масите при царя, партията не се отказа да върви с масите, макар да знаеше, че те отиват дявол знае къде. Сега, когато движението ставаше не под лозунгите на Гапон, а под наши лозунги, ние още повече не можехме да се отклоним от движението. Ние трябваше да се намесим като регулатор, като въздържаща партия, за да предпазим движението от възможни усложнения.

Меншевиките и есерите претендират за ръководене на работническото движение, но те не приличат на хора, способни да ръководят работническата класа. Техните нападки срещу болшевиките ги изобличават в пълно неразбиране задълженията на партията на работническата класа. По отношение на последната акция на работниците те разсъждават като хора, които са скъсали с работническата класа.

През нощта Централният комитет на нашата партия, Петербургският комитет и Военната организация решиха да се намесят в това стихийно движение на войниците и работниците. Меншевиките и есерите, като виждат, че след нас вървят повече от 400,000 войници и работници,

че почвата изпод краката им се изплъзва, обявиха, че акцията на работниците и войниците е акция против Съветите. Аз твърдя, че на 4 юли вечерта когато болшевиките бяха обявени за предатели на революцията, меншевиките и есерите предадоха революцията, разкъсаха единния революционен фронт и сключиха съюз с контрареволюцията. Нанасяйки удари на болшевиките, те нанасяха удари върху революцията.

На 5 юли меншевиките и есерите обявиха военно положение, организираха щаб и предадоха всичко в ръцете на военната клика. Ние, борейки се за пълновластие на Съветите, изпаднахме по този начин в положение на въоръжен противник на Съветите. Създаде се картина, при която войските на болшевиките можеха да се окажат против войските на Съветите. Да предприемаме бой при такова положение би било безумие за нас. Ние казвахме на ръководителите на Съветите: кадетите се оттеглиха, блокирвайте се с работниците, нека властта бъде отговорна пред Съветите. Но те направиха вероломна стъпка, те изпратиха против нас казаци, юнкери, погромаджии и някои полкове от фронта, като ги излъгаха, че болшевиките уж се обявяват против Съветите. От само себе си се разбира, че при такива условия ние не можехме да приемем боя, към който ни тласкаха меншевиките и есерите. Ние решихме да отстъпим.

На 5 юли се състояха преговорите с Централния изпълнителен комитет на Съветите в лицето на Либер. Либер постави условие: ние, т. е. болшевиките, да махнем бронираните автомобили от двореца на Кшесинская, матросите да си заминат от Петропавловската крепост в Кронщад. Ние се съгласихме, при условие че ЦИК на Съветите ще охранява нашите партийни организации от възможно разгромяване. Либер, от името на Централния изпълнителен комитет, увери, че нашите условия ще бъдат изпълнени, че дворецът на Кшесинская ще бъде на наше разположение, докато не ни бъде предоставено постоянно помещение. Ние изпълнихме своите обещания. Бронираните автомобили бяха махнати. Кронщадци се съгласиха да си заминат обратно, но само с оръжие в ръце. А Централният изпълнителен комитет на Съветите

не изпълни нито едно свое задължение. На 6 юли военният представител на есерите Кузмин предаде по телефона искането — след $^3/_4$ час дворецът на Кшесинская и Петропавловската крепост да бъдат очистени, в противен случай Кузмин заплашваше да изпрати въоръжени сили. Централният комитет на нашата партия реши да бъдат положени всички усилия за избягване на кръвопролитието. Централният комитет делегира мен в Петропавловската крепост, където успях да убедя матроския гарнизон да не приема боя, тъй като положението се е обърнало по такъв начин, че ние можем да се окажем против Съветите. Като представител на Централния изпълнителен комитет на Съветите аз отивам заедно с меншевика Богданов при Кузмин. При Кузмин всичко е готово за бой: артилерия, кавалерия, пехота. Ние го уговаряме да не прибягва до въоръжена сила. Кузмин е недоволен, че „цивилните със своята намеса винаги му пречат", и неохотно се съгласява да се подчини на настояването на Централния изпълнителен комитет на Съветите. За мене е очевидно, че военните есери искаха кръв, за да дадат „урок" на работниците, войниците и матросите. Ние им попречихме да изпълнят своя вероломен план.

В това време контрареволюцията беше започнала настъпление: разгромяването на „Правда" и „Труд", побоищата и избиванията на наши другари, спирането на наши вестници и т. н. Начело на контрареволюцията стои Централният комитет на кадетската партия, след него щабът и лицата от командния състав на армията — представители на същата тази буржоазия, която иска да води война, обогатявайки се чрез нея.

Ден след ден контрареволюцията се засилваше. Всеки път, когато се обърнехме към Централния изпълнителен комитет на Съветите за разяснения, ние се убеждавахме, че той не е в състояние да предотврати ексцесите, че властта не е в ръцете на ЦИК, а в ръцете на кадетско-военната клика, която дава тон на контрареволюцията.

Министрите летят като кукли. Искат да подменят Централния изпълнителен комитет на Съветите с извънредното съвещание в Москва[37], на което 280-те члена на Централния изпълнителен комитет сред стотиците открити

представители на буржоазията ще потънат като мухи в мляко.

Централният изпълнителен комитет, изплашен от разрастването на болшевизма, сключва позорен съюз с контрареволюцията, задоволявайки нейните искания: предаване на болшевики, арестуване на балтийската делегация[88], разоръжаване на революционните войници и работници. Всичко това се устройва много просто: посредством провокационни изстрели оборонческата клика създава повод за разоръжаване и пристъпва към разоръжаване. Така беше например със сестрорецките работници[89], които не взеха участие в акцията.

Първият признак на всяка контрареволюция е разоръжаването на работниците и революционните войници. У нас тази контрареволюционна работа бе извършена с ръцете на Церетели и на другите „министри-социалисти" от Централния изпълнителен комитет на Съветите. В това е цялата опасност. „Правителството за спасяване на революцията" „укрепва" революцията чрез задушаване на революцията.

Нашата задача е да съберем силите, да заздравим съществуващите организации и да възпираме масите от преждевременни акции. За контрареволюцията е изгодно да ни извика на бой веднага, но ние не трябва да се поддаваме на провокация, ние трябва да проявим максимум революционно самообладание. Това е общата тактическа линия на Централния комитет на нашата партия

По въпроса за гнусната клевета срещу нашите водачи, че те работели за германски пари, Централният комитет на партията се придържа към следната позиция. Във всички буржоазни страни против революционните водачи на пролетариата са издигани клеветнически обвинения в измяна. В Германия — Либкнехт, в Русия — Ленин. Централният комитет на партията не се учудва, че руските буржоа прибягват до изпитания начин на борба срещу „неудобните елементи". Необходимо е работниците да кажат открито, че смятат своите водачи за безупречни, че се солидаризират с тях и че смятат себе си за участници в тяхното дело. Сами работниците са се обръщали към Петербургския комитет за проект на протест против пре-

следването на нашите водачи. Петербургският комитет е изработил такъв проект, който ще бъде изпълнен с подписи на работници.

Нашите противници, меншевиките и есерите, забравиха, че събитията биват предизвиквани не от отделни лица, а от подземните сили на революцията, и с това застанаха върху гледището на тайната полиция.

Вие знаете, че „Правда" е спрян от 6 юли, печатницата на „Труд" е запечатана, при което разузнавателната служба съобщава, че по всяка вероятност тя ще бъде отворена, когато завърши следствието. За през времето на бездействието трябва да бъдат изплатени около 30.000 рубли на словослагателите и служащите в „Правда" и в печатницата.

След юлските събития, след станалото през това време ние вече не можем да смятаме есерите и меншевиките за социалисти. Сега работниците ги наричат социал-тъмничари.

Да се говори след това за единство със социал-тъмничарите е престъпно. Трябва да се издигне друг лозунг: единство с тяхното ляво крило — с интернационалистите, които са запазили още известна доза революционна чест и са готови да се борят срещу контрареволюцията.

Такава е линията на ЦК на партията.

2. ДОКЛАД ЗА ТЕКУЩИЯ МОМЕНТ

на 16 юли

Другари!

Характерна черта на сегашния момент е кризата на властта. Около този въпрос се групират другите второстепенни въпроси. Кризата на властта се определя от неустойчивостта на последната: настъпил е момент, когато заповедите на властта предизвикват или смях, или равнодушие — и никой не иска да ги изпълнява. Недоверието към властта прониква дълбоко сред населението. Властта се разклаща. В това е основата на кризата на властта.

Ние преживяваме трета криза на властта. Първата криза е кризата на царската власт, с която се свърши. Втората криза е кризата на първото Временно правител-

ство, резултат от която беше излизането на Милюков и Гучков от правителството. Третата криза е кризата на коалиционното правителство, когато неустойчивостта на властта достигна своята най-висока степен. Министрите-социалисти връчват портфейлите си на Керенски, а буржоазията изразява на Керенски недоверие. Състави се кабинет, който още на другия ден се оказа в същото неустойчиво положение.

Като марксисти, ние трябва да разгледаме кризата на властта не само от формално гледище, но преди всичко от класово гледище. Кризата на властта е напрегната, открита борба на класите за власт. В резултат на първата криза помешчическата власт отстъпи място на буржоазната власт, подкрепяна от Съветите, „представляващи" интересите на пролетариата и дребната буржоазия. В резултат на втората криза бе постигнато споразумение между едрата и дребна буржоазия в лицето на коалиционното правителство. Както през време на първата, така и през време на втората криза властите се бореха против революционните акции на работниците (27 февруари и 20—21 април). Втората криза се разреши в „полза" на Съветите, чрез влизане в буржоазното правителство на „социалисти" от Съветите. При третата криза войниците и работниците открито поставиха въпроса за завземането на властта от трудещите се — от дребнобуржазната и пролетарска демокрация, чрез отстраняване от правителството на всички капиталистически елементи.

От какво е предизвикана третата криза?

Сега цялата „вина" бива стоварвана върху болшевиките. Акцията на 3 и 4 юли послужи като момент на изостряне на кризата. Още Карл Маркс казваше, че всяка крачка на революцията напред предизвиква съответна крачка на контрареволюцията назад. Смятайки акцията на 3 и 4 юли за революционна крачка, болшевиките вземат върху себе си честта на пионери на движението напред, приписвана им от ренегатите-социалисти. Но тази криза на властта се разреши не в полза на работниците. Кой е виновен за това? Ако меншевиките и есерите бяха подкрепили работниците и болшевиките, контрареволюцията би била победена, но те започнаха да бият болшевиките,

разбиха единния фронт на революцията и кризата започна да протича в условия, неблагоприятни не само за болшевиките, но и за тях, за есерите и меншевиките.

Това беше първият фактор за изостряне на кризата.

Вторият фактор беше излизането на кадетите от правителството. Кадетите подушиха, че работата отива към влошаване на положението, че икономическата криза се разраства, че парите са малко — и решиха да уфейкат. Тяхното излизане беше продължение на бойкота на Коновалов. Като разкриха неустойчивостта на правителството, кадетите първи напуснаха правителството.

Третият фактор, който разкри и изостри кризата на властта, е поражението на нашите войски на фронта. Въпросът за войната сега е основният въпрос, около който се въртят всички други въпроси относно вътрешния и външния живот на страната. Правителството се провали и по този основен въпрос. От самото начало беше ясно, че настъплението на фронта е авантюра. Носят се слухове, че сме дали стотици хиляди в плен, че войниците бягат безредно. Да се приписва „разрухата" на фронта изключително на агитацията на болшевиките — значи да се преувеличава влиянието на болшевиките. Нито една партия не е в състояние да вдигне такава тежест. С какво да се обясни, че нашата партия, която наброява около 200 хиляди члена, е могла да „разложи" армията, а Централният изпълнителен комитет на Съветите, който обединява 20 милиона граждани, не е могъл да задържи армията под свое влияние. Работата е в това, че войниците не искат да воюват без да знаят за какво воюват, те са уморени, те са обезпокоени във връзка с въпроса за разпределянето на земята и т. н. Да се разчита, че при такива условия войниците могат да бъдат водени на война, значи да се разчита на чудо. Централният изпълнителен комитет на Съветите имаше възможността да води сред армията много по-силна агитация, отколкото ние, и я водеше, но все пак великата стихия на борбата против войната взе своето. За това не ние сме виновни, „виновна" е революцията, която даде право на всеки гражданин да получи отговор на въпроса: за какво се води войната?

По този начин кризата на властта е предизвикана от три фактора:

1. недоволството на работниците и войниците от правителството, за които политиката на правителството беше твърде дясна.

2. недоволството на буржоазията от правителството, която смяташе политиката на правителството твърде лява, и

3. неуспеха на фронта.

Това са външните сили, които предизвикаха кризата на властта.

А основата на всичко, подземната сила на кризата беше икономическата разруха на страната, предизвикана от войната. Само върху тази почва израснаха тези три фактора, които разклатиха властта на коалиционното правителство.

Ако кризата е борба на класите за власт, то ние, като марксисти, трябва да поставим въпроса: коя класа именно се изкачва сега към властта? Фактите говорят, че към властта се изкачва работническата класа. Ясно е, че класата на буржоазията не ще я допусне до властта без бой. Дребната буржоазия, която съставлява мнозинството от населението в Русия, се колебае, като се обединява ту с нас, ту с кадетите и по този начин хвърля върху блюдцето на везните последната тежест. В това е класовото съдържание на преживяваната от нас криза на властта.

Но кой се оказва победен и кой побеждава в дадената криза? Очевидно е, че в дадения случай властта се взема от буржоазията в лицето на кадетите. За един миг, когато кадетите напуснаха правителството, властта се оказа в ръцете на Централния изпълнителен комитет на Съветите, но той се отказа от властта, като поръча на членовете на правителството да съставят кабинет. Сега Централният изпълнителен комитет се оказа висулка към властта, в кабинета на министрите играят на прескочи-кобила, остана само Керенски. Някой диктува своята воля, която трябва да изпълняват и министрите, и Централният изпълнителен комитет на Съветите. Очевидно това е волята на организираната буржоазия, на кадетите преди всичко. Тя диктува своите условия: тя иска властта да

бъде в ръцете на „делови хора", а не на партийни представители, аграрната програма на Чернов да бъде снета, декларацията на правителството от 8 юли[10] да бъде изменена, да бъдат изключени болшевиките от всички органи на властта. Централният изпълнителен комитет отстъпва пред буржоазията и се съгласява на нейните условия.

Как можа да се случи, че до вчера отстъпващата буржоазия дава днес заповеди на Централния изпълнителен комитет на Съветите? Работата е в това, че след поражението на фронта кредитът на властта се понизи в очите на задграничните банкери. Според известни данни, заслужаващи сериозно внимание, тук се вижда ръката на английския посланик Бюкенен и на банкерите, които отказват на правителството кредит, ако то не се откаже от своите „социалистически" домогвания.

Това е първата причина.

Втората причина се заключава в това, че фронтът на буржоазията е организиран по-добре, отколкото фронта на революцията. Когато меншевиките и есерите се обединиха с буржоазията и започнаха да бият болшевиките, контрареволюцията разбра, че единният фронт на революцията е разкъсан. Организирана във военни и финансово-империалистически клики, начело с Централния комитет на кадетската партия, контрареволюцията предяви на оборонците цяла редица искания. Меншевиките и есерите, трепerещи за своята власт, бързо изпълняваха исканията на контрареволюцията.

Ето фона, на който се разигра победата на контрареволюцията.

Ясно е, че в дадения момент контрареволюцията победи болшевиките, защото болшевиките са изолирани, предадени от меншевиките и есерите. Ясно е също и това, че ще настане момент, благоприятен за нас, когато ще можем да дадем решително сражение на буржоазията.

Съществуват два центъра на контрареволюцията. Единият център е партията на организираната буржоазия — кадетите, прикриващи се посредством оборонческите Съвети. Неговият изпълнителен орган е щабът, начело с

видни генерали, които държат всички нишки на командния състав. Другият център е империалистическата финансова клика, свързана с Англия и Франция и държаща всички нишки на кредита. Не е случайно, че Ефремов — член на междупарламентарната комисия, която държи в свои ръце кредита — е вмъкнат в правителството.

Изброените факти създадоха победата на контрареволюцията над революцията.

А какви са перспективите? Докато войната продължава — а тя ще продължава; докато индустриалната разруха не бъде преодоляна — а тя не ще бъде преодоляна, защото с репресии против войниците и работниците тя не може да бъде преодоляна, а управляващите класи не могат да предприемат героични мерки; докато селяните не получат земя — а те не ще я получат, защото дори и Чернов със своята умерена програма се оказа неподходящ член на правителството — докато всичко това е налице — кризите ще бъдат неизбежни, масите неведнаж ще излизат на улицата, ще стават решителни сражения.

Мирният период от развитието на революцията завърши. Настана нов период, период на остри конфликти, сблъсквания, стълкновения. Животът ще кипи, кризите ще се редуват. Войниците и работниците не ще мълчат. Дори и против спирането на „Окопная Правда" 20 полка изявиха своя протест. С това, че вкараха в правителството нови министри, още не разрешиха кризата. Работническата класа не е обезкръвена. Работническата класа се оказа поблагоразумна, отколкото противниците мислеха за нея: когато тя разбра, че Съветите са изменили, тя не даде сражение на 4 и 5 юли. А аграрната революция още едва се разгръща.

Ние трябва да посрещнем предстоящите битки достойно и организирано.

Основни наши задачи трябва да бъдат:

1) призоваване на работниците, войниците и селяните към самообладание, твърдост и организираност;

2) възстановяване, укрепване и разширяване на нашите организации;

3) да не пренебрегваме легалните възможности, защото никаква контрареволюция не може сериозно да ни тикне в нелегалност.

Периодът на необузданите погроми мина, настъпва периодът на „законните“ преследвания, и ние трябва да улавяме и да използуваме всяка легална възможност.

Във връзка с това, че болшевиките останаха изолирани, тъй като мнозинството от ЦИК на Съветите ни измени, като сключи съюз с контрареволюцията, се явява въпросът — как трябва да се отнасяме към Съветите и тяхното мнозинство, към меншевиките и есерите? На заседанието на Централния изпълнителен комитет Мартов хвърли обвинение срещу Гоц и Дан, че те са донесли решения, вече приети на събранието на черносотници и кадети. Процесът на преследване на болшевиките показа, че те са останали без съюзници. Новината за арестуването на нашите водачи и спирането на нашите вестници беше посрещната сред меншевиките и есерите с гръм от аплодисменти. Да се говори след това за единство с меншевиките и есерите — значи да се подава ръка на контрареволюцията.

Аз говоря това, защото тук-там в заводите се опитват да устроят съюз на меншевики и есери с болшевики. Това е замаскирана форма на борба срещу революцията, защото чрез съюз с оборонците революцията може да бъде погубена. Сред меншевиките и есерите има елементи, които са готови да се борят срещу контрареволюцията (при есерите — камковци[41], при меншевиките — мартовци), и с тях ние сме готови да се обединим в единен революционен фронт.

ОТГОВОРИ НА ПОДАДЕНИТЕ ЗАПИСКИ
на 16 юли

1) *Записката на Масловски:* При бъдещи конфликти, а може би и при въоръжени акции, в каква степен нашата партия ще съдейства за това и ще застане ли тя начело на въоръжения протест?

Отговорът на Сталин: Трябва да се предполага, че акциите ще бъдат въоръжени, и трябва да бъдем готови за всичко. Бъдещите конфликти ще бъдат по-

остри, и партията не бива да си умива ръцете. От името на латишкия район Салн обвиняваше партията, че тя не е поела ръководството на движението. Но това е невярно, защото партията тъкмо си е поставила за цел да постави движението върху мирни релси. Нас може да ни упрекват, че не сме се стремили да вземем властта. Ние можехме да вземем властта на 3 и 4 юли, ние можехме да задължим Централния изпълнителен комитет на Съветите да санкционира нашата власт. Но въпросът е в това, дали бихме могли да задържим властта? Срещу нас биха се вдигнали фронтът, провинцията и редица местни Съвети. Власт, която не се опира на провинцията, би се оказала безпочвена. Със завземането на властта при такива условия ние бихме се оскандалили.

2) Записката на Иванов: Какво е нашето отношение към лозунга „Властта — за Съветите!"? Не е ли време да се каже: „диктатура на пролетариата"?

Отговорът на Сталин: Когато кризата на властта се разрешава, това значи, че известна класа е взела властта, в дадения случай буржоазията. Можем ли ние да останем при стария лозунг „Цялата власт в ръцете на Съветите!"? От само себе си се разбира, че не. Да се предава властта на Съветите, които на дело мълчаливо вървят ръка за ръка с буржоазията, значи да се работи за враговете. Ако ние победим, можем да предадем властта само на работническата класа, подкрепяна от най-бедните слоеве на селото. Ние трябва да издигнем друга, най-целесъобразна форма на организация на Съветите на работническите и селски депутати. Формата на властта си остава старата, но класовото съдържание на този лозунг ние го изменяме, ние говорим с езика на класовата борба: цялата власт в ръцете на работниците и най-бедните селяни, които ще поведат революционна политика.

3) Записката на неизвестно лице: Как трябва да се държим, ако ЦИК на Съветите на работническите и войнишки депутати заяви, че малцинството трябва да се подчини на мнозинството? Ще напуснем ли ние тогава ЦИК на Съветите или не?

Отговорът на Сталин: Вече има съответно постановление. Болшевишката фракция има съвещание, на

което бе изработен отговор в този дух, че ние, като членове на ЦИК на Съветите, се подчиняваме на всички решения на Централния изпълнителен комитет и против тях не се обявяваме, но като членове на партията ние можем да излизаме самостоятелно, като не се съмняваме, че съществуването на Съветите не отменя самостоятелното съществуване на партията. Утре нашият отговор ще бъде обявен на заседанието на Централния изпълнителен комитет.

4. ЗАКЛЮЧИТЕЛНО СЛОВО
на 16 юли

Другари!

За съставяне на резолюция по въпроса за отношението към постановлението на Централния изпълнителен комитет на Съветите за болшевиките беше избрана комисия, в която бях и аз. Тя изработи резолюция, която гласи: ние, като членове на ЦИК на Съветите, се подчиняваме на мнозинството, но като членове на болшевишката партия можем да излизаме самостоятелно и против постановленията на ЦИК на Съветите.

Под диктатура на пролетариата Прохоров разбира диктатура на нашата партия. А ние говорим за диктатура на класата, която води след себе си най-бедните слоеве на селячеството.

Неточност в речите на ораторите: какво преживяваме ние, реакция или контрареволюция. През време на революция реакция не съществува. Когато във властта се сменят класите, това не е реакция, а революция или контрареволюция.

Що се отнася до четвъртия фактор, който предизвика кризата на властта, за който споменаваше Харитонов, фактор международен, то само войната и свързаните с войната въпроси на външната политика имаха отношение към кризата на нашата власт. В своя доклад аз определях на войната — като фактор, предизвикал кризата на властта — главно значение.

Що се отнася до дребната буржоазия, тя не представлява вече нещо цяло, в нея се извършва бързо

разслоение (Съветът на селските депутати от Петроградския гарнизон, вървящ в разрез с Изпълнителния комитет на селския конгрес). В селото се извършва борба и паралелно със съществуващите Съвети на селските депутати се създават нови, самодейни. Именно на подкрепата на тези въздигащи се нагоре най-бедни слоеве на селячеството ние разчитаме. По своето икономическо положение само те могат да вървят с нас. Онези селски слоеве, които настаниха в Изпълнителния комитет на селския конгрес такива жадни за кръвта на пролетариата хора като Авксентиев, след нас не ще тръгнат и не ще ни последват. Аз наблюдавах как тези хора ръкопляскаха, когато Церетели обяви заповедта за арестуването на др. Ленин.

Другарите, които казват, че диктатурата на пролетариата е невъзможна, защото пролетариатът е малцинство от населението, разбират силата на мнозинството механически. Та и Съветите представляват само 20 милиона организирани от тях хора, но благодарение на своята организираност водят след себе си цялото население. След организираната сила, която може да разкъса веригите на икономическата разруха, ще тръгне цялото население.

Др. Володарски тълкува резолюцията, приета от конференцията, по-иначе, отколкото аз, но какво е неговото гледище — трудно е да се разбере.

Другарите запитват дали можем да изменим нашия лозунг. Нашият лозунг за властта на Съветите беше предвиден за мирния период от развитието на революцията, който ние изживяхме. Не трябва да забравяме факта, че сега едно от условията за променянето на властта е победата над контрареволюцията чрез въстание. Когато ние издигахме нашия лозунг за Съветите, властта фактически беше в ръцете на Съветите. Чрез упражняване натиск върху Съветите ние можехме да влияем за изменения в състава на правителството. Сега властта е в ръцете на Временното правителство. Ние не можем да разчитаме на мирно преминаване на властта в ръцете на работническата класа чрез упражняване натиск върху Съветите. Като марксисти, ние трябва да кажем: въпросът

не е в учрежденията, а в това, политиката на коя класа провежда това учреждение. Ние безусловно сме за онези Съвети, в които мнозинството е наше. И ние ще се помъчим да създадем такива Съвети. Обаче ние не можем да предаваме властта на Съвети, които сключват съюз с контрареволюцията.

Обобщавайки всичко горепосочено, можем да кажем: мирният път в развитието на движението завърши, тъй като движението навлезе в пътя на социалистическата революция. Дребната буржоазия, с изключение на бедните слоеве на селячеството, подкрепя сега контрареволюцията. Поради това лозунгът: „Цялата власт в ръцете на Съветите!" за дадения момент е остарял.

За пръв път напечатано през 1923 г.
в списанието „Красная Летопись", брой 7.

КАКВО СЕ Е СЛУЧИЛО?

Това беше на 3—4 юли. Работниците и войниците шествуваха заедно из улиците на Петроград, провъзгласявайки: „Цялата власт в ръцете на Съветите на работническите и войнишки депутати!“.

Какво искаха тогава работниците и войниците, към какво се стремяха те?

Може би към събаряне на Съветите?

Разбира се, не!

Работниците и войниците се стремяха тогава към това, Съветите да вземат в свои ръце цялата власт, като облекчат тежкия живот на работниците, селяните, войниците и матросите.

Те се стремяха към засилване на Съветите, а не към тяхното ослабване и унищожение.

Те искаха Съветите, като вземат властта, да скъсат с помешчиците, предавайки земята на селяните веднага, без протакане на работата.

Те искаха Съветите, като вземат властта, да скъсат с капиталистите, създавайки по-добри условия на труда и работнически контрол във фабриките и заводите.

Те искаха Съветите, като обявят справедливи условия за мир, да прекратят най-сетне тежката война, която отнема живота на милиони млади хора.

Ето към какво се стремяха тогава работниците и войниците.

Но водачите на Изпълнителния комитет, меншевиките и есерите, не пожелаха да вървят по пътя на революцията.

Пред съюза с революционното селячество те предпочетоха съглашението с помешчиците.

Пред съюза с революционните работници те предпочетоха съглашението с капиталистите.

Пред съюза с революционните войници и матроси те предпочетоха съюза с юнкерите и казаците.

Като обявиха вероломно болшевишките работници и войници за врагове на революцията, те обърнаха оръжието си против тях в угода на контрареволюцията.

Слепци! Не забелязаха, че стреляйки в болшевиките, те стреляха в революцията, като подготвяха победата на контрареволюцията.

Именно поради това изпълзяха тогава скрилите се до този момент на тъмно контрареволюционери.

А започналият се по това време на фронта пробив, който разкри гибелната политика на оборонците, още повече окрили надеждите на контрареволюцията.

И контрареволюцията не пропусна да използува „грешките" на меншевиките и есерите.

Като ги наплашиха и заплетоха, като ги опитомиха и сплотиха около себе си, главатарите на контрареволюцията, господа Милюковци, откриха поход против революцията. Разгромяване и спиране на вестници, разоръжаване на работниците и войниците, арести и побоища, лъжа и клевета, гнусна и долна клевета на продажните детективи срещу водачите на нашата партия — такива са плодовете от политиката на съглашения.

Работата стигна дотам, че надигналите отново глава кадети дават ултиматуми, като заплашват и тероризират, хулят и ругаят Съветите, а изплашените меншевики и есери предават позиция след позиция, при което под ударите на кадетите храбрите министри отхвръкват като трески, очиствайки пътя за протежетата на Милюков в интереса на... „спасяването"... на революцията.

Трябва ли да се учудваме след това, че контрареволюцията празнува победа?

Такова е положението сега.

Но така не може да продължава дълго.

Победата на контрареволюцията е победа на помешчиците. Но селяните не могат да живеят повече без

земя. Поради това неизбежна е решителна борба с помешчиците.

Победата на контрареволюцията е победа на капиталистите. Но работниците не могат да се успокоят без основно подобрение на своя бит. Поради това неизбежна е решителна борба с капиталистите.

Победата на контрареволюцията означава продължаване на войната, но войната не може дълго да продължава, защото цялата страна се задушава под нейната тежест.

Затова победата на контрареволюцията е несигурна и мимолетна.

Бъдещето е на новата революция.

Само осъществяването на пълно народовластие може да даде на селяните земя, да урегулира стопанския живот на страната и да осигури мир, толкова необходим за измъчените европейски народи.

„Рабочий и Солдат“, брой 1,
23 юли 1917 г.
Статията е без подпис.

ПОБЕДА НА КОНТРАРЕВОЛЮЦИЯТА[42]

Контрареволюцията се е организирала. Тя се разраства и настъпва по всички линии. Лидерите на контрареволюцията, господа кадетите, които довчера бойкотирваха правителството, днес са готови да се върнат към властта, за да се разпореждат в страната.

„Управляващите" партии на есерите и меншевиките с тяхното правителство за „спасяване на революцията" отстъпват в пълно безредие. Те са готови на всички отстъпки, те са готови на всичко — само им заповядайте.

Да бъдат предадени болшевиките и техните привърженици?

— Заповядайте, господа кадети, дръжте болшевиките.

Да бъдат предадени балтийската делегация и болшевиките от Кронщад?

— На вашите услуги, господа „контраразузнавачи", дръжте делегацията.

Да бъдат спрени неудобните за кадетите болшевишки, работнически и войнишки вестници?

— На драго сърце ще се стараем, господа кадети, ще ги спрем.

Да бъде разоръжена революцията, да бъдат разоръжени работниците и войниците?

— С удоволствие от наша страна, господа помешчици и капиталисти. Ние ще разоръжим не само петербургските, но и сестрорецките работници, макар те и да не са взимали участие в събитията от 3—4 юли.

Да бъде ограничена свободата на словото и събранията, неприкосновеността на личността и жилището, да бъде въведена цензурата и тайната полиция?

— Всичко ще бъде направено, господа черносотници, всичко докрай.

Да бъде възстановено смъртното наказание на фронта?

— С удоволствие от наша страна, ненаситни господа...

Да бъде разтурен финландският сейм, който се придържа към платформата, приета от Съвета?

— Ще бъде изпълнено, господа помешчици и капиталисти.

Да се измени правителствената програма?

— На драго сърце ще се стараем, господа кадети.

И меншевиките и есерите са готови да отстъпват и по-нататък само и само да се разберат с кадетите, само и само да се спазарят с тях по някакъв начин . . .

А контрареволюцията става все по-нагла, изисквайки нови жертви и довеждайки Временното правителство и Изпълнителния комитет до унизително самоотричане. В угода на кадетите се предлага да бъде свикано в Москва „извънредно събрание" на членовете на премахнатата Държавна дума и на други цензовици*, в общия хор на които ЦИК остава в най-незначително малцинство. Министрите, загубили ума и дума, слагат портфейлите си в краката на Керенски. Под диктовката на кадетите се съставя списък на членовете на правителството.

Погребване с помощта на царската Дума и на предателите-кадети спечелената с кръв свобода — ето до какъв позор ни довеждат днешните кормчии на нашия политически живот . . .

А войната все продължава, задълбочавайки нещастието на фронта, като с възстановяването на смъртното наказание на фронта мислят да подобрят положението. Слепци! Не виждат, че за настъпление може да се разчита на масово съчувствие само тогава, когато целите на войната са ясни и близки на армията, когато армията

---

* Т. е. лица, които са се ползували от различните цензове, посочени в избирателния и други закони в царска Русия. *Ред.*

съзнава, че пролива кръв за свое, родно дело — не виждат, че в демократическа Русия при митинги и свободни събрания на войниците, масово настъпление е немислимо без такова съзнание.

А разрухата все продължава, застрашавайки с глад, безработица и общо разорение, при което с полицейски мерки против революцията мислят да разрешат стопанската криза. Такава е волята на контрареволюцията. Слепци! Не виждат, че без революционни мерки против буржоазията е невъзможно да се спаси страната от хаоса.

Преследвани работници, разтурени организации, измамени селяни, арестувани войници и матроси, оклеветени и очернени вождове на пролетарската партия и наред с това тържествуващи, клеветещи, нагли контрареволюционери — всичко това под флага на „спасяване" на революцията — ето до какво ни доведоха партиите на есерите и меншевиките.

И има още в света хора (виж „Новая Жизнь"), които след всичко това ни предлагат единство с тези господа, „спасяващи" революцията чрез нейното задушаване!

За какво прочее ни смятат те?!

Не, господа, с предатели на революцията ние не можем да бъдем спътници!

Работниците никога не ще забравят, че в тежките минути на юлските дни, когато разярената контрареволюция обстрелваше революцията, партията на болшевиките беше единствената, която не изостави работническите квартали.

Работниците никога не ще забравят, че в тия тежки минути „управляващите" партии на есерите и меншевиките бяха в лагера на онези, които громяха и разоръжаваха работниците, войниците и матросите.

Работниците ще помнят всичко това и ще направят от това съответните изводи.

„Рабочий и Солдат", брой 1,
23 юли 1917 г.
Подпис: К. Ст.

ПОБЕДА НА КАДЕТИТЕ

Министерската игра на прескочи-кобила, както изглежда, още не е свършена. Пазарлъците между кадетите и Керенски все още продължават. „Комбинациите“ следват една подир друга.

Кадетите, разбира се, ще влязат в правителството, защото всичко се прави по тяхно нареждане. Възможно е Чернов да остане. Церетели, както изглежда, вече „не е желан“. Церетели „беше необходим“ за разоръжаването на работниците. След разоръжаването на работниците неговата роля е свършена. „Мавър свърши своята работа, Мавър може да си заминава.“[43] Ще го замени Авксентиев.

Но работата тук, разбира се, не е в лицата. Чернов, Церетели или който и да било трети от същия род — не е ли все едно? На кого не е известно, че тези набедени цимервалдци не по-зле от Хендерсон и Тома[44] служиха на делото на империализма?

Повтарям, работата тук не е в лицата.

Работата е в това, че в цялата тази неразбория, в тичането подир портфейли и прочее, в основата на което лежи борбата за власт — взе надмощие линията на кадетите, линията на контрареволюцията във вътрешната политика, линията на „война докрай“ — във външната.

Защото въпросът стоеше така:

Или продължаване на войната — и тогава пълна зависимост от паричния пазар на Англия и Америка, господство на кадетите, обуздаване на революцията, защото

нито кадетите, нито „съюзният“ капитал не могат да съчувствуват на руската революция.

Или предаване на властта в ръцете на революционната класа, разкъсване финансовите вериги на съюзния капитал, свързващи ръцете и краката на Русия, обявяване на условия за мир, туряне в ред на разстроеното народно стопанство за сметка на печалбите на помешчиците и капиталистите.

Трета възможност няма — и меншевиките, и есерите, търсещи някакъв трети път, трябваше неизбежно да се провалят.

Кадетите в това отношение се оказаха по-трезви.

Необходимо е „властта да скъса решително с пагубните тенденции на цимервалдизма и „утопичния“ социализъм“ — пише „Речь“.

С други думи: война без уговорки, война докрай.

„Трябва да се направи окончателен извод“ — казва Некрасов на известното съвещание: или вземете властта вие (обръща се той към Съвета), или дайте на други възможността да вземат тази власт.

С други думи: или революция, или контрареволюция.

Меншевиките и есерите се отказаха от революционния път, значи те неизбежно трябваше да изпаднат под властта на кадетите, под властта на контрареволюцията.

Защото кадетите — това значи осигурен вътрешен заем.

Защото кадетите — това значи дружба със съюзния капитал, т. е. осигурен външен заем.

А парите са тъй необходими поради разрухата в тила и особено на фронта...

В това е цялата същност на „кризата“.

В това е целият смисъл на победата на кадетите.

Дали ще е за дълго тази победа — ще покаже найблизкото бъдеще.

„Рабочий и Солдат“, бр. 2,
24 юли 1917 г.
Уводна статия.

КЪМ ВСИЧКИ ТРУДЕЩИ СЕ, КЪМ ВСИЧКИ РАБОТНИЦИ И ВОЙНИЦИ В ПЕТРОГРАД[46]

Другари!

Тежки дни преживява Русия.

Тригодишната война, която погълна безброй жертви, доведе страната до изтощение.

Разстройството на транспорта и продоволствената разруха застрашават с масов глад.

Индустриалната разруха и спирането на заводите разклащат самите основи на народното стопанство.

А войната все продължава, като изостря общата криза и довежда страната до пълен хаос.

Временното правителство, призвано „да спаси" страната, се оказа неспособно да изпълни своята задача. Нещо повече — то още повече обърка положението, като започна настъпление на фронта и по този начин затегна войната, главната причина на общата криза в страната.

В резултат — състояние на пълна неустойчивост на властта, криза и разпадане на властта, за което всички крещят, но против което не се предприемат никакви сериозни мерки.

Излизането на кадетите от правителството за сетен път разкри цялата изкуственост и нежизнеспособност на коалиционното правителство.

А отстъплението на нашите войски на фронта след известното тяхно настъпление, разкривайки цялата гибелност на политиката за настъпление, доведе кризата до

крайни предели, като урони престижа на властта и я лиши от кредит както пред „отечествената“, така и пред „съюзната“ буржоазия.

Създаде се критическо положение.

Пред „спасителите“ на революцията се откриваха два пътя.

Или продължаване на войната и по-нататъшно „настъпление“, и тогава — неизбежно предаване на властта в ръцете на контрареволюционната буржоазия, за да могат да бъдат получени пари чрез вътрешен и външен заем, защото в противен случай буржоазията не би влязла в правителството, вътрешният заем не би могъл да бъде сключен, Англия и Америка биха отказали да отпуснат заем, при което „да се спаси“ страната в такъв случай значи разходите за войната да бъдат покрити за сметка на работниците и селяните в угода на руските и „съюзните“ империалистически акули.

Или преминаване на властта в ръцете на работниците и безимотните селяни, обявяване демократични условия за мир и прекратяване на войната, за да може — придвижвайки революцията по-нататък — да бъде предадена земята в собственост на селяните, да бъде въведен работнически контрол в промишлеността и да бъде приведено в ред разнебитващото се народно стопанство за сметка на печалбите на капиталистите и помешчиците.

Първият път води към засилване властта на имотните класи над трудещите се и към превръщането на Русия в колония на Англия, Америка и Франция.

Вторият път открива периода на работническата революция в Европа, разкъсва финансовите нишки, които омотават Русия, разклаща самите основи на буржоазното господство и прочиства пътя за действителното освобождение на Русия.

Демонстрацията от 3—4 юли беше призив на работническите и войнишки маси, отправен към социалистическите партии — да застанат върху втория път, върху пътя на по-нататъшното развитие на революцията.

В това е нейният политически смисъл и нейното велико историческо значение.

Но Временното правителство и министерските партии на есерите и меншевиките, които черпят своята сила не от революционните действия на работниците и селяните, а от съглашателските комбинации с кадетската буржоазия — предпочетоха първия път — пътя на приспособяване към контрареволюцията.

Вместо да подадат ръка на демонстрантите и взимайки властта, заедно с тях да поведат борба срещу „съюзната" и „отечествената" империалистическа буржоазия за действително спасяване на революцията — те сключиха съюз с контрареволюционната буржоазия и обърнаха своето оръжие против демонстрантите, против работниците и войниците, като насъскаха срещу тях юнкерите и казаците.

С това те предадоха революцията, като откриха широко вратите на контрареволюцията.

И от дъното на живота се надигна черна мътилка, която заля с нечистотия всичко честно и благородно.

Обиски и погроми, арести и побоища, изтезания и убийства, спиране на вестници и разтурване на организации, разоръжаване на работниците и разформиране на полкове, разпускане на финландския сейм, ограничаване на свободите и възстановяване на смъртното наказание, вилнеене на шайкаджии и контраразузнавачи, лъжа и долна клевета, всичко това с мълчаливото съгласие на есери и меншевики — такива са първите стъпки на контрареволюцията.

Съюзно-руските империалисти с партията на кадетите, висшият команден състав с юнкерите, казаците и контраразузнавачите — това са те, силите на контрареволюцията.

Под диктовката на тези групи биват съставяни списъци за членове на Временното правителство, при което министрите се явяват и изчезват като марионетки.

По нареждане на тези групи става предаване на болшевиките и на Чернов, прочистване на полковете и на екипажите, разстрели и разформирвания на фронта, превръщане на Временното правителство в играчка в ръцете на Керенски, превръщане на Централния изпълнителен комитет на Съветите в прост придатък на тази играчка,

унизително отказване на „революционната демокрация" от своите права и задължения, възстановяване правата на премахнатата неотдавна царска Дума.

Работата стига дотам, че на „историческото съвещание"[46] в Зимния дворец (на 21 юли) става недвусмислено уговаряне (заговор!) за по-нататъшното обуздаване на революцията, при което, страхувайки се от изобличения от страна на болшевиките, последните не биват поканени на това съвещание.

А предстои „московско съвещание", където те се готвят да погребат окончателно спечелената с кръв свобода...

Всичко това при участието на меншевиките и есерите, страхливо предаващи позиция след позиция, унизително изобличаващи себе си и самите свои организации, престъпно погазващи завоеванията на революцията...

Никога още „представителите" на демокрацията не са се държали така недостойно, както сега, в тези исторически дни!

Никога още те не са достигали до такова позорно падение, както сега!

Може ли да се учудваме след всичко това, че контрареволюцията стана нагла, обливайки с нечистотия всичко честно и революционно?

Може ли да се учудваме след това, че продажни наемници и страхливи клеветници се осмеляват открито да „обвиняват" водачите на нашата партия в „измяна", че разбойниците на перото от буржоазните вестници нагло размазват това „обвинение", а така наречената прокурорска власт с открито чело публикува така наречените материали „по делото Ленин" и пр.?

Тези господа очевидно се надяват да разстроят нашите редици, да посеят между нас съмнения и смут, да създадат недоверие към нашите водачи.

Жалки! Те не знаят, че никога още имената на нашите водачи не са били така скъпи и близки на работническата класа, както сега, когато наглата буржоазна сган хвърля кал върху тях!

Продажни! Те не се и досещат, че колкото по-грубо буржоазните наемници клеветят, толкова по-силна е лю-

бовта на работниците към водачите, толкова по-безгранично е доверието им към тях, защото те знаят от опит, че когато враговете хулят водачите на пролетариата, това е верен признак, че водачите честно изпълняват своята служба на пролетариата.

Позорно клеймо за безчестните клеветници — ето ви нашия подарък, господа Алексинскиевци и Бурцевци, Переверзевци и Добронравовци. Приемете това клеймо от името на избралите ни 32.000 организирани петроградски работници и носете го до гроб. Вие го заслужихте.

А вие, господа капиталисти и помешчици, банкери и спекуланти, попове и тайни агенти, всички вие, които ковете вериги за народите, твърде рано празнувате победа, твърде рано сте се заели да погребвате Великата руска революция.

Революцията живее и тя още повече ще се разкрие пред вас, господа гробари.

Войната и разрухата продължават, и не чрез диви репресии ще бъдат излекувани раните, причинявани от тях.

Подземните сили на революцията живеят, като продължават своята неуморна работа по революционизирането на страната.

Селяните още не са получили земя. Те ще се борят, защото не могат да живеят без земя.

Работниците още не са успели да извоюват свой контрол в заводите и фабриките. Те ще се борят да постигнат това, защото индустриалната разруха ги застрашава с безработица.

Искат да върнат войниците и матросите назад, към старата дисциплина. Те ще се борят за свобода, защото са заслужили свободата.

Не, господа контрареволюционери, революцията не е умряла, тя само се е притаила, за да може, след като привлече нови привърженици, да се хвърли с нова сила срещу враговете.

„Ние сме живи, кипи нашата алена кръв с огъня на неизчерпаемите сили!“[47]

А там, на Запад, в Англия и Германия, във Франция и Австрия — нима там вече не се издига високо знамето на работническата революция, нима там вече не се организират Съвети на работническите и войнишки депутати!

Предстоят още битки!

Предстоят още победи!

Цялата работа е в това, да срещнем достойно и организирано бъдещите битки.

Работници! На вас се падна почетната роля на водачи на руската революция. Сплотявайте масите около себе си и ги събирайте под знамето на нашата партия. Помнете, че в тежките минути на юлските дни, когато враговете на народа стреляха в революцията, партията на болшевиките беше единствената, която не изостави работническите квартали. Помнете, че в онези тежки дни меншевиките и есерите бяха в лагера на ония, които громяха и разоръжаваха работниците.

Под нашето знаме, другари!

Селяни! Вашите водачи не оправдаха надеждите ви. Те се повлякоха след контрареволюцията, а вие оставате без земя, защото докато господствува контрареволюцията, вие не ще получите помешчически земи. Работниците — ето вашите единствени верни съюзници. Само в съюз с тях ще успеете да получите земя и свобода. Сплотявайте се прочее около работниците!

Войници! Силите на революцията са в съюза на народа и войниците. Министрите идват и си отиват, а народът остава. Бъдете прочее винаги с народа и борете се в неговите редици!

Долу контрареволюцията!

Да живее революцията!

Да живее социализмът и братството между народите!

Общоградска петроградска конференция на Руската социалдемократическа работническа партия (болшевики)

„Рабочий и Солдат", брой 2, 24 юли 1917 г.

ДВЕ КОНФЕРЕНЦИИ[48]

Две конференции. И двете общоградски, петроградски. Едната меншевишка. Другата болшевишка.

Първата представлява всичко 8 хиляди работници, Втората — 32 хиляди.

На първата царят хаос и разложение, защото тя току-речи ще се разцепи на две части.

На втората — единство и сплотеност.

Първата черпи своите сили от съглашенията с кадетската буржоазия. И тя се разцепи именно на тази почва, защото сред меншевиките още има хора, които не са загубили своята чест и които не желаят да се влачат в опашката на буржоазията.

Втората, напротив, черпи своите сили не от комбинации с буржоазията, а от революционната борба на работниците против капиталистите и помешчиците.

Първата вижда „спасението на страната" в изкореняването на болшевизма и в предаването на революцията.

Втората — в помитането на контрареволюцията с нейните „социалистически" притурки.

Казват, че болшевизмът е ликвидиран и погребан.

Твърде рано ни погребват господа гробарите. Ние сме още живи и буржоазията неведнаж ще се сепне и потрепери от звуците на нашия глас.

32 хиляди сплотени болшевики, защищаващи революцията, и 8 хиляди разединени меншевики, в по-голямата си част изменили на революцията — избирайте, другари работници!

„Рабочий и Солдат", брой 2,
24 юли 1917 г.
Статията е без подпис.

НОВОТО ПРАВИТЕЛСТВО

Министерската игра на прескочи-кобила завърши. Образувано е ново правителство. Кадети, кадетствуващи, есери меншевики — такъв е съставът на правителството.

Партията на кадетите е задоволена. Основните искания на кадетите са приети. Тези искания са положени в основата на дейността на новото правителство.

Кадетите се домогваха към засилване на правителството за сметка на Съветите, към независимост на правителството от Съветите. Съветите, ръководени от „лоши пастири“ измежду есерите и меншевиките, направиха тази отстъпка, като подписаха смъртната си присъда.

Временно правителство като единствена власт — ето какво успяха да постигнат кадетите.

Кадетите искаха „оздравяване на армията“, т. е. „желязна дисциплина“ в армията, подчиняване на армията само на непосредствените началници, които от своя страна са подчинени само на правителството. Съветите, ръководени от есерите и меншевиките, направиха и тази отстъпка, като обезоръжиха себе си.

Съвети, оставащи без армия, армия, подчинена само на правителството от кадетствуващи елементи — ето какво успяха да постигнат кадетите.

Кадетите искаха безусловно единство със съюзниците. Съветите „решително“ поеха този път в интереса на... „отбраната на страната“, като забравиха своите „интернационалистически“ декларации. При това така наречената програма от 8 юли увисна във въздуха.

Война „без пощада", „война докрай" — ето какво успяха да постигнат кадетите.

Послушайте самите кадети:

„Исканията на кадетите несъмнено легнаха в основата на дейността на цялото правителство... Именно поради това, щом като основните искания на кадетите бяха приети, партията вече не счете за възможно да продължава спора по причина на специфично-партийни разногласия". Защото кадетите знаят, че при днешните условия „за демократическите елементи на прословутата програма от 8 юли ще остане твърде малко време и възможност" (виж „Речь").

Струва ми се, че е ясно.

Беше време, когато Съветите творяха нов живот, като провеждаха революционни преобразования и принуждаваха Временното правителство да закрепва тези преобразования в декрети и укази.

Това беше през март-април.

Тогава Временното правителство беше под влиянието на Съветите, като чрез своето нереволюционно знаме прикриваше революционните мероприятия на Съветите.

Сега настъпи време, когато Временното правителство обърна назад, прокарвайки контрареволюционни „преобразования", при което Съветите се оказват „принудени" мълчаливо да ги потвърждават в своите блудкави резолюции.

Сега ЦИК, този представител на всички Съвети, е под влияние на Временното правителство, като прикрива контрареволюционното лице на последното с революционна фразеология.

Ролите очевидно се промениха, и промениха се те не в полза на Съветите.

Да, кадетите имат основание да бъдат „задоволени".

Дали ще е за дълго — това ще ни покаже найблизкото бъдеще.

„Рабочий и Солдат", бр. 5,
26 юли 1917 г.
Уводна статия.

КЪМ ИЗБОРИ ЗА УЧРЕДИТЕЛНО СЪБРАНИЕ[49]

Изборната кампания за Учредителното събрание започна. Партията вече мобилизирва своите сили. Бъдещите кандидати на кадетите вече са плъзнали из Русия, за да проверят шансовете за успех. Соц.-революционерите свикаха в Петроград съвещание на губернските представители на селяните във връзка с „организирането" на изборите. Друга група народници за същата цел свиква конгрес на Всеруския селски съюз[50] в Москва. Едновременно възникват самодейни безпартийни „гарнизонни" Съвети на селските депутати" с цел, между другото, за успешното провеждане на изборите в село. Със същата цел се появяват многобройни работнически землячества*, които снабдяват селото с литература и с хора. Най-сетне, отделни заводи изпращат в село специални делегати за избирателната агитация. Ние вече не говорим за безбройното множество самостоятелни „делегати", главно войници и матроси, които обикалят из Русия и споделят със селяните „новини от града".

Очевидно важността на момента и решаващото значение на Учредителното събрание се съзнава от най-широките слоеве на населението. При това всички чувствуват, че решаващата роля принадлежи на селото, което представлява мнозинството от населението, че именно натам трябва да бъдат насочени всички свободни сили. Всичко това във връзка с разпръснатостта и неоргани-

---

* Т. е. групи или организации на работници-земляци. *Бел. пр.*

зираността на селскостопанските работници — главната опора на нашата партия в селото — значително усложнява нашите задачи в селото. За разлика от градските работници, които са най-организирани от всички слоеве на градското население — селските работници са най-неорганизираната маса. В Съветите на селските депутати са организирани главно средни и заможни слоеве на селячеството, естествено склонни към съглашение „с либералния помешчик и с капиталиста". Те именно водят след себе си пролетарските и полупролетарски елементи в селото, като ги подчиняват на влиянието на съглашателските партии на трудовиките и соц.-революционерите. Недостатъчното развитие на селскостопанския капитализъм и на класовата борба в селото създава благоприятни условия за подобна съглашателска политика.

Предстояща задача на нашата партия е да освободи бедните слоеве на селячеството от влиянието на трудовиките и соц.-революционерите и да ги сплоти в едно братско семейство с градските работници.

Самият живот работи в това направление, като разобличава стъпка по стъпка негодността на политиката на съглашения. Задача на партийните работници е всячески да се намесват в изборите за Учредителното събрание, за да разкрият цялата гибелност на такава политика и да улеснят по този начин сплотяването на бедните слоеве на селячеството около градския пролетариат.

За целта е необходимо да се създадат веднага в селата наши партийни ядра и да се свържат тясно с партийните комитети в градовете. Във всяка община, във всяка околия, във всеки избирателен окръг трябва да бъдат организирани наши партийни групи от бедни селяни и селянки. Тези групи трябва да бъдат свързани с нашите комитети в индустриалните центрове на губернията. Дълг на комитетите е да снабдяват групите с необходими материали за изборите, с литература, с хора.

Само по този път и в хода на самата кампания може да бъде създадено действително единство между пролетариите от града и селото.

Ние сме против съглашение с капиталистите и помешчиците, защото знаем, че от такова съглашение ще

пострадат само интересите на работниците и селяните.

Но това още не значи, че ние изобщо сме против всякакви съглашения.

Ние сме за съглашение с онези безпартийни групи на безимотните селяни, които самият живот тласка по пътя на революционната борба срещу помешчиците и капиталистите.

Ние сме за съглашение с онези безпартийни организации на войниците и матросите, които са проникнати с доверие не към богаташите, а към бедняците, не към правителството на буржоазията, а към народа и преди всичко към работническата класа. Да отблъсваме от себе си такива групи и организации поради това, че те не могат или не искат да се слеят с нашата партия — би било неразумно и вредно.

Така че, да намерим общ език с такива групи и организации, да изработим обща революционна платформа, да съставим общи с тях списъци на кандидатите за всички избирателни окръзи, като включим тук не „професори", и „учени", а селяни, войници и матроси, готови с гърдите си да отстояват исканията на народа — ето в каква насока трябва да протича нашата избирателна кампания в селото.

Само по този начин ще бъде възможно сплотяването на широките слоеве на трудещото се селско население около водача на нашата революция, около пролетариата.

За продължително търсене на такива безпартийни групи няма да стане нужда, защото те се появяват навсякъде, всеки ден. И те ще възникват върху почвата на нарастващото недоверие към Временното правителство, което пречи на селските комитети да се разпореждат с помешчическите земи. Те се увеличават и ще се увеличават върху почвата на недоволството от политиката на Всеруския изпълнителен комитет на селските депутати, които се влачат в опашката на Временното правителство. Като пример може да послужи дори и образуваният неотдавна „Съвет на селските депутати в Петроград"[61], който обединява целия гарнизон на града и който още при първите стъпки на своята дейност се сблъска

с Временното правителство и с Всеруския изпълнителен комитет на селските депутати.

А ето и приблизителната платформа, която може да послужи като основа за съглашение с подобни селско-войнишки безпартийни организации.

1. Ние сме против помешчиците и капиталистите с тяхната „партия на народната свобода", защото те, и само те, са главните врагове на руския народ. Никакво доверие, никаква подкрепа на богаташите и на тяхното правителство!

2. Ние сме за доверие и подкрепа на работническата класа, беззаветния борец за социализъм, ние сме за съюз и съглашение на селяните, войниците и матросите с работниците против помешчиците и капиталистите.

3. Ние сме против войната, защото тя е грабителска война. Приказките за мир без анексии си остават празни приказки, докато войната се води въз основа на тайните договори между царя и англо-френските капиталисти.

4 Ние сме за незабавното прекратяване на войната по пътя на решителната борба на народите срещу своите империалистически правителства.

5. Ние сме против анархията в индустрията, изостряна от капиталистите. Ние сме за работнически контрол над индустрията, ние сме за организиране на индустрията върху демократически принципи, чрез намеса на самите работници и на признатата от тях власт.

6. Ние сме за организиране на правилна обмяна на продуктите между града и селото, за да може градът да се снабдява с достатъчно количество припаси, а селото — със захар, газ, обувки, платове, железни изделия и други необходими стоки.

7. Ние сме за това, щото цялата земя — феодална, държавна, кабинетска*, помешчическа, манастирско-църковна — да премине без откуп в ръцете на народа.

8. Ние сме за това, щото цялата свободна помешчическа земя, орна и пасбищна, да премине *незабавно* в разположение на демократически избраните селски комитети.

---

* Т. е. земите на царската корона. *Бълг. ред.*

9. Ние сме за това, щото целият свободен жив и мъртъв селскостопански инвентар, който се намира у помешчиците и в складовете, да бъде предаден *незабавно* на разположение на селските комитети за обработване на нивите и ливадите, за прибиране на храните и т. н.

10. Ние сме за това, щото на всички инвалиди, загубили през време на войната своята работоспособност, както и на вдовиците и сираците, да се дават помощи в размер, който да им осигурява човешко съществуване.

11. Ние сме за народна република без постоянна армия, без бюрокрация, без полиция.

12. Вместо постоянна армия ние искаме всенародно опълчение с изборност на началниците.

13. Вместо безотговорни чиновници-бюрократи ние искаме изборност и сменяемост на служащите.

14. Вместо опекунствуваща над народа полиция ние искаме изборна и сменяема милиция.

15. Ние сме за отменяване на „заповедите", насочени против войниците и матросите.

16. Ние сме против разформирането на полкове и против насъскването на войниците един срещу друг.

17. Ние сме против преследванията срещу работническия и войнишкия печат; ние сме против ограничаване свободата на словото и събранията както в тила, така и на фронта; ние сме против арестуванията без съд и следствие, против разоръжаването на работниците.

18. Ние сме против възстановяването на смъртното наказание.

19. Ние сме за това, щото на всички народи в Русия да бъде дадено правото на свободно уреждане на своя живот, щото тези народи да не бъдат потискани.

20. Най-сетне, ние сме за това, щото цялата власт в страната да бъде предадена в ръцете на революционните Съвети на работниците и селяните, защото само такава власт е способна да изведе страната от задънената улица, в която я тикнаха войната, разрухата, скъпотията и обогатяващите се за сметка на народната нужда капиталисти и помешчици.

Такава е изобщо платформата, която може да създаде почва за съглашение на нашите партийни организации с безпартийните революционни групи на селяните и войниците.

Другари! Наближава денят на изборите. Намесете се в събитията, докато не е късно, и организирайте изборната кампания.

Създавайте летящи агитаторски групи от работници и работнички, войници и матроси и устройвайте кратки лекции във връзка с платформата.

Снабдявайте тези групи с литература и ги изпращайте във всички кътчета на Русия.

Нека техният глас разбуди селото за предстоящите избори за Учредителното събрание.

Създавайте партийни групи в общините и околиите и сплотявайте около тях широките слоеве на селската беднота.

Организирайте съвещания по общини, околии и губернии за засилване на революционно-партийните връзки, за набелязване на кандидати за Учредителното събрание.

Значението на Учредителното събрание е голямо. Но неизмеримо по-голямо е значението на онези маси, които остават извън Учредителното събрание. Силата не е в самото Учредително събрание, а в онези работници и селяни, които, създавайки чрез своята борба ново революционно право, ще движат напред Учредителното събрание.

Знайте, че колкото по-организирани бъдат революционните маси, толкова по-внимателно ще се вслушва в техния глас Учредителното събрание, толкова по-гарантирана ще бъде съдбата на руската революция.

Ето защо главна задача през време на изборите е сплотяването на широките маси на селячеството около нашата партия.

Прочее, на работа, другари!

„Рабочий и Солдат", брой 4,
27 юли 1917 г.
Подпис: К. Сталин.

ДЪРЖАНИ РЕЧИ НА VI КОНГРЕС НА РСДРП (БОЛШЕВИКИ)

на 26 юли — 3 август 1917 г. [52]

1. ОТЧЕТЕН ДОКЛАД НА ЦК

на 27 юли

Другари!

Отчетният доклад на ЦК обхваща дейността на ЦК през последните два и половина месеца — май, юни и първата половина на месец юли.

Дейността на ЦК *през май* протече в три направления.

Първо, беше даден лозунг за нови избори за Съвети на работническите и войнишки депутати. ЦК изхождаше от това, че у нас революцията се развива по мирен път, че посредством нови избори за Съвети на работническите и войнишки депутати може да бъде изменен съставът на Съветите, а значи и съставът на правителството. Противниците ни приписваха опит за завземане на властта. Това е клевета. Ние не сме имали такива намерения. Ние казвахме, че у нас е открита възможността чрез нови избори за Съвети да бъде изменен характерът на дейността на Съветите съгласно с желанията на широките маси. За нас беше ясно, че е достатъчно в Съветите на работническите и войнишки депутати да се вземе надмощие с един глас — и властта неизбежно ще тръгне по друг път. Ето защо цялата работа през м. май се провеждаше под знамето на нови избори. В края на краищата ние завоювахме около половината места в работническата фракция в Съветите и около $^1/_4$ — във войнишката.

Второ — агитация против войната. Ние се възползувахме от издаването на смъртна присъда срещу

Фр Адлер[53] и организирахме редица протестни митинги против смъртното наказание и против войната. Войниците възприеха добре тази кампания.

Трета страна от дейността на ЦК — общинските избори през месец май. ЦК съвместно с ПК положи всички сили, за да даде сражение както на кадетите, основната сила на контрареволюцията, така и на меншевиките и есерите, които волно или неволно вървят след кадетите. От 800,000 гласували в Петроград ние получихме около 20% от всички гласове, при което завоювахме Виборгската районна Дума изцяло. Особена услуга на партията оказаха другарите войници и матроси.

И така, месец май мина под знака: 1) на общинските избори, 2) на агитацията против войната и 3) на новите избори за Съвети на работническите и войнишки депутати.

Месец *юни*. Слуховете за подготвяне на настъпление на фронта предизвикваха нервност сред войниците. Появиха се цяла редица заповеди, които свеждаха до нула правата на войниците. Всичко това наелектризирваше масите. Всеки слух се разпространяваше моментално из целия Петербург и предизвикваше вълнение сред работниците, и особено сред войниците. Слуховете за настъпление; заповедите на Керенски с декларацията за правата на войника; освобождаването на Петроград от „ненужните" елементи, както казваха властите, при което беше ясно, че искат да освободят Петроград от революционните елементи; разрухата, вземаща все по-ясни очертания — всичко това предизвикваше нервност сред работниците и войниците. В заводите се устройваха събрания и на нас различни полкове и заводи често пъти ни предлагаха да организираме акция. За 5 юни се предполагаше да има акция-демонстрация. Но ЦК реши засега да не се предприема акция, а за 7 юни да бъде свикано събрание от представители на районите, фабриките, заводите и полковете и на това събрание да бъде решен въпросът за акцията. Такова събрание беше свикано — присъствуваха около 200 души. Изясни се, че особено се вълнуват войниците. Грамадното мнозинство от гласовете реши акцията да бъде проведена. Поставя се въ-

проса — какво да се прави, ако открилият се по това време конгрес на Съветите се обяви против акцията. Грамадното мнозинство от изказалите се другари намери, че никаква сила не ще бъде в състояние да спре акцията. След всичко това ЦК реши да поеме върху себе си организирането на мирна демонстрация. На въпроса, поставен от войниците — не може ли да излязат въоръжени, — ЦК реши: с оръжие да не се излиза. Войниците обаче казваха, че е невъзможно да излизат невъоръжени, че оръжието е единствената реална гаранция против ексцеси от страна на буржоазната публика, че те ще вземат оръжие само за самоотбрана.

На 9 юни ЦК, ПК и Военната организация устройват съвместно заседание. ЦК поставя въпрос: предвид на това, че конгресът на Съветите и всички „социалистически" партии се обявяват против нашата демонстрация, не следва ли акцията да бъде отложена. Всички отговарят отрицателно.

На 9 юни в 12 ч. през нощта конгресът на Съветите издава възвание, в което насочва целия си авторитет против нас. ЦК решава — демонстрация да не се устройва на 10 юни и да се отложи тя за 18 юни, отчитайки, че самият конгрес на Съветите назначава демонстрация за 18 юни, на която масите ще имат възможност да изявят своята воля. Работниците и войниците посрещат със скрито недоволство това постановление на ЦК, но те го изпълняват. Характерно е, другари, че в този ден, 10 юни, сутринта, когато цяла редица оратори от конгреса на Съветите говориха в заводите за „ликвидиране на опита за устройване на демонстрация", грамадното мнозинство работници се съгласяваха да изслушат оратори само от нашата партия. ЦК успя да успокои войниците и работниците. С това беше продемонстрирана нашата организираност.

Като определяше демонстрация за 18 юни, конгресът на Съветите заедно с това обяви, че демонстрацията ще се състои под знамето на свободата на лозунгите. Ясно е, че конгресът бе решил да даде сражение на нашата партия. Ние поехме хвърлената ръкавица и започнахме да подготвяме силите си за предстоящата демонстрация.

Другарите знаят как мина демонстрацията на 18 юни. Дори и буржоазните вестници писаха, че грамадното множинство демонстранти вървели под лозунги, издигнати от болшевиките. Главният лозунг бе — „Цялата власт в ръцете на Съветите!“. Демонстрираха не по-малко от 400,000 души. Само три малки групи — Бундът, казаците и плехановци — се решиха да издигнат лозунг: „Доверие към Временното правителство!“, но и те се отказаха, защото бяха заставени да свият знамената си. Конгресът на Съветите нагледно се убеди, че силата и влиянието на нашата партия са големи. У всички се създаде убеждение, че демонстрацията от 18 юни, по-внушителна отколкото демонстрацията от 21 април, не ще мине напразно. И действително, тя не можеше да мине напразно. „Речь“ писа, че по всяка вероятност ще станат сериозни промени в състава на правителството, защото политиката на Съветите не се одобрява от масите. Но тъкмо този ден започна настъплението на нашите войски на фронта, успешно настъпление, и във връзка с това започнаха манифестациите на „черните“ на Невския проспект. Това обстоятелство сведе до нула моралната победа на болшевиките по време на демонстрацията. Бяха сведени до нула и онези възможни практически резултати, за които говореха и „Речь“, и официалните представители на управляващите партии на есерите и меншевиките.

Временното правителство остана на власт. Фактът на успешно настъпление, частичните успехи на Временното правителство, както и редицата проекти за отстраняване на войските от Петроград оказаха съответното въздействие върху войниците. От тези факти те се убедиха, че пасивният империализъм се превръща в активен империализъм. Те разбраха, че е започнал период на нови жертви.

Фронтът реагира по своему на политиката на активния империализъм. Цяла редица полкове, въпреки забраната, предприеха гласуване дали да се настъпва или не. Висшето командуване не разбра, че при новите условия в Русия и при това, че целите на войната са неясни, е невъзможно слепешката да бъдат хвърлени маси в настъпление. Излезе както предсказвахме ние: настъплението се оказа обречено на провал.

Краят на юни и началото на юли преминават под знамето на политиката на настъпление. Носят се слухове за възстановяване на смъртното наказание, за разформиране на цяла редица полкове, за побоища на фронта. Пристигат делегати от фронта и докладват за арести и побоища в техните редове. За същото съобщават от гренадирския и от картечния полк. Всичко това подготви почвата за нова акция на работниците в Петербург.

Минавам към събитията от 3—5 юли. Това се почна на 3 юли, в 3 часа след обед, в помещението на Петербургския комитет.

3 юли. 3 часа през деня. Заседава Петроградската общоградска конференция на нашата партия. Разглежда се съвсем безобидния въпрос за общинските избори. Явяват се двама представители от един от полковете на гарнизона и депозират екстрено донесение, в което се казва, че при тях било „решено да излязат в акция днес вечерта“, че те „не могат вече мълчаливо да понасят как на фронта става разформиране на един полк след друг“, че те „вече са изпратили свои делегати в заводите и полковете“ с предложение да се присъединят към акцията. В отговор на това представителят на президиума на конференцията др. Володарски заявява, че „партията е взела решение да не се излиза, че партийните членове от този полк не смеят да нарушат решението на партията“.

4 часа през деня. Петербургският комитет, Военната организация и Централният комитет на партията, след като обсъдиха въпроса, решават да не се излиза. Това решение се приема от конференцията, чиито членове се отправят по заводите и полковете с цел да уговорят другарите да не излизат.

5 часа през деня. Таврическият дворец. Заседание на Бюрото на Централния изпълнителен комитет на Съветите. По нареждане на Централния комитет на партията др. Сталин депозирва в Бюрото на Централния изпълнителен комитет донесение за всичко случило се, при което съобщава за решението на болшевиките да не се излиза.

7 часа вечерта. Пред помещението на Петербургския комитет. Минават няколко полка със знамена. Лозунг: „Цялата власт в ръцете на Съветите!“. Спират се пред

помещението на Петербургския комитет и молят членовете на нашата организация „да кажат нещо“. Ораторите, болшевиките Лашевич и Кураев, разясняват в своите речи днешното политическо положение и призовават към въздържане от акции. Посрещат ги с вик „долу!“. Тогава членовете на нашата организация предлагат да се избере делегация, която да отнесе техните желания до Централния изпълнителен комитет на Съветите, след което те да се разотидат по своите полкове. В отговор на това прокънтява оглушително „ура!“. Музиката свири „Марсилезата“ . . . По това време известията за излизането на кадетите от правителството обикалят целия Петроград, възбуждайки работниците. Веднага след войниците се появяват колони работници. Лозунгите са същите, както и тези на войниците. Войниците, както и работниците, се отправят към Таврическия дворец.

9 часа̀ вечерта. Помещението на Петербургския комитет. Върволици делегати от заводите. Всички те предлагат на организациите на нашата партия да се намесят в делото и да вземат в свои ръце ръководството на демонстрацията. Иначе „ще *има кръвопролитие*“. Чуват се гласове за необходимостта от избиране на делегации от заводите и фабриките, с цел тези делегации да изявят пред ЦИК на Съветите волята на демонстрантите, а масите, като изслушат след това докладите на делегациите, да се разотидат мирно.

10 часа̀ през нощта. Таврическият дворец. Заседание на работническата секция на Петроградския Съвет на работническите и войнишки депутати. Във връзка с докладите на работниците за започналата акция мнозинството на секцията решава, за избягване на ексцеси, да се намеси в демонстрацията с цел да ѝ придаде мирен и организиран характер. Малцинството, несъгласно с това решение, напуска залата на заседанието. Мнозинството избира бюро за изпълнение на току-що взетото решение.

11 часа̀ през нощта. Явката на ЦК и ПК на нашата партия се пренася в Таврическия дворец, където още от вечерта се стичат демонстранти. Пристигат агитатори от районите, както и заводски представители. Събрание на представителите на ЦК на нашата партия, на ПК,

на Военната организация, на Междурайонния комитет, на Бюрото на работническата секция на Петроградския Съвет. От докладите от районите се изяснява, че:

1) работниците и войниците утре не могат да бъдат възпрени от демонстрация;

2) демонстрантите ще излязат с оръжие, изключително с цел за самоотбрана, за да създадат действителна гаранция срещу провокаторски изстрели откъм Невския проспект: „срещу въоръжени хора не е току тъй лесно да се стреля".

Събранието решава: в момента, когато революционните маси на работниците и войниците демонстрират под лозунга „Цялата власт в ръцете на Съветите!", партията на пролетариата няма право да си умие ръцете и да отмине движението, тя трябва да бъде заедно с масите, за да придаде на стихийното движение съзнателен и организиран характер. Събранието решава да предложи на работниците и войниците да изберат делегати от полковете и заводите и чрез тях да заявят на Изпълнителния комитет на Съветите за своите желания. В духа на това решение се съставя възвание с призив към „мирна и организирана демонстрация" [64].

12 часа през нощта. Повече от 30 хиляди путиловци пристигат при Таврическия дворец. Знамена. Лозунг: „Цялата власт в ръцете на Съветите!". Избиране на делегати. Делегатите докладват на Изпълнителния комитет за исканията на путиловци. Войниците и работниците, намиращи се при Таврическия дворец, започват да се разотиват.

4 юли. Деня. Шествие на работници и войници. Знамена. Болшевишки лозунги. Шествието се насочва към Таврическия дворец. Шествието завършва с хиляди кронщадски матроси. Демонстриращите, според твърденията на буржоазните вестници („Биржёвка"), са не по-малко от 400 хиляди. На улиците — ликуване. Обикновените граждани посрещат демонстрантите с весело „ура!". След обед започват ексцеси. Тъмни сили от буржоазните квартали помрачават акцията на работниците с престъпни провокационни изстрели. Дори и „Биржевые ведомости" не се решават да отричат, че изстрелите бяха започнали от

страна на противниците на демонстрацията. „Точно в два часа̀ през деня — пише „Биржёвка" (вечерно издание от 4 юли) — на ъгъла на Садовая и Невския проспект, когато въоръжените демонстранти минаваха и събралата се в значително количество публика спокойно ги гледаше, откъм дясната страна на Садовая се чу оглушителен изстрел, след който започна честа стрелба."

Ясно е, че бяха започнали да стрелят не демонстрантите, а „неизвестни лица", че стреляха в демонстрантите, а не обратно.

Изстрелите продължаваха едновременно в различни места на буржоазната част на града. Провокаторите не дремеха. Въпреки това, демонстрантите не излизат извън рамките на необходимата самоотбрана. За заговор или за въстание не може и дума да става. Нито един случай на завземане правителствени или обществени учреждения не се наблюдаваше, нито един опит за такова завземане, макар че демонстрантите при колосалните въоръжени сили, с които разполагаха, биха могли да завземат напълно не само отделни учреждения, но и целия град...

8 часа̀ вечерта. Таврическият дворец. Събрания на ЦК, Междурайонната и други организации на нашата партия. Решено е: след като волята на революционните работници и войници е продемонстрирана, акцията трябва да бъде прекратена. В духа на това решение се съставя възвание: „Демонстрацията завърши... Нашата парола е: твърдост, самообладание, спокойствие" (виж възванието в „Листок Правды[55]). Това възвание, изпратено в „Правда", не можа да излезе на 5 юли, тъй като през нощта (на 4-и срещу 5-и) „Правда" беше разгромена от юнкери и контраразузнавачи.

10—11 часа̀ през нощта. Таврическият дворец. Заседание на Централния изпълнителен комитет на Съветите. Обсъжда се въпроса за властта. След излизането на кадетите от правителството положението на есерите и меншевиките става особено критическо: на тях е „необходим" блок с буржоазията, но няма възможност да се блокират, тъй като буржоазията не иска вече съглашения с тях. Идеята за блокиране с кадетите се проваля. Пред-

вид на това въпросът за завземането на властта от Съветите се поставя ребром.

Слухове за пробиване на нашия фронт от германските войски — наистина още непроверени, но внасящи тревога.

Слухове, че утре в печата ще се появи съобщение с гнусна клевета срещу др. Ленин.

Централният изпълнителен комитет на Съветите извиква волнинци (войници) в Таврическия дворец за охрана на двореца — от кого? Излиза, че от болшевиките, които са дошли в двореца уж за да „арестуват" Изпълнителния комитет и да „завземат властта". Това се казва за болшевиките, които ратуваха за засилване на Съветите, за предаване на тях цялата власт в страната!...

2—3 часа през нощта. Централният изпълнителен комитет на Съветите не взима властта. Той натоварва министрите-„социалисти" да съставят ново правителство, в което да влязат поне отделни лица буржоа. Министрите се снабдяват със специални пълномощия за „борба с анархията". Работата е ясна: Централният изпълнителен комитет, поставен пред необходимостта от решително скъсване с буржоазията, от което той особено се бои — защото досега той черпеше своята сила от едни или други „комбинации" с буржоазията, — отговаря с решително скъсване с работниците и болшевиките, за да може в съюз с буржоазията да обърне своето оръжие против революционните работници и войници. С това се открива поход против революцията. Революцията се взима от есерите и меншевиките под обстрел за радост на контрареволюцията...

5 юли. Във вестниците (по-точно в „Живое Слово"[56]) се появява съобщение с гнусна клевета срещу др. Ленин. „Правда" не излезе, защото тя беше разгромена през нощта на 4-и срещу 5-и юли. Установява се диктатура на „социалистическите" министри, които търсят блок с кадетите Меншевиките и есерите, които не желаеха да вземат властта, този път я вземат (за кратко време), за да се справят с болшевиките... Появяване из улиците на войскови части от фронта. Юнкери и контрареволюционни банди громят, обискирват, безчестят. Насъсква-

нето срещу Ленин и болшевиките, предприето от Алексински — Панкратов — Переверзев, се използува докрай от контрареволюцията. Контрареволюцията расте с часове. Център на диктатурата е военният щаб. Вилнеене на контраразузнаването, юнкерите, казаците. Арести, побоища. Откритият поход на Централния изпълнителен комитет на Съветите против болшевишките работници и войници развързва силите на контрареволюцията...

В отговор на клеветата на Алексински и К° ЦК на нашата партия издава печатен лист — „Клеветниците под съд!"[57]. Появява се отделно възвание на ЦК (непубликувано в „Правда" поради нейното разгромяване) за прекратяване на стачката и демонстрацията. Изненадва липса на каквито и да било възвания на другите „социалистически" партии. Болшевиките са сами. Против тях мълчаливо се обединяват всички елементи по-надясно от болшевиките — от Суворин и Милюков до Дан и Чернов.

6 юли. Вдигнати са мостовете. Сборният отред на усмирителя Мазуренко. Из улиците войски, усмиряващи непокорните. Фактически обсадно положение. „Подозрителните" биват арестувани и откарвани в щаба. Извършва се обезоръжаване на работниците, войниците, матросите. Петроград е предаден във властта на военщината. При всичкото желание на „властимеющите" да предизвикат така наречения „бой" работниците и войниците не се поддават на провокацията, не „приемат боя". Петропавловската крепост разтваря врати пред разоръжителите. В помещението на Петербургския комитет се настанява сборният отред. Из работническите квартали обиски, обезоръжаване. Идеята на Церетели за обезоръжаване на работниците и войниците, за пръв път плахо формулирана на 11 юни, се привежда в изпълнение сега. „Министър на обезоръжаването" — казват за него работниците с озлобление...

Печатницата „Труд" е разгромена. Излезе „Листок Правды". Убиване на работника Войнов, който разпространяваше „Листок"... Буржоазният печат беснува, като представя гнусната клевета срещу др. Ленин за факт, при което в своята атака против революцията тя вече не се

ограничава с болшевиките, а я разпространява върху Съветите, върху меншевиките и есерите.

Става ясно, че есерите и меншевиките, предавайки болшевиките, предадоха и самите себе си, предадоха революцията, като развързаха и разюздаха силите на контрареволюцията. Походът на контрареволюционната диктатура против свободите в тила и на фронта е в пълния си разгар. Като се съди по това, че кадетският и съюзният печат, който довчера ръмжеше срещу революционна Русия, изведнаж се почувствува удовлетворен, може да се заключи, че „делото" по усмиряването не е минало без участието в похода на отечествени и съюзни парични кесии.

2. ЗАКЛЮЧИТЕЛНО СЛОВО
на 27 юли

Другари!

Както се вижда от разискванията, никой от другарите не критикуваше политическата линия на ЦК и не възразяваше против лозунгите на ЦК на партията. ЦК издигна три основни лозунга: цялата власт в ръцете на Съветите, контрол над производството и конфискуване на помешчическите земи. Тези лозунги спечелиха симпатии сред работническите маси и войниците. Тези лозунги се оказаха правилни и ние, борейки се върху тази основа, запазихме масите след себе си. Аз смятам това за основен факт, който говори в полза на ЦК. Щом като ЦК в най-трудните моменти дава правилни лозунги, значи по същество той е прав.

Критиката се докосваше не до основното, а до второстепенното. Тя се свеждаше до посочване на това, че ЦК не се е свързал с провинцията и дейността му се е проявявала главно в Петроград. Упрекът за откъснатост от провинцията не е лишен от основание. Нямаше обаче никаква възможност да бъде обхваната цялата провинция. Упрекът, че ЦК фактически се е превърнал в Петербургски комитет, е отчасти справедлив. Това е така. Но тук, в Петроград, се кове политиката на Русия. Тук са ръководните сили

на революцията. Провинцията реагирва срещу онова, което става в Петроград. Това се обяснява, най-сетне, с обстоятелството, че тук се намира Временното правителство, което съсредоточава в ръцете си цялата власт, тук се намира ЦИК, като глас на цялата организирана революционна демокрация. От друга страна събитията се нижат бързо, води се открита борба и нищо не може да гарантира, че съществуващата власт няма още утре да се сгромоляса. При такива условия да се изчаква, докато нашите приятели от провинцията се изкажат — беше немислимо. Знае се, че ЦИК решава въпросите на революцията без да изчаква провинцията. Те държат в свои ръце целия правителствен апарат. А ние? Ние имаме апарата на ЦК. Но апаратът на ЦК, разбира се, е слаб. И да се иска от ЦК да не предприема никакви стъпки без предварително допитване до провинцията, значи да се иска ЦК да върви не пред, а след събитията. Но това не би било ЦК. Само при този метод, към който ние се придържахме, ЦК можа да се задържи на висотата на положението.

Имаше упреци от частен характер. Някои другари говориха за неуспеха на въстанието от 3—5 юли. Да, другари, имаше неуспех, но това беше не въстание, а демонстрация. Този неуспех се обяснява с разкъсването на фронта на революцията във връзка с изменническото поведение на дребнобуржоазните партии на есерите и меншевиките, които обърнаха гръб на революцията.

Др. Безработен[58] казваше, че ЦК не се е постарал да наводни Петроград и провинцията с позиви с разяснения на събитията от 3—5 юли. Но нашата печатница беше разгромена и нямаше никаква физическа възможност да се отпечата каквото и да било в други печатници, тъй като това застрашаваше печатниците с разгром.

Работата в това отношение все пак стоеше не толкова зле: докато в едни квартали ни арестуваха, в други ни посрещаха с приветствие и с необикновено въодушевление. И сега настроението на петербургските работници е превъзходно, престижът на болшевиките е голям.

Аз бих искал да поставя редица въпроси.

Първо, как трябва да реагираме против клеветата срещу нашите вождове. Във връзка със събитията от последно време необходимо е да се съчини манифест към целия народ с изяснение на всички факти, за което трябва да се избере комисия. И на тази именно комисия, ако вие я изберете, аз предлагам да издаде възвание към революционните работници и войници в Германия, Англия, Франция и т. н. с информация за събитията от 3—5 юли, в което ние трябва да заклеймим клеветниците. Ние сме най-челната част на пролетариата, ние носим отговорност за революцията, ние трябва да кажем цялата истина за събитията и да изобличим гнусните клеветници.

Второ — за отклонението на Ленин и Зиновиев от явяване в „съда“. В настоящия момент все още не е ясно в чии ръце е властта. Няма гаранция, че ако те се явят, не ще бъдат подложени на грубо насилие. Друго нещо е, ако съдът бъде демократически организиран и ако бъде дадена гаранция, че не ще бъде допуснато насилие. На въпроса във връзка с това в ЦИК ни отговаряха: „Ние не знаем какво може да се случи.“ Следователно, докато положението още не се е изяснило, докато още се води глуха борба между официалната власт и фактическата власт, за другарите няма никакъв смисъл да се явяват в „съда“. Но ако начело застане власт, която ще може да гарантира нашите другари срещу насилия, те ще се явят.

3. ДОКЛАД ЗА ПОЛИТИЧЕСКОТО ПОЛОЖЕНИЕ
на 30 юли

Другари!

Въпросът за политическото положение в Русия е въпрос за съдбата на нашата революция, за нейните победи и поражения в условията на империалистическата война.

Още през февруари стана ясно, че основни сили на нашата революция са пролетариатът и селячеството, преоблечено поради войната във войнишки шинели.

Случи се така, че в борбата срещу царизма в един лагер срещу тези сили, като че ли в коалиция с тях, се

оказаха и други сили — либералната буржоазия и съюзният капитал.

Пролетариатът е бил и си остава смъртен враг на царизма.

Селячеството вярваше в пролетариата и като виждаше, че не ще може да получи земя без събарянето на царизма, тръгна след пролетариата.

Либералната буржоазия се разочарова от царизма и се отдръпна от него, защото царизмът не само не завоюва за нея нови пазари, но не можа да запази дори и старите, като отстъпи на Германия 15 губернии.

Съюзният капитал, приятел и доброжелател на Николай II, беше „принуден“ също да измени на царизма, защото царизмът не само не му осигури желаното „единство на фронта“, но явно подготвяше при това сепаративен мир с Германия.

По този начин царизмът се оказа изолиран.

С това всъщност се и обяснява „поразителният“ факт, че царизмът тъй „тихо и безшумно почина“.

Но тези сили преследваха съвършено различни цели.

Либералната буржоазия и англо-френските капиталисти искаха да извършат в Русия *малка* революция, като младотурската, за да повдигнат въодушевлението на народните маси и да го използуват за *голяма* война, при което властта на капиталистите и помешчиците би останала в основата си непоклатима.

Малка революция за голяма война!

Работниците и селяните се стремяха, напротив, към основна промяна на стария строй, към това, което се нарича у нас велика революция, за да съборят помешчиците и обуздаят империалистическата буржоазия и по този начин да турят край на войната, да осигурят делото на мира.

Велика революция и мир!

Това основно противоречие именно легна в основата на развитието на нашата революция, в основата на всички и всякакви „кризи на властта“.

„Кризата“ от 20—21 април е първата открита проява на това противоречие. Ако в историята на тези „кризи“ успехът всеки път се оказваше временно на страната на

империалистическата буржоазия, това се обяснява не само с организираността на фронта на контрареволюцията начело с кадетската партия, но преди всичко с това, че люшкащите се по посока на империализма съглашателски партии на есерите и меншевиките, които засега още водят след себе си широки маси — разкъсваха всеки път фронта на революцията, прехвърляха се в лагера на буржоазията и създаваха по този начин превес в полза на фронта на контрареволюцията.

Така беше през април.

Така беше през юли.

„Принципът“ на коалирането с империалистическата буржоазия, издигнат от меншевиките и есерите, се оказа на практика същото онова зловредно средство, благодарение на което кадетската партия на капиталистите и помешчиците, изолирвайки болшевиките, стъпка по стъпка укрепваше своите позиции с ръцете на самите меншевики и есери...

Настъпилото през март — април — май затишие на фронта беше използувано за по-нататъшното развиване на революцията. Потиквана от общата разруха в страната и поощрявана от наличността на свободи, каквито не притежава нито една от воюващите страни, революцията се задълбочаваше все повече и поставяше на дневен ред социални въпроси. Тя нахлува в стопанската сфера, като поставя въпросите за работническия контрол в индустрията, за национализирането на земята и снабдяването на безимотното селячество с инвентар, за организирането на правилна обмяна между града и селото, за национализирането на банките, най-сетне, за завземането на властта от пролетариата и от най-бедните селски слоеве. Революцията дойде непосредствено до необходимостта от социалистически преобразования.

Някои другари казват, че тъй като у нас капитализмът е слабо развит, то утопично е да се поставя въпросът за социалистическата революция. Те биха били прави, ако нямаше война, ако нямаше разруха и ако не бяха разклатени основите на капиталистическата организация на народното стопанство. Въпросът за намесата в стопанската сфера се поставя във всички държави като

необходим въпрос в условията на войната. В Германия този въпрос също така е поставен от живота и минава без прякото и активно участие на масите. По-иначе стои работата у нас, в Русия. У нас разрухата е взела по-страшни размери. От друга страна, такава свобода, каквато има у нас, никъде не съществува в условията на войната. След това е необходимо да се вземе под внимание грамадната организираност на работниците: у нас например, в Петроград, 66% от работниците в металното производство са организирани. Най-сетне, никъде пролетариатът не е имал и няма такива широки организации като Съветите на работническите и войнишки депутати. Ясно е, че ползуващите се с максимум свобода и организираност работници не можеха да се откажат от активна намеса в стопанския живот на страната в посока на социалистическите преобразования, ако не искаха да извършат над себе си политическо самоубийство. Би било недостоен педантизъм да се иска Русия „да почака“ със социалистическите преобразования, докато Европа не „започне“. „Започва“ онази страна, която има повече възможности . . .

Доколкото революцията е отишла толкова далеч напред, тя не можеше да не възбуди бдителността на контрареволюционерите, тя трябваше да стимулирва контрареволюцията. Това е първият фактор за мобилизирането на контрареволюцията.

Вторият фактор е авантюрата, започната с политиката на настъпление на фронта, и цялата редица пробиви на фронта, които лишиха Временното правителство от всякакъв престиж и насърчиха контрареволюцията, която предприе атака срещу правителството. Носят се слухове, че у нас е започнал период на провокации в широк мащаб. Делегатите от фронта смятат, че и настъплението, и отстъплението, с една дума, всичко, което е станало на фронта, е подготвено с цел да се компрометира революцията и да се съборят Съветите. Аз не зная дали тези слухове са верни или не, но забележително е, че на 2 юли кадетите излязоха от правителството, на 3-и започват юлските събития, а на 4-и се получават известия за пробиване на фронта. Чудно съвпадение! Да се казва,

че кадетите са излезли поради решението по въпроса за Украйна е невъзможно, тъй като кадетите не възразяваха против разрешаването на украинския въпрос. Има и втори факт, който говори за това, че действително е започнал период на провокации: аз говоря за престрелката в Украйна[69]. Във връзка с тези факти на другарите трябва да им бъде ясно, че в плана на контрареволюцията пробивът на фронта е бил един от факторите, които е трябвало да провалят идеята за революцията в очите на широките дребнобуржоазни маси.

Съществува и трети фактор, който увеличи контрареволюционните сили в Русия: това е съюзният капитал. Ако съюзният капитал, виждайки, че царизмът клони към сепаративен мир, измени на правителството на Николай, то никой не му пречи да скъса със сегашното правителство, ако то се окаже неспособно да запази „единния“ фронт. Милюков каза през време на едно от заседанията, че на международния пазар на Русия се гледа като на доставчик на хора, за което тя получава пари, и ако се е изяснило, че новата власт, в лицето на Временното правителство, е неспособна да поддържа единния фронт в настъплението срещу Германия, то такова правителство не заслужава и да бъде субсидирвано. А без пари, без кредит правителството трябваше да се провали. В това е тайната, загдето през периода на кризата кадетите получиха голяма сила. А Керенски и всички министри се оказаха кукли в ръцете на кадетите. Силата на кадетите е в това, че те получаваха подкрепа от съюзния капитал.

Пред Русия се намираха два пътя:

или войната се прекратява, всички финансови връзки с империализма се разкъсват, революцията се движи понататък, основите на буржоазния свят се разклащат и започва ерата на работническата революция;

или другият път, пътят на продължаване войната, на продължаване настъплението на фронта, на подчиняване пред всички нареждания на съюзния капитал и на кадетите — и тогава пълна зависимост от съюзния капитал (в Таврическия дворец съществуваха определени слухове, че Америка ще отпусне 8 милиарда рубли, ще отпусне

средства за „възстановяване“ на стопанството) и възтържествуване на контрареволюцията.

Трета възможност не съществува.

Опитът на есерите и меншевиките да представят акцията от 3—4 юли като въоръжен бунт е просто смешен. На 3 юли ние предлагахме единство на революционния фронт срещу контрареволюцията. Нашият лозунг: „Цялата власт в ръцете на Съветите!“, значи именно — да бъде създаден единен революционен фронт. Но меншевиките и есерите, страхувайки се да се откъснат от буржоазията, ни обърнаха гръб, което разби революционния фронт в угода на контрареволюционерите. Ако трябва да говорим за виновниците за победата на контрареволюцията, то виновници са есерите и меншевиките. Нашата беда е в това, че Русия е дребнобуржоазна страна, която засега върви след есерите и меншевиките, влизащи в съглашение с кадетите. И до момента, докато масите не се разочароват от идеята за съглашателство с буржоазията, революцията ще куца и ще се препъва.

Пред нас сега е картината на диктатурата на империалистическата буржоазия и на контрареволюционния генералитет. Правителството, което привидно се бори срещу тази диктатура, на дело изпълнява нейната воля, явявайки се само като параван, който я предпазва от народния гняв. Обезсилените и опорочени Съвети със своята политика и безкрайни отстъпки само допълва картината, при което, ако не ги разгонват, то е, защото те са „нужни“ като „необходимо“ и много „удобно“ прикритие.

Положението по този начин се измени основно.

Трябва да се измени и нашата тактика.

По-рано ние бяхме за мирно преминаване на властта в ръцете на Съветите, при което се предполагаше, че е достатъчно в ЦИК на Съветите да бъде взето решение за завземането на властта — и буржоазията мирно ще очисти пътя. И действително, през март, април и май всяко решение на Съветите се смяташе за закон, защото то можеше всеки път да бъде подкрепено със сила. С разоръжаването на Съветите и свеждането им (фактически) до степен на прости „професионални“ организации положението се измени. С решенията на Съветите

сега никой не се съобразява. За да бъде взета сега властта, необходимо е предварително да бъде съборена съществуващата диктатура.

Събаряне диктатурата на империалистическата буржоазия — ето кое трябва да бъде сега злободневният лозунг на партията.

Мирният период на революцията завърши. Настъпи периодът на схватките и взривовете.

Осъществяването на лозунга за събаряне на днешната диктатура е възможно само при условие че започне нов мощен политически подем в общоруски мащаб. Неизбежността на такъв подем се диктува от целия ход на развитието на страната, диктува се от обстоятелството, че нито един от основните въпроси на революцията не е разрешен, защото въпросите за земята, за работническия контрол, за мира, за властта — не са разрешени.

Репресиите, без да разрешават нито един въпрос на революцията, само изострят положението.

Основни сили на новото движение ще бъдат градският пролетариат и най-бедните селски слоеве. Те именно ще вземат властта в свои ръце в случай на победа.

Характерната черта на момента се състои в това, че контрареволюционните мероприятия се провеждат с ръцете на „социалисти". Само като създаде такъв параван, контрареволюцията може още да просъществува някой и друг месец. Но доколкото се развиват силите на революцията, ще има взривове, и ще настане момент, когато работниците ще вдигнат и ще сплотят около себе си бедните слоеве на селячеството, ще вдигнат знамето на работническата революция и ще открият ерата на социалистическата революция в Европа.

4. ОТГОВОРИ НА ВЪПРОСИТЕ ПО ДОКЛАДА ЗА ПОЛИТИЧЕСКОТО ПОЛОЖЕНИЕ

на 31 юли

По първата точка: „Какви форми на бойна организация предлага докладчикът вместо Съветите на работническите депутати", аз отговарям, че такова поставяне на въпроса е неправилно. Аз не съм се изказвал против

Съветите като форма на организация на работническата класа, но лозунгът се определя не от формата на организация на революционното учреждение, а от онова съдържание, което представлява плътта и кръвта на дадено учреждение. Ако в състава на Съветите влизаха кадетите, ние никога не бихме издигали лозунга за предаване властта на тях.

Сега ние издигаме лозунга за предаване властта в ръцете на пролетариата и на най-бедното селячество. Следователно въпросът не е във формата, а в това, на коя *класа* се предава властта, въпросът е в състава на Съветите.

Съветите са най-целесъобразната форма за организиране борбата на работническата класа за власт, но Съветите не са единственият тип революционна организация. Тази форма е чисто руска. Зад граница в тази роля ние виждаме муниципалитетите от времето на Великата френска революция, Централния комитет на националната гвардия от времето на Комуната. А и у нас блуждаеше мисълта за революционен комитет. Може би работническата секция ще бъде най-приспособената форма за борба за власт.

Но трябва ясно да си дадем отчет, че не въпросът за формата на организация ще бъде решаващ.

Всъщност решаващ е въпросът, дали работническата класа е узряла за диктатура, а всичко останало ще дойде допълнително, ще бъде създадено от творчеството на революцията.

По втората и третата точка — как практически ще се оформи нашето отношение към съществуващите Съвети — отговорът е съвършено ясен. Доколкото става дума за предаването на цялата власт в ръцете на Централния изпълнителен комитет на Съветите, този лозунг е остарял. И само за това става дума. Въпросът за събарянето на Съветите е измислен. Тук никой не го е поставял. Ако ние предлагаме да се премахне лозунгът: „Цялата власт в ръцете на Съветите!“, оттук още не произтича: „Долу Съветите!“. И ние, премахващите този лозунг, в същото време не напускаме даже Централния

изпълнителен комитет на Съветите, въпреки цялата негова жалка роля през последно време.

Местните Съвети могат все още да изиграят известна роля, тъй като за тях ще бъде необходимо да се отбраняват срещу домогванията на Временното правителство — и в тази борба ние ще ги подкрепим.

И така, повтарям: премахването на лозунга за предаване властта в ръцете на Съветите не означава „Долу Съветите!". „Нашето отношение към онези Съвети, в които ние сме в мнозинство", е най-съчувствено. Нека такива Съвети живеят и крепнат. Но *силата* вече не е в Съветите. По-рано Временното правителство издаваше декрет, а Изпълнителният комитет на Съветите — контрадекрет, при което само последният придобиваше силата на закон. Спомнете си историята със заповед № 1[60]. А сега Временното правителство не зачита Централния изпълнителен комитет. Участието на ЦИК на Съветите в следствената комисия във връзка със събитията от 3—5 юли не беше отменено от ЦИК на Съветите, но не можа да се състои поради нареждане на Керенски. Въпросът сега не е в завоюване на мнозинство в Съветите, което само по себе си е много важно, но в събарянето на контрареволюционната диктатура.

По точка четвърта — за по-конкретно определяне на понятието „най-бедно селячество" и посочване на форма за неговото организиране — аз отговарям, че терминът „най-бедно селячество" не е нов термин. Той е въведен в марксическата литература от др. Ленин от пета година, а оттогава се е употребявал почти във всеки брой на „Правда" и намери място в резолюциите на Априлската конференция.

Най-бедни слоеве на селячеството са онези, които са противоположни на селските върхушки. Съветът на селските депутати, „представляващ" уж 80 милиона селяни (включително и жените), е организация на селските върхушки. Селските низини водят ожесточена борба срещу политиката на този Съвет. Докато шефът на партията на социалистите-революционери Чернов, както и Авксентиев и други предлагат на селяните да не вземат земята незабавно, а да чакат общото разрешаване на поземле-

ния въпрос от Учредителното събрание, селяните в отговор на това взимат земята, разорават я, взимат инвентара и т. н. Такива известия ние имаме от Пензенска, Воронежка, Витебска, Казанска и редица други губернии. Самото това ясно показва разслояването на селото на низини и върхушки, показва, че селячеството като единно цяло вече не съществува. Върхушките вървят предимно след социалистите-революционери, низините не са в състояние да живеят без земя и се намират в опозиция към Временното правителство. Това са хора с малко земя, с един кон, без кон и т. н. И към тях се присъединяват слоеве, почти лишени при подялба от земя, полупролетарски.

Би било неразумно да не се опитваме да постигнем през революционния период известно споразумение с тези слоеве на селячеството. Но в същото време е необходимо да организираме отделно ратайските слоеве на селячеството, да ги сплотим около пролетариите.

Каква ще бъде формата на организирането на тези слоеве — трудно е да се предскаже. Сега селските низини се организират или в самовъзникнали Съвети, или се старают да завземат вече съществуващите Съвети. Така в Петербург преди един месец и половина се организира Съвет от най-бедни селяни (от представители на 80 войнишки части и на заводи), който води отчаяна борба против политиката на Съветите на селските депутати.

Изобщо Съветите са най-целесъобразна форма за организиране на масите, но ние трябва да говорим не с езика на *учрежденията,* а да посочваме *класовото съдържание,* трябва да се стремим към това, щото масите също да различават *формата от съдържанието.*

Изобщо, въпросът за организационните форми не е основен въпрос. Има ли революционен подем, ще се създадат и организационни форми. Нека въпросът за формите не затуля основния въпрос: в ръцете на *коя класа* трябва да премине властта.

В бъдеще за нас е немислим блокът с оборонците. Оборонческите партии свързаха своята съдба с буржоазията и идеята за блок от социалисти-революционери до болшевики претърпя крах. Борба с върхушките на

Съветите в съюз с бедните слоеве на селячеството и помитане на контрареволюцията — ето злободневния въпрос.

5. ЗАКЛЮЧИТЕЛНО СЛОВО
на 31 юли

Другари!

Преди всичко аз трябва да внеса няколко фактически поправки.

Др. Ярославски, като се опитва да опровергае моето твърдение, че руският пролетариат е най-организиран, посочва австрийския пролетариат. Но, другари, аз говорих за „червената“, за революционната организираност — и подобна организираност не съществува в нито една страна в такава степен, както у руския пролетариат.

Ангарски е съвършено неправ, като посочва, че аз съм бил провеждал идеята за обединяване на всички сили. Но ние не можем да не видим, че по различни мотиви не само селячеството и пролетариатът, но и руската буржоазия и чуждият капитал обърнаха гръб на царизма. Това е факт. Не би било хубаво, ако марксистите стоят пасивни пред този факт. Но по-късно първите две сили поеха пътя на по-нататъшното развитие на революцията, а вторите — пътя на контрареволюцията.

Преминавам към същността на работата. Най-остро въпросът е поставен от Бухарин, но и той не го доведе докрай. Бухарин твърди, че буржоата-империалист е сключил блок с мужика. Но с какъв мужик? У нас има разни мужици. С десните мужици блок е сключен, но у нас има низови, леви мужици, представляващи най-бедните слоеве на селячеството. Ето с тях именно такъв блок не е могло да има. Блок с едрата буржоазия те не са сключвали, но вървят след нея поради несъзнателност, тях просто ги мамят, водят ги след себе си.

Но против кого е блокът?

Това Бухарин не го каза. Това е блокът на съюзния и руския капитал, командния състав и върхушките на селячеството в лицето на социалистите-революционери

от типа на Чернов. Този блок се създаде против низините на селячеството, против работниците.

В какво се състои перспективата на Бухарин? Неговият анализ е неверен в самата си основа. Според него, в първия етап ние вървим към селска революция. Но тя обаче не може да не се срещне, да не съвпадне с работническата революция. Не може да бъде, щото работническата класа, която е авангардът на революцията, да не се бори в същото време за свои собствени искания. Ето защо аз смятам схемата на Бухарин за необмислена.

Вторият етап според Бухарин е пролетарската революция с подкрепа от страна на Западна Европа, без селяните, които са получили земя и са задоволени. Но срещу кого е насочена тази революция? В своята куклена схема Бухарин не дава отговор на това. Други гледища за анализирането на събитията не бяха предложени.

За политическото положение. Сега за двувластие никой вече не говори. Докато по-рано Съветите представляваха реална сила, сега това са само органи за сплотяване на масите, които нямат никаква власт. Именно поради това е невъзможно „просто" да им бъде предадена властта. Др. Ленин в своята брошура[61] отива по-нататък, като посочва ясно, че двувластие не съществува, тъй като цялата власт премина в ръцете на капитала, и да се издигне сега лозунга: „Цялата власт в ръцете на Съветите!" — значи да се занимаваме с донкихотство.

Ако по-рано без санкция на Изпълнителния комитет на Съветите никакви закони нямаха сила, сега дори не се и говори за двувластие. Завземайте целите Съвети, власт не ще имате!

Ние подигравахме кадетите през време на изборите за районни думи, тъй като те представляваха най-жалка група, получила 20% от гласовете. Сега те подиграват нас. В какво се състои работата? В това, че при нехайството на Централния изпълнителен комитет на Съветите властта премина в ръцете на буржоазията.

Другарите бързат с въпроса за организиране на властта. Но нали тъкмо власт нямате още!

Главната задача е пропагандирането на необходимостта от *събарянето* на съществуващата власт. Ние

сме още недостатъчно подготвени за това. Но трябва да се подготвим.

Трябва работниците, селяните и войниците да разберат, че без събарянето на днешната власт те не ще получат нито свобода, нито земя!

И така, поставя се въпрос не за организиране на властта, а за нейното събаряне, а когато вземем властта в свои ръце, ще съумеем да я организираме.

Сега няколко думи в отговор на Ангарски и Ногин във връзка с тяхното възражение против социалистическите преобразования в Русия. Още на Априлската конференция ние казвахме, че е настанал момент за предприемане на първите стъпки по посока на социализма (чете края на резолюцията на Априлската конференция „За текущия момент“):

„Руският пролетариат, действуващ в една от най-изостаналите страни в Европа, сред маси дребноселско население, не може да си поставя за цел незабавното осъществяване на социалистическите преобразования. Но би било най-голяма грешка, а на практика дори и пълно преминаване на страната на буржоазията, да извеждаме оттук необходимостта от подкрепяне на буржоазията от страна на работническата класа, или необходимостта да ограничаваме своята дейност в рамки, приемливи за дребната буржоазия, или отказа от ръководна роля на пролетариата при разясняване на народа неотложността на редица практически назрели стъпки към социализма.“

Другарите са изостанали с три месеца. А какво се извърши в течение на тези три месеца? Дребната буржоазия се разпадна на слоеве, низините се отдалечават от върховете, пролетариатът се организирва, разрухата се увеличава и още по-настойчиво поставя на дневен ред въпроса за осъществяването на работническия контрол (например в Петроград, Донецката област и т. н.). Всичко това е в полза на положенията, приети още през април. А другарите ни теглят назад.

За Съветите. С факта, че снемаме предишния лозунг за властта на Съветите, ние не се обявяваме против Съветите. Напротив, може и трябва да се работи в Съветите, дори в Централния изпълнителен комитет на Съветите — този орган за прикритие на контрареволюцията. Макар че Съветите сега са само органи за сплo-

тяване на масите, но ние сме винаги с масите и не ще напуснем Съветите, докато не ни изгонят от тях. Ние си оставаме, разбира се, и във фабрично-заводските комитети, и в общинските съвети, макар те да нямат в ръцете си властта. Но като оставаме в Съветите, ние продължаваме да разобличаваме тактиката на социалистите-революционери и на меншевиките.

След като контрареволюцията с пълна очевидност разкри връзките между нашата буржоазия и съюзния капитал, стана още по-очевидно, че в нашата революционна борба ние трябва да се опираме на три фактора: руския пролетариат, нашето селячество и международния пролетариат, тъй като съдбините на нашата революция са тясно свързани със западноевропейското движение.

6. СТАЛИН ВЪЗРАЗЯВА НА ПРЕОБРАЖЕНСКИ ПО ВЪПРОСА ЗА 9-а ТОЧКА ОТ РЕЗОЛЮЦИЯТА „ЗА ПОЛИТИЧЕСКОТО ПОЛОЖЕНИЕ“

на 3 август

Сталин чете 9-а точка от резолюцията:

9. „Задача на тези революционни класи ще бъде тогава напрягане на всички сили за завземане на държавната власт в свои ръце и за насочването й, в съюз с революционния пролетариат на напредналите страни, към мир и към социалистическо преустройство на обществото.“

Преображенски. Предлагам друга редакция на края на резолюцията: „за насочването й към мир и при наличността на пролетарска революция на Запад — към социализъм“. Ако приемем редакцията на комисията, ще се получи разногласие с вече приетата резолюция на Бухарин.

Сталин. Аз съм против такава поправка. Не е изключена възможността именно Русия да бъде страната, която ще проправи пътя към социализма. Досега нито една страна не се е ползувала в условията на войната от такава свобода, както Русия, и не се е опитвала да осъществява контрол на работниците над производството. Освен това базата на нашата революция е по-широка отколкото в Западна Европа, където пролетариатът стои лице с лице срещу буржоазията в пълна изолираност.

А у нас работниците се ползуват с подкрепата на бедните слоеве на селячеството. Най-сетне, в Германия апаратът на държавната власт действува несравнено по-добре, отколкото несъвършения апарат на нашата буржоазия, която и самата е васална на европейския капитал. Трябва да се отхвърли отживялата времето си представа, че само Европа може да ни посочи пътя. Съществува догматически марксизъм и творчески марксизъм. Аз стоя върху почвата на последния.

Председателят. Поставям на гласуване поправката на Преображенски. Отхвърля се.*

За пръв път напечатано в книгата:
Протоколи на VI конгрес на РСДРП
(болшевики). Изд. „Коммунист", 1919 г.

---

* Поради краткостта и явната недостатъчност на „Протоколите на VI конгрес на РСДРП(б)", издадени при това две години след конгреса, редакцията (руската редакция. *Бел. пр.*) намери за необходимо при установяването на текста на речите на др. Сталин на VI конгрес да използува освен „Протоколите" още и официалните отчети за речите на др. Сталин на конгреса, напечатани през юли — август 1917 година във вестниците: „Рабочий и Солдат", броеве 7 и 14 и „Пролетарий", брой 3.

КАКВО ИСКАТ КАПИТАЛИСТИТЕ?

Неотдавна в Москва се откри вторият Всеруски конгрес на търговците и индустриалците. Конгресът се откри с програмна реч на водача на националистите, милионера Рябушински.

За какво говорѝ Рябушински?

Каква е програмата на капиталистите?

За работниците е необходимо да знаят това, особено сега, когато капиталистите командуват властта, а меншевиките и есерите кокетират с тях като с „живи сили“.

Защото капиталистите са заклети врагове на работниците, а за да победим враговете, трябва преди всичко да ги познаваме.

И така, какво искат капиталистите?

* * *

В чии ръце е властта?

Капиталистите не са празни дърдорковци. Те са делови хора. Те знаят, че основният въпрос на революцията и контрареволюцията е въпросът за властта. Не е чудно поради това, че Рябушински започва своята реч с този основен въпрос.

„Нашето Временно правителство — казва той, — което представляваше от себе си някаква привидна власт, беше под натиска на чужди хора. У нас фактически се възцари шайка политически шарлатани. Съветските лъжеводачи на народа го насочиха по пътя на гибелта — и ето цялото руско царство е изправено пред зееща бездна.“ (Речь“).

Че *„у нас фактически се възцари шайка политически шарлатани“*, това, разбира се, е вярно. Но не по-малко вярно е и това, че тези „шарлатани“ трябва да се търсят не сред „съветските водачи“, а сред самите Рябушинскиевци, сред онези приятели на Рябушински, които на 2 юли напуснаха Временното правителство, цели седмици се пазаряха за министерски портфейли, шантажираха есеро-меншевишките наивници, като заплашваха да оставят правителството без кредит, и най-сетне постигнаха целта си, като ги заставиха да играят по тяхна свирка.

Защото те, тези „шарлатани“, а не „съветските водачи“ продиктуваха на правителството арестите и погромите, разстрелите и смъртното наказание.

Защото те, тези „шарлатани“, „натискат“ правителството, като го превръщат в прикритие, защищаващо ги от народния гняв.

Защото те, тези „шарлатани“, а не „съветските“ безвластни „водачи“, „се възцариха сега фактически“ в Русия.

Но въпросът тук, разбира се, не е в това. Въпросът е в това, че Съветите, пред които капиталистите довчера пълзяха и които сега са разбити, запазиха още частица от власт, и сега капиталистите искат да отнемат на Съветите и тези последни трохи за да закрепят още по-добре своята собствена власт.

Ето за какво говори, преди всичко, г. Рябушински.

Вие искате да знаете какво искат капиталистите?

Цялата власт — за капиталистите — ето какво искат те.

* * *

Кой погубва Русия?

Рябушински говори не само за настоящето. Той не се отказва „да хвърли поглед и на предишните месеци“. И какво? „Правейки равносметка“, той *вижда*, между другото, че „ние сме попаднали в някаква задънена улица, от която не можем да се измъкнем . . . продоволственият въпрос е занемарен окончателно, икономическият и финансов живот на Русия е разстроен и т. н.“

Излиза, че виновни за това са все „другарите“ от Съветите, тези „разточители“, на които трябва „да бъде наложена опека“.

„Стене руската земя от техните другарски обятия, засега народът не ги разбира, но щом ги разбере, той ще каже: „народни измамници!“

Че Русия е тикната в задънена улица, че тя преживява дълбока криза, че тя се намира пред гибел — това, разбира се, е вярно.

Но не е ли странно, че:

1) В Русия преди войната имаше зърнени храни в излишък, при което ние изнасяхме от тях годишно 400—500 милиона пуда, а сега, през време на войната, зърнените храни у нас са в недостиг и ние сме принудени да гладуваме.

2) В Русия преди войната държавните дългове възлизаха на 9 милиарда, при което за изплащане на лихви бяха нужни около 400 милиона рубли годишно, докато за трите военни години дълговете достигат 60 милиарда, изисквайки само за лихви годишно 3 милиарда рубли.

Не е ли ясно, че Русия е тикната в задънена улица от войната и само от войната?

Но кой тикаше Русия в пътя на войната, кой я тика сега в пътя на продължаване войната, ако не същите тези Рябушинскиевци и Коноваловци, Милюковци и Винаверци.

„Разточители“ в Русия има много и те погубват Русия — в това не може да има съмнение. Но те трябва да се търсят не сред „другарите“, а сред същите тези Рябушинскиевци и Коноваловци, капиталисти и банкери, които трупат милиони от военни доставки и държавни заеми.

И ако руският народ някога ги разбере, той сурово ще се разправи с тях — в това те могат да бъдат уверени.

Но въпросът тук, разбира се, не е в това. Въпросът е в това, че капиталистите жадуват за доходната за тях „война докрай“, но се боят да отговарят за нейните последствия, ето защо те се стараят да струпат вината върху „другарите“, за да могат по този начин по-лесно да потопят революцията във вълните на войната.

Ето към какво клони речта на г. Рябушински.

Вие искате да знаете какво искат капиталистите?

Война до пълна победа над революцията — ето какво искат те.

* * *

Кой предава Русия?

Като очерта критическото положение на Русия, Рябушински дава и „изход от положението". Но чуйте що за „изход" е това:

„Държавата не даде на населението нито хляб, нито въглища, нито текстилни стоки . . . може би за изход от положението ще бъде необходима костеливата ръка на глада, народната мизерия, която да хване за гушата лъжеприятелите на народа, демократическите съвети и комитети."

Вие чувате: *„ще бъде необходима* костеливата ръка на глада, народната мизерия" . . .

Излиза, че господа Рябушинскиевци са готови да дарят Русия с „глад" и „мизерия", която „да хване за гушата" „демократическите Съвети и комитети".

Излиза, че те нямат нищо против да затворят заводите и фабриките, да създадат безработица и глад, за да предизвикат преждевременно сражение с народа и по-успешно да разгромят работниците и селяните.

Ето ги тях, „живите сили" на страната, според атестацията на „Рабочая Газета" и „Дело Народа".

Ето кои са истинските предатели и изменници на Русия.

В Русия сега много се говори за предателство. Бивши жандарми и сегашни контраразузнавачи, бездарни наемници и развратни сутеньори — сега всички пишат за предателство, загатвайки за „демократическите съвети и комитети". Нека работниците знаят, че фалшивите речи за предатели само прикриват действителните предатели на многострадална Русия!

Вие искате да знаете какво искат капиталистите?

Възтържествуване на интересите на собствената кесия дори и с цената на гибелта на Русия — ето какво искат те.

„Рабочий и Солдат", брой 13,
6 август 1917 г.
Уводна статия.

ПРОТИВ МОСКОВСКОТО СЪВЕЩАНИЕ[62]

Развитието на контрареволюцията навлиза в нов период От погроми и разрушения тя преминава към укрепване на заетите позиции. От вилнеене и своеволия—към „законното русло“ на „конституционното строителство“.

Революцията може и трябва да бъде победена — казват контрареволюционерите. Но това не е достатъчно. Необходимо е още да се получи одобрение за това. При което е необходимо работата да бъде нагласена така, че тя да получи одобрението на самия „народ“, на „нацията“, и не само в Петербург или на фронта, но и в цяла Русия. Тогава победата ще бъде трайна. Тогава спечелените придобивки могат да послужат като основа за бъдещи нови победи на контрареволюцията.

Но как да се устрои това?

Би могло да се ускори свикването на Учредителното събрание, единственият представител на целия руски народ, и да се измоли от него одобрение на политиката на война и разорение, на погроми и арести, на побоища и разстрели:

Но буржоазията не ще прибегне към това. Тя знае, че от Учредителното събрание, в което мнозинството ще бъде образувано от селяни, тя не ще получи нито признание, нито одобрение на политиката на контрареволюцията.

Ето защо тя се домогва (и сполучи вече!) да отложи Учредителното събрание. Тя вероятно ще го отлага и занапред, за да успее най-сетне да го разтури напълно.

Но къде е „изходът“?

„Изходът“ е в заменяването на Учредителното събрание с „Московското съвещание“.

„Изходът“ е в подменяване волята на народа с волята на буржоазно-помешчическите върхушки, чрез заменяване на Учредителното събрание с „Московското съвещание“.

Да се свика съвещание на търговци и индустриалци, помешчици и банкери, членове на царската Дума и укротени вече меншевики и есери, за да може, като се обяви това съвещание за „общонационален събор“, да се получи от него одобрение на политиката на империализма и контрареволюцията, както и прехвърляне тежестите на войната върху плещите на работниците и селяните — ето къде е „изходът“ за контрареволюцията.

Контрареволюцията се нуждае от свой парламент, от свой център, и тя го създава.

Контрареволюцията се нуждае от доверието на „общественото мнение“, и тя го създава.

В това е цялата работа.

В това отношение контрареволюцията върви по същия път, по който върви и революцията. Тя се учи от революцията.

Революцията имаше свой парламент, свой действителен център, и тя се чувствуваше организирана.

Сега контрареволюцията се старае да създаде свой парламент и тя го създава в самото сърце на Русия, в Москва, с ръцете — каква ирония на съдбата! — на есерите и меншевиките.

И това по време, когато парламентът на революцията е сведен до положението на прост придатък на буржоазно-империалистическата контрареволюция, когато на Съветите и на Комитетите на работниците, селяните и войниците е обявена смъртоносна война!

Не е трудно да се разбере, че при такива условия съвещанието, което се свиква в Москва за 12 август, неминуемо ще се превърне в орган на заговора на контрареволюцията против работниците, които заплашват с локаути и безработица — против селяните, на които „не дават“ земя — против войниците, които лишават от свободата, спечелена през дните на революцията — в орган

на заговора, прикриван чрез „социалистическите фрази" на есерите и меншевиките, които подкрепят това съвещание.

Оттук задачата на челните работници:

1) Да смъкнат от съвещанието маската на народно представителство, като изкарат на бял свят неговата контрареволюционна, противонародна същност.

2) Да разобличават меншевиките и есерите, които прикриват това съвещание посредством знамето на „спасяване на революцията" и които вкарват народите на Русия в заблуждение.

3) Да организират масови протестни митинги против тази контрареволюционна машинация на „спасители" на... печалбите на помешчиците и капиталистите.

Нека враговете на революцията знаят, че работниците не ще се поддадат на заблуждение, че те не ще изпуснат от ръцете си бойното знаме на революцията.

„Рабочий и Солдат", брой 14,
8 август 1917 г.
Уводна статия.

ОЩЕ ЗА СТОКХОЛМ[63]

Войната е в ход. Страшно и неотклонно шествува нейната кървава колесница. От европейска тя стъпка по стъпка се превръща в световна, като въвлича в своето черно дело все нови и нови държави.

Заедно с това се проваля и губи своето значение Стокхолмската конференция.

„Борбата за мир“ и тактиката за упражняване „натиск“ срещу империалистическите правителства, провъзгласени от примиренците, се превърнаха в „празен звук“.

Опитите на примиренците да ускорят свършването на войната и да възстановят работническия Интернационал чрез съглашение между „оборонческите мнозинства“ от различните страни претърпяха пълен крах.

Стокхолмското начинание на меншевиките и есерите, около което се плете гъста мрежа на империалистически интриги, неизбежно трябва да се превърне или в безсилен парад, или в играчка в ръцете на империалистическите правителства.

Сега е ясно за всички, че пътуването на делегатите на Всеруския конгрес на Съветите из Европа[64] и „социалистическата“ дипломация на оборонците с устройване на тържествени закуски съвместно с представителите на англо-френския социал-империализъм — това не е пътят към възстановяването на международното братство на работниците.

Нашата партия беше права, като изрази несъгласието си относно Стокхолм още на Априлската конференция.

Развитието на войната и цялата световна обстановка неизбежно изострят класовите противоречия, като водят към епоха на грандиозни социални битки.

В това, и само в това, трябва да се търсят демократическите пътища за ликвидиране на войната.

Говори се за „еволюция“ във възгледите на англо-френските социал-патриоти, за тяхното решение да заминат в Стокхолм и т. н.

Но нима това променя работата? Нима руските и германски социал-патриоти не решиха също (още преди англо-френските!) да участвуват в Стокхолмската конференция? Кой може да твърди, че това тяхно решение е ускорило свършването на войната?

Нима партията на Шайдеман, която участвува в Стокхолмската конференция, е престанала да подкрепя своето правителство, което води настъпление и завладява Галиция, Румъния?

Нима партиите на Ренодел и Хендерсон, които говорят за „борба за мир“ и за Стокхолм, не подкрепят същевременно своите правителства, които завладяват Месопотамия, Гърция?

Какво значение могат да имат за ликвидирането на войната техните *разговори* в Стокхолм пред лицето на тези факти?

Хубавички думи за мир, които прикриват решителното поддържане политиката на война и грабежи — на кого не са известни тези стари-престари похвати на империалистическо измамване на масите?

Казват, че сега обстоятелствата са се променили в сравнение с миналото и че би трябвало поради това да променим и своето отношение към Стокхолм.

Да, обстоятелствата са се променили, но те са се променили не в полза на Стокхолм, а изключително против него.

Промени се преди всичко това, че войната от европейска стана световна, като разшири и задълбочи общата криза до крайни предели.

Ето защо шансовете за империалистически мир и за политика на „натиск“ върху правителството се намалиха до крайния минимум.

Промени се, второ, това, че Русия тръгна по пътя на настъпление на фронта, като приспособи към исканията на политиката на настъпление вътрешния живот на страната в смисъл на обуздаване на свободите. Защото трябва най-сетне да се разбере, че политиката на настъпление е несъвместима с „максималните свободи", че повратният пункт в развитието на нашата революция започна още през юни. При това болшевиките „се оказаха, че лежат" из затворите, а оборонците, превърнали се в настъпленци, играят ролята на тъмничари.

Ето защо положението на привържениците на „борбата за мир" стана непоносимо, тъй като ако по-преди човек можеше да говори за мир, без да се бои, че ще бъде уличѐн в лъжа, сега, след политиката на настъпление, подкрепяна от „оборонците", думите за мир от устата на „оборонците" звучат като насмешка.

Но за какво говори всичко това?

За това, че „приятелските" *разговори* за мир в Стокхолм и кръвопролитните *дела* по фронтовете се оказаха абсолютно несъвместими и че противоречието между тях стана крещящо, самоочевидно.

В това е неизбежността на краха на Стокхолмската конференция.

Поради това донякъде се промени и нашето отношение към Стокхолм.

По-рано ние разобличавахме стокхолмското начинание. Сега едва ли заслужава да го разобличаваме, тъй като то самò се разобличава.

По-рано беше необходимо да го клеймим като игра на мир, която вкарва масите в заблуда. Сега едва ли заслужава да го клеймим, тъй като легналия не го бият.

Но от това следва, че пътят към Стокхолм не е път към мира.

Пътят към мира минава встрани от Стокхолм, през революционната борба на работниците против империализма.

„Рабочий и солдат", брой 15,
9 август 1917 г.
Уводна статия.

НАКЪДЕ ВОДИ МОСКОВСКОТО СЪВЕЩАНИЕ?

Бягство от Петроград

Московското съвещание се откри. То се откри не в Петроград, не в центъра на революцията, а по-надалеч от него, в „московската тишина“.

През дните на революцията важните съвещания се свикваха обикновено в Петроград, в цитаделата на революцията, която събори царизма. Тогава от Петроград не се бояха, тогава имаха слабост към него. Но сега дните на революцията се смениха с мрака на контрареволюцията. Сега Петроград е опасен, сега се боят от него като от чума и ... бягат от него като дяволи от тамян, по-надалеч, в Москва, „където не е така неспокойно“, където, според контрареволюционерите, човек най-лесно може да урежда своите тъмни работи.

„Съвещанието ще мине под знамето на Москва; московските идеи, московските настроения са далеч от гнилия Петроград — от язвата, която заразява Русия“ („Вечернее Время“ от 11 август).

Така говорят контрареволюционерите.

С тях са напълно съгласни „оборонците“.

— В Москва, в Москва! — шушукат си „спасителите на страната“, уфейквайки от Петроград.

— На добър час — отговаря им революционният Петроград.

— Бойкот на вашето съвещание — подхвърлят отподире им петроградските работници.

А Москва? Ще оправдае ли тя надеждите на контрареволюционерите?

Някак си не изглежда да е така. Вестниците са пълни със съобщения за обща стачка в Москва. Стачката е обявена от московските работници. Московските работници, както и петербургските, саботират съвещанието. Москва не остава назад от Петроград.

Да живеят московските работници!

И какво, да се бяга отново?

От Петроград в Москва, а от Москва — накъде?

Може би в Царьовококшайск?

Лоши, лоши са делата на господа̀ версайци . . .

* * *

От съвещание до „дълъг парламент"[65]

Подготвяйки Московското съвещание, господа „спасителите" си даваха вид, че свикват „просто съвещание", което нищо не решава и към нищо не задължава. Но „простото съвещание" малко по малко започна да се превръща в „държавно", после — във „велик събор", а сега определено се говори за превръщане на съвещанието в „дълъг парламент", който решава най-важните въпроси на нашия живот.

„Ако на Московското съвещание — казва атаманът на Терската казашка войска Караулов — не кристализира обединителен център на страната, то бъдещето на Русия се рисува в печални тонове. Мисля обаче, че такъв център ще бъде създаден . . . а ако . . . такъв опорен пункт се появи, Московското съвещание ще се окаже не само жизнен орган, но има шансове за твърде дълго и ярко съществуване подобно на *„дългия парламент"* в епохата на Кромвел От своя страна аз, като представител на казачеството, ще се постарая с всички мерки да съдействувам за образуването на такъв обединяващ център" („Русские Ведомости", веч., от 11 август).

Така говори „представителят на казачеството".

Московското съвещание като „обединителен център" на контрареволюцията — такъв е краткият смисъл на дългата реч на Караулов.

Същото нещо казва донското казачество в поръчението си до своите представители:

„Правителството трябва да бъде организирано от Московското съвещание или от Временния комитет на Държ. дума, а не от някоя партия, както това е било досега. На такова правителство трябва да бъде дадена пълна власт и независимост".

Така казва войсковият кръг на донското казачество.

А кой не знае сега, че „казаците са сила"?

Съмнения не може да има: или съвещанието не ще се състои, или то неминуемо ще се превърне в „дълъг парламент" на контрареволюцията.

Меншевиките и есерите, които свикаха съвещанието, улесниха организирането на контрареволюцията, безразлично дали искаха това или не.

Такъв е фактът.

* * *

Кои са те?

Кои са те, тези главатари на контрареволюцията?

Това е преди всичко военщината, върховете на командния състав, които водят след себе си известни кръгове на казачеството и на георгиевските кавалери.

Това е, второ, нашата индустриална буржоазия начело с Рябушински, със същия този Рябушински, който заплашва народа с „глад" и „мизерия", ако той не се откаже от своите искания.

Това е, най-сетне, партията на Милюков, която обединява генералите и индустриалците против руския народ, против революцията.

Всичко това достатъчно се изясни на „предварителното съвещание"[66] на генералите, индустриалците и кадетите на 8—10 август.

„В устата на всички е името на ген. Корнилов — пише „Биржёвка". — *Доминиращо влияние в съвещанието имат представителите на така наречената военна партия начело с ген. Алексеев и делегатите на казашкия съюз.* Речта на ген. Алексеев, произнесена на първото заседание и посрещната от съвещанието с бурни одобрения, ще бъде повторена на Московското държавно съвещание" („Вечерняя Биржёвка" от 11 август).

Това е именно речта, която Милюков предложи да бъде издадена във вид на отделен вестник.

По-нататък:

„Голямо внимание възбужда към себе си ген. Каледин. Той е особено зачитан и следван. Около него се групират всички военни" („Вечернее Время" от 11 август).

Най-сетне на всички са известни ултиматумите на георгиевските кавалери и на казашките съюзи, възглавявани от същите тия свалени и още несвалени генерали.

При това ултиматумите биват изпълнявани незабавно. Защото военните не обичат „да дрънкат необмислено".

Съмнения не може да има: работата отива към затвърдяване и оформяване на военна диктатура.

Отечествената и съюзна буржоазия „само" ще я финансирва.

Не напразно толкова много „се интересува от съвещанието сър Бюкенен" (виж „Биржёвка"), който, изглежда, също се готви да замине за Москва.

Не напразно тържествуват юначагите на г. Милюков.

Не напразно Рябушински се чувствува като Минин, като „спасяващ" и т. н.

* * *

Какво искат те?

Те искат пълно възтържествуване на контрареволюцията. Изслушайте резолюцията на предварителното съвещание.

„Нека сред войските бъде възстановена дисциплината — и властта ще премине в ръцете на командния състав".

С други думи: обуздай войниците!

„Нека централната власт, единна и силна, да ликвидира със системата на безотговорно разпореждане на департаментските учреждения."

С други думи: долу Съветите на работниците и селяните!

Нека правителството „скъса решително с всички следи на зависимост от каквито и да било комитети, Съвети и други подобни организации".

С други думи: нека правителството зависи само от „съветите" на казаците и „конферентите" на георгиевските кавалери.

Резолюцията уверява, че само по този път може да бъде „спасена Русия".

Струва ми се, че е ясно.

Е, какво, господа съглашатели, есери и меншевики, съгласни ли сте да уредите съглашение с представителите на „живите сили“?

Или може би сте се отказали от вашето намерение?

Нещастни съглашатели...

* * *

Гласът на Москва

А Москва върши своето революционно дело. Вестниците съобщават, че по призива на болшевиките в Москва вече е започнала обща стачка, въпреки решението на Всеруския изпълнителен комитет, който досега още се влачи в опашката на народните врагове!

Позор на Изпълнителния комитет!

Да живее московският революционен пролетариат!

Нека по-силно се разнесе гласът на нашите другари в Москва за радост на всички потиснати и поробени!

Нека узнае цяла Русия, че има още в света хора, готови с гърдите си да защищават делото на революцията.

Москва стачкува. Да живее Москва!

„Пролета́рий“, брой 1,
13 август 1917 г.
Уводна статия.

КОНТРАРЕВОЛЮЦИЯТА И НАРОДИТЕ В РУСИЯ

В дните на революцията и демократическите преобразования движението вървеше под знамето на разкрепостяването.

Разкрепостяваха се селяните от помешчическото всевластие. Разкрепостяваха се работниците от капризите на фабричната администрация. Разкрепостяваха се войниците от произволите на генералите...

Процесът на разкрепостяването не можеше да не засегне и народите в Русия, векове наред потискани от царизма.

Декретът за „равноправието" на народите и фактическото премахване на националните ограничения, конгресите на украинци, финландци, белоруси и въпросът за федеративната република, тържественото провъзгласяване правото на нациите на самоопределение и официалните обещания „да не се поставят препятствия" — всичко това говореше за великото освободително движение на народите в Русия.

Това беше в дните на революцията, когато помешчиците бяха слезли от сцената, а империалистическата буржоазия се намираше под натиска на демокрацията.

С връщането на помешчиците (генералите!) отново на власт и с възтържествуването на контрареволюционната буржоазия картината напълно се променя.

„Великите думи" за самоопределение и тържествените обещания „да не се препятствува" потъват в забрава. Правят се най-невероятни препятствия, включително до

пряка намеса във вътрешния живот на народите. Разтурва се сеймът във Финландия[67] със заплаха „Финландия да бъде обявена в обсадно положение, ако това се наложи" („Вечернее Время" от 9 август). Предприема се поход против Радата и Секретариата в Украйна[68] с явното намерение да се отнеме автономията на Украйна. Заедно с това излизат на повърхността старите, презрени похвати на провокиране национални стълкновения и престъпно заподозиране в „измяна", с цел, развързвайки контрареволюционно-шовинистическите сили, да бъде потопена в потоци кръв самата идея за национално освобождение, да се изкопае яма между народите в Русия и да се посее помежду им вражда за радост на враговете на революцията.

По този начин се нанася смъртоносен удар на делото за обединяването на тези народи в единно братско семейство.

Защото от само себе си е ясно, че политиката на национални „кавги" не обединява, а разединява народите, като засилва сред тях „сепаратистическите" стремежи.

Защото от само себе си е ясно, че политиката на национално потисничество, провеждана от контрареволюционната буржоазия, застрашава по този начин Русия с „разложение", против което така фалшиво и лицемерно надава вой буржоазният печат.

Защото от само себе си е ясно, че политиката на насъскване на националностите е най-презряната политика, която, засилвайки взаимното недоверие и вражда между народите, разлага силите на всеруския пролетариат, като подкопава самите основи на революцията.

Именно поради това всички наши симпатии са на страната на непълноправните и потиснати народи, естествено борещи се против такава политика.

Именно поради това острието на своето оръжие ние насочваме против онези, които под формата на „самоопределение" на народа провеждат политика на империалистически анексии и насилствено „обединение".

Ние съвсем не сме против обединението на народите в едно държавно цяло. Ние съвсем не сме за раздробяване големите държави на малки. Защото от само себе

си е ясно, че обединяването на малките държави в големи е едно от условията, които улесняват осъществяването на социализма.

Но ние сме безусловно за това, щото споменатото обединение да бъде *доброволно*, защото само такова обединение е действително и трайно.

Но за това е необходимо преди всичко пълно и безусловно признаване правото на народите в Русия на самоопределение, включително до отделянето им от Русия.

Необходимо е също така това словесно признание да бъде потвърдено на дело, като се даде възможност на народите още сега да определят своите територии и формите на своето политическо устройство на свои учредителни събрания.

Само такава политика може да засили доверието и дружбата между народите.

Само такава политика може да проправи път за действителното обединение на народите.

Няма съмнение, че народите в Русия не са безгрешни и те могат да допускат едни или други грешки при уреждането на своя живот. Дълг на руските марксисти е да им посочат тези грешки, и преди всичко на техните пролетарии, като се борят за поправяне на грешките по пътя на критиката, по пътя на убеждаването. Но *никой* няма право *насилствено* да се намесва във вътрешния живот на нациите и *със сила* „да поправя" техните грешки. Нациите са пълновластни в работите на своя вътрешен живот и те имат право да се организират според своето желание.

Такива са основните искания на народите в Русия, провъзгласени от революцията и потъпквани сега от контрареволюцията.

Осъществяването на тези искания е немислимо, докато е на власт контрареволюцията.

Възтържествуване на революцията — това е единственият път за освобождението на народите в Русия от национално потисничество.

Изводът е един: въпросът за освобождението от национално потисничество е въпрос за властта. Корените на националното потисничество се крият в господ-

ството на помешчиците и империалистическата буржоазия. Да се предаде властта в ръцете на пролетариата и революционите селяни — това именно значи да бъде постигнато пълно освобождение на народите в Русия от национално потисничество.

Или народите в Русия ще подкрепят революционната борба на работниците за власт — и тогава те ще постигнат освобождение, или те не ще я подкрепят — и тогава те не ще видят освобождение, както не ще видят и ушите си.

„Пролетарий", брой 1,
13 август 1917 г.
Статията е без подпис.

ДВАТА ПЪТЯ

Основен въпрос на днешното положение е въпросът за войната. Икономическата разруха и продоволственото дело, въпросът за земята и политическата свобода — всичко това са отделни въпроси от един общ въпрос — въпроса за войната.

От какво е предизвикана продоволствената разруха?

— От продължителната война, която разстрои транспорта и остави града без хляб.

От какво е предизвикана финансово-икономическата разруха?

— От безкрайната война, която изсмука от Русия всички сили и средства.

От какво са предизвикани репресиите на фронта и в тила?

— От войната и от политиката на настъпление, която изисква „желязна дисциплина".

От какво е предизвикан триумфът на буржоазната контрареволюция?

— От целия ход на войната, която иска нови милиарди, при което отечествената буржоазия, подкрепяна от съюзната буржоазия, отказва да отпуска заеми без предварителното ликвидиране на основните завоевания на революцията.

И така нататък и така нататък.

Поради това, да бъде разрешен въпросът за войната — това именно значи да бъдат разрешени всички и всякакви „кризи", които задушават сега страната.

Но как да се направи това?

Пред Русия лежат два пътя.

Или продължаване на войната и по-нататъшно „настъпление“ на фронта — и тогава неизбежно предаване на властта в ръцете на контрареволюционната буржоазия, за да може да се получат пари чрез вътрешен и външен заем.

Да бъде „спасена“ страната в такъв случай значи да бъдат покрити военните разходи за сметка на работниците и селяните (косвени данъци!) в угода на руските и съюзните империалистически акули.

Или преминаване на властта в ръцете на работниците и селяните, обявяване на демократични условия за мир и прекратяване на войната, чрез което, придвижвайки революцията по-нататък, да бъде предадена на селяните земята, да бъде въведен работнически контрол в индустрията и да бъде приведено в ред разпадащото се народно стопанство за сметка на печалбите на капиталистите и помешчиците.

Да бъде спасена страната в такъв случай значи да бъдат освободени работниците и селяните от финансовите тегоби за войната във вреда на империалистическите акули.

Първият път води към диктатура на помешчиците и капиталистите над трудещите се, към облагане на страната с най-тежки данъци, към постепенно разпродаване на Русия на задграничните капиталисти (концесиите!) и към превръщане на Русия в колония на Англия, Америка и Франция.

Вторият път открива ерата на работническата революция на Запад, разкъсва обвързващите Русия финансови нишки, разклаща самите основи на буржоазното господство и очиства пътя за действителното освобождение на Русия.

Такива са двата пътя, изразяващи интересите на двете противоположни класи — на империалистическата буржоазия и на социалистическия пролетариат.

Трето положение не съществува.

Да се примирят тези два пътя е също така невъзможно, както е невъзможно да се примирят империализмът и социализмът.

Пътят на съглашенията (на коалицията) с буржоазията е обречен на неминуем крах.

„*Коалиция* въз основа на демократическа платформа — ето изхода“ — пишат по повод на Московското съвещание господа оборонците („Известия“[69]).

— Не е вярно, господа съглашатели!

Три пъти устройвахте вие коалиция с буржоазията и всеки път се натъквахте на „нова криза на властта“.

Защо?

Защото пътят на коалиция с буржоазията е измамлив път, който прикрива язвите на днешното положение.

Защото коалицията е или празен звук, или средство в ръцете на империалистическата буржоазия да закрепи своята власт с ръцете на „социалистите“.

Нима днешното коалиционно правителство, което се опита да заеме място между двата лагера, не премина по-сетне на страната на империализма?

Защо е свикано „Московското съвещание“, ако не за да закрепи позициите на контрареволюцията и да получи санкция (и кредит!) за това начинание от страна на „хората на земята“?

Към какво се свежда речта на Керенски на „съвещанието“ с призив за „жертви“ и за „класово самоограничение“ в интереса, разбира се, на „родината“ и на „войната“, ако не към утвърждаване на империализма?

А декларацията на Прокопович, че правителството „не ще допусне намеса на работниците (работнически контрол!) в управлението на предприятията“?

А декларацията на същия този министър, че „никакви основни реформи в областта на поземления въпрос правителството не ще предприеме“?

В декларацията на Некрасов, че „правителството не ще предприеме конфискуване на частната собственост“?

Какво е това, ако не открито служене на делото на империалистическата буржоазия?

Не е ли ясно, че коалицията е само маска, нужна и изгодна за Милюковци и Рябушинскиевци?

Не е ли ясно, че пътят на съглашение и лавиране между класите е път на измамване и излъгване на масите?

Не, господа съглашатели! Настанал е момент, когато за колебания и съглашения не трябва вече да има място. В Москва вече определено се говори за „заговор“ на контрареволюционерите. Буржоазният печат пробва изпитания начин на шантажиране, като разпространява слухове за „отстъпването на Рига“[70]. В такъв момент трябва да се избира.

Или за пролетариата, или против него.

Петроградският и московският пролетариат, бойкотирайки „съвещанието“, зоват за поемане пътя на *действителното* спасяване на революцията.

Чуйте техния глас или махнете се от пътя.

„Пролетарий“, брой 2,
15 август 1917 г.
Уводна статия.

РЕЗУЛТАТИТЕ ОТ МОСКОВСКОТО СЪВЕЩАНИЕ

Московското съвещание приключи.

След „рязкото стълкновение между двата противоположни лагера“, след „кървавото сражение“ между Милюковци и Церетели, след като вече „битката“ е свършена и ранените са прибрани — позволено е да запитаме: как завърши московското „сражение“, кой спечели, кой загуби?

Кадетите са доволни и потриват ръце. „Партията на народната свобода може да се гордее, казват те, с това, че нейните лозунги... са признати... за всенародни“ („Речь“).

Доволни са и оборонците, защото те говорят за възтържествуване на демокрацията“ (чети: на оборонците!), като уверяват, че „демокрацията излиза от Московското съвещание укрепнала“ („Известия“).

„Болшевизмът трябва да бъде унищожен“ — казва Милюков на съвещанието при гръмките аплодисменти на представителите на „живите сили“.

Ние правим това, отговаря Церетели, защото „вече е прокаран изключителен закон“ против болшевизма. Но при това „революцията (чети: контрареволюцията!) е още неопитна в борбата против лявата опасност“ — та нека първо се сдобием с опит.

И кадетите се съгласяват, че по-добре е болшевизмът да бъде унищожен постепенно, отколкото изведнаж, и при това не пряко, не със собствени ръце, а с чужди ръце, с ръцете на същите тия „социалисти“-оборонци.

Необходимо е „да бъдат премахнати комитетите и Съветите“ — каза ген. Каледин при аплодисментите на представителите на „живите сили“.

Вярно, отговаря му Церетели, но още е рано, защото „не бива още да бъде махната тази скеля, докато зданието на свободната революция (чети: контрареволюция!) е още недостроено“. Нека да „достроим“, а след това ще бъдат махнати и Съветите, и Комитетите!

И кадетите се съгласяват, че е по-добре Комитетите и Съветите да бъдат сведени до ролята на прости придатъци към империалистическия механизъм, отколкото да бъдат унищожени изведнаж.

В резултат — „общ триумф“ и „задоволство“.

Не току-тъй се пише във вестниците, че „между министрите-социалисти и министрите-кадети се установи по-голямо единство, отколкото това беше преди съвещанието“ („Новая Жизнь“).

Кой спечели, питате вие?

Спечелиха капиталистите, защото правителството се задължи на съвещанието „да не допуска намеса на работниците (контрол!) в управлението на предприятията“.

Спечелиха помешчиците, защото правителството се задължи на съвещанието „да не предприема никакви основни реформи в областта на поземления въпрос“.

Спечелиха контрареволюционните генерали, защото смъртното наказание получи одобрение на Московското съвещание.

Кой спечели, питате вие?

Спечели контрареволюцията, защото тя се организира във всеруски мащаб, като сплоти около себе си всички „живи сили“ в страната като Рябушински и Милюков, Церетели и Дан, Алексеев и Каледин.

Спечели контрареволюцията, защото тя получи в свое разпореждане така наречената „революционна демокрация“ като удобно прикритие срещу народното възмущение.

Сега контрареволюционерите не са сами. Сега цялата „революционна демокрация“ работи за тях. Сега те имат на разположение „общественото мнение“ на „земята

руска“, което господа оборонците ще обработват „неотклонно“.

Коронация на контрареволюцията — ето резултата от Московското съвещание.

Оборонците, които бръщолевят сега за „тържествуване на демокрацията“, не се и досещат, че тях са ги наели просто като лакеи за прислужване на тържествуващите контрареволюционери.

Такъв и само такъв е политическият смисъл на „честната коалиция“, за която „с молба“ говореше г. Церетели и за която нямат нищо против господа Милюковци.

„Коалиция“ между оборонците и „живите сили“ на империалистическата буржоазия против революционния пролетариат и селската беднота — такива са резултатите на Московското съвещание.

За дълго ли ще стигне на оборонците тази контрареволюционнна „коалиция“ — това ще покаже най-близкото бъдеще.

„Пролетарий“, брой 4,
17 август 1917 г.
Уводна статия.

ИСТИНАТА ЗА НАШЕТО ПОРАЖЕНИЕ НА ФРОНТА

По-долу ние даваме извадки от две статии, които имат характер на документи, за причините на юлското поражение на нашите войски на фронта.

И двете статии — и статията на Арсений Мерич (в „Дело Народа“) и статията на В. Борисов (в „Новое Время“[71]) — се стараят да застанат върху пътя на безпристрастното изследване на юлското поражение, като оставят без внимание евтините обвинения, които недостойни хора пускат в ход против болшевиките.

Толкова по-ценни са техните признания и декларации.

Статията на А. Мерич говори главно за *виновниците* за поражението. Виновници се оказват „бившите полицаи и жандарми“ и преди всичко нечии и „някакви си автомобили“, които, обикаляйки армиите, защищаващи Тарнопол и Черновиц, заповядвали на войниците да отстъпят. Що за автомобили са това и как командирите са могли да допуснат тази явна провокация — авторът, за съжаление, замълчава за това. Но той ясно и определено говори за *„провокирано отстъпление“*, за *„измяна, проведена по предварително обмислен и съставен план“*, и за това, че се извършва разследване, че скоро „тайното ще стане явно“.

А болшевиките? А „измяната на болшевизма“?

По това в статията на А. Мерич—нито ред, нито дума!

Още по-интересна е статията на В. Борисов в „Новое Время“. В нея се говори не толкова за виновниците, колкото за *причините* на поражението.

В нея направо се заявява, че *снема от болшевизма безогледното обвинение за нашето поражение*", че работата не е в болшевизма, а в „по-дълбоки причини", които трябва да се обяснят и премахнат. Но що за причини са това? Това е преди всичко неизгодността за нас на тактиката на настъпление при нашите „зелени генерали", при слабостта на „материалната част" на нашите войски, при неорганизираността на войниците. Сетне намесата на „дилетантски" (неопитни) елементи, които настояваха и се наложиха през юни за настъпление. Найсетне, твърде голямата готовност на правителството да изпълни съветите на съюзниците за необходимостта от настъпление, без да взема под внимание действителното положение на фронта.

Накратко: обща „наша" неподготвеност за настъпление, която превърнала това настъпление в кървава авантюра.

Т. е. потвърждава се всичко онова, за което болшевиките и „Правда" предупреждаваха неведнаж и поради което те биваха преследвани от всеки, който не го мързеше.

Така говорят сега онези, които довчера ни обвиняваха за поражението на фронта.

Ние сме далеч от това, да се утешаваме със стратегическите и други разобличения и съображения на „Новое Время", което сега смята за необходимо „да снеме от болшевиките безогледното обвинение за нашето поражение".

Също така далеч сме от това да смятаме, че съобщенията на А. Мерич са изчерпателни.

Но ние не можем да не отбележим, че ако министерският вестник „Дело Народа" не намира вече възможност да замълчава действителните виновници за поражението, ако дори (дори!) суворинското „Новое Время", което довчера обвиняваше болшевиките за поражението, днес смята за необходимо „да снеме от болшевиките" това обвинение — то ще рече, че шило в торба не може да остане скрито, че истината за поражението бие твърде силно на очи, за да може да бъде тя замълчавана, че

истината за виновниците за поражението, изкарвана наяве от самите войници, току-виж ще шибне по лицето самите обвинители, че да се мълчи повече, значи да си навлечеш беда . . .

Очевидно, стъкменото от враговете на революцията, като господата от „Новое Время“, и подкрепяно от „приятелите“ на революцията, като господата от „Дело Народа“, обвинение срещу болшевиките като виновници за поражението *се провали безвъзвратно.*

Затова, и само затова, се решиха сега тези господа да заговорят за *действителните* виновници за поражението.

Не е ли истина: тези господа много напомнят благоразумните плъхове, които първи напускат кораба, обречен на гибел . . .

Но какви са изводите от това?

Говорят ни за разследване причините за поражението на фронта, при което уверяват, че скоро „тайното ще стане явно“. Но каква е гаранцията, че резултатите от разследването не ще бъдат турени под миндера, че разследването ще се води обективно, че виновните ще понесат необходимото наказание?

Ето защо нашето първо предложение е: *да се настои в комисията по разследването да участвуват представители на самите войници . . .*

Само такова участие може да осигури действително разкриване на виновниците за „провокираното отстъпление“!

Такъв е първият извод.

Говорят ни за причините на поражението, предлагайки да не се повтарят старите „грешки“. Но каква е гаранцията, че „грешките“ са действителни грешки, а не „предварително обмислен план“? Кой може да гарантира, че след като е било „провокирано“ предаването на Тарнопол, не ще бъде „провокирано“ също предаването на Рига и Петроград с цел да бъде подкопан престижът на революцията, та след това върху нейните развалини да бъдат утвърдени ненавистните стари порядки?

Ето защо нашето второ предложение е: *да се установи контрол на представителите на самите войници над действията на своите началници, като се сменят незабавно всички заподозрени.*

Само такъв контрол може да застрахова революцията срещу престъпни провокации от голям мащаб.

Такъв е вторият извод.

„Пролетарий“, брой 5,
18 август 1917 г.
Статията е без подпис.

ЗА ПРИЧИНИТЕ НА ЮЛСКОТО ПОРАЖЕНИЕ НА ФРОНТА

Всеки помни злостните клевети срещу болшевизма, безогледно обвиняван за поражението на фронта. Буржоазният печат и „Дело Народа“, провокаторите от „Биржёвка“ и „Рабочая Газета“, бившите царски лакеи от „Новое Время“ и „Известия“ — всички те единодушно призоваваха гръм и мълнии върху главите на болшевиките, обявени за виновници на поражението.

Сега става ясно, че *виновниците* трябва да се търсят не сред болшевиките, а сред ония, които пуснаха в ход „тайнствените автомобили“, които призоваваха към отстъпление и предизвикаха паника сред войниците (виж „Дело Народа“ от 16 август).

Що за „автомобили“ са това и *къде бяха командирите*, които допуснаха тези автомобили да кръстосват нагоре-надолу — по това, за съжаление, кореспондентът на „Дело Народа“ замълчава.

Сега става ясно, че *причината* за поражението трябва да се търси не в болшевизма, а в „по-дълбоки причини“, в неизгодността за нас на тактиката на настъпление, в нашата неподготвеност за настъпление, в това, че „нашите генерали са зелени“ и т. н. (виж „Новое Время“ от 15 август).

Нека работниците и войниците четат и препрочитат посочените броеве на „Дело Народа“ и „Новое Время“, нека четат и се убедят:

1) колко прави бяха болшевиките, като предвардваха от настъпление на фронта още в края на май (виж броевете на „Правда“);

2) колко престъпно се държаха водачите на меншевиките и есерите, които агитираха за настъпление и които провалиха на конгреса на Съветите в началото на юни предложението на болшевиките против настъплението;

3) че отговорността за юлското поражение пада преди всичко върху главите на Милюковци и Маклаковци, Шулгинци и Родзянковци, които „искаха" от името на Държавната дума „незабавно настъпление" на фронта още в началото на юни.

Ето извадки от споменатите статии.

1. Извадки от съобщението на Арсений Мерич („Дело Народа" от 16 август):

„Защо? Защо ни сполетя тази беда, почти едновременно от две страни — при Тарнопол и при Черновиц? Защо внезапно падна духът на намиращите се там полкове? Какво се е случило? Коя е причината за тази внезапна промяна на настроението?

Офицерите и войниците охотно отговарят. Отговорите почти буквално съвпадат и всеки поотделно с рязка черта допълва зловещата картина . . .

Като най-главни инициатори за паниката и за оттеглянето от предните постове фронтоваците смятат *бившите полицаи и жандарми*.

Действуват ли те организирано?

— Трудно е да се каже — отговаря един интелигентен офицерски кандидат от селски произход, партиен, соц.-рев., член на местния ИК на Съвета на В. и Р. Д. — Но всеки път неизменно ставаше ясно, че сееха страх, разпространяваха безсмислени сведения за близостта, за многочислеността на неприятеля и за това, че след час-два върху нас щели да бъдат пуснати задушливи газове — *само бившите „фараони"* . . . Мнозина от нас така мислят, че бившите полицаи и жандарми дори *не са съзнателни предатели, а просто „интересчии", просто страхливци*. А неуловимите шпиони, провокаторите с особен нюх намират в тяхно лице верни хора . . .

Ето как, според разказите на разумни и наблюдателни хора, е ставало позорното отстъпление на нашите войски . . .

Движат се роти, пътят е широк . . . Между ротите малки разстояния . . .

И изведнаж — стълбове прах . . . Отпред става спиране, което никой не може да обясни . . . Ротите спират, тъпчат на място, водят разговори . . . Изправят глави, за да разгледат какво има отпред и какво се крие в тези приближаващи стълбове прах . . . Автомобили летят, свирят и ето те са вече съвсем близо и — викове: „назад . . . назад . . . австрийци". Кой вика, кой е в автомобилите — не може добре да се види, те току летят. Понякога едва различиш — някой в рубашка, или някакви пагони, понякога и нищо не можеше да се

различи . . . И готово — още никой не разбрал къде са австрийците и кой предупреждава, а вече напират обратно . . . Не успели да се опомнят — друг автомобил. Отново викове: „Австрийци!!! австрийци!!! Позициите . . . са отстъпени . . . Газове. По-скоро, поскоро . . . назад . . . назад . . .“

Това беше паника, обхванала всички като мълниеносна зараза . . . Измяна, изпълнена като по ноти, с изумителна ловкост, очевидно по предварително обмислен и съобразен план . . . Около двадесет такива автомобила изброихме без номера . . . Седем заловихме и, разбира се, в тях се оказаха съвършено чужди на нашите полкове, външни хора . . . А около осемнадесет успяха да се изплъзнат. Ротите, изумени от виковете и от стъписването на предните редици, се обръщаха и хукваха да се спасяват . . . Австрийците влязоха в изоставения град, влязоха в изоставеното предградие и се движеха все по-нататък и все по-навътре в нашата територия, като на неделна разходка — не им пречеше никой . . .

Към друга група се приближава някакъв си войник, пристигнал от Тарнопол, както и двама-трима души с университетски значки. И всички допълват картината на *провокираното отстъпление* с нови щрихи. Герои на отстъплението бяха разни аферисти, шпиони, предатели . . . Кои са те? *На това ще даде отговор близкото бъдеще.* Къде се дянаха останалите, които досега не можаха да бъдат заловени и проследени? Под какво знаме работят те? С какви лозунги прикриват сега своята престъпна дейност? Хората, които са видели пред себе си ужаса на тарнополското отстъпление, хората от фронта вярват, че всичко тайно досега скоро ще стане явно за всички, и с разкриването на позорната тайна ще падне също така и позорното петно от действувалата при Тарнопол армия — жертва на най-гнусно предателство и измама.“

2) Извадки от статията на Борисов „Болшевизмът и нашето поражение“ („Новое Время“ от 15 август):

„Ние искаме да снемем от болшевизма безогледното обвинение срещу него за нашето поражение. Ние искаме да изясним действителните причини за нашето поражение, тъй като *само тогава ще бъдем в състояние да избягваме повторение на нашето нещастие.* За военното изкуство няма нищо по-гибелно от това, когато причината за военното нещастие се търси не там, където тя се намира. Юлското поражение беше причинено не само от болшевизма, то беше последица от по-сложни причини, иначе грандиозността на поражението щеше да сочи за някакво огромно и извънредно значение на болшевишките идеи сред нашата армия, а такова нещо, разбира се, няма, и не може да има. Може би и самите болшевики са изненадани от широките последици на своята пропаганда. Но бедата за руската армия би могла сега да се смята за ликвидирана, ако цялата работа се заключаваше в болшевиките. За съжаление, същността на поражението е много по-сложна: специалистите по военното изкуство предвиждаха това още преди започване на настъплението от 18 юни; във „възторжените“ обявления за „рево-

люционните" полкове от 18 юни, в „червените" знамена и т. н. прозираше смъртна опасност.

Когато в Главната квартира бяха получени оперативните телеграми за някакви си уж блестящи резултати през деня на 18 юни, ние, съзнавайки, че всъщност нищо блестящо няма, защото от нас са завзети само укрепленията, които врагът при сегашната борба трябва да пожертвува за осигуряване на своята победа, казахме: „голямо щастие ще бъде за нас, ако германците не отговорят с контраудар". Но контраударът последва и руската армия, подобно на френската през 1815 година, изведнаж се превърна в тълпа впаничени хора. Ясно е, че катастрофата произлезе не единствено по вина на болшевизма, а поради нещо, което се намира дълбоко в *организма на армията, нещо, което висшето командуване не можа да налучка и да разбере.* Ето именно тази по-важна, отколкото болшевизма, причина за нашето поражение ние искаме да отбележим, доколкото това е възможно във вестникарска статия, защото времето не чака.

Германският „милитаризъм" е установил военно-научната формула: „*настъплението е най-силна форма на действията*". Германската формула още от самото начало на войната (грандиозните поражения на Самсонов и Рененкампф) се оказа неизгодна за нас: за зелени генерали и зелени войници е възможна само отбрана с осигурени флангове. Успоредно с естествения упадък на войната съставът както на генералите и офицерите, така и на нисшите чинове се влошаваше, и отбраната ставаше за нас най-изгодна форма за действие. Ако тук се прибави развитието на позиционната война и *въпиющият недостиг на материална част*, то не е необходимо да бъдеш болшевик, а трябва само да разбираш природата на нещата, за да се въздържаш от „настъпление"! Вестник „Народное Слово" казва, че, според думите на Б. В. Савинков, под влияние на болшевишката агитация войнишката маса започна да вярва, че дезертьорите не са изменници на родината, а последователи на „международния социализъм". Всеки стар офицер, който познава нашия войнишки материал по-добре, отколкото го познават „комитетите", ще каже, че да се мисли така — това значи да бъде принизяван твърде много нашият славен и напълно разумен състав на нисшите чинове. Този състав притежава напълно здрав разум; пълно и определено понятие за държавата; напълно съзнава, че генералът и офицерът са същият този войник; смее се на новаторството за (безсмисленото) заменяне на названието долен чин с общото название войник, което принизи това почетно название, тъй като сега и намиращата се в най-дълбокия тил сборна команда се състои от „войници", и напълно разбира, че „дезертьорът" си е дезертьор, т. е. презрян беглец. И ако идеята за „отказване от настъпление", пропагандирана от болшевиките, започна да се изпълнява от този разумен състав на нашата армия, то е само защото тя логически произтичаше от природата на нещата, от целия наш опит във войната. Две различни неща: да говориш на англичанина и на французина за настъпление, за удар, или да говориш за същото на руския човек. Те седят в отлични прикрития при пълен комфорт и

изчакват, докато тяхната мощна артилерия помете всичко, и едва тогава тяхната пехота настъпва. А ние винаги и *навсякъде сме подлагали на избиване нашата човешка маса, ние сме подлагали на унищожение цели най-добри полкове.* Къде е нашата гвардия, къде са нашите стрелци? Полк, който ? — 3 пъти е унищожаван и също толкова пъти попълван дори с най-добри елементи, отколкото това става в действителност, едва ли ще намира „настъплението за най-силна форма на действията", особено ако добавим, че тези грамадни загуби не се оправдават от резултатите. Като изхождаше от този опит, предишното върховно командуване се съгласяваше да предприема удари само при крайна необходимост; така на Брусилов беше разрешен ударът през май 1916 година в Галиция. Слаб по резултати, този удар само потвърди изводите от опита. Напълно възможно е при предишното върховно командуване „настъплението" да е съществувало в директивите само като повдигаща военния дух идея, но досега то не би се реализирало. Но изведнаж се извърши нещо, което стои извън военното изкуство, „дилетантизмът" пое ръководството и всички нададоха вик за „настъпление", за неговата уж крайна необходимост, като повярва в това, което здравата военна теория отхвърля — в специалните „революционни" дружини, дружини на „смъртта", „ударни" дружини, без да разбира, че всичко това е извънредно суров материал и, освен това, той отнема може би най-ентусиазираните хора от полковете, които в такъв случай вече съвсем се превръщат в „сбирщина и комплектувани части". Ще ни се възрази, че съюзниците искали „настъпление", че те ни наричали „предатели". Ние твърде високо ценим даровития и деен френски генерален щаб, за да повярваме, че неговото мнение е съвпадало с така нареченото обществено мнение на дилетантите във военното изкуство. Разбира се, в тази обстановка на войната, при която противникът се намира в центъра, а ние с нашите съюзници по окръжността, всеки наш удар по противника, дори и предизвикващ огромни и несъразмерни с резултата човешки загуби, винаги е изгоден за нашите съюзници, защото отвлича от тях силите на неприятеля. Това е вече природа на нещата, а не жестокосърдие на съюзниците. Но към това трябва да се отнасяме разумно, с чувство за мярка, а не да се впускаме в изтребване на своя народ само защото това се иска от съюзника. Военното изкуство не допуска никакви фантазии и веднага наказва заради тяхното прилагане. Това се наблюдава от противника, който притежава добре изкован генерален щаб."

„Пролетарий", брой 5,
18 август 1917 г.
Статията е без подпис.

НО КОЙ Е ВИНОВЕН ЗА ПОРАЖЕНИЕТО НА ФРОНТА?

Всеки ден сега ще донася нови материали за отговор на този въпрос. И всеки ден ще доказва колко низко, колко подло са действували онези, които се стараеха да стоварят отговорността за юлските поражения на фронта върху болшевиките.

В официалния орган на Съветите — в „Известия", бр. 147 — се появи статия под заглавие „Истината за Млиновския полк". Това е документ от първостепенна политическа важност.

На 7 юли, под грохота на събитията в Петроград, неочаквано за всички се появи в печата телеграма от Главната квартира, която известяваше, че 607-и Млиновски полк „е напуснал самоволно окопите", че това е дало възможност на германците да навлязат в наша територия и че цялото това нещастие „в значителна степен се обяснява с *влиянието на агитацията на болшевиките...*" Върху болшевиките, и без това оклеветени, се посипаха обвинения след обвинения. Омразата към болшевиките е безгранична. Всеки ден целият „патриотичен" печат налива масло в огъня. Клеветата става от ден на ден все по-цветиста.

Така беше съвсем до неотдавна.

А какво научаваме ние сега?

Оказва се, че още първото основно съобщение на Главната квартира, което послужи като изходен пункт за цялата клеветническа кампания, беше *лъжливо* изцяло. Полковият комитет на 607-и Млински полк излиза сега

със съобщение, обръщайки се към клеветниците, в което казва:

— „Участвували ли сте вие в боя на 6 юли?

Знаете ли вие, че със своите 793 войника и 54 офицера полкът отбраняваше линия дълга $2^1/_2$ версти*. Знаете ли, че от боя излязоха 12 офицера и 114 войника, а останалите загинаха за родината (75% загуби)?

Знаете ли, че 607-и полк беше подложен на небивал адски-ураганен огън цели 7 часа и въпреки заповедта за оттегляне в $8^1/_2$ часа на опорните точки, можа да се задържи до 11 часа през деня (от $3^1/_2$ часа сутринта)?

Нима вие знаете в какви окопи се намирахме ние и с какви технически средства за отбрана разполагахме? . . ."

Но не само това. В „Известия" се привеждат документи от *официалното разследване*, подписани от генерал-майорите Гощофт и Гаврилов, от изпълняващия длъжността началник-щаба Колесников и от други лица, и в тези документи ние четем:

„Според резултата на разследването. . . 607-и пех. Млиновски полк и цялата 6-а Гренадирска дивизия *не могат* да бъдат обвинени в измяна, предателство и самоволно напускане на позициите. *На 6 юли дивизията се е сражавала и умирала.* . Дивизията е била пометена от неприятелския артилерийски огън на повече от 200 оръдия, имайки на свое разположение само 16".

И — *нито дума* за зловредна болшевишка агитация.

Такива са фактите.

И дори „Известия" — вестник, който е готов в лъжица вода да удави болшевиките — пише по този повод:

— „Разбира се, за поражението не е виновен революционният строй на армията. *Но клеветата срещу него даваше възможност цялата отговорност за поражението да се хвърли върху болшевишката пропаганда,* върху толериращите я комитети."

Така, значи, господа от „Известия"! А нима самите вие, позволете да ви запитаме, не вършехте същото нещо? А нима самите вие не печатахте, заедно с цялата черносотническа сволоч, гнусната клевета и подлите доноси срещу болшевиките? А нима самите вие не крещяхте: разпни, разпни болшевика — за всичко е виновен той...?

---

* *Верста* — стара руска мярка за дължина, равна на 1,070 метра. *Бел. пр.*

Но чуйте по-нататък:

— „И тази клевета (изфабрикувана в Главната квартира) не е случайност, това е система! — продължават официалните „Известия". — Точно по същия начин официалните съобщения от Главната квартира говореха за предателство на гвардейския корпус... Обаче ние бяхме свидетели как бездарните *контрареволюционни генерали* се опитваха да стоварят отговорността за своята бездарност, костуваща живота на хиляди човешки същества, върху главите на армейските организации... Така беше в малък мащаб при Стоходом, така се повтаря в грамаден мащаб и сега... Защото чрез изпращането на клеветнически съобщения контрареволюционните щабове можеха да искат разформиране на полкове, премахване на комитети. С помощта на клеветата те можеха да разстрелят стотици хора и да *напълнят отново празните затвори.* Те можеха, чрез разрушаване на революционните организации в армията, да я направят отново оръдие в свои ръце и биха могли *да я хвърлят против революцията.*"

Ето до какво доживяхме! Дори нашите бесни противници от „Известия" са принудени да признаят, че с помощта на клеветата контрареволюционните генерали отново напълнили празните затвори. Но *с какви хора* са ги напълнили, господа? С болшевики, с интернационалисти! А вие, господа от „Известия", какво правехте вие през времето, когато нашите другари пълнеха затворите? Заедно с контрареволюционните генерали вие крещяхте след нас: дръжте ги, дръжте ги! Заедно с най-долнопробните врагове на революцията вие разпъвахте старите революционери, доказали със самоотвержената си борба в продължение на десетки години своята преданост към революцията. Заедно с Калединци, Алексинскиевци, Каринскиевци, Переверзевци, Милюковци и Бурцевци вие хвърляхте в затвора болшевиките и позволявахте да бъде разпространявана клеветата за „получените от болшевиките германски пари"!...

В порив на откровеност „Известия" продължава:

— „Разбира се, те (т. е. контрареволюционните генерали) знаеха, че лъжливите съобщения, според които полковете един след друг напускали позициите, породиха във всички части неувереност дали ще бъдат те подкрепяни от своите съседи и от тила, дали техните съседи вече не са се оттеглили, дали те просто не ще попаднат в ръцете на неприятеля, ако продължават да остават на своето място?

Те знаеха всичко това — но омразата към революцията е помрачила техните очи.

И при това положение естествено е, че полковете напускаха своите позиции, че полковете слушаха онези, които ги съветваха за това, че те обсъждаха на митинги дали да изпълнят дадена заповед или не. Паниката се увеличаваше. Армията се превръщаше в обезумяло стадо... А след това започна разправа. Войниците знаеха каква беше тяхната вина и каква — на командния състав. В стотици писма те протестират ежедневно: *продаваха ни през времето на царя, продадоха ни и сега и пак нас наказват за това!*" („Известия", брой 147).

Разбират ли „Известия" какво признават те с тези думи? Разбират ли те, че тези думи са пълно оправдание на тактиката на болшевиките и пълно осъждане на цялата позиция на есерите и меншевиките?

Как! Вие сами признавате, че войниците биват продавани както и през времето на царя, вие сами признавате, че над войниците се върши подла разправа — и пак вие одобрявате тази разправа (гласувате за смъртното наказание), благославяте я, подпомагате я? С какво име обаче трябва да бъдат заклеймени такива хора?!

Как! Вие сами признавате, че генералите, от които зависи животът на стотици хиляди наши войници. се ръководят в своите действия от омраза към революцията. И пак вие предавате милиони войници в ръцете на тези генерали, и пак вие благославяте настъплението, и пак вие се побратимявате с тези генерали на Московското съвещание!?

Но с това вие сами подписвате собствената си присъда, господа! И къде е границата на вашето падение?

Ние чухме свидетелските показания на господата от „Известия". И ние питаме: ако Главната квартира, според думите на „Известия", е оклеветила Млиновския полк, ако тя е допуснала нечистата игра със Стоход, ако тя се ръководи не от съображения за защита на отечеството, а от съображения за борба против революцията — ако всичко това е така, то какви са гаранциите за нас, че и сегашните сведения за събитията на Румънския фронт не са изопачени? Какви са гаранциите, че реакцията преднамерено и съзнателно не инсценирва на фронта поражение след поражение?

Брошурата „Кто виноват
в поражении на фронте?"
Изд. „Прибой", Петербург, 1917 г.

АМЕРИКАНСКИТЕ МИЛИАРДИ

Резултатите от Московското съвещание се изясняват.

По съобщение на „Русские Ведомости"[72] (от 17 август, вечерно изд.):

„Вчера ЦК на партията за народна свобода имà заседание. Изнесен бе доклад от Милюков, който предложи на членовете на ЦК да разменят мнения по въпроса за резултатите от Московското съвещание. Ораторите единодушно се изказаха в полза на принципа на коалиционността. Мнозинството участници в заседанието бяха на мнение, че Московското съвещание е дало максимум от онова, което е могло да се очаква."

И така, партията на г. Милюков е задоволена. Тя е за коалиция.

„Московското съвещание — пишат оборонците — беше победа на демокрацията (т. е. на оборонците?), която в преживяваните трагични минути можа да изпъкне като истинска държавна сила, около която се сплоти всичко (!) живо в Русия" („Известия", брой 146).

Очевидно партията на оборонците също е задоволена. Поне си дава вид, че е задоволена, защото тя е също за коалиция.

Е, а правителството? Как то оценява Московското съвещание?

Според съобщение на „Известия" (брой 146) „общото впечатление на членовете на Временното правителство" е такова, че:

„Съвещанието беше в истинския смисъл на думата държавническо. *Общо взето линията и на външната, и на вътрешната по-*

литика на правителството е одобрена. Икономическата програма на правителството не срещна възражения. По същество липсваха нападки и срещу поземлената политика на правителството.“

С една дума, правителството е също така доволно от съвещанието, защото оказва се, че и то е за коалиция.

Работата е ясна. Тъкми се коалиция на три сили: правителство, кадети и оборонци.

„Честната коалиция“ под фирма Керенски—Милюков—Церетели засега може да се смята осигурена.

Такъв е първият резултат от Московското съвещание.

В условията на капитализма нито едно предприятие не може да мине без капитал. Образуваната сега коалиция, начело на която стои правителството, е най-голямото предприятие в Русия. То не може да съществува нито един час, нито една минута без съответните капитали. Особено сега, в условията на войната, която изисква неизчислими средства. Пита се:

С помощта на какви капитали възнамерява да съществува новата (съвсем новата!) коалиция?

Чуйте „Биржёвка“ (вечерно изд. от 17 август):

„Непосредствен резултат от работите на Московското съвещание, особено поради симпатията, проявена към това съвещание от страна на американците, както се съобщава, е възможността да бъде сключен на чуждестранния пазар *5-милиарден държавен заем.* Заемът ще бъде реализиран *на американския пазар.* Благодарение на този заем ще бъде изпълнена минималната финансова програма на Временното правителство.“

Отговорът е ясен. Коалицията ще съществува с помощта на американските милиарди, за които после ще трябва да плащат руските работници и селяни.

Американската империалистическа буржоазия, *финансирваща* коалицията на руската империалистическа буржоазия (Милюков!), военщината (Керенски!) и дребнобуржоазните върхушки, които лакейски прислужват на „живите сили“ в Русия (Церетели!) — това е то картината на днешното положение.

„Симпатии“ на американския капитал към Московското съвещание, подкрепени с петмилиарден заем — не към това ли се стремяха господата, които свикаха съвещанието?...

Някога казваха в Русия, че светлината на социализма иде откъм Запад. И това беше вярно. Защото там, на Запад, изучавахме ние революцията и социализма.

Със започването на революционното движение в Русия положението донякъде се промени.

В 1906 година, когато революцията в Русия още се развиваше, Запад помогна на царската реакция да се оправи, като ѝ даде заем 2 милиарда рубли. И царизмът действително закрепна тогава с цената на ново финансово заробване на Русия от Запада.

По този случай тогава се казваше, че Западът внася в Русия не само социализъм, но и реакция във форма на милиарди.

Сега пред нас се разкрива по-красноречива картина. В момента, когато руската революция напряга сили за защита на своите завоевания, а империализмът се старае да я доубие — американският капитал снабдява с милиарди коалицията на Керенски—Милюков—Церетели, за да обуздае най-сетне руската революция и по този начин да подкопае разрастващото се на Запад революционно движение.

Такъв е фактът.

Не е ли истина: Западът внася в Русия не толкова социализъм и освобождение, колкото робство и контрареволюция.

Но коалицията е съюз. Против кого тогава е насочен съюзът Керенски—Милюков—Церетели?

Очевидно против онези, които ги нямаше на Московското съвещание, които бойкотираха това съвещание, които се бореха със съвещанието, т. е. против руските революционни работници.

„Честна коалиция“ Керенски—Милюков—Церетели, финансирана от американските капиталисти, *против* руските революционни работници — нали така, господа оборонци?

Така и ще запишем.

„Пролетарий“, брой 6,
19 август 1917 г.
Уводна статия.

ДНЕС — ИЗБОРИ

Днес са изборите за Петроградската градска дума. Техният резултат зависи от вас, другари-работници и другари-войници. Изборите са всеобщи и равни. Гласът на всеки войник, на всеки работник, на всяка работничка — ще бъде равен на гласа на капиталиста, на домопритежателя, на професора, на чиновника. Върху вас, другари и само върху вас ще легне вината, ако вие не съумеете да се възползувате от това право.

Вие умеехте да се биете на улиците против царските фараони — умейте и сега да се борите за своите интереси чрез гласуване за нашата партия.

Вие умеехте да защищавате своите права против контрареволюцията — умейте и сега да ѝ откажете вашето доверие на днешните избори!

Вие умеехте да смъквате маската на изменниците на революцията — умейте и сега да им извикате: „Долу ръцете!"

Пред вас излиза преди всичко *партията на Милюков, партията на народната свобода.* Тази партия защищава интересите на помешчиците и капиталистите. Тази партия е против работниците, селяните и войниците, защото тя е против работническия контрол в индустрията, против предаването помешчическата земя на селяните, за смъртното наказание за войниците на фронта. Именно тя, партията на кадетите, искаше още в началото на юни незабавно настъпление на фронта, което костуваше на страната живота на стотици хиляди хора. Именно тя,

партията на кадетите, се стремеше да постигне — и постигна най-сетне — възтържествуване на контрареволюцията и разправа с работниците, войниците и матросите. Да се гласува за партията на Милюков — това значи да се върши предателство спрямо себе си, спрямо своите жени и деца, спрямо своите братя в тила и на фронта.

Другари! *Нито един глас за партията на народната свобода!*

Освен това, пред вас излизат *оборонците, партиите на меншевиките и на социалистите-революционери.* Тези партии защищават интересите на заможните дребни собственици от града и селото. Ето защо винаги, когато класовата борба придобива решителен характер, те се оказват в един лагер с помешчиците и капиталистите, против работниците, селяните и войниците. Така беше през юлските дни, когато партиите на меншевиките и есерите в съюз с буржоазията разоръжаваха и громяха работниците и войниците. Така беше през време на Московското съвещание, когато тези партии в съюз с буржоазията утвърждаваха репресиите и смъртното наказание против работниците и войниците на фронта.

Ако контрареволюцията одържа победа, то между другото това се дължи на обстоятелството, че партиите на есерите и меншевиките ѝ помогнаха да обуздае революцията, като сключиха съглашение с помешчиците и капиталистите.

Ако сега контрареволюцията се засилва, то между другото това се дължи на обстоятелството, че партиите на есерите и меншевиките я прикриват от народния гняв, изпълнявайки нейните заповеди под знамето на революцията.

Да се гласува за тези партии — това значи да се гласува за съюза с контрареволюцията, против работниците и бедните селяни.

Да се гласува за тези партии — това значи да се гласува за утвърждаване на арестите в тила и на смъртното наказание на фронта.

Другари! *Нито един глас за оборонците, меншевиките и социалистите-революционери!*

Пред вас излиза най-сетне *групата около „Новая Жизнь" за листа № 12.* Тази група изразява настроенията на безпочвените интелигенти, откъснати от живота и движението. Поради това тя винаги се люшка между революцията и контрареволюцията, между войната и мира, между работниците и капиталистите, между помешчиците и селяните.

От една страна, тя е за работниците, от друга страна, тя не иска да скъсва и с капиталистите — ето защо тя се отрича по такъв недостоен начин от юлската демонстрация на работниците и войниците.

От една страна, тя е за селяните, от друга страна, тя не скъсва и с помешчиците — ето защо тя е против незабавното предаване помешчическата земя на селяните, като предлага да се чака Учредителното събрание, чието свикване е отложено може би завинаги.

На думи групата около „Новая Жизнь" е за мир, на дело обаче е против мира, защото тя *призовава към подкрепяне* „заема на свободата", предназначен за продължаване на империалистическата война.

Който подкрепя „заема на свободата", той спомага за затягането на войната, той помага на империалистите, той се бори на дело срещу интернационализма.

На думи групата около „Новая Жизнь" е против репресиите и затворите, на дело обаче е за репресиите и затворите, защото тя се съюзи с оборонците, които поддържат и репресиите, и затворите.

Но който се съюзява с оборонците, той подпомага контрареволюцията, той се бори на дело срещу революцията!

Учете се, другари, да разпознавате хората по делата им, а не по думите им!

Учете се да преценявате партиите и групите според постъпките им, а не според обещанията им.

Ако групата около „Новая Жизнь" предлага борба за мир и в същото време призовава да се подкрепя „заема на свободата", тогава трябва да знаете, че тя налива вода във воденицата на империалистите.

Ако групата около „Новая Жизнь“ кокетира понякога с болшевиките и в същото време подкрепя оборонците, тогава трябва да знаете, че тя налива вода във воденицата на контрареволюцията.

Да се гласува за тази двойствена група, да се гласува за листа № 12, това значи да се служи на оборонците, които от своя страна слугуват на контрареволюцията.

Другари! *Нито един глас за групата около „Новая Жизнь“.*

Нашата партия е партия на градските и селски работници, партия на бедните селяни, партия на потиснатите и експлоатирани.

Всички буржоазни партии, всички буржоазни вестници, всички колебаещи се и половинчати групи ненавиждат и клеветят нашата партия.

Защо?

Защото:

Само нашата партия е за революционна борба срещу помешчиците и капиталистите;

Само нашата партия е за незабавно преминаване на помешчическите земи в ръцете на селските комитети;

Само нашата партия е за работнически контрол в индустрията, против всички капиталисти;

Само нашата партия е за демократическа организация на обмяната между града и селото, против спекулантите и грабителите;

Само нашата партия е за пълно ликвидиране на контрареволюцията в тила и на фронта;

Само нашата партия отстоява без колебания революционните организации на работниците, селяните и войниците;

Само нашата партия се бори решително и революционно за мир и братство между народите;

Само нашата партия се бори решително и без колебания за завоюване на властта от работниците и селската беднота;

Само нашата партия и само тя не се опетни с позора за поддържане смъртното наказание на фронта.

Ето защо буржоазията и помешчиците ненавиждат толкова много нашата партия.

Ето защо вие трябва да гласувате днес за нашата партия.

Работници, войници, работнички!

Гласувайте за нашата партия, за листа № 6!

„Пролетарий", брой 7,
20 август 1917 г.
Уводна статия.

ПЕРИОД НА ПРОВОКАЦИИ

Провокацията е изпитано средство на контрареволюцията.

Юнското клане в 1848 година, предаването на Париж в 1871 година, провокацията в тила и на фронта с цел за борба срещу революцията — на кого не са известни тези вероломни похвати на буржоазията?

Но никъде в света буржоазията не е използувала това отровно средство така нагло и безгранично, както у нас, в Русия.

Нима Рябушински не заплашваше неотдавна открито и пред целия народ, че буржоазията в краен случай не ще се поколебае да прибегне до помощта на „костеливата ръка на глада и мизерията“, за да намали броя на работниците и селяните?

И нима буржоазията вече не премина от думи към дела, като предизвика затварянето на заводи и фабрики и като изхвърли десетки хиляди работници на улицата?

Кой ще се осмели да каже, че това е случайност, а не план, предназначен да предизвика клане и да потопи в кръв революцията?

Но главна сфера на провокацията не е тилът, а фронтът.

Още през март се говореше за плана на някои генерали да отстъпят Рига, обаче те не успяха да сторят това поради „независещи обстоятелства“.

През юли тази година руските войски опразниха Тарнопол и Черновиц. Наемниците на буржоазния печат в един глас обвиняваха при това войниците и нашата партия. И какво се получава? Изяснява се, че „отстъпле-

нието е било провокирано“, че „измяната е била изпълнена като по ноти по предварително обмислен и съставен план“. При което определено биват посочвани някои генерали, които изпращали автомобили да кръстосват сред армията и които заповядвали на войниците да отстъпят.

Кой ще се осмели да каже, че контрареволюционерите са краснословци, които не знаят що вършат?

Сега дойде ред до Рига. Телеграфът донесе известие за отстъпването на Рига. Наемниците на буржоазния печат вече започнаха да насъскват срещу войниците, които уж бягали в безредие. Контрареволюционната Главна квартира пее в един глас с „Вечерное Время“, като се старае да стовари вината върху революционните войници. Ние не ще се учудим, ако днес на Невския проспект започнат манифестации с лозунга: „долу болшевиките!“.

А при това телеграмите на Войтински, помощник-комисар на Рига, не оставят съмнение относно това, че войниците са оклеветявани.

„Пред лицето на цяла Русия свидетелствувам — телеграфирва Войтински, — че войските изпълняваха честно всички заповеди на командния състав, излагайки се на сигурна смърт.“

Така пише един очевидец.

А Главната квартира все говори за бягство на полковете, като клевети войниците.

А буржоазният печат все продължава да пее за „измяна“ на фронта.

Не е ли ясно, че контрареволюционните генерали и буржоазният печат, клеветейки войниците, изпълняват някакъв план?

Не е ли ясно, че този план, като две капки вода, прилича на другия план, изпълнен при Тарнопол и Черновиц?

Не е ли ясно, най-сетне, че започналият в Русия период на провокации е оръдие на диктатурата на империалистическата буржоазия, чието пълно ликвидиране е първостепенна задача на пролетариата и на революционните войници?

„Пролетарий“, брой 8,
22 август 1917 г.
Уводна статия.

РАЗДЕЛЕНИЕ НА ТРУДА В ПАРТИЯТА НА „СОЦИАЛИСТИТЕ-РЕВОЛЮЦИОНЕРИ“

На последното събрание на Петроградския съвет на работническите и войнишки депутати есерите гласуваха за премахването на смъртното наказание и се присъединиха към протеста против арестуването на болшевиките.

Това, разбира се, е много хубаво и похвално.

Ние ще си позволим при това да поставим само един малък въпрос.

Кой прочее въведе смъртното наказание на фронта, *кой* арестуваше болшевиките?

Та нали това са *есерите* (при благосклонното съдействие на кадетите и меншевиките!). Доколкото знаем, гражданинът първи министър А. Ф. Керенски е член на партията на социалистите-революционери. Неговото име украсява списъка на кандидатите на партията на социалистите-революционери в изборите за Петроградската градска дума.

Доколкото се знае, гражданинът Б. В. Савинков, помощник военен министър, също е член на партията на социалистите-революционери.

Та нали именно тези двама видни „социалисти-революционери“ са главните автори на възстановяването на смъртното наказание на фронта. (Към тях трябва да присъединим още и генерал Корнилов, но този последният засега още не е влязъл в партията на социалистите-революционери.)

Освен това, ние знаем, че и гражданинът Чернов, министър на земеделието, също като че ли е член на партията на социалистите-революционери.

И най-сетне, гражданинът Н. Д. Авксентиев, министър на вътрешните работи, т. е. лицето, което заема редом с Керенски най-видния пост в правителството, е също така член на партията на социалистите-революционери.

А нали именно всички тези високопочтени „социалисти-революционери“ въвеждаха смъртното наказание на фронта и арестуваха болшевиките.

Пита се: що за странно разделение на труда в тази партия на социалистите-революционери, та едни нейни членове с всички сили протестират против въвеждането на смъртното наказание, а други със собствените си ръце го въвеждат?...

Чудна работа! Ние едва тъй неотдавна сринахме самодържавния строй, едва тъй неотдавна заживяхме „по европейски“, а между това всички лоши страни на „европеизма“ ние усвоихме изведнаж. Вземете която и да е буржоазно-радикална партия, да кажем във Франция. Тази партия непременно се нарича социалистическа: партия на „радикал-социалистите“, партия на „независимите социалисти“ и т. н. и т. н. Пред избирателите, пред масите, пред „низините“ тези партии винаги изсипват в изобилие „леви“ фрази — особено в навечерието на избори и особено когато ги измества някоя конкурираща, действително социалистическа партия. И в същото време „горе“ министрите от същата тази партия на „радикал-социалистите“, на „независимите социалисти“ спокойно вършат своето буржоазно дело, без да се съобразяват ни най-малко със социалистическите пожелания на своите избиратели.

Така постъпват сега и социалистите-революционери.

Щастлива партия! Кой въведе смъртното наказание? — Социалистите-революционери! Кой протестираше против смъртното наказание? — Социалистите-революционери! Каквото ти трябва, това искаш...

С такова поведение социалистите-революционери се надяват и невинността си да запазят (пред масите популярността си да не загубят), и капитал да придобият (министерските си портфейли да запазят).

Но, ще кажат, във всяка партия съществуват разногласия: едни нейни членове мислят така, а други иначе.

Но от разногласия до разногласия има разлика. Ако едни са за палачите, а други против палачите, то примиряването на такива „разногласия" в една партия е доста трудно. И ако при това тъкмо най-отговорните водачи на партията — министрите, — които веднага провеждат своето мнение на практика, защищават палачите, то за политиката на партията всеки политически мислещ човек ще съди именно по дейността на тези министри, а не по една или друга протестна резолюция, към която са се присъединили обикновените членове на партията.

Позорът си остава неизмит. Партията на социалистите-революционери си остава партия на смъртното наказание, партия на тъмничари — партия, която арестува водачите на работническата класа. Никога есерите не ще измият от себе си позора, че смъртното наказание бе възстановено от най-видните членове на *тяхната* партия. Никога есерите не ще измият от себе си петното, че *тяхното* правителство поощряваше гнусната клевета срещу водачите на работническата партия, че *тяхното* правителство се опитваше да създаде нова Драйфусова афера[73] срещу Ленин . . .

„Пролетарий", брой 9,
23 август 1917 г.
Статията е без подпис.

СЪЮЗЪТ НА ЖЪЛТИТЕ

Руската революция не е нещо изолирано. Тя е кръвно свързана с революционното движение на Запад. Нещо повече, тя е част от великото движение на пролетариите от всички страни, което е призвано да разруши самите основи на световния капитализъм. Напълно ясно е, че всяка стъпка на нашата революция неизбежно предизвиква ответна вълна на Запад, всяка нейна победа — въодушевление и разрастване на световното революционно движение, тласкайки работниците във всички страни към борба срещу капитала.

Това не могат да не знаят акулите на западноевропейския империализъм. Затова те решиха да обявят на руската революция смъртоносна война.

Още в началото на нашата революция срещу нея предприеха поход англо-френските капиталисти. Техните органи „Times“[74] и „Matin“[75] още тогава хулеха революционните съвети и комитети, като призоваваха към тяхното разтурване.

Два месеца след това, на една тайна конференция в Швейцария, империалистите още веднаж поставиха въпроса за мерките за борба срещу „разрастващата се революция“, насочвайки своите удари преди всичко срещу руската революция.

Сега те преминават в открита атака. Като повод за това им служи поражението при Рига. При това, като стоварват всичко върху войниците, те призовават към по-нататъшно засилване на контрареволюцията в Русия.

Чуйте телеграмите на „Биржевые Ведомости".

Телеграма от Париж:

„Оттеглянето, или *по-право бягството на втора армия без бой* и падането на Рига предизвиква тук *конвулсия на болка, негодувание и отвращение.*

„Matin" твърди, че руските пацифисти, виновници за тази катастрофа, се оказаха *също толкова бездарни, колкото и лошите съветници на бившия император, и още по-вредни от тях.*

Вестникът заявява, *че не разбира упорството на Съвета на Р. и В. Д.,* който — въпреки толкова трагичните нагледни поуки — продължава да защищава *такива абсурдни организации, като армейските комитети.*"

Така пише органът на френските капиталисти.

А ето и телеграма от Лондон:

„Daily Chronicle" казва: „Преди всичко необходимо е да се възстанови дисциплината в армията. Своята бърза и толкова важна победа германците дължат на същите причини, които им дадоха възможност да завземат Галиция и Буковина, а именно — *неподчинението на заповедите и изменничеството, които се наблюдават в руските войски.*"

Така говорят английските империалисти.

„Бягство без бой" . . . „Абсурдни армейски комитети"... „Възстановяване на дисциплината" (не им стига смъртното наказание!) . . . „Изменничество в руските войски" . . .

Ето с какви комплименти посрещат тези чували с пари проливащите своята кръв руски войници!

И това след всеобщото признание на очевидци, че „армията, отстъпвайки, през цялото време честно се сражава с враговете", че „войските в района на пробива безпрекословно и честно изпълняват възложените им задачи"!!!

Но работата тук, разбира се, не е само в насъскването и долната клевета срещу войниците.

Работата е в това, че оклеветявайки войниците, англо-френските капиталисти искат да използуват неуспеха на фронта за окончателно ликвидиране на революционните организации в Русия, за окончателно възтържествуване диктатурата на империализма.

В това е цялата същност на работата.

Когато Пуришкевич и Милюков, проливайки крокодилски сълзи по случай падането на Рига и оклеветявайки

войниците, хулят в същото време Съветите и Комитетите — това значи, че те се радват на случая, който им дава възможност да изискват нови репресии за окончателното възтържествуване на помешчиците и капиталистите.

Когато империалистите от Запад, многодумствувайки за „болезнените конвулсии“ по случай падането на Рига и стоварвайки всичко върху войниците, в същото време хулят „абсурдните армейски комитети“ — това значи, че те се радват на случая, който им дава възможност да ликвидират и последните остатъци от революционните организации в Русия.

В това и само в това е политическият смисъл на обединения поход на лъжата и клеветата против умиращите на северния фронт руски войници.

Съюз на отечествените и европейски империалисти за използуване на военните неуспехи при Рига чрез оклеветяване на войниците *против* умиращата от изтичане на кръвта руска революция — ето какво е сега положението.

Нека работниците и войниците запомнят това!

Нека те знаят, че само в съюз с работниците от Запад, само чрез разклащане основите на капитализма на Запад ще може да се очаква победа на революцията в Русия!

Нека те знаят това и нека положат всички усилия, щото на жълтия съюз на империалистите да бъде противопоставен червеният съюз на революционните работници и войници от всички страни.

„Рабочий“, брой 1,
25 август 1917 г.
Уводна статия.

ИЛИ — ИЛИ[76]

Събитията се развиват. Възниква коалиция след коалиция, след репресиите на фронта следват репресии в тила, а „ползата от това е малка“, защото основната язва в наши дни — общата разруха в страната — както по-рано, продължава да расте, като добива все по-застрашителен характер.

Страната се намира в навечерието на глад. Казан и Н.-Новгород, Ярославл и Рязан, Харков и Ростов, Донецкият басейн и Централно-индустриалният район, Москва и Петроград, фронтът и най-близкият тил — всички тези и много други пунктове преживяват остра продоволствена криза. Започнаха вече гладни бунтове, все още неумело използувани от агентите на контрареволюцията...

„Селяните не дават зърнени храни“ — оплакват се от всички страни.

Но селяните „не дават зърнени храни“ не „поради глупост“, а защото загубиха вяра в правителството и не искат вече да го „подпомагат“. През март и април селяните имаха вяра в Съветите, а чрез тях и в правителството, и зърнените храни се изливаха обилно както в градовете, така и на фронта. Сега те губят вяра в правителството, което пази привилегиите на помешчиците — и зърнени храни вече няма. Туряйки настрана запаси, селяните предпочитат да чакат „по-добри времена“.

Селяните „не дават зърнени храни“ не поради зла воля, а поради това, че няма срещу какво да ги разменят. Селяните се нуждаят от басма, обувки, желязо, гас, захар,

но тези продукти им се дават в незначително количество; а да се разменят зърнени храни срещу книжни пари, които не могат да заменят фабрикатите и чиято цена при това спада — няма смисъл.

Ние при това не говорим за „разстройството" на транспорта, твърде несъвършен, за да обслужва еднакво добре и фронта, и тила.

Всичко това във връзка с непрекратяващата се мобилизация, откъсваща от селото най-добрите работни сили и довеждаща до намаление на посевната площ — неизбежно води до продоволствена разруха, от която еднакво страдат както тилът, така и фронтът.

Заедно с това расте и се шири индустриалната разруха, която на свой ред изостря продоволствената разруха.

Каменовъгленият и петролен „глад", желязната и памучна „криза", предизвикващи спиране на текстилни, металургически и други предприятия — всичко това са познати картини, които поставят страната пред опасността от индустриална разруха, масова безработица и липса на стоки.

Работата не е само в това, че заводите и фабриките, като работят главно за войната, не могат едновременно в същата степен да задоволяват нуждите на тила — но и в това, че всички тези „гладове" и „кризи" се изострят изкуствено от капитала било за покачване цените на стоките (спекулата!), било за сломяване съпротивата на работниците, които се стараят, поради скъпотията, да увеличат своята заплата (италианските стачки на капиталистите!), било за предизвикване на безработица чрез затваряне на заводи (локаутите!) и за довеждане на работниците до избухвания на отчаяние, та по този начин „веднаж завинаги" да бъдат ликвидирани „неумерените искания" на работниците.

За никого не е тайна, че собствениците на каменовъглени мини в Донецкия басейн предизвикват намаление на производството и безработица.

На всички е известно, че собствениците на памучни стопанства в Задкаспийския край, надавайки крясъци за памучен „глад", сами същевременно крият милиони килограми запаси памук с цел за спекула. А техните приятели,

текстилните фабриканти, ползувайки се от плодовете на тази спекула и организирайки я сами, те лицемерно крещят, че липсвал памук, като затварят фабриките и изострят безработицата.

На всички е известна заканата на Рябушински „да хване за гушата“ революционния пролетариат „с костеливата ръка на глада и мизерията“.

На всички е известно, че капиталистите вече преминаха от думи към дело, като успяха да наложат разтоварването на Петроград и Москва, както и затварянето на редица заводи.

В резултат — наближаващо парализиране на индустриалния живот и опасност от пълна липса на стоки.

А да не говорим за дълбоката финансова криза, преживявана сега от Русия. 50—55-те милиарда рубли дългове, изискващи лихви годишно по три милиарда рубли при общия упадък на растежа на производителните сили, достатъчно ясно говорят за тежкото положение на руските финанси.

Общата картина бива само допълвана от последните „неуспехи“ на фронта, така сполучливо предизвикани от нечия опитна ръка.

Страната неудържимо върви към нечувана катастрофа.

Правителството, което за късо време донесе хиляда и една репресии и нито една „социална реформа“, е абсолютно неспособно да изведе страната от смъртната опасност.

Нещо повече. Като изпълнява, от една страна, волята на империалистическата буржоазия и като не желае, от друга страна, веднага да премахне „Съветите и Комитетите“, правителството предизвиква взрив от общо недоволство както отдясно, така и отляво.

От една страна — империалистическата клика начело с кадетите бомбардирва правителството, като иска от него „решителни“ мерки против революцията. Пуришкевич, който неотдавна заяви за необходимостта от „военна диктатура“ на „генерал-губернаторите“ и от „арестуването на Съветите“, само изрази откровено скритите надежди на кадетите. Те получават подкрепа от съюзния капитал, който упражнява натиск върху правителството с рязко

понижаване курса на рублата на борсата и отправя повика: „Русия трябва да воюва, а не да разговаря" („Daily Express", виж „Русская Воля"[77] от 18 август).

Цялата власт в ръцете на империалистите — отечествени и съюзни,—такъв е лозунгът на контрареволюцията.

От друга страна, нараства дълбоко недоволство сред широките маси на работниците и селяните, обречени на безимотност и безработица, понасящи репресии и смъртно наказание. Изборите в Петроград, които подкопаха силата и авторитета на съглашателските партии, отразиха особено ярко придвижването вляво на до вчера доверяващите се на съглашателите селско-войнишки маси.

Цялата власт в ръцете на пролетариата, подкрепян от бедните селяни — такъв е лозунгът на революцията.

Или — или.

Или с помешчиците и капиталистите, и тогава — пълно възтържествуване на контрареволюцията.

Или с пролетариата и бедното селячество, и тогава— пълно възтържествуване на революцията.

Политиката на съглашения и коалиции е обречена на крах.

Къде е тогава изходът?

Необходимо е да се скъса с помешчиците и земята да се предаде на селските комитети. Селяните ще разберат това и — хляб ще има.

Необходимо е да се скъса с капиталистите и да се организира демократически контрол над банките, фабриките и заводите. Работниците ще разберат това и — „производителността на труда" ще се повдигне.

Необходимо е да се скъса със спекулантите и мародерите, като се организира върху демократически начала обмяна между града и селото. Населението ше разбере това и — гладът ще бъде ликвидиран.

Необходимо е да бъдат разкъсани империалистическите нишки, които са обвили Русия от всички страни, и да бъдат обявени справедливи условия за мир. Тогава армията ще разбере защо стои под оръжие и ако Вилхелм не се съгласи на такъв мир, руските войници ще се бият срещу него като лъвове.

Необходимо е цялата власт да бъде „предадена“ в ръцете на пролетариата и бедните селяни. Работниците от Запад ще разберат това и на свой ред ще предприемат щурм против своите империалистически клики.

Това ще бъде край на войната и начало на работническата революция в Европа.

Такъв е изходът, посочван от развитието на Русия и от цялото световно положение.

„Рабочий“, брой 1,
25 август 1917 г.
Статията е без подпис.

НИЕ ИСКАМЕ

Събитията летят. След Московското съвещание — предаване на Рига и искания за репресии. След безуспешната хайка срещу войниците на фронта — провокаторски слухове за „заговор на болшевиките“ и нови искания за репресии. След разобличаването на провокаторските слухове — открито изказване на Корнилов, който иска сменяване на Временното правителство и провъзгласяване на военна диктатура. При което партията на Милюков, партията на народната свобода напуска — както и през юлските дни — правителството, подкрепяйки по този начин открито контрареволюционния заговор на Корнилов.

В резултат — поход на корниловските полкове към Петроград с цел за укрепване на военната диктатура, уволняване на Корнилов от Временното правителство, декларация на Керенски за кризата, оттегляне на Кишкин от партията на кадетите, замесена в заговора, и образуване на така наречената революционна директория.

И така:

Факт е, че за контрареволюцията беше необходим „болшевишки заговор“, за да разчисти пътя на Корнилов, отправен към Петроград уж за „усмиряване на болшевиките“.

Факт е, че целият буржоазен печат от „Русская Воля“ и „Биржёвка“ до „Новое Время“ и „Речь“ помагаше на Корнилов, усилено разпространявайки през тези дни слухове за „болшевишки заговор“.

Факт е, че сегашното излизане на Корнилов е само продължение на известните интриги на контрареволюционните командни върхове, които през юли отстъпиха Тарнопол, а през август — Рига, за да използуват „неуспехите“ на фронта за „окончателното“ възтържествуване на контрареволюцията.

Факт е, че партията на кадетите сега, както и през юли, се оказа в един лагер с предателите на фронта и с най-злите контрареволюционери в тила.

Нашата партия беше права, изтъквайки кадетите като вдъхновители на буржоазната контрареволюция.

Нашата партия беше права, като изискваше решителна борба срещу контрареволюцията и арестуване на „замесените“ лица (Каледин и др.) още в първите дни на юни.

Контрареволюцията започна не от вчера и не във връзка със заговора на Корнилов. Тя започна още през юни, когато правителството, преминавайки в настъпление на фронта, започна да провежда политика на репресии; когато контрареволюционните генерали, отстъпвайки Тарнопол и стоварвайки цялата вина върху войниците, издействуваха въвеждането на смъртното наказание на фронта; когато кадетите, саботирайки правителството още през юли и облягайки се на подкрепата на съюзния капитал, успяха да осъществят своята хегемония вътре във Временното правителство; когато най-сетне водачите на ЦИК, меншевиките и есерите, вместо да скъсат с кадетите и да се обединят с юлските демонстранти, обърнаха своето оръжие срещу работниците и войниците.

Това е факт, чието отричане би било смешно.

В разиграващата се днес борба между коалиционното правителство и партията на Корнилов излизат не революцията и контрареволюцията, а два различни метода на контрареволюционната политика, при което партията на Корнилов, най-злият враг на революцията, не се спира пред това — да отстъпи Рига и да предприеме поход срещу Петроград, за да подготви условията за възстановяването на стария режим.

Работниците и войниците ще вземат всички мерки, за да дадат решителен отпор на контрареволюционните

банди на Корнилов, ако те се появят в революционния Петроград.

Работниците и войниците не ще допуснат столицата на Русия да бъде осквернена от нечистите ръце на враговете на революцията.

Те с гърдите си ще защищават бойното знаме на революцията.

Но те ще защищават знамето на революцията не за да може една диктатура, чужда на тях по дух, да бъде заменена с друга диктатура, не по-малко чужда на тях, а за да проправят път за пълната победа на руската революция.

Сега, когато страната се задушава в клещите на разрухата и войната, а контрареволюционните лешояди ѝ подготвят сигурна гибел, революцията трябва да намери в себе си сили и средства, необходими за спасяването ѝ от хаос и разложение.

Не смяна на едни „управляващи“ групи с други и не игра на диктатура е необходима сега, а пълно ликвидиране на буржоазната контрареволюция и решителни мерки в интереса на мнозинството на народите в Русия.

Изхождайки от тези съображения, партията на болшевиките иска:

1) Незабавно отстраняване на контрареволюционните генерали в тила и на фронта, заменяването им с представители на войниците и офицерите и провеждане изобщо отдолу-догоре пълно демократизиране на армията.

2) Възстановяване на революционните войнишки организации, единствено способни да установят демократическа дисциплина в армията.

3) Премахване на всички и всякакви репресии, и на първо място смъртното наказание.

4) Незабавно предаване на всички помешчически земи в разпореждане на селските комитети с осигуряване на бедните селяни с инвентар.

5) Законодателно установяване на 8-часов работен ден и организиране на демократически контрол над фабриките, заводите и банките с преобладание на представители на работниците.

6) Пълно демократизиране на финансовото стопанство, на първо място — безпощадно облагане на капиталите и на капиталистическите имущества и конфискуване на скандалните военни печалби.

7) Организиране на правилна обмяна между града и селото, за да може градът да получава необходимите продукти, а селото — необходимите стоки.

8) Незабавно провъзгласяване правото на народите в Русия за самоопределение.

9) Възстановяване на свободите, декретиране на демократическа република и незабавно свикване на Учредителното събрание.

10) Премахване на тайните договори със съюзниците и предлагане на условия за всеобщ демократичен мир.

Партията заявява, че без осъществяването на тези искания е невъзможно спасяването на революцията, задушаваща се вече половин година в лапите на войната и на общата разруха.

Партията заявява, че единственият път, необходим за осъществяването на тези искания, е скъсването с капиталистите, пълното ликвидиране на буржоазната контрареволюция и преминаването на властта в страната в ръцете на революционните работници, селяни и войници.

Такъв е единственият изход, който може да спаси страната и революцията от крах.

„Рабочий", брой 4,
28 август 19:7 г.
Уводна статия.

ЗАГОВОРЪТ ПРОДЪЛЖАВА[78]

Кои са те?

Вчера ние писахме, че вдъхновители на контрареволюцията са кадетите. Ние се опирахме не само на „слухове", но и на общоизвестните факти за излизането на кадетите от правителството в критичните минути на „отстъпването" на Тарнопол през юни и за заговора на Корнилов през август. Защото не можеше да бъде случайност, че през юли, както и през август, кадетите се оказаха в един лагер с предателите на фронта и с най-злите контрареволюционери в тила против руския народ.

Днес „Известия" и оборонците, тези заклети съглашатели с кадетите, потвърждават без уговорки нашите вчерашни твърдения за кадетите:

„Лвов не скри — пишат оборонците, — че това (т. е. военната диктатура) се желае не само от генерал Корнилов, *но и от известна група обществени дейци,* намиращи се в настоящия момент в Главната квартира" („Известия").

И така:

Факт е, че Главната квартира е щаб-квартира на контрареволюцията.

Факт е, че генералният щаб на контрареволюцията се състои от „известни обществени дейци".

Кои са обаче тези „обществени дейци"?

Слушайте по-нататък:

„*Установено е по безспорен начин* съучастието в заговора на редица обществени дейци, намиращи се твърде близо в идейна и лична връзка с представителите на кадетската партия." („Известия")

И така:

Факт е, че господа оборонците, довчера целуващи се с „живите сили“ на страната в лицето на „представителите на кадетската партия“, днес са принудени да ги деградират в заговорници против революцията.

Факт е, че заговорът е организиран и се направлява от „представителите на кадетската партия“.

Нашата партия беше права, като твърдеше, че първото условие за победата на революцията е *скъсването* с кадетите.

На какво разчитат те?

Вчера ние писахме, че партията на Корнилов е найзлият враг на руската революция, че Корнилов, като отстъпи Рига, не ще се спре пред това, да отстъпи и Петроград, само и само да осигури победата на контрареволюцията.

Днес „Известия“ потвърждава без уговорки това наше твърдение:

> Началникът на главния щаб, генерал Лукомски, който фактически е душата на бунта, съобщава, „че междуособната борба на фронта, в случай че Временното правителство не се съгласи с искането на генерал Корнилов, може да предизвика разкъсване на фронта и появяване на противника в ония места, където ние наймалко го очакваме“.

Не е ли истина: това много наподобява заплашване за отстъпване, да речем, на Петроград?

А ето едно още по-определено твърдение:

> „Генерал Лукомски очевидно не ще се спре пред открита измяна спрямо родината, в стремежа си да осигури успеха на заговора. Неговата заплаха, че отказът да бъде изпълнено искането на генерал Корнилов ще повлече след себе си гражданска война на фронта, оголване на фронта и позора на сепаративен мир, не може да бъде разглеждана иначе, освен като твърдо решение да се влезе в споразумение с германците за осигуряване успеха на заговора.“

Вие чувате: „споразумение с германците“, „оголване на фронта“, „сепаративен мир“ ...

„Съучаствуващите в заговора“ кадети, прикриващи със своето пребиваване в Главната квартира заплахата

за „оголване на фронта“, за „споразумение с германците“ — ето кои са истинските „предатели“ и „изменници“!

Месеци наред тези герои на „оголването на фронта“ обливаха нашата партия с нечистотия, като обвиняваха в „измяна“ и говореха за „германски пари“. Месеци наред жълтите банкерски наемници от „Новое Время“ и „Биржёвка“, от „Речь“ и „Русская Воля“ размазваха тази гнусна измислица. И какво излезе? Сега дори и оборонците са принудени да признаят, че измяната — на фронта — е дело на ръцете на командния състав и на неговите идейни вдъхновители.

Нека помнят това работниците и войниците!

Нека знаят те, че провокаторските крясъци на буржоазния печат за „измяна“ на войниците и болшевиките *само прикриваха* действителната измяна на генералите и „обществените дейци“ от кадетската партия.

Нека знаят те, че когато буржоазният печат надава вой за „измяна“ на войниците, това е сигурен признак, че вдъхновителите на този печат вече са подготвили измяната, като се старают да стоварят вината върху войниците.

Нека знаят това работниците и войниците и нека правят от това съответни изводи.

Вие искате да знаете на какво те разчитат?

Те разчитат на „оголване на фронта“ и на „споразумение с германците“, като мислят с идеята за сепаративен мир да увлекат след себе си измъчените от войната войници и след това да ги тласнат против революцията.

Работниците и войниците ще разберат, че за тези предатели от Главната квартира не трябва да има милост.

Заговорът продължава ...

Събитията се надпреварват. Нови факти и слухове бързо прелитат край нас. Носят се слухове, още непроверени, за преговори между Корнилов и германците. Определено се говори за престрелка между корниловските полкове и революционните войници край Петербург. Появи се „манифестът“ на Корнилов, в който той

се обявява за диктатор, враг и гробар на завоеванията на руската революция.

А Временното правителство, вместо да посрещне враговете по вражески, предпочита да се съвещава с ген. Алексеев, все повече и повече преговаря с Корнилов, все повече и повече уговаря заговорниците, които открито предават Русия.

А така наречената „революционна демокрация“ се готви за ново „специално съвещание по образец на московското, на което да бъдат представени всички живи сили на страната“ (виж „Известия“).

Заедно с това кадетите, които довчера крещяха за „заговора на болшевиките“, днес, потикнати от разкриването на корниловския заговор, призовават към „благоразумие“ и „споразумение“ (виж „Речь“).

Очевидно, искат да „устроят“ ново споразумение със същите онези „живи сили“, които, крещейки за заговор на болшевиките, сами организирват заговор против революцията и руския народ.

Но те, тези съглашатели, си правят сметката без стопанина. Защото истинският стопанин на страната, работниците и войниците, не искат да имат никакви съвещания с враговете на революцията. Сведенията от районите и полковете в един глас говорят, че работниците мобилизират своите сили, а войниците са с оръжие в ръка. Очевидно, работниците предпочитат да говорят с враговете по вражески.

Иначе и не може да бъде: с враговете хората се бият, а не се съвещават.

Заговорът продължава — гответе се за отпор!

„Рабочий“, брой 5, второ
извънредно издание,
28 август 1917 г.
Уводна статия.

ПРОТИВ СПОРАЗУМЕНИЕ С БУРЖОАЗИЯТА

Контрареволюцията на помешчиците и капиталистите е сломена, но тя още не е доубита.

Корниловските генерали са разбити, но победата на революцията още не е осигурена.

Защо?

Защото, вместо безпощадна борба с враговете, съглашателите водят с тях преговори.

Защото, вместо скъсване с помешчиците и капиталистите, оборонците устройват с тях споразумение.

Защото, вместо обявяването им извън закона, правителството ги кани в министерството.

В Южна Русия генерал Каледин вдига въстание против революцията — а неговият приятел, генерал Алексеев, е назначен за началник на главния щаб.

В столицата на Русия партията на Милюков открито поддържа контрареволюцията — а нейните представители, Маклаковци и Кишкинци, биват канени в правителството.

Време е да се сложи край на това престъпление против революцията!

Време е да се каже решително и безвъзвратно, че *с враговете е нужно да се бием, а не да се споразумяваме!*

Против помешчиците и капиталистите, *против* генералите и банкерите, *за* интересите на народите в Русия, *за* мир, *за* свобода, *за* земя — такъв е нашият лозунг.

Скъсване с буржоазията и помешчиците — такава е първата задача.

Създаване правителство на работниците и селяните — такава е втората задача.

„Рабочий", бр. 9,
31 август 1917 г.
Уводна статия.

КРИЗАТА И ДИРЕКТОРИЯТА

След корниловския заговор и разпадането на властта, след пропадането на заговора и създаването на министерството Керенски — Кишкин, след „новата" криза и „новите" преговори между Церетели—Гоц и все същия Керенски — ние имаме най-сетне „ново" (съвсем ново!) правителство на петимата!

Керенски, Терешченко, Верховски, Вердеревски и Никитин, „директорията" на петимата — такава е „новата" власт, „избрана" от Керенски, утвърдена от Керенски, отговорна пред Керенски и *независима* от работниците, селяните и войниците.

Говори се за също такава независимост на тази власт от кадетите, но това е истинска глупост. Защото липсата на официални представители на кадетите в правителството само прикрива пълната негова зависимост от кадетите.

За форма — есерът Керенски, Върховен главнокомандуващ. На дело — протежето на кадетите, генерал Алексеев, получил в ръцете си главния щаб, т. е. всички нишки на фронта.

За форма — „лява" директория, независима (не се шегувайте!) от кадетите. На дело — протежета на кадетите, управляващи министерствата и фактически ръководещи всички държавни работи.

На думи — скъсване с кадетите. На дело — споразумение с протежетата на кадетите в тила и на фронта.

Директория като параван, прикриващ съюза с кадетите; диктатура на Керенски като маска, предпазваща от

народното възмущение диктатурата на помешчиците и капиталистите — ето каква е сега картината.

А тепърва предстои ново съвещание на представителите на „живите сили", където господа Церетелиевци и Авксентиевци, тези заклети съглашатели, ще се постараят да превърнат уреденото вчера скрито споразумение с кадетите в явно и определено за радост на враговете на работниците и селяните.

През последните шест месеца нашата страна преживя три пъти остра криза на властта. Всеки път кризата се разрешаваше чрез съглашение с буржоазията, при което всеки път работниците и селяните се оказваха измамени.

Защо?

Защото дребнобуржоазните партии на есерите и меншевиките, намесвайки се в борбата за властта, всеки път заставаха на страната на помешчиците и капиталистите, решавайки спора в полза на кадетите.

Заговорът на Корнилов разкри цялата контрареволюционност на кадетите. Три дни оборонците крещяха за измяната на кадетите, три дни крещяха те за нежизнеността на коалицията, която се разпадна още при първото стълкновение с контрареволюцията. И какво излезе? След всичко това те не намериха нищо по-хубаво, освен да приемат замаскираната коалиция със същите тези оплюти кадети.

Едва вчера оборонческото мнозинство на ЦИК със своето гласуване реши да „поддържа" директорията на петимата, възникнала в резултат на задкулисните споразумения с кадетите в ущърб на основните интереси на работниците и селяните.

В този ден, в деня на изострената криза на властта, в деня на засилената борба за властта пред лицето на поваления в праха Корнилов меншевиките и есерите *още веднаж* помогнаха на помешчиците и капиталистите да задържат властта в свои ръце, *още веднаж* помогнаха на контрареволюционните кадети да измамят работниците и селяните.

Такъв и само такъв е политическият смисъл на вчерашното гласуване в ЦИК.

Нека знаят това работниците, нека знаят това селяните и нека от това те правят съответните изводи.

Скритата коалиция днес е също тъй нездрава, както нездрави бяха откритите коалиции вчера: не може да бъде постигнато здраво споразумение между помешчика и селянина, капиталиста и работника. Поради това борбата за власт не само не е завършена, но напротив — все повече се засилва и изостря.

Нека знаят работниците, че в тази борба те неизбежно ще търпят поражение дотогава, докато есерите и меншевиките се ползуват с влияние сред масите.

Нека помнят работниците, че за завземането на властта е необходимо да бъдат откъснати масите на селяните и войниците от съглашателите, есерите и меншевиките, като ги сплотяват около революционния пролетариат.

Нека помнят те това и нека отварят очите на селяните и войниците, като разобличават пред тях предателството на есерите и меншевиките.

Безпощадна борба с есеровско-меншевишкото влияние сред масите, неуморна работа по сплотяването на селяните и войниците около знамето на партията на пролетариата — такъв е урокът от току-що преживяната криза.

„Рабочий Путь", бр. 1,
3 септември 1917 г.
Уводна статия.

ПО СВОЙ ПЪТ

Маркс обясняваше слабостта на революцията от 1848 година в Германия между другото с това, че там не е имало силна контрареволюция, която да потиква революцията и да я подсилва в огъня на борбата.

Ние, русите, нямаме право да се оплакваме в това отношение от съдбата, защото у нас има контрареволюция и при това доста значителна. А последните прояви на генералско-буржоазната контрареволюция и ответната вълна на революционното движение с особена яснота показаха, че революцията расте и крепне именно в схватки с контрареволюцията.

В огъня на тези схватки се съживиха и развиха почти издъхналите Съвети и комитети, разгромени от интригите на буржоазията през юли—август.

Върху плещите на тези организации се повдигна революцията до победа над контрареволюцията.

Сега, когато корниловщината отстъпва в безредие, а Керенски безцеремонно си присвоява чужди лаври — сега е особено ясно, че без тези организации, без железопътните, войнишките, матроските, селските, работническите, телеграфопощенските и други „самовъзникнали" комитети, без техния революционен почин и тяхната бойна самодейност революцията би била пометена.

С толкова по-голямо уважение би трябвало да се отнасяме към тези организации, толкова по-енергична трябва да бъде нашата работа по укрепването и разширението на тези организации. Нека живеят и се развиват, нека

крепнат и побеждават „самовъзникналите“ комитети — ето какъв трябва да бъде лозунгът на приятелите на революцията.

Само враговете, само заклетите врагове на руския народ биха могли да посегнат върху целостта на тези организации.

Между това правителството на Керенски още от първите дни на надигането на контрареволюцията започна да подозира „самовъзникналите“ комитети. Неспособно и нежелаещо да се бори с корниловщината, страхуващо се от масата и от масовото движение повече отколкото от контрареволюцията, то още от първите дни на корниловските изстъпления създаваше спънки за петербургския комитет на народната борба с контрареволюцията. И то продължаваше този саботаж по отношение борбата с корниловщината през цялото време.

Но не само това. На четвърти септември правителството на Керенски издаде специална заповед, в която то обявява открита война на революционните комитети, поставяйки ги извън закона. Третирайки дейността на тези комитети като „своеволни действия“, то заявява, че:

> „Самочинни действия занапред не трябва да бъдат допускани, и Временното правителство ще се бори с тях като със своеволни и вредни за републиката действия.“

Керенски очевидно е забравил, че „директорията“ още не е заменена с „консулàт“[1], а той не е първият консул на Руската република.

Керенски очевидно не знае, че между „директорията“ и „консулàта“ е имало държавен преврат, който би трябвало да бъде извършен преди да бъдат издавани такива заповеди.

Керенски не знае, че в борба със „своеволните“ комитети в тила и на фронта той би бил принуден да се опре на Калединовци и Корниловци, и само на тях, при което за съдбата на тези последните той би трябвало във всеки случай да помни...

---

[1] Т. е. консулство. *Бел. пр.*

Ние сме убедени, че революционните комитети ще дадат достоен отпор на този удар в гърба от страна на Керенски.

Ние изказваме твърдата увереност, че революционните комитети *не ще се отклонят от своя път.*

И ако пътищата на „директорията“ и на революционните комитети са се разделили окончателно, толкова по-зле за „директорията“.

Контрареволюционната опасност още не е преминала — да живеят революционните комитети!

„Рабочий Путь, брой 3,
6 септември 1917 г.
Уводна статия.

ЗА СКЪСВАНЕТО С КАДЕТИТЕ

Корниловщината има не само отрицателна страна. Тя, както и всяко явление в живота, има и своя положителна страна. Корниловщината посягаше върху самия живот на революцията. Това е несъмнено. Но посягайки върху революцията и раздвижвайки всички сили на обществото, с това тя, от една страна, потикна революцията—тласна я към по-голяма активност и организираност, от друга страна — разкри истинската природа на класите и партиите, свали маската им и помогна да се види добре тяхната истинска физиономия.

На корниловщината сме задължени с това, че Съветите в тила и Комитетите на фронта, почти престанали да съществуват, изведнаж се съживиха и разгърнаха своята дейност.

На корниловщината сме задължени с това, че за контрареволюционността на кадетите заговориха сега всички, включително и онези, които довчера „конвулсивно“ се стремяха към споразумение с тях.

Факт е, че „след всичко станало“ дори есерите и меншевиките не смятат вече за допустимо коалирането с кадетите.

Факт е, че дори „директорията“ на петимата, съставена от Керенски, трябваше да мине без официални представители на кадетите.

Може да се помисли, че скъсването с кадетите е станало заповед за „демократическите“ партии.

В това е положителната страна на корниловщината.

Но какво значи да се *скъса* с кадетите?

Да допуснем, че есерите и меншевиките „окончателно“ са скъсали с кадетите като с членове на известна партия. Значи ли това, че по този начин те са скъсали с политиката на кадетите като представители на империалистическата буржоазия?

Не, не значи.

Да допуснем, че на предстоящото на 12 септември демократическо съвещание оборонците ще създадат нова власт без кадетите, а Керенски ще се подчини на такова решение. Значи ли това, че по този начин те са скъсали с политиката на кадетите като представители на империалистическата буржоазия?

Не, не значи.

Френската империалистическа република дава маса примери как представителите на капитала, без самите да влизат в правителството, „пускат“ там дребнобуржоазни „социалисти“, за да могат, скрити зад кулисите и действувайки с чужди ръце, безпрепятствено да ограбват страната. Ние знаем от историята как финансовите тузове във Франция, издигайки начело на правителството „социалисти“ (Бриан! Вивиани!), а самите стоейки зад техния гръб, успешно провеждаха политиката на своята класа.

Напълно възможно е съществуването на такъв некадетски министерски кабинет и в Русия, който ще сметне за нужно да провежда кадетска политика като единствено възможна, по силата, да кажем, на натиска на съюзния капитал, чийто васал става Русия, или по силата на други обстоятелства.

Излишно е и да се казва, че в най-лошия случай кадетите не ще имат нищо против такъв министерски кабинет, защото не е ли все едно в края на краищата кой провежда кадетската политика: стига само тя да се провежда!

Очевидно центърът на тежестта на въпроса не е в личния състав на правителството, а в неговата *политика*.

Ето защо, който иска действително, а не само за форма, да скъса с кадетите, той трябва преди всичко да скъса с политиката на кадетите.

Но да се скъса с политиката на кадетите — това значи да се скъса с помешчиците и да се предаде тяхната земя на селските комитети, без оглед на това, че такава мярка ще нанесе тежък удар върху някои всесилни банки.

Да се скъса с политиката на кадетите — това значи да се скъса с капиталистите и да се постави работнически контрол над производството и разпределението, без оглед на това, че за целта ще трябва да се посегне на печалбите на капиталистите.

Да се скъса с политиката на кадетите — това значи да се скъса с грабителската война и с тайните договори, без оглед на това, че такава мярка ще нанесе тежък удар върху империалистическите клики на съюзниците.

Могат ли меншевиките и есерите да се съгласят за такова скъсване с кадетите?

Не, не могат. Защото тогава те биха престанали да бъдат оборонци, т. е. привърженици на войната на фронта и на класовия мир в тила.

Към какво се свежда в такъв случай непрестанният шум на меншевиките и есерите за скъсване с кадетите?

— Към словесно скъсване с кадетите, и — толкова!

Работата е в това, че след провалянето на корниловския заговор, след разобличаването на контрареволюционната природа на партията на Милюков, откритото споразумение с тази партия стана крайно непопулярно с работниците и войниците: стига меншевиките и есерите да се съгласят на такова споразумение, и те веднага ще изгубят и последните остатъци от някогашната армия. Ето защо, вместо открито споразумение, те са принудени да прибягват до замаскирано споразумение. Оттук шумът за скъсване с кадетите, прикриващ задкулисното споразумение с кадетите. За форма — долу кадетите! На дело — съюз с кадетите! За форма — правителство *без* кадетите! На дело — правителство *за* кадетите, отечествени и съюзни, диктуващи своята воля на „властимеющите".

Но от това следва, че Русия е встъпила в онзи период на политическо развитие, когато откритото споразумение с империалистическата буржоазия става рисковано. Ние преживяваме период на социал-оборончески,

не кадетски по състав, правителства, призвани все пак да провеждат волята на империалистическата буржоазия.

Неотдавна появилата се „директория“ представлява пръв опит за създаване на такова правителство.

Трябва да се предполага, че определеното за 12 септември съвещание, ако не завърши с фарс, ще се опита да създаде също такова, може би „по-ляво“ правителство.

Дълг на напредничавите работници е да смъкнат маската на такива некадетски правителства и да разкрият пред масите тяхната действителна кадетска същност.

„Рабочий Пут“, брой 3,
6 септември 1917 г.
Подпис: К. Ст.

ВТОРАТА ВЪЛНА

Първата вълна на руската революция започна под знамето на борбата срещу царизма. Като основни сили на революцията действуваха тогава работниците и войниците. Но те не бяха единствените сили. Наред с тях „действуваха“ още либералните буржоа (кадетите) и англо-френските капиталисти, първите от които се отдръпнаха от царизма поради неспособността му да проправи път към Цариград, а вторите измениха на царизма поради стремежа му към сепаративен мир с Германия.

По този начин се създаде известна скрита коалиция, под напора на която царизмът бе принуден да слезе от сцената. При това още на другия ден след падането на царизма тази скрита коалиция стана открита, като придоби формата на определен договор между Временното правителство и Петроградския съвет, между кадетите и „революционната демокрация“.

Но тези сили преследваха съвършено различни цели. Докато кадетите и англо-френските капиталисти искаха да проведат само малка революция, за да използуват революционния ентусиазъм на масите за целите на голямата империалистическа война — работниците и войниците се стремяха, напротив, към основно изменение на стария режим и към пълна победа на великата революция, за да могат по този начин, събаряйки помешчиците и обуздавайки империалистическата буржоазия, да турят край на войната и да осигурят справедлив мир.

Това главно противоречие легна в основата на понататъшното развитие на революцията. *То* също така предопредели нетрайния характер на коалицията с кадетите.

Израз на това противоречие са всички така наречени кризи на властта, включително до последната, августовската криза.

И ако в хода на тези кризи успехът всеки път се оказваше на страната на империалистическата буржоазия, ако след всяко „разрешаване" на кризата работниците и войниците се оказваха измамени, а коалицията в една или друга форма — все пак запазена, това се обяснява не само с високата организираност и финансовата мощ на империалистическата буржоазия, но и с това, че колебаещите се върхове на дребната буржоазия и техните партии на есерите и меншевиките, засега още водещи след себе си широките маси на дребната буржоазия в нашата изобщо дребнобуржоазна страна, всеки път заставаха „от другата страна на барикадата", решавайки борбата за властта в полза с кадетите.

Коалицията с кадетите достигна най-голяма сила през юлските дни, когато членовете на коалицията излязоха в единен боен фронт, обръщайки своето оръжие против „болшевишките" работници и войници.

Московското съвещание се яви в това отношение само като ехо от юлските дни, при което недопускането на болшевиките на съвещанието бе призвано да служи като залог, необходим за скрепяване на „честната коалиция" с „живите сили" на страната, защото *изолирането* на болшевиките бе разглеждано като необходимо условие за здравината на *коалицията* с кадетите.

Така стоеше работата до корниловското въстание.

С въстанието на Корнилов картината се променя.

Още на Московското съвещание стана ясно, че съюзът с кадетите застрашава да се превърне в съюз с Корниловци и Калединовци против... не само против болшевиките, но и против цялата руска революция, против самото съществуване на завоеванията на революцията. Бойкотирането на Московското съвещание и стачката-протест на московските работници, които смъкнаха

маската на контрареволюционната сбирщина и разстроиха плановете на заговорниците, послужиха тогава не само като предупреждение в този смисъл, но и като призив — да бъдем готови. Известно е, че призивът не остана като глас, въпиющ в пустиня: цяла редица градове се отзоваха още тогава със стачка-протест...

Това беше застрашително предзнаменование.

Корниловското въстание само отвори клапата за натрупаното революционно възмущение, то само развърза едва ли не свързаната революция, като я потикна и тласна напред.

И тук, в огъня на схватките с контрареволюционните сили, където думите и обещанията се проверяват в живото дело на откритата борба — тук се разкриха истинските приятели и врагове на революцията, истинските съюзници и изменници на работниците, селяните и войниците.

Временното правителство, тъй старателно съшито от разнородни материали, още при първото полъхване на корниловското въстание се разнищва по шевовете.

„Печално", но факт: коалицията изглежда като сила, когато е необходимо да се бръщолеви за „спасяване на революцията" — коалицията се оказва празна работа, когато е необходимо действително да бъде спасена революцията от смъртна опасност.

Кадетите напускат правителството, открито солидаризирайки се с корниловците. Всички империалисти от всички цветове и степени, банкери и фабриканти, притежатели на заводи и спекуланти, помешчици и генерали, разбойниците на перото от „Новое Время" и страхливите провокатори от „Биржевка" — всички те начело с партията на кадетите и в съюз с англо-френските империалистически клики се оказват в един лагер с контрареволюционерите — против революцията и нейните завоевания.

Става ясно, че съюзът с кадетите е съюз с помешчиците против селяните, с капиталистите против работниците, с генералите против войниците.

Става ясно, че който се споразумява с Милюков, той се споразумява по този начин с Корнилов, той е принуден да се обяви против революцията, защото Милюков и Корнилов са „едно и също".

Смътното съзнаване на тази истина именно лежи в основата на новото масово революционно движение, в основата на втората вълна на руската революция.

И ако първата вълна *завършва* с триумфа на коалицията с кадетите (Московското съвещание!), то втората *започва* с краха на тази коалиция, с открита война против кадетите.

В борбата с генералско-кадетската контрареволюция се съживяват и крепнат почти умрелите Съвети и Комитети в тила и на фронта.

В борбата с генералско-кадетската контрареволюция възникват нови революционни комитети на работниците и войниците, на матросите и селяните, на железопътните и телеграфо-пощенските служащи.

В огъня на тази борба се образуват нови органи на властта по места — в Москва и в Кавказ, в Петроград и в Урал, в Одеса и Харков.

Работата тук не е в новите резолюции на есерите и меншевиките, несъмнено олевели през тези дни, което само по себе си има, разбира се, немалко значение.

Работата също така не е в „победата на болшевизма", с призрака на който буржоазният печат шантажирва наплашените филистери от „День" и „Воля Народа".

Работата е в това, че *в борбата* с кадетите и *въпреки* тях израства новата власт, победила в открита схватка отредите на контрареволюцията.

Работата е в това, че тази власт, преминавайки от отбрана към нападение, неизбежно засяга насъщните интереси на помешчиците и капиталистите, като сплотява с това около себе си широките маси на работниците и селяните.

Работата е в това, че като действува по този начин, тази „непризната" власт е принудена по силата на нещата да постави въпроса за своето „легализиране", при което „официалната" власт, проявила явно сродство с контрареволюционните заговорници, се оказва без твърда почва под краката си.

Работата, най-сетне, е в това, че пред лицето на новата вълна на революцията, стремително обхващаща нови градове и области, правителството на Керенски, довчера

страхуващо се от решителна борба срещу корниловската контрареволюция, днес вече се обединява с Корнилов и корниловци в тила и на фронта, „заповядвайки“ в същото време да бъдат разтурени огнищата на революцията, „самовъзникналите“ комитети на работниците, войниците и селяните.

И колкото по-добре се сдушава Керенски с Корниловци и Калединовци, толкова повече се разширява пукнатината между народа и правителството, толкова по-вероятен е разривът между Съветите и Временното правителство.

В тези факти, а не в резолюциите на отделните партии, е смъртната присъда срещу старите съглашателски лозунги.

Ние сме далеч от това, да надценяваме степента на разрива с кадетите. Ние знаем, че този разрив засега още е само формален. Но и такъв разрив, като начало, е доста голяма крачка напред. Останалото, трябва да се предполага, ще го довършат самите кадети. Те вече бойкотират Демократическото съвещание. Представителите на търговията и индустрията, които хитрите стратези от Централния изпълнителен комитет искаха да „примамят в своите мрежи“, тръгнаха по стъпките на кадетите. Трябва да се предполага, че те ще отидат по-нататък, продължавайки да затварят заводи и фабрики, отказвайки кредит на органите на „демокрацията“, преднамерено изостряйки разрухата и глада. При това „демокрацията“, борейки се с разрухата и глада, неизбежно ще се увлича в решителна борба с буржоазията, задълбочавайки своя разрив с кадетите...

В тази перспектива и в такава връзка свиканото за 12 септември Демократическо съвещание придобива особено симптоматично значение. С какво ще завърши съвещанието, ще „вземе“ ли то властта, дали Керенски ще „отстъпи“ — всичко това са въпроси, на които засега няма възможност да се отговаря. Възможно е инициаторите на съвещанието да се постараят да намерят някаква хитра формула за „споразумение“. Но работата не е в това, разбира се. Основните въпроси на революцията, а особено въпросът за властта, се решават не на съвещания.

Обаче едно е несъмнено — то е, че съвещанието ще направи равносметка на събитията от последните дни, то ще пресметне силите, то ще разкрие разликата между първата, отминала, и втората, назряваща, вълна на руската революция.

И ние ще узнаем, че:

Там, при първата вълна — борба с царизма и неговите останки. Тук, при втората вълна — борба с помешчиците и капиталистите.

Там — съюз с кадетите. Тук — разрив с тях.

Там — изолиране на болшевиките. Тук — изолиране на кадетите.

Там — съюз с англо френския капитал и война. Тук — назряващ разрив с него и мир, мир справедлив и всеобщ.

По такъв, и само по такъв път ще тръгне втората вълна на революцията, каквото и да решава там Демократическото съвещание.

„Рабочий Путь", брой 6,
9 септември 1917 г.
Подпис: К. Сталин.

ЧУЖДЕНЦИТЕ И ЗАГОВОРЪТ НА КОРНИЛОВ

Напоследък във връзка със заговора на Корнилов се забелязва масово напускане на Русия от чужденци. Наемниците от буржоазния печат се опитват да свържат това явление със „слуховете за мир“ или дори с „победата на болшевизма“ в Петроград и Москва. Но това е шумна и плитка уловка на жълтите, имаща за цел да скрие от читателя истинската причина за напускането. Истинската причина за напускането е безусловното съучастие на някои чужденци в заговора на Корнилов, при което тези храбри господа се стараят сега благоразумно да отбягнат от отговорност.

Известно е, че прислугата на бронираните автомобили, които са придружавали в Петроград „дивата дивизия“, се е състояла от чужденци.

Известно е, че някои легационни представители в Главната квартира не само са знаели за заговора на Корнилов, но и са помагали на Корнилов да го подготви.

Известно е, че агентът на „Times“ и на империалистическата клика в Лондон, авантюристът Аладин, който пристигна от Англия тъкмо за Московското съвещание, а после „отпътува“ за Главната квартира — е бил душата и първата цигулка на корниловското въстание.

Известно е, че някой си виден представител на найвидната легация в Русия още през месец юни определено се свърза с контрареволюционните интриги на Калединци и други, подсилвайки връзките си с тях с внушителни субсидии от касите на своите патрони.

Известно е, че „Times“ и „Temps“[79] не скриваха своето неудоволствие по случай провалянето на корниловското въстание, хулейки и клеветейки революционните комитети и съвети.

Известно е, че комисарите на Временното правителство на фронта бяха принудени да направят ясно предупреждение към някои чужденци, които се държаха в Русия като европейци в Централна Африка.

Известно е, че с тези „мерки“ именно започна всъщност масовото напускане на чужденци, при което руските власти, като не желаеха да изпускат от ръцете си ценните „свидетели“, бяха принудени да вземат мерки против това напускане, а Бюкенен (сам Бюкенен!), боейки се очевидно от разобличения, на свой ред взе „мерки“, като предложи на членовете на британската колония да напуснат Русия. Сега Бюкенен „категорично опровергава“ тези „слухове“, че на великобританския посланик е било предложено *всички* членове на британската колония в Петроград да напуснат Русия (виж „Речь“). Но, първо, това странно „опровержение“ само потвърждава „слуховете“. Второ, на кого са нужни сега фалшивите „опровержения“, когато някои чужденци (не „*всички*“, а някои!) вече заминаха — уфейкаха?

Всичко това, повтаряме, е известно и предъвкано.

За всичко това викат високо дори „немите камъни“.

И ако след всичко това някои „правителствени кръгове“, и особено буржоазният печат, се стараят да потулят въпроса, стоварвайки „вината“ върху болшевиките, това е сигурен признак, че и тези „кръгове“, и този печат напълно споделят „в душата си“ контрареволюционните замисли на „някои чужденци“.

Послушайте органа на „социалистическата мисъл“, вестник „День“.

„По повод на масовото напускане на Русия от страна на чужденци — французи и англичани — в кръговете на Временното правителство с прискърбие се отбелязва: няма нищо чудно, че при това неуравновесено положение, в което ние се намираме, чужденците предпочитат да не се излагат на неприятности. Защото, за съжаление, не без основание се говори, че в случай на пълна победа на болшевиките представителите на чуждите държави ще предпочетат да напуснат пределите на Русия“ („День“, 10 септември).

Така пише органът на наплашените от призрака на болшевизма филистери.

Така „отбелязват“, и при това „с прискърбие“, някакви си на никого неизвестни „кръгове“ на Временното правителство.

Не може да има съмнения: жълтите от всички страни се обединяват, като устройват заговор против руската революция; бързописци от банкерските органи се стараят да прикрият тази „работа“ с шумотевица от фалшиви фрази за „болшевишка опасност“; а на никого неизвестни правителствени „кръгове“, изпълнявайки волята на англофренските империалисти, фарисейски загатват за болшевиките, като неумело прикриват уфейкващите престъпници с фалшиви сентенции за „неуравновесено положение“ в Русия.

Картина . . .

„Рабочий Путь“, брой 8,
12 септември 1917 г.
Подпис: К.

КЪМ ДЕМОКРАТИЧЕСКО СЪВЕЩАНИЕ

Днес се открива Демократическото съвещание.

Няма да говорим за причината, поради която бе свикано именно съвещание, а не конгрес на Съветите. Няма съмнение, че избраният от конгреса ЦИК, който апелира в трудния исторически момент не към конгрес на Съветите, а към съвещание с участието на буржоазни елементи . — допусна не само грубо формално нарушение, но и недопустимо подменяне волята на революционните класи с волята на антиреволюционните класи Очевидно водачите на ЦИК са имали „идеята“ да промъкнат на всяка цена цензови* елементи . . .

Няма да говорим и за това, че цяла редица работнически и войнишки Съвети, които в открита схватка победиха отредите на контрареволюцията, се оказаха лишени от правото да гласуват на съвещанието, призвано да реши въпроса за властта, докато цензовите елементи, които пряко и косвено подкрепяха контрареволюцията, получиха това право. В историята на революциите буржоазията изобщо охотно е допускала работниците и селяните да се бият самички, на свой риск и отговорност, но тя винаги се е борила да попречи на победилите работници и селяни да се възползуват от плодовете на своята победа и сами да поемат властта. Ние не мислехме, че ЦИК окончателно ще се опозори, заставайки в това отношение върху пътя на буржоазията . . .

* Хора, които тогава са имали ценз, т. е. избирателно право. *Бел пред*

Напълно обяснимо е загдето редица работнически и войнишки организации по места, в тила и на фронта, в централния район на Русия и Харков, в Донецкия басейн и Сибир, в Самара и Двинск — протестираха енергично против това въпиющо нарушаване правата на революцията.

Но, повтарям, няма да говорим за това. Ще преминем към главния въпрос.

Съвещанието е свикано, за да набележи условията, необходими за „организирането на революционна власт".

И така, как трябва да бъде организирана властта?

Няма съмнение, че може да бъде организирвано онова, с което разполагаш — не може да бъде организирвана власт, която други притежават. Съвещанието, което се заема да организира властта, с която то не разполага, която е съсредоточена в ръцете на Керенски, която веднаж вече бе насочена от Керенски против „Съветите и болщевиките" в Петроград — това съвещание може да изпадне в извънредно глупаво положение още при първия опит да премине от думи към дело.

Защото — едно от двете:

Или съвещанието действително ще „вземе" властта, въпреки всичко — и тогава може и трябва да се говори за организиране на завоюваната от него революционна власт.

Или съвещанието не ще „вземе" властта, не ще скъса с Керенски — и тогава разговорите за организиране на властта неизбежно трябва да се изродят в празно дърдорене.

Но да допуснем — да допуснем за момент, — че властта е взета по някакво чудо и остава само тя да бъде организирана. Пита се, как трябва тя да бъде организирана? Върху какви принципи трябва да бъде изградена?

— Върху принципите на коалиция с буржоазията! — в хор отговарят Авксентиевци и Церетелиевци.

— Без коалиция с буржоазията няма спасение! — се провикват „День", „Воля Народа" и други пригласчици на империалистическата буржоазия.

Но ние имаме зад себе си шест месеца коалиция с буржоазията. Какво ни даде тази коалиция, освен из-

остряне на разрухата и мъчителен глад, освен проточване на войната и стопански хаос, освен четири кризи на властта и корниловско въстание, освен изтощение на страната и финансово заробване от Запада?

Нима това е малко за господа съглашателите?

Говори се за сила и могъщество на коалицията, за „разширяване базата“ на революцията и т. н. Но защо коалицията с буржоазията, коалицията с кадетите се разпиля като прах още при първия полъх на корниловското въстание? Нима кадетите не дезертираха от правителството? Къде е „силата“ на коалицията и къде е тук „разширяването базата“ на революцията?

Ще разберат ли някога господа съглашателите, че е невъзможно „да се спаси революцията“ в съюз с дезертьори?

Кой защити революцията и нейните завоевания в дните на въстанието на Корнилов?

Може би „либералната буржоазия“? Но в тези дни тя беше в един лагер с корниловци против революцията и нейните комитети. Милюков и Маклаков сега открито говорят за това.

Може би „търговско-промишлените класи“? Но в тези дни те също бяха в един лагер с Корнилов. „Обществените дейци“ при бившата Главна квартира на Корнилов — Гмучков, Рябушински и компания — сега открито говорят за това.

Ще разберат ли някога господа съглашателите, че коалицията с буржоазията е съюз с Корниловци и Лукомскиевци?

Говори се за изостряне на промишлената разруха, при което с факти в ръце биват уличавани капиталистите-локаутчици в преднамерено намаляване на производството... Говори се за липса на сурови материали, при което с факти в ръце биват уличавани търговците-спекуланти в укриване на памук, въглища и т. н.... Говори се за глад в градовете, при което с факти в ръце спекулиращите банки биват обвинявани в изкуствено спъване превозването на зърнените храни... Ще разберат ли някога господа съглашателите, че коалицията с буржоазията,

коалицията с цензовите елементи е съюз с мошениците и спекулантите, съюз с мародерите и локаутчиците?

И не е ли ясно от само себе си, че само в борба с помешчиците и капиталистите, само в борба с империалистите от всички категории, само борейки се и побеждавайки ги — ще можем да спасим страната от глад и разруха, от стопанско изтощаване и финансов крах, от хаос и подивяване?

И ако Съветите и Комитетите се оказаха главни опори на революцията, ако Съветите и Комитетите победиха възстаналата контрареволюция — не е ли ясно от това, че те, и само те, трябва да бъдат сега главните носители на революционната власт в страната?

Вие питате: как трябва да бъде организирана революционната власт?

Но тя вече се организирва извън съвещанието, и може би въпреки съвещанието, в хода на борбата с контрареволюцията, на почвата на фактическото скъсване с буржоазията в борба с тази буржоазия — от представителите на революционните работници, селяни и войници.

Елементите на тази власт са революционните комитети и съвети в тила и на фронта.

Зародиш на тази власт е лявото крило, което може би ще бъде образувано на съвещанието.

На съвещанието ще се наложи да оформи и завърши този процес на възникване на революционна власт или да се остави на благоволението на Керенски и да слезе от сцената.

ЦИК вече се опита вчера да застане на революционен път, като отхвърли коалицията с кадетите.

Но кадетите са единствената сериозна буржоазна партия. Ще разберат ли господа съглашателите, че вече няма с кого измежду буржоазните кръгове да се устройва коалиция?

Ще им стигне ли смелост да направят избор?

Ще поживеем — ще видим.

„Рабочий Путь", брой 10,
14 септември 1917 г.
Уводна статия.

ДВЕТЕ ЛИНИИ

Основният въпрос на революцията е въпросът за властта. Характерът на революцията, нейният ход и изход изцяло се определя от това, в чии ръце е властта, коя класа е на власт. Така наречената криза на властта не е нищо друго, освен външен израз на борбата на класите за власт. Революционната епоха е забележителна именно с това, че борбата за властта придобива тук най-остър и открит характер. Оттук „хроническата" криза на властта у нас, изостряна при това от войната, разрухата и глада. Оттук „поразителният" факт, че нито едно „съвещание", нито един „конгрес" не минава в наши дни без въпроса за властта.

Не можа да мине без този въпрос и заседаващото в Александринския театър Демократическо съвещание.

На това съвещание се очертаха две линии по въпроса за властта.

Първата линия е линията на открита коалиция с партията на кадетите. Нея я проповядват оборонците измежду меншевиките и есерите. Тя беше защищавана на съвещанието от заклетия съглашател Церетели.

Втората линия е линията на пълното скъсване с партията на кадетите. Нея я проповядват нашата партия и интернационалистите измежду есерите и меншевиките. Тя бе защищавана на съвещанието от Каменев.

Първата линия води към утвърждаване властта на империалистическата буржоазия над народа. Защото опитът на коалиционното правителство показа, че коалицията с

кадетите е господство на помешчика над селянина, на когото не дават земя, господство на капиталиста над работника, когото обричат на безработица, господство на малцинството над мнозинството, което обричат като плячка на войната и разрухата, на глада и разорението.

Втората линия води към утвърждаване властта на народа над помешчиците и капиталистите. Защото да се скъса с партията на кадетите — това именно значи да се осигури земя за селяните, контрол — за работниците, справедлив мир — за трудещото се мнозинство.

Първата линия изразява доверие към съществуващото правителство, оставяйки в негови ръце цялата власт.

Втората — изразява недоверие към него, ратувайки за преминаване на властта в ръцете на преки представители на работническите, селски и войнишки съвети.

Има хора, които мечтаят за примиряване на тези две непримирими линии. Такъв е например Чернов, който на съвещанието се обяви против кадетите, но за коалиция с капиталистите, ако (!) капиталистите се откажат (!) от своите интереси. Вътрешният фалш на черновската „позиция" е ясен сам по себе си, въпросът тук не е в противоречивостта на позицията, а в това, че тя контрабандно промъква церетелиевската вехтория за коалиция с партията на кадетите.

Защото тя отваря път на Керенски, „изхождайки от платформата на съвещанието", да „попълня" правителството с различни Буришкинци и Кишкинци, които са готови да подпишат всяка платформа, за да не я провеждат в живота.

Защото тя, тази фалшива „позиция", облекчава Керенски в борбата му срещу Съветите и Комитетите, давайки в ръцете му оръжие във вид на съвещателен „предпарламент".

„Линията" на Чернов е същата линия на Церетели, но „хитро" замаскирана, за да улови в мрежата на „коалицията" някои наивници.

Има основание да се предположи, че съвещанието ще тръгне по стъпките на Чернов.

Но съвещанието не е последната инстанция.

Очертаните по-горе две линии изразяват само онова, което съществува в живота. А в живота ние имаме не една, а две власти: официална власт — Директорията, и неофициална власт — Съветите и Комитетите.

Борба между тези две власти, засега още глуха и неосъзната — ето характерната черта на момента.

Съвещанието е призвано, очевидно, да послужи като такава последна тежест, която решава въпроса за властта в полза на директория.

Но нека знаят господа скритите и явни съглашатели, че който се обявява за директория, той утвърждава властта на буржоазията, той неизбежно влиза в конфликт с работническите и войнишки маси, той неизбежно трябва да се обяви против Съветите и Комитетите.

Господа съглашателите не могат да не знаят, че последна дума имат революционните комитети и съвети.

„Рабочий Путь“, брой 12,
16 септември 1917 г.
Уводна статия.

ЦЯЛАТА ВЛАСТ В РЪЦЕТЕ НА СЪВЕТИТЕ!

Революцията е в ход. Обстреляна през юлските дни и „погребана“ на Московското съвещание, тя отново вдига глава, като ломи старите прегради и създава нова власт. Първата линия на окопите на контрареволюцията е завзета. След Корнилов отстъпва и Каледин. В огъня на борбата се съживяват почти умрелите Съвети. Те отново застават при кормилото, водейки революционните маси.

Цялата власт в ръцете на Съветите! — такъв е лозунгът на новото движение.

На борба с новото движение излиза правителството на Керенски. Още в първите дни на корниловското въстание то заплаши с разтурване на революционните Комитети, третирайки борбата с корниловщината като „своеволие“. Оттогава борбата с Комитетите все повече се засилваше, преминавайки в последно време в открита война.

Симферополският съвет арестува съучастника в корниловския заговор, небезизвестния Рябушински. А правителството на Керенски в отговор на това издава нареждане да бъдат „взети мерки за освобождаване на Рябушински и да бъдат привлечени към отговорност лицата, които са го подложили на незаконен арест“ („Речь“).

В Ташкент цялата власт преминава в ръцете на Съвета, при което старите власти биват изтласкани. А правителството на Керенски, в отговор на това, „взема редица мерки, които засега се пазят в тайна, но които

по най-отрезвяващ начин ще трябва да подействуват върху самозабравилите се дейци от Ташкентския съвет на работническите и войнишки депутати“ („Русские Ведомости“).

Съветите искат строго и всестранно разследване делата на Корнилов и на неговите сподвижници. А правителството на Керенски в отговор на това „стеснява следствието за незначителен кръг лица, без да използува някои много важни източници, които биха дали възможност престъплението на Корнилов да бъде квалифицирано като измяна спрямо родината, а не само като бунт“ (доклад на Шубников, „Новая Жизнь“).

Съветите искат скъсване с буржоазията и на първо място с кадетите. А правителството на Керенски в отговор на това води преговори с Кишкинци и Коноваловци, канейки ги в правителството, провъзгласявайки „независимостта“ на правителството от Съветите.

Цялата власт — за империалистическата буржоазия! — такъв е лозунгът на правителството на Керенски.

Не може да има съмнение. Пред нас се намират две власти: властта на Керенски и неговото правителство и властта на Съветите и Комитетите.

Борба между тези две власти — ето характерната черта на преживявания момент.

Или власт на правителството на Керенски — и тогава господство на помешчиците и капиталистите, война и разруха.

Или власт на Съветите — и тогава господство на работниците и селяните, мир и ликвидиране на разрухата.

Така и само така поставя въпроса самият живот.

При всяка криза на властта този въпрос се поставяше от революцията. Всеки път изклинчваха господа съглашателите от прекия отговор и изклинчвайки, предаваха властта на враговете. Свиквайки съвещание вместо конгрес на Съветите, съглашателите искаха още веднаж да изклинчат, като отстъпят властта на буржоазията. Но

те се излъгаха в сметката си. Настана време, когато вече не може да се изклинчва.

На прекия въпрос, поставен от живота, се иска ясен и определен отговор.

За Съветите или против тях!

Нека господа съглашателите избират.

„Рабочий Путь", бр. 13,
17 септември 1917 г.
Уводна статия.

ЗА РЕВОЛЮЦИОННИЯ ФРОНТ

От болшевиките са недоволни есерите от „Дело Народа“. Болшевиките биват ругани, болшевиките биват хулени, болшевиките, най-сетне, биват заплашвани. Защо? Заради „безогледна демагогия“, заради „фракционно сектантство“, заради „разколничество“, заради липса на „революционна дисциплина“. Накратко: заради това, че болшевиките са против единството с есерите от „Дело Народа“.

Единство с есерите от „Дело Народа“ ... Но съдете сами, възможно ли е сега такова единство.

Докато Демократическото съвещание в Петроград протича в спорове, а инициаторите на съвещанието бързо изработват формули за „спасяване“ на революцията, докато правителството на Керенски, поощрявано от Бюкенен — Милюков, продължава да върви по „свой“ път — в Русия се извършва решаващ процес на възникване на нова власт, действително народна, действително революционна, водеща отчаяна борба за съществуване. От една страна — Съветите, стоящи начело на революцията, начело на борбата с контрареволюцията, която още не е разбита, която само е отстъпила, като благоразумно се е прикрила зад гърба на правителството. От друга страна — правителството на Керенски, което прикрива контрареволюционерите, което се сговаря с корниловци (кадетите!), което обяви война на Съветите, стараейки се да ги разбие, за да не бъде разбито самото то.

Кой ще победи в тази борба — в това е сега цялата същност.

Или власт на Съветите и тогава — победа на революцията и справедлив мир.

Или власт на правителството на Керенски и тогава — победа на контрареволюцията и „война до пълно“ ... изтощаване на Русия.

Съвещанието, без да решава въпроса, само отразява тази борба, и я отразява, разбира се, с голямо закъснение.

Ето защо основното сега не е в изработването на обща формула за „спасяване“ на революцията — а в непосредствената подкрепа на Съветите в тяхната борба срещу правителството на Керенски.

Вие искате единен революционен фронт? Подкрепете Съветите, скъсайте с правителството на Керенски, и единството ще дойде от само себе си. Единство на фронта се създава не в резултат на разисквания, а в хода на борбата.

Съветите искат уволняване на кадетските комисари. А правителството на Керенски им натрапва неподходящи комисари, като заплашва със сила ...

За кого сте вие, граждани от „Дело Народа“, за Съветите или за комисарите на Керенски?

В Ташкент Съветът, състоящ се в мнозинството си от есери, взе властта в свои ръце, като уволни старите чиновници. А правителството на Керенски изпраща там наказателна експедиция, като изисква възстановяване на старата власт, „наказване“ на Съвета и т. н. ...

За кого сте вие, граждани от „Дело Народа“, за Ташкентския Съвет или за наказателната експедиция на Керенски?

— Отговор няма. Защото ние не знаем нито за един протест, нито за един акт на борба от страна на последователите на „Дело Народа“ против тези контрареволюционни упражнения на г. Керенски.

Невероятно, но факт. Намиращият се в директорията петроградски есер Керенски, въоръжил се с „картечници“, предприема поход против есерите, намиращи се в Ташкентския съвет, а централният орган на партията на есерите „Дело Народа“ дълбокомислено мълчи, като че ли

това не се отнася до него! Есерът Керенски се готви за клане с есерите от Ташкент, а „Дело Народа“, като печата погромаджийската „заповед“ на Керенски, намира за възможно да я премълчи, пазейки, очевидно, „неутралитет“!

Но каква е тази партия, чиито членове дохождат до взаимно клане при явно нехайство от страна на нейния централен орган?

Говори ни се за единство на революционния фронт. Но единство с кого?

С партията на есерите, която няма мнение, защото мълчи?

С групата на Керенски, която се готви да разгромява Съветите?

Или с групата на ташкентските есери, които създават нова власт в името на революцията и нейните завоевания?

Ние сме готови да подкрепяме Ташкентския съвет, ние ще се борим в едни редици с революционните есери, с тях ние ще бъдем в единен фронт.

Но ще разберат ли някога гражданите от „Дело Народа“, че не може едновременно да се поддържат и ташкентци, и Керенски, защото който поддържа ташкентци, той скъсва с Керенски?

Ще разберат ли някога те, че като не скъсат с правителството на Керенски и като пазят „неутралитет“, с това те изменят на делото на своите ташкентски другари?

Ще разберат ли някога те, че преди да искат единство на фронта с болшевиките, трябва най-напред в своя дом, в своята собствена партия, да установят това единство, скъсвайки категорично *или* с Керенски, *или* с левите есери?

Вие искате единен фронт с болшевиките? Скъсайте с правителството на Керенски, подкрепете Съветите в тяхната борба за власт — и единство ще има.

Защо така лесно и просто се създаде единството в дните на корниловското въстание?

Защото то възникна тогава не в резултат на безкрайни разисквания, а в хода на непосредствената борба с контрареволюцията.

Контрареволюцията още не е разбита. Тя само отстъпи, като се скри зад гърба на правителството на Керенски. Революцията трябва да завземе и тази, втора, линия на окопите на контрареволюцията, ако иска да победи. Успешната борба на Съветите за власт — това е именно завършъкът на тази победа. Който не иска да попадне „от другата страна на барикадата", който не иска да попадне под обстрела на Съветите, който иска победа на революцията, той трябва да скъса с правителството на Керенски, той трябва да подкрепя борбата на Съветите.

Вие искате единство на революционния фронт?

Подкрепете Съветите против директорията, подкрепете борбата с контрареволюцията решително и докрай — и тогава единството ще се създаде от само себе си, просто и естествено, както това стана в дните на корниловското въстание.

Със Съветите или против тях? — избирайте граждани от „Дело Народа"!

„Рабочий Путь", брой 14,
19 септември 1917 г.
Уводна статия.

КОВАТ ВЕРИГИ

Съглашателската машина заработи. Зимният дворец, този политически дом за свиждания, е пълен с гости. Кого ли само няма тук? Московските Корниловци и петроградските Савинковци, корниловският „министър“ Набоков и героят на разоръжаването Церетели, заклетият враг на Съветите Кишкин и знаменитият локаутчик Коновалов, представителите на партията на политическите дезертьори (кадетите!) и кооператорските тузове от породата на Беркенхайм, представителите на партията на наказателните експедиции (есерите!) и десните земци*, като Душечкин, политическите сводници от директорията и известните богаташи измежду „обществените дейци“ — ето ги многоуважаемите гости.

От една страна — кадетите и индустриалците.

От друга страна — оборонците и кооператорите.

Там индустриалците, като опора, и армията на кадетите.

Тук кооператорите, като опора, и армията на оборонците, защото след като оборонците загубиха Съветите, те трябваше да преминат на старите позиции, към кооператорите.

— „Отстранете от себе си болшевиките, и тогава буржоазията и демокрацията ще имат общ фронт“ — казва на оборонците Кишкин.

---

* Привърженици на местно или областно самоуправление земски дейци — в царска Русия. *Бел. пр.*

— На драго сърце ще се стараем — отговаря Авксентиев, — но нека най-напред установим „държавно гледище“.

— „Буржоазията трябва да се съобразява с нарастването на болшевизма и да се грижи за създаване на коалиционна власт не по-малко отколкото демокрацията“ — подсказва Беркенхайм на Авксентиев.

— На драго сърце ще се стараем — отговаря Авксентиев.

Вие чувате: коалиционна власт значи е нужна за борба срещу болшевизма, т. е. срещу Съветите, т. е. срещу работниците и войниците.

— Предпарламентът трябва да бъде „съвещателен орган“, а властта — „независима“ от него — казва Набоков.

— На драго сърце ще се стараем — отговаря Церетели, защото той е съгласен с това, „щото Временното правителство да не носи формална... отговорност пред предпарламента“ („Речь“).

— Не предпарламентът създава властта, а напротив, властта създава предпарламента, „като обявява неговия състав, компетенция и правилник“ — казва декларацията на кадетите.

— Съгласен съм — отговаря Церетели, — „властта трябва да санкционира това учреждение“ („Новая Жизнь“) и да определи „формата на неговата конструкция“ („Речь“)

А честният посредник от Зимния дворец, г. Керенски, авторитетно заявява:

1) „Правото за организиране на властта и за попълване на личния състав принадлежи днес само на Временното правителство“.

2) „Това съвещание (предпарламентът) не може да има функции и права на парламент.“

3) „Временното правителство не може да носи отговорност пред това съвещание“ („Речь“).

С една дума Керенски е „напълно съгласен“ с кадетите, а обороиците на драго сърце ще се стараят — какво искате още?

Не напразно Прокопович, напускайки Зимния дворец, заяви: „споразумението може да се смята за постигнато“.

Наистина, съвещанието вчера още се изказа против коалицията с кадетите, но какво значение има това за заклетите съглашатели? Ако те се решиха да фалшифицират волята на революционната демокрация, като вместо конгрес на Съветите свикаха съвещание — защо да не фалшифицират волята и на самото съвещание? Трудна е само първата крачка.

Наистина, съвещанието вчера още взе решение в смисъл че предпарламентът „създава" властта, а последната е „отговорна" пред него, но какво значение има това за заклетите съглашатели: да живее коалицията, а решенията на съвещанието... каква цена могат да имат те, щом са насочени към подкопаване на коалицията?

Бедно „Демократическо съвещание"!

Бедни наивно-доверчиви делегати!

Можеха ли те да очакват от своите водачи формено предателство?

Нашата партия беше права, като твърдеше, че дребнобуржоазните есери и меншевики, черпещи сила не от революционното движение на масите, а от съглашателските комбинации на буржоазните политикани — са неспособни за самостоятелна политика.

Нашата партия беше права, като казваше, че политиката на съглашения води към измяна спрямо интересите на революцията.

Сега всички виждат, че банкрутиралите политици на оборончеството собственоръчно коват вериги за народите в Русия за радост на враговете на революцията.

Не напразно кадетите се чувствуват задоволени, като потриват ръце и предсказват победа.

Не напразно се мъкнат господа съглашателите с виновен вид, „като пребити кучета".

Не напразно се чуват победни нотки в изявленията на Керенски.

Да, те тържествуват.

Но нетрайна е тяхната „победа" и мимолетно е тяхното тържество, защото те строят своите планове без стопанина, без народа.

Защото близък е часът, когато измамените работници и войници ще кажат най-сетне своята тежка дума, превръщайки на парчета картонената къщичка на тяхната фалшива „победа".

И тогава нека господа съглашателите се сърдят на себе си, ако заедно с цялата фурда на коалицията бъде пометена и тяхната собствена оборонческа вехтория.

„Рабочий Путь", брой 19,
24 септември 1917 г.
Уводна статия.

ПРАВИТЕЛСТВО НА БУРЖОАЗНАТА ДИКТАТУРА

След фалшификациите със съвещанието и скандалното разтуряне на правителството, след „събеседването“ с московските борсови спекуланти и тайнствените посещения при сър Бюкенен, след любовните свиждания в Зимния дворец и редицата предателства от страна на съглашателите — образува се най-сетне „ново“ (съвсем ново!) правителство.

Шест министри-капиталисти, като ядро на „кабинета“, и десет министри-„социалисти“ в тяхна услуга, като проводници на тяхната воля.

Декларацията на правителството още не е публикувана, но основите ѝ са известни: „борба с анархията“ (чети: със Съветите!), „борба с разрухата“ (чети: със стачките!), „повдигане бойната способност на армията“ (чети: продължаване на войната и „дисциплина“!).

Такава е в общи черти „програмата“ на правителството на Керенски — Коновалов.

Това значи: селяните земя не ще видят, работниците контрол не ще получат, Русия мир не ще извоюва.

Правителството на Керенски—Коновалов е правителство на войната и буржоазната диктатура.

Десетте министри-„социалисти“ са параван, зад който империалистическата буржоазия ще води работата по укрепването на своето господство над работниците, селяните и войниците.

Онова, което Корнилов искаше да проведе направо и по генералски просто, „новото“ правителство ще се по-

старае да го осъществи постепенно и без шум, с ръцете на самите „социалисти“.

С какво се отличава диктатурата на буржоазията от диктатурата на пролетариата и революционното селячество?

С това, че диктатурата на буржоазията е господство на малцинството над мнозинството, осъществимо само чрез насилие над мнозинството и изискващо гражданска война против мнозинството. А диктатурата на пролетариата и революционното селячество, като господство на мнозинството над малцинството, напълно може да мине без гражданска война. Но от това следва, че политиката на „новото“ правителство ще стане политика на провокиране на несполучливи отделни акции, за да бъдат насъскани войниците срещу работниците, или фронтът срещу тила, и по този начин да бъде потопена в кръв мощта на революцията.

Още с това, че диктатурата на буржоазията е тайна, скрита, задкулисна диктатура, която се нуждае от едно или друго благовидно прикритие за измамване на масите. А диктатурата на пролетариата и революционното селячество е открита диктатура, диктатура на масите, която не се нуждае от измама във вътрешните работи и в тайната дипломация във външните работи. Но от това следва, че нашите буржоазни диктатори ще се постараят да разрешат най-важните въпроси от живота на страната, като например въпроса за войната и мира, зад гърба на масите и без масите, чрез заговор против масите.

За това ясно говорят още първите стъпки на правителството на Керенски—Коновалов. Съдете сами. Най-важните постове по външната политика са предадени в ръцете на кадетско-корниловските стълбове. Терещенко — министър на външните работи, Набоков — посланик в Лондон, Маклаков — посланик в Париж, Ефремов — посланик в Берн, където се събира сега международната конференция (предварителна!) за мир. И тези хора, откъснати от масите, открити врагове на масите, ще решават въпросите за войната и мира, свързани с живота на милиони войници!

Или още: според съобщение на вестниците „днес заминават за Главната квартира Керенски, Терещенко,

Верховски, Вердеревски", където, „освен обсъждането на общото положение на фронта с участието на Терешченко, ще стане също съвещание на военните агенти на чужди държави, намиращи се при Главната квартира" („Биржевка", веч.) . . . Всичко това—в очакване на съюзническата конференция, където, в качеството на Санчо-Пансо на господин Терешченко, вземат и небезизвестния Церетели. За какво могат да си шушукат тези предани на делото на империализма хора, ако не за интересите на империалистите, отечествени и съюзни, и към какво всъщност могат да се сведат техните задкулисни преговори за мира и войната, ако не към заговор против интересите на народа?

Не може да има съмнения. Правителството на Керенски—Коновалов е правителство на диктатурата на империалистическата буржоазия. Предизвикване на гражданска война — такава е неговата вътрешна политика. Задкулисно решаване на въпросите за войната и мира — такава е неговата външна политика. Утвърдяване господството на малцинството над мнозинството на населението в Русия — такава е неговата цел.

Задача на пролетариата, като водач на руската революция, е да смъкне маската на това правителство и да покаже пред масите неговото истинско контрареволюционно лице. Задача на пролетариата е да сплоти около себе си широките слоеве на войниците и селячеството и да ги възпре от преждевременни акции. Задача на пролетариата е да стегне своите редици и непрестанно да се готви за бъдещи битки.

Столичните работници и войници вече направиха първата стъпка, като изказаха недоверие към правителството на Керенски—Коновалов и призоваха масите „към сплотяване на своите редици около своите Съвети, въздържайки се от частични акции" (виж резолюцията на Петроградския Съвет[60]).

Сега *провинцията* има думата.

„Рабочий Путь", брой 21,
27 септември 1917 г.
Уводна статия.

ОТЗВУЦИ

ЖЕЛЕЗОПЪТНАТА СТАЧКА И БАНКРУТИРАЛИТЕ ПОЛИТИЦИ НА ДЕМОКРАТИЗМА

Грандиозно замислената и великолепно организирана железничарска стачка[81] е очевидно на приключване. Победата си остава за железничарите, защото ясно е от само себе си, че смешно малката коалиция на корниловско-оборонческия лагер не е в състояние да устои срещу мощния напор на цялата демокрация в страната. Сега е ясно за всички, че стачката беше „предизвикана" не от злата воля на железничарите, а от антиреволюционната политика на директорията. Сега е ясно за всички, че стачката бе наложена на страната не от железопътните комитети, а от контрареволюционните заплахи от страна на Керенски — Никитин. Сега е ясно за всички, че провалянето на тази стачка би означавало вероятно милитаризиране на железниците и... укрепване властта на империалистическата буржоазия. Железничарите са прави, като отговарят на недостойната клевета от страна на Керенски — Никитин с убийственото обвинение:

„Не ние, гр. Керенски и Никитин, изменихме на родината, *а вие изменихте на своите идеали, а Вр. правителство — на своите обещания,* и сега отново нас не могат да ни спират никакви думи и заплахи."

Всичко това, повтаряме, е ясно и общоизвестно.

Но излиза, че има в света хора, които наричат себе си демократи, които намират за допустимо в този тежък момент да замерват с камъни железничарите, като не разбират или не желаят да разберат, че с това те нали-

ват вода във воденицата на людоедите от „Речь“ и „Новое Время“.

Ние говорим за редакцията на меншевишката „Рабочая Газета“.

Като обвинява ръководителите на стачката, че с обявяването на последната те са се „поддали на стихията“, вестникът заканително заявява:

„Демокрацията *не ще прости* това на генералния щаб на железничарите Не може така лекомислено да се поставят на карта интересите на цялата страна, на цялата демокрация“. („Рабочая Газета“, брой 170.)

Невероятно, но факт: измършавелият вестник без демокрация се смята в правото си да отправя закани по адрес на истинската демокрация, по адрес на железопътните труженици.

„Демокрацията не ще прости“ ... Но от името на коя демокрация говорите вие, господа от „Рабочая Газета“?

Да не би от името на демокрацията на Съветите, която ви напусна и чиято воля вие фалшифицирахте на съвещанието?

Но кой ви е дал правото да говорите от името на *тази* демокрация?

Или може би вие ще благоволите да говорите от името на Церетели и Дан, Либер и други фалшификатори, които фалшифицираха волята на Съветите на съвещанието и предадоха самото съвещание срещу „преговорите“ в Зимния дворец?

Но кой ви е дал правото да отъждествявате тези предатели на демокрацията с „демокрацията на цялата страна“?

Ще разберете ли вие някога, че пътищата на „Рабочая Газета“ и на „демокрацията на цялата страна“ са се разминали безвъзвратно?

Жалки банкрутисти на демократизма...

* * *

РУСКИТЕ СЕЛЯНИ И ПАРТИЯТА НА БЕЗГЛАВИТЕ

Неотдавна още ние писахме, че по основния въпрос за борбата на правителството със Съветите в партията

на соц.-революционерите не се оказа налице едно общо решение. Докато дясното крило на есерите призоваваше към разгромяване на „анархическите“ Съвети (спомнете си Ташкент!), организирайки наказателни експедиции, а лявото крило подкрепяше Съветите — черновският център, обхванат от хамлетовски съмнения, нямаше свое мнение и предпочиташе да пази „неутралитет“. Наистина, по-късно центърът „намери себе си“, като отзова от Ташкентския съвет членовете на есеровската партия и по този начин подкрепи политиката на наказателните експедиции. Но на кого сега не е известно, че това отзоваване само демонстрира позора на партията на есерите, защото есерите не напуснаха Ташкентския съвет, а „контрареволюционността на акциите“ се оказа не на страната на Съветите, а на страната на правителството на Керенски и неговите помагачи?...

Но неуспели още да се измъкнат от тази „история“, есерите отново изпаднаха в нова, още по-отвратителна „история“. Ние говорим за тяхното гласуване по въпроса за земята в така наречения предпарламент.

Работата се състои в това, че при обсъждането на декларацията от 14 август[82] в предпарламента левите есери внесоха предложение за предаване на всички помешчически земи под управлението на селските комитети. Нужно ли е да говорим, че дълг на демокрацията е да подкрепи това предложение? Нужно ли е още да говорим, че въпросът за земята е основен въпрос на нашата революция? И какво? Докато болшевиките и левите есери предлагаха земята да бъде предадена на селяните, а десните есери заедно с либерданците[83] се изказваха против това предложение — черновският център още веднаж се оказа без „собствено мнение“, като *се въздържа* при гласуването!

„Мужишкият министър“ Чернов не се реши да се изкаже за предаването на помешчическите земи в ръцете на селяните, като предостави въпросът да бъде решен от фалшификаторите на волята на селяните!

Партията на есерите, партията на „аграрната революция“ и „интегралният социализъм“ се оказа без опре-

делено решение по основния въпрос за селяните в критическия момент на руската революция!

Наистина партия на безглави резоньори!

Бедните руски селяни...

„Рабочий Путь", брой 21,
27 септември 1917 г.
Статията е без подпис.

ПОХОД ПРОТИВ РАБОТНИЦИТЕ

Още преди една седмица буржоазният печат откри насъскване срещу работниците от Донецкия басейн. „Анархия", „разгромяване на предприятия", „арестувания и избивания" на служебния персонал — каква ли измислица само не струпваха върху тях продажните буржоазни вестници? Още тогава можеше да се предвиди, че се подготвя поход против донецките работници, че се разчиства път за такъв поход от страна на правителството. И действително правителството „не остана глухо" към воплите на буржоазните наемници. Затова именно то е и правителство на буржоазната диктатура. Според съобщение на вестниците, главният икономически комитет при Временното правителство — разбира се, при „съчувствено отношение" от страна на Керенски — призна за целесъобразно да изпрати в Харков и Донецкия басейн... едно лице, облечено с *диктаторски* пълномощия. На това лице трябва да бъде поръчано да принуди индустриалците към продължаване на работата и да повлияе върху работническата маса в смисъл на успокояването ѝ. На разположение на командированото лице се предоставят всички средства за принуда, с които правителствената власт разполага" („Торгово-Промышленная Газета"[84], 26 септември).

Обърнете внимание: „диктатор" със „средства за принуда"... Против кого изпращат този засега още неизвестен „диктатор"? Може би против донецките предприемачи, които ето вече три месеца преднамерено намаляват производството, като престъпно изострят безрабо-

тицата, а сега пред очите на всички организират локаути, застрашавайки с разстройство стопанския живот на страната?

Разбира се, не!

Главният икономически комитет открито заявява, че цялата вина е в „злонамерените агитатори“, а не в предприемачите, защото: „Според разполагаемите сведения, станалите ексцеси са възникнали благодарение на отделни групи злонамерени агитатори“ (виж пак там).

Против тях преди всичко изпращат „диктатора“ със „средства за принуда“.

Но това не е всичко. Според съобщението на „Биржёвка“, харковската конференция на индустриалците е взела решение:

1) „Уволняването и приемането на служащи и работници да се обяви като изключително право на предприятията.“

2) „Да не се допуска намеса на Съвета на работническите депутати в управлението и надзора над производството.“

3) „Предприятията не могат да понасят разходите по издръжката и заплащането на членовете на Съвета на работническите депутати, на изпълнителните комитети и на професионалните съюзи.“

4) „Никакви прибавки за работниците не ще облекчат тяхното положение“ (Биржевые Ведомости“, 27 септември).

Накратко: индустриалците обявяват война на работниците и техните организации.

Излишно е и да се казва, че правителството на локаутчика Коновалов не ще пропусне да застане начело на тази война срещу работниците.

А тъй като работниците без бой не ще капитулират, затова именно са нужни „диктатор“ и „средства за принуда.“

Обяснението е много просто.

Савинков бе наречен контрареволюционер заради това, че той написа проекта за милитаризирането на предприятията, работещи за отбраната.

Корнилов бе обвинен в изменничество заради това, че той изискваше провеждането на този проект.

Как да бъде наречено правителството, което „без излишни думи“ изпраща в Донецкия басейн неограничен

„диктатор“, снабден „с всички средства за принуда“ за война срещу работническите маси, за разгромяването на техните организации?

Какво могат да кажат за това господа министрите-„социалисти“!

„Рабочий Путь“, брой 22,
28 септември 1917 г.
Статията е без подпис.

ЩЕ ЧАКАТЕ. НО НЕ ЩЕ ДОЧАКАТЕ...

Характерна черта на преживявания момент е непроходимата пропаст между правителството и народните маси — пропаст, която не съществуваше през първите месеци на революцията и която се появи в резултат на корниловското въстание.

След победата над царизма, още в първите дни на революцията, властта попадна в ръцете на империалистическата буржоазия. На власт дойдоха не работниците и войниците, а шепа кадетски империалисти. Как можа да се случи това и върху какво всъщност се опираше тогава господството на тази групичка от буржоазията? Работата е в това, че работниците и главно войниците се доверяваха на буржоазията, надявайки се в съюз с нея да се сдобият с хляб и земя, мир и свобода. „Несъзнателно-доверчивото" отношение на масите към буржоазията — ето върху какво се опираше тогава господството на буржоазията. Коалицията с буржоазията беше само израз на това доверие и на това господство.

Но шестте месеца революция не минаха напразно. Вместо хляб се получи глад, вместо увеличение на работната заплата — безработица, вместо земя — празни обещания, вместо свобода — борба срещу Съветите, вместо мир — война за изтощаване на Русия и измяна на корниловци при Тарнопол и при Рига — ето какво даде на масите коалицията с буржоазията. Корниловското въстание само направи равносметка на шестмесечния опит на

коалицията, като разкри предателството на кадетите и гибелността и политиката на съглашение с тях.

Всичко това, разбира се, не мина напразно. „Несъзнателно-доверчивото" отношение на масите към буржоазията изчезна. Коалицията с кадетите се замени със скъсване с тях. Доверието към буржоазията отстъпи място на омразата към нея. Господството на буржоазията се лиши от своята надеждна опора.

Наистина, чрез съглашателските хитри маневри на оборонците, чрез измамничества и фалшификации, с помощта на Бюкенен и на кадетските корниловци, при явно недоверие от страна на работниците и войниците — съглашателите все пак стъкмиха „ново" правителство на старата буржоазна диктатура, промъквайки по измамнически начин отживялата и изхабена коалиция.

Но, първо, тази коалиция е анемична, защото, затворена в Зимния дворец, тя среща в страната само отпор и възмущение.

Второ, това правителство е нездраво, защото то няма под краката си почва във вид на доверие и симпатия на масите, които хранят към него само омраза.

Оттук непроходимата пропаст между правителството и страната.

И ако това правителство все пак остава на власт, ако то, провеждайки волята на малцинството, се готви да господствува над явно враждебното мнозинство, ясно е, че то може да разчита само на едно: на насилие над масите. Никаква друга опора такова правителство няма и не може да има.

Ето защо не е случаен фактът, че като първа стъпка на правителството на Керенски—Коновалов послужи разгромяването на Съвета в Ташкент.

Не е случайно също така, че това правителство се зае вече с потушаване на работническото движение в Донецкия басейн, изпращайки там тайнствен „диктатор".

Не е случайно и това, че на вчерашното си заседание то провъзгласи война срещу селските „вълнения", като реши:

„Да се образуват по места комитети на Временното правителство, прякото предназначение на които ще бъде борбата с анархията и потушаването на безредиците" („Биржёвка").

Всичко това не е случайно.

Правителството на буржоазната диктатура, лишено от доверието на масите и все пак желаещо да се задържи на власт, не може да живее без „анархия" и „безредици", с борбата срещу които то се опитва да оправдае своето съществуване. То спи и вижда насън, че болшевиките „са устроили въстание", или селяните „са разгромили" помешчиците, или железничарите „са причинили гибелна стачка", лишила фронта от хляб... Всичко това му е „нужно", за да вдигне селяните против работниците, фронта против тила, и като създаде по този начин необходимост от въоръжена намеса, да заздрави временно своето неустойчиво положение.

Ето защо необходимо е най-сетне да се разбере, че това лишено от доверие на страната и заобиколено от омразата на масите правителство не може да бъде нищо друго, освен *правителство за предизвикване на „гражданска война"*.

Не напразно „Речь", официозът на Временното правителство, предвардва правителството от „даване на болшевиките възможност да изберат момент за обявяване на гражданска война", като не го съветва „да търпи и да чака, докато те (болшевиките) не изберат удобен момент за общо въстание" („Речь", сряда).

Да, те са жадни за народна кръв...

Но напразни са техните надежди и смешни са техните напъни.

Съзнателно и организирано върви към победа революционният пролетариат. Дружно и уверено се сплотяват около него селяните и войниците. Все по-силно и по-силно се чува възгласа: цялата власт в ръцете на Съветите!

Книжна коалиция в Зимния дворец... ще издържи ли тя напора?

Вие искате изолирани и преждевременни акции на болшевиките?

Ще чакате, но не ще дочакате, господа корниловци.

„Рабочий Путь", брой 23.
29 септември 1917 г.
Уводна статия.

ОТЗВУЦИ

ПАРТИЯТА НА „БЕЗФОРМЕНИТЕ“ И РУСКИТЕ ВОЙНИЦИ

В епохата на царизма партията на социалистите-революционери на всеуслишание крещеше за необходимостта помешчическите земи да бъдат предадени на селяните. Селяните вярваха тогава на есерите и се сплотяваха около тях, смятайки ги за своя селска партия.

След падането на царизма и победата на революцията дойде време да се премине от думи към дело и да се осъществят най-сетне „златните думи“ на есерите за земята. Но . . . (знаменито „но“!) есерите се разколебаха и пелтечейки, предложиха на селяните да почакат със земята до Учредителното събрание, свикването на което при това бе отложено.

Излезе, че да се крещи за земята и за селяните е по-лесно, отколкото на дело земята да бъде предадена на селяните. Оказа се, че есерите само на думи са „страдали“ за селяните, а когато дойде време да се премине от думи към дело — те предпочетоха да се отдръпнат, прикривайки се зад Учредителното събрание . . .

Селяните отговориха на това с мощно аграрно движение, със самоволно „завземане“ на помешчическите земи, с „присвояване“ на „чужд“ инвентар, като изразиха по този начин недоверие към политиката на есеровското изчакване.

Есеровските министри не останаха длъжни на селяните, като арестуваха заради това десетки и стотици селяни, членове на поземлените комитети. Министри есери, арестуващи селяни есери заради провеждане на дело есе-

ровските обещания — ето каква картина се разгърна пред нас.

В резултат — пълно разпадане на партията на есерите, което се изрази особено ярко при гласуването в предпарламента, когато левите есери се изказаха *за* незабавно предаване земята на селяните, десните есери — *против*, а Чернов с центъра, този Хамлет на партията на есерите, дълбокомислено *се въздържа*.

Като отговор на това послужи масовото излизане на войници от партията на есерите.

А част от войниците, засега още ненапуснали партията на есерите, настойчиво „молят ЦК на партията“ да създаде най-сетне единство в партията върху почвата на премахването на „безформеността“.

Слушайте:

„Обединеното съвещание на представителите на военните организации в полковете и специалните части в Петроград, Царское село, Петерхов и др., смятайки, че в настоящия, тежък за партията момент е необходимо да бъде сплотено мнозинството на партията... въз основа на програма, която, като премахне безформената физиономия на партията, ще сплоти всички жизнеспособни елемен и на партията ... се обявява за ... незабавно предаване на всички земи за селскостопанско използуване под ведомството на поземлените комитети ...“ („Дело Народа“).

И така, отново въпросът за „*незабавното* предаване на земята“!

Върху почвата на признаването на това искане войниците се надяват да сплотят при есерите всички „жизнеспособни елементи на партията“!

Наивни хора! Те, след редицата несполуки, искат още веднаж да впрегнат революционера Камков, кадета Авксентиев и „безформения“ Чернов в една кола!

Време е, другари войници, да разберете, че партията на есерите вече не съществува — има само „безформена“ маса, една част от която се е заплела в савинковщина, друга е останала в редовете на революционерите, а трета безпомощно тъпче на място, прикривайки на дело савинковци.

Време е да разберете това и да изоставите опитите за обединяване на необединимото...

* * *

ЗАГОВОРНИЦИ НА ВЛАСТ

В своя вестник „Общее Дело"[85] днес Бурцев пише:

„Сега уверено може да се каже: никакъв корниловски заговор не е имало! Всъщност имаше нещо съвсем друго: *имаше договор между правителството и ген. Корнилов за борба с болшевиките!* Онова, за което представителите на правителството се договаряха с ген. Корнилов — борбата с болшевиките, — беше заветна мечта на представителите на различните партии: и демократически, и социалистически До самия злополучен 26 август всички те гледаха на Корнилов като на свой спасител на приближаващата се болшевишка опасност."

Не „заговор", а „договор" — пише с курсив Бурцев.

Той е прав. Той е безусловно прав в дадения случай. Имало е сключен договор за организиране на заговор против болшевиките, т. е. против работническата класа, против революционната армия и селячеството — имало е *договор за заговор против революцията!*

Това ние посочваме още от първите дни на корниловския бунт, за това говорят десетки и стотици факти, в това не оставят никакво съмнение от никого неопроверганите изобличения.

И все пак заговорниците са на власт или около властта. И все пак играта продължава — игра на следствия, игра на „революция"...

Коалиция със заговорниците, правителство на заговора — ето значи с какво господа оборонците възнаградиха работниците и войниците!

„Рабочий Путь", брой 23,
29 септември 1917 г.
Статията е без подпис.

КНИЖНА КОАЛИЦИЯ

За разруха говорят. За разруха пишат. С призрака на разрухата шантажират, загатвайки често пъти за „анархически“ настроени работници. Но никой не иска открито да признае, че разрухата често бива създавана и преднамерено изостряна от капиталистите, които затварят фабриките и обричат работниците на безработица. Интересни съобщения дава по този въпрос „Биржёвка“.

„Във фабриката на руско-френското памуко-предачно дружество в Павловско предградие, Московска губерния, възникна конфликт на почвата на неспазване на договора, изработен в комисията от Орехово-Зуевския район под председателството на министър Прокопович. Във фабриката работят около 4000 работници. Комитетът на работниците съобщи на министерството на труда за създалото се застрашително положение вследствие нежеланието на предприемачите да се подчинят на решението на арбитражния съд и поради умишленото понижаване от тях производителността на труда. Преговорите се водеха в продължение на 4 месеца и сега назря опасността от затваряне на завода. Едновременно с това управлението на фабриката на руско-френското дружество се обърна към френската легация със съобщение, че работниците не желаят да се подчинят на решението на арбитражния съд и заплашват с ексцеси и разрушения. Френската легация се обърна към министерството на външните работи с молба да съдействува за ликвидиране на стълкновението.“

И какво излезе? Оказа се, че и „управлението на фабриката“, и „френската легация“ еднакво лъжеха по адрес на работниците, като се стараеха да оправдаят локаутчика-капиталист. Слушайте:

„Делото беше предадено на московския комисар при министерството на труда, който, като се запозна на самото място с конфликта, съобщи на министъра на труда *за систематическото отклоняване на администрацията на фабриката от изпълнение постановленията на арбитражния съд.* Донесението на московския комисар при министерството на труда е предадено в министерството на външните работи."

Както виждате, дори комисарят при контрареволюционното министерство трябваше да признае правотата на работниците.

Но това не е всичко. Същата тази „Биржёвка" съобщава за друг, още по-интересен факт.

„От Москва съобщават на министерството на труда, че във фабриката на А. В. Смирнов администрацията е обявила за затварянето от нея на фабриката, обслужвана от 3,000 работника, поради липса на сурови материали и гориво и вследствие необходимостта от основен ремонт. Комисия от представители на „Московтоп" и на московското фабрично съвещание съвместно с работническия комитет на фабриката предприе разследване на предприятието и дойде до заключение, че причините за затварянето на предприятието са неоснователни, тъй като за извършване на работите има достатъчно количество сурови материали, а ремонтът може да бъде извършен без спиране на работата. След всичко това *работниците арестуваха собственика на предприятието. Земското събрание се обяви за секвестиране на фабриката.* В разрешаването на конфликта вземат участие Покровският изпълнителен комитет и околийският комисар на Временното правителство."

Такива са фактите.

Съглашателите измежду есерите и меншевиките на всеуслишание крещят за необходимостта от коалиция с „живите сили" на страната, ясно посочвайки московските индустриалци. При това всеки път те подчертават, че става дума не за словесна коалиция в Зимния дворец, а за действителна коалиция в страната...

Ние питаме:

Възможна ли е каквато и да било действителна коалиция между фабриканти, преднамерено изострящи безработицата, и работниците, арестуващи ги заради това, при благосклонното участие на комисарите от Временното правителство?

Има ли граница тъпотата на „революционните" дърдорковци, които не престават да възпяват коалицията с престъпните локаутчици?

Досещат ли се тези смешни тръбачи на коалицията, че никаква друга коалиция не е възможна сега, освен книжна коалиция, затворена между стените на Зимния дворец и предварително обречена на проваляне?

„Рабочий Путь", бр. 24,
30 септември 1917 г.
Статията е без подпис.

ОТЗВУЦИ

СЕЛОТО ГЛАДУВА

За продоволствената криза в градовете говорят сега всички. Призраците на „костеливата ръка“ на глада се носят над градовете. Но никой не иска да признае, че гладът се е промъкнал и в селото. Никой не иска да разбере, че именно върху почвата на глада се разиграват сега по-голямата част от „аграрните безредици“ и „погромите“.

Ето едно писмо на селянин във връзка с аграрните „безредици“:

„Ще ви моля да ни разясните на нас, „тъмните хора, селяните“ — от какво са тези погроми? Вие мислите, че всичко това го правят хулигани и скитници и пияни дрипльовци, но вие донякъде грешите Това не са скитници и не са дрипльовци — а пияни от глад хора. Така например аз пиша за Муромска околия, Аретинска община. Нас тук искат да ни уморят от глад. Дават ни пет фунта на месец брашно на един човек. Разберете вие и влезте в нашето положение. Как може да се живее? Тук вършат погроми не просто хора пияни от вино но ние сами сме от „глад пияни“ (виж „Биржёвка“).

Палетата от буржоазното котило от „День“ и „Русская Воля“ неуморно джавкат за богатството на селото, за заможността на мужика и т. н. А при това фактите неопровержимо говорят за глад и изтощение в селото, за скорбут и други болести, които възникват върху почвата на глада. И колкото по-нататък се отива, толкова по-тежко става за селото, тъй като правителството на Керенски — Коновалов вместо хляб готви за селото нови наказателни експедиции, а настъпващата зима обещава на мужика нови, още по-тежки изпитания.

Същият селянин пише:

„Настъпва скоро зима, реките ще замръзнат, и тогава ние ще бъдем принудени да умрем от глад. Железопътната станция е далеч от нас. Ще излезем на улицата да търсим хляб. Наричайте ни както искате, но гладът ни заставя да вършим това" („Биржёвка").

Такава е красноречивата повест на селянина.

Съглашателите измежду есерите и меншевиките тръбяха за всеспасяващата сила на коалицията и коалиционното правителство. Сега ние си имаме и „коалиция", и „коалиционно" правителство. Пита се:

А къде е всеспасяващата сила на това правителство?

Какво още може то да даде на гладуващото село, освен наказателни експедиции?

Чувствуват ли господа съглашателите, че простодушното писмо на селянина носи смъртна присъда над тяхното коалиционно изобретение?

* * *

ГЛАД ВЪВ ФАБРИКИТЕ

На още по-тежко изпитание са подложени фабричните райони. Гладът, не пръв гост на фабричното население, сега особено свирепствува тук. Русия, която изнасяше преди войната годишно 400—500 милиона зърнени храни, сега, във време на войната, се оказва не в състояние да изхрани собствените си работници. Във фабриките работата спира, работниците напускат работата поради това, че няма жито, няма продоволствие във фабричните райони.

Ето какво съобщават от различни места:

„От Шуи телеграфират: по цялата околия е прекратено рязането на дърва. Няма хляб. Корюковският завод за рафиниране на захар, поради липса на продоволствие за работниците, е изложен на опасността да бъде затворен. Цвеклото започва да гние. Дванадесетхилядното население, заето в Ярцевската памукопредачна тъкачна манифактура (Смоленска губерния), се намира в безизходно положение. Запасите на брашно и булгур са напълно изчерпани. Губернският продоволствен комитет е безсилен да помогне. Работниците, неполучили продоволствие, започват да се вълнуват. Неизбежни са безредици. Съветът на работническите пълномощници от фабриката за хартия на дружество Кувшинов (Тверска губерния) телеграфира: работниците са в навечерието на глад. Жито

навсякъде е отказано. Молим за незабавна помощ. Управлението на фабриката на дружество Морокин във Вичуг телеграфирва: продоволственият въпрос взема застрашителен характер Работниците гладуват и се вълнуват. Необходимо е да се вземат бързи мерки по снабдяването. Фабричният комитет на същото дружество се обърна към министерството със следната телеграма: убедително молим за бързо снабдяване на работниците с брашно, тъй като започна гладуване."

Такива са фактите.

Земеделските райони се оплакват, че от фабричните райони се получават при тях невероятно малко стоки. Поради това и те отпускат жито за фабричните райони съответно малко. Но липсата на жито във фабричните райони предизвиква напускане на работниците от фабриките, намаление на фабричната работа и, значи, по-нататъшно намаление на количеството стоки, постъпващи в селото, което на свой ред предизвиква ново намаление на количеството жито, стичащо се към фабриките, ново засилване на глада във фабриките и ново бягство на работниците от фабриките.

Пита се:

Къде е изходът от този омагьосан кръг, който с железни клещи стиска работниците и селяните?

Какво още може да предложи тук така нареченото коалиционно правителство, освен прословутите „диктатори", тайнствено разпращани от него в гладуващите промишлени райони?

Чувствуват ли господа съглашателите, че империалистическата буржоазия, подкрепяна до днес от тях, е тикнала Русия в безизходно положение, от което няма друг изход, освен прекратяването на грабителската война?

„Рабочий Путь", брой 26,
3 октомври 1917 г.
Статията е без подпис.

НАБИХА САМИ СЕБЕ СИ

Не тъй отдавна в Ташкент се разигра „най-обикновена“ история, „каквито стават много“ сега в Русия. Работниците и войниците в Ташкент, подчинявайки се на революционизиращата логика на събитията, изразиха недоверие към стария състав на Изпълнителния комитет на Съветите и като избраха нов революционен комитет, смениха корниловските власти, поставиха нови, взеха в свои ръце властта. Това беше достатъчно за бързо-перковците на Временното правителство, за да обявят война на „анархистическия“ Съвет в Ташкент. Наистина фактите говорят, че в мнозинството си Съветът беше есеровски, а не анархистически. Но какво значение има това за „усмирителите“ от Временното правителство.

А есеровските Хамлетовци от „Дело Народа“, тичайки като петлета около Керенски, дълбокомислено обявиха Ташкентския съвет за „контрареволюционен“, поискаха отзоваването на есерите от Съвета в Ташкент и провъзгласиха необходимостта от „революционен ред“ в Туркестан.

Дори престарелият ЦИК счете за нужно да ритне бедните ташкентци. . .

Само нашата партия докрай и решително подкрепяше Ташкентския революционен съвет против контрареволюционните посегателства на правителството и неговите агенти.

И какво стана?

Изминаха едва няколко седмици, „страстите улегнаха“, пристигналият вчера делегат от Ташкент разкри пред нас правдивата картина на ташкентската „история“ — и се оказа, че ташкентци честно са изпълнили своя революционен дълг, въпреки контрареволюционните упражнения на агентите на Временното правителство.

Петроградският съвет на работническите и войнишки депутати единодушно взема решение за оказване доверие на ташкентските другари и с гласовете „на всички фракции Съветът изказва пълна готовност да подкрепи справедливите искания на ташкентската революционна демокрация“. При това, изказващата се по мотивите на гласуването Широкова, заявява от името на партията на есерите, че партията ще гласува за резолюцията на болшевиките.

А как стои работата с отзоваването на есерите от Ташкентския съвет? Къде се дянаха „контрареволюционността“ на този Съвет и „недостойната постъпка“ на този Съвет?

Всичко това сега е забравено...

Какво пък? Ние приветствуваме този „завой“ на есерите: по-добре късно, отколкото никога.

Но чувствуват ли водачите от „Дело Народа“, че преди две седмици те безжалостно набиха сами себе си, като се отвърнаха страхливо от Ташкентския съвет?

„Рабочий Путь“, брой 27,
4 октомври 1917 г.
Статията е без подпис.

ЗАГОВОРЪТ ПРОТИВ РЕВОЛЮЦИЯТА

Бурцев писа неотдавна във вестник „Общее Дело“, че „никакъв корниловски *заговор* не е имало“ — „имало е само *договор*“ между Корнилов и правителството на Керенски за изкореняване на болшевиките и Съветите с цел да се установи военна диктатура. За потвърждението на своя възглед Бурцев печата в брой 6 на „Общее Дело“ „обяснителната записка“ на Корнилов, състояща се от редица документи, които изобразяват историята на заговора. Непосредствена цел на цялото това бурцевско предприятие е да създаде атмосфера, благоприятна за Корнилов, и да направи невъзможно съденето му.

Ние сме далеч от това, да признаем материалите на Корнилов за изчерпателни. Освен дето се огражда срещу обвинения в измяна, Корнилов не споменава например за някои лица и организации, замесени в заговора, и преди всичко за някои легационни представители в Главната квартира, които са играли, според показания на свидетели, далеч не второстепенна роля. Трябва също да се отбележи, че „обяснителната записка“ на Корнилов е минала под шпионско-полицейската редакция на Бурцев, който е изхвърлил от „записката“ някои може би твърде важни места. Въпреки това, „записката“ представлява все пак голяма ценност като документ. И докато на този документ не бъдат противопоставени равнозначни свидетелски показания, ние ще го смятаме като документ.

Поради това ние смятаме за необходимо да поговорим с читателя за този документ.

Кои са те?

Кои са те, съветниците и вдъхновителите на Корнилов, на кого той, преди всичко, е доверявал своите заговорнически мисли?

„Към участие в обсъждането на въпроса — казва Корнилов — за състоянието на страната и мерките, необходими за спасяването на нея и на армията от окончателен хаос, из исках да привлека М. Родзянко, княз Г. Лвов и П. Милюков, до които бяха изпратени телеграми с молба да пристигнат в Главната квартира не по-късно от 29 август."

Такива са главните съветници според признанието на самия Корнилов.

Но това не е всичко. Освен съветници и вдъхновители имаше още и главни сътрудници, на които Корнилов се надяваше, на които той разчиташе и заедно с които той се готвеше да осъществи своя заговор.

Слушайте:

„Беше нахвърлен проект за „съвет на народната отбрана" с участието на Върховния главнокомандуващ в качеството на председател, Керенски — заместник-министър, Савинков, генерал Алексеев, адмирал Колчак и Филоненко. Този съвет на отбраната *трябваше да осъществи колективна диктатура,* тъй като установяването на еднолична диктатура беше признато за нежелателно. За постовете на другите министри се набелязваха господа Тахтамишев, Третяков, Покровски, Игнатиев, Аладин, Плеханов, Лвов и Завойко."

Такава е интимната компания от достопочтени заговорници, която вдъхновяваше Корнилов и се вдъхновяваше от него, която шушукаше с Корнилов зад гърба на народа и му ръкопляскаше на Московското съвещание. *Милюков,* като шеф на партията на народната свобода; *Родзянко,* като шеф на съвета на обществените дейци; *Третяков,* като шеф на индустриалците; *Керенски,* като шеф на оборонците-есери; *Плеханов,* като учител на оборонците-меншевики; *Аладин,* като агент на неизвестна фирма в Лондон — ето ги, надеждата и упованието на корниловщината, душата и нервите на контрареволюцията.

Нека се надяваме, че историята не ще ги забрави, а съвременниците ще им дадат заслуженото.

Техните цели

Техните цели са „прости и ясни“: „повдигане бойната способност на армията“ и „оздравяване на тила“ за „спасението на Русия“

За повдигане бойната способност на армията „аз посочих“ — казва Корнилов —

„Необходимостта от незабавно възстановяване на закона за смъртното наказание в театъра на военните действия“

А за оздравяването на тила „аз посочих“ — продължава Корнилов —

„Необходимостта от разпростиране на закона за смъртното наказание и военно-революционните съдилища във вътрешните области, изхождайки от мисълта, че никакви мерки по възстановяването на бойната способност на армията не ще дадат желания резултат, докато армията получава от тила попълнения във вид на банди от разпуснати, необучени, разпропагандирани войници.“

Но това не е всичко. Според Корнилов, „за постигане целите на войната“... е необходимо да има три армии: „в окопите, в тила — работническа и железопътна“. С други думи: „необходимо“ е военната „дисциплина“ с всички нейни последствия да бъде разпространена върху всички заводи, които работят за отбраната, и върху железниците, т. е. „необходимо“ е те да бъдат милитаризирани.

И така, смъртно наказание на фронта, смъртно наказание в тила, милитаризиране на заводите и железниците, превръщане на страната във „военен“ лагер и като венец на всичко, военна диктатура под председателството на Корнилов — ето значи какви цели преследваше компанията на заговорниците.

Тези цели бяха изложени в специален „доклад“, който си беше създал слава още преди Московското съвещание. Те се срещат в телеграмите и „записката“ на Корнилов като „искания на Корнилов“.

Бяха ли известни на правителството на Керенски тези „искания“?

— Безспорно, да.

Съгласно ли беше правителството на Керенски с Корнилов?

— Очевидно, да.

„Като подписах общия доклад за мерките по оздравяването на армията и тила, вече подписан от господа Савинков и Филоненко — казва Корнилов, — доложих го на частното съвещание на Временното правителство в състав: господа Керенски, Некрасов и Терещенко. След разглеждането на доклада беше ми заявено, че правителството се съгласява на всички предложени от мен мерки, а въпросът за тяхното осъществяване е въпрос за темпа на правителствените мероприятия."

Същото говори и Савинков, който на 24 август заявява на Корнилов, че „вашите искания ще бъдат задоволени от Временното правителство в най-близки дни".

Бяха ли целите на Корнилов известни на партията на народната свобода?

— Безспорно, да.

Съгласна ли беше тя с Корнилов?

— Очевидно, да. Защото централният орган на партията на народната свобода, вестник „Речь", открито заяви, че той „напълно споделя идеалите на генерал Корнилов".

Нашата партия беше права, като твърдеше, че партията на народната свобода е партия на буржоазната диктатура.

Нашата партия беше права, като твърдеше, че правителството на Керенски е параван за прикриване на такава диктатура.

Сега, когато корниловци се оправиха от първия удар, намиращите се на власт заговорници отново заговориха за „повдигане бойната способност на армията" и за „оздравяване на тила".

Работниците и войниците трябва да помнят, че „повдигането бойната способност на армията" и „оздравяването на тила" означават смъртно наказание в тила и на фронта.

Техният път

Техният път е също тъй „прост и ясен", както и целите. Това е изкореняване на болшевизма, разгонване на Съветите, отделяне на Петроград в особено военно губернаторство, разоръжаване на Кронщад. С една дума — разгромяване на революцията. Затова стана нужда от третия конен корпус. Затова стана нужда от дивата дивизия.

Ето какво казва Савинков след обсъждането заедно с Корнилов на въпроса за установяване границите на Петроградското военно губернаторство, обръщайки се към Корнилов:

— „По този начин, Лавр Георгиевич, вашите искания ще бъдат удовлетворени от Временното правителство в най-близките дни; но при това правителството се опасява, че в Петроград могат да възникнат сериозни усложнения. На вас, разбира се, е известно, че вероятно за 28 или 29 август в Петроград се очаква сериозно въстание на болшевиките Публикуването на вашите искания, провеждани чрез Временното правителство, разбира се, ще послужи като тласък за въстание на болшевиките. Макар на наше разположение да има достатъчно войски, но на тях ние не можем напълно да разчитаме. Толкова повече, че още не е известно как ще се отнесе към новия закон С. на Р. и В. Д. Последният също може да се окаже против правителството и тогава ние не можем да разчитаме на нашите войски. Затова ви моля да дадете нареждане към края на август 3-и конен корпус да бъде докаран в Петроград и предоставен в разпореждане на Временното правителство. В случай че освен болшевиките въстанат и членовете на С. на Р. и В. Д., ще ни се наложи да действуваме и против тях."

При това Савинков е казал, че действията трябва да бъдат най-решителни и безпощадни. На това Корнилов отговорил, че той „други действия не може и да си представи. Щом има въстание на болшевиките и на С. на Р. и В. Д., то ще бъде потушено най-енергично."

За прякото провеждане на тези мерки на началника на третия конен корпус и на местната дивизия, генерал Кримов, бяха дадени от Корнилов „две задачи":

„1) В случай че се получи от мен (Корнилов) или непосредствено на място известие за започване на въстание от страна на болшевиките, незабавно да се потегли с корпуса към Петроград, да се завземе градът, да се обезоръжат онези части на Петроградския гарнизон, които се присъединят към движението на болшевиките, да се обезоръжи населението на Петроград и да се разгонят Съветите.

2) След като приключи изпълнението на тази задача, генерал Кримов трябваше да отдели една бригада с артилерия за Ораниенбаум и след пристигането там да изиска от Кронщадския гарнизон да разоръжи крепостта и да премине на континента.

Съгласието на министър-председателя за разоръжаване на крепостта Кронщад и за извеждане на нейния гарнизон последва на 8 август и доклад за това на Морския генерален щаб с резолюцията на министър-председателя беше представен на началник-щаба на Върховния главнокомандуващ с писмо от адмирал Максимов."

Такъв е пътят на интимната компания на заговорниците против революцията и нейните завоевания.

Правителството на Керенски не само знаеше за целия този адски план, но и самò взимаше участие при неговото изработване и заедно с Корнилов се готвеше да го приложи.

Савинков, тогава още управляващ военното министерство, открито заявява за това, при което това негово изявление, известно на всички, не е опровергано още от никого.

Ето го:

„Смятам за дълг за възстановяване на историческата точност да заявя, че аз, по поръчение на министър-председателя, исках от вас (от Корнилов) конния корпус за осигуряване провеждането на военно положение в Петроград и за потушаване на всякакви опити за бунт против Временното правителство, откъдето и да идват те...“

Изглежда, че е ясно.

Знаеше ли за плана на Корнилов партията на кадетите?

— Безспорно, да.

Защото централният орган на тази партия, вестник „Речь“, в навечерието на корниловското въстание усилено разпространяваше провокаторските слухове за „болшевишко въстание“, *разчиствайки по този начин пътя* за корниловското нахлуване в Петроград и Кронщад.

Защото *представителят* на партията на кадетите, г. Маклаков, „самолично“ участвуваше, както това се вижда от „записката“ на Корнилов, във всички преговори между Савинков и Корнилов във връзка с плановете за нахлуване в Петроград. Доколкото ни е известно, Маклаков не заемаше тогава никакъв официален пост при или във Временното правителство — та в качеството на какъв можеше той да участвува в тези преговори, ако не в качеството на представител на своята партия?

Такива са фактите.

Нашата партия беше права, като твърдеше, че правителството на Керенски е правителство на буржоазната контрареволюция, опиращо се на корниловщината и отличаващо се от последната само с известна „нерешителност“.

Нашата партия беше права, като твърдеше, че идейните и политически нишки на контрареволюцията водят към Централния комитет на партията на кадетите.

Ако контрареволюционният план на петроградските и могильовските заговорници не успя, то за това трябва да виним не Керенски и Корнилов, или Маклаков и Савинков, а самите онези Съвети, които те се готвеха да „разгонят", но против които те се оказаха безсилни да устоят.

Сега, когато корниловци се оправиха, като тайно се промъкнаха до властта с помощта на съглашателите, въпросът за борба срещу Съветите отново се поставя на дневен ред. Работниците и войниците трябва да помнят, че ако те не подкрепят Съветите в тяхната борба против правителството на корниловци, рискуват да попаднат под желязната пета на военната диктатура.

Диктатурата на империалистическата буржоазия

Какво представлява „колективната диктатура", за установяването на която се споразумяха заговорниците против революцията Корнилов и Милюков, Аладин и Филоненко, Керенски и княз Львов, Родзянко и Савинков? В какви политически форми искаха те да облекат тази диктатура?

Какви политически учреждения смятаха те като необходими за организирането и установяването на „колективна диктатура"?

Да дадем думата на документите.

„Ген. Корнилов запита Филоненко, не смята ли той, че единствен изход от създаденото тежко положение може да бъде само провъзгласяването на военна диктатура.

Филоненко отговори, че мислейки за диктатор реално, при сегашната обстановка можем да си го представим само в лицето на ген. Корнилов. Против едноличната диктатура Филоненко изтъкна следното възражение: сам ген. Корнилов не притежава достатъчно познание на политическата обстановка и затова при неговата диктатура би се възцарило онова, което е прието да се нарича камарила. Демократическите и републиканските кръгове ще бъдат принудени да се обявят против това, и, следователно, против едноличната диктатура.

Ген. Корнилов. Но какво да се прави, когато правителството не взима никакви мерки?

Филоненко. Изход може да бъде намерен в образуване на директория. От състава на правителството е необходимо да бъде избран малък военен кабинет, в който трябва да влязат хора с изключителна сила на волята, при непременното участие в този кабинет, който може да бъде наречен „съвет на народната отбрана" или както и да било иначе — работата не е в названието, — на Керенски, ген. Корнилов и Савинков. Този малък кабинет трябва да си постави като първостепенна задача отбраната на страната. В такъв вид проектът за директория трябва да бъде приет от правителството.

Корнилов. Вие сте прави Необходима е директория и колкото се може по-скоро..." („Новое Время").

И по-нататък:

„Бе нахвърлен проект за „съвет на народната отбрана" с участието на Върховния главнокомандуващ в качеството на председател, А. Ф. Керенски — министър-заместник, г. Савинков, ген. Алексеев, адмирал Колчак и г Филоненко.

Този съвет на отбраната трябваше да осъществи колективна диктатура, тъй като установяването на еднолична диктатура бе призната за нежелателно" („Общее Дело").

И така, *директория* — ето политическата форма, в която трябваше да бъде облечена „колективната диктатура" на Корнилов — Керенски.

Сега е ясно за всеки, че създавайки директория след несполучливия корниловски „метеж", Керенски провеждаше с други средства *същата тази корниловска диктатура.*

Сега е ясно за всеки, че изказвайки се на известното нощно заседание за директорията за Керенски, престарелият ЦИК гласуваше за контрареволюционния план на генерал Корнилов.

Сега е ясно за всеки, че защищавайки с пяна на уста директорията на Керенски, мъдреците от „Дело Народа", без сами да забелязват това, предаваха революцията за радост на явните и скрити корниловци.

Нашата партия беше права, като твърдеше, че директорията е замаскирана форма на диктатурата на контрареволюцията.

Но само с директория „не можеш да отидеш далеч". Майсторите на контрареволюцията не можеха да не разбират, че „да се управлява" страна, вкусила от плодовете на демократизма, с помощта само на директория,

без каквото и да било „демократическо“ прикритие — е невъзможно. „Колективна диктатура във форма на директория — да! Но защо да бъде тя оголвана? Не е ли по-добре тя да бъде прикрита с някакъв си „предпарламент“? Нека живее и бръщолеви „демократическият предпарламент“ — но само държавният апарат да се намира в ръцете на директорията! Известно е, че адвокатът на Корнилов, г. Завойко, агент на неизвестна фирма в Лондон, г. Аладин, и приятелят на Милюков, „сам“ Корнилов — първи изтъкнаха проекта за „предпарламент“ като опора и прикритие на директорията, „отговорна“ (не се смейте!) пред този предпарламент“.

Да дадем думата на документа.

„Настоявайки за създаване на директория, ген. Корнилов и заобикалящите го не си я представяха извън отговорността пред страната.

М. М. Филоненко е един от най-убедените привърженици на изтъкнатия от Аладин проект за представителен орган, пред който преди свикването на Учредителното събрание правителството трябва да бъде безусловно отговорно.

В този представителен орган, според мисълта на Аладин, трябваше да влязат 4-а Държ. дума (без дясното крило и с изключение на всички нейни бездейни членове), левите елементи на първите три думи, делегация от Централния изпълнителен комитет на С. на Р. и В. Д. (без ограничаване представителството от партиите) и 10—20 най-видни революционни дейци като Брешко-Брешковская, Кропоткин, Фигнер и др., кооптирани в състава на представителния орган от самия орган. Така че идеята за „предпарламент“ възникна за пръв път у А. Ф. Аладин („Новое Время“)

И така, „*предпарламент*“ — ето „представителния орган“, който трябваше да образува „демократическа“ опора за „колективната диктатура“ на Корнилов — Керенски.

„Предпарламент“, като орган, пред който е „отговорно“ правителството „*до свикването*“ на Учредителното събрание, „предпарламент“, който *ще замества* Учредителното събрание до свикване на последното; „предпарламент“, който *замества* Учредителното събрание, ако свикването на последното се отлага; „предпарламент“, който *дава* „юридическо *основание*“ (ликувайте, юристи!) да се *отложи* свикването на Учредителното събрание; „предпарламент“ като *средство за проваляне* на Учре-

дителното събрание—в това е целият смисъл на контрареволюционния „демократизъм“ на заговорниците против революцията.

Сега е ясно за всеки, че „санкционирайки“ свиквания за след два дни корниловски „предпарламент“, Керенски само изпълнява с други средства *същия този контрареволюционен план* на заговорниците против революцията.

Сега е ясно за всеки, че организирвайки „предпарламент“ и извършвайки за тази цел редица фалшификации, Авксентиевци и Дановци работеха в полза на явните и скритите корниловци, против революцията и нейните завоевания.

Сега е ясно за всеки, че крещейки за Учредителното събрание и укрепвайки в същото време корниловския „предпарламент“, мъдреците от „Дело Народа“ работят за провалянето на Учредителното събрание.

Ученици на Корнилов — това е всичко, на което се оказаха способни „отговорните“ дърдорковци на „Демократическото съвещание“ Церетелевци и Черновци, Авксентиевци и Дановци.

* * *

ПЪРВИ ИЗВОД

От разгледаните по-горе документи се вижда, че „в делото на Корнилов“ ние имаме работа не с „бунт“ против Временното правителство и не с проста „авантюра“ на честолюбив генерал, а с формен заговор против революцията, със заговор, организиран и строго обмислен.

Организатори и вдъхновители на заговора: контрареволюционната част на генералитета, представителите на партията на кадетите, представителите на московските „обществени дейци“, най-„посветените“ членове на Временното правителство и — не последни по значение! — някои представители на някои легации (за тях „записката“ на Корнилов замълчава).

Т. е. всички онези, които с „възторг“ посрещаха Корнилов на Московското съвещание като „признат водач на Русия“.

„Заговорът на Корнилов“ е заговор на империалистическата буржоазия против революционните класи в Русия, против пролетариата и селячеството.

Цел на заговора: разгромяване на революцията и установяване диктатурата на империалистическата буржоазия.

Между заговорниците имаше разногласия, но това бяха дребни, количествени разногласия. Те се изразяваха в „темпа на правителствените мероприятия“: Керенски искаше да действува внимателно и с оглеждане, а Корнилов „напираше направо“. Но по същество всички те се спогаждаха: установяване диктатура на империалистическата буржоазия във вид на „колективната диктатура“ на *директорията,* прикрита за измама на наивниците с „демократически“ *предпарламент.*

В какво се състои характерната черта на диктатурата на империалистическата буржоазия?

Преди всичко в това, че такава диктатура е господство на войнствуващото и експлоатиращо малцинство над трудещото се и жадуващо за мир мнозинство. Прочетете „записката“ на Корнилов, разгледайте отново „преговорите“ с членовете на правителството: там се говори за мерките за потушаване на революцията, говори се за пътищата за укрепване на буржоазния строй и за продължаване на империалистическата война, но там няма нито дума за селяните, искащи земя, за работниците, искащи хляб, за мнозинството граждани, жадуващи за мир. Нещо повече, цялата „записка“ е построена върху предположението, че е необходимо масите да бъдат държани в железни клещи, а браздите на управлението трябва да бъдат в ръцете на шепа диктатори.

Второ, в това, че диктатурата на империалистическата буржоазия е задкулисна, тайна, прикрита диктатура, която има за цел да измамва масите. Запознайте се със „записката“, и ще разберете с какво усърдие са се старали господа заговорниците да скрият своите черни планове и задкулисни машинации не само от масите, но и от своите другари по служба и партийни „приятели“. За измамване на масите бе стъкмен план за „демократически“ предпарламент, защото за какъв демократизъм може да става дума при наличността на смъртното нака-

зание в тила и на фронта? За измамване на масите бе запазена „Руската република", защото за каква република може да става дума при всевластието на една групичка от петима диктатори!

Най-сетне, в това, че диктатурата на империалистическата буржоазия е диктатура, която се опира на насилието над масите. Никаква друга „вярна" опора, освен систематическото насилие над масите, такава диктатура няма и не може да има. Смъртно наказание в тила и на фронта, милитаризиране на заводите и железниците, разстрели — такъв е арсеналът на тази диктатура. „Демократическа" измама, подкрепяна с насилие; насилие, прикривано с „демократическа" измама — такива са алфата и омегата на диктатурата на империалистическата буржоазия.

Заговорниците искаха да установят в Русия именно такава диктатура.

* * *

ВТОРИ ИЗВОД

Ние сме далеч от това, да виждаме причината на заговора в злата воля на отделни герои. Ние сме също така далеч от това, да обясняваме заговора с властолюбието на неговите инициатори. Причините на контрареволюционния заговор се крият по-дълбоко. Необходимо е те да бъдат търсени в условията на империалистическата война. Необходимо е те да бъдат търсени в потребностите на тази война. Политиката за настъпление на фронта, възприета през месец юни от Временното правителство — ето къде трябва да се търси основата, върху която бе подготвен заговорът на контрареволюционерите. Навсякъде, във всички воюващи държави, политиката на настъпление в атмосфератата на империалистическата война предизвикваше необходимостта от премахване на свободите, въвеждане на военно положение, установяване на „желязна дисциплина, тъй като при максимални свободи е немислимо безнаказано да бъдат карани масите на избиване, предприето от световните хищници. Русия в това отношение не можеше да бъде изключение.

Под натиска на империалистическите клики, отечествени и съюзни, през юни бива обявено настъпление на фронта. Войниците отказват мълчаливо да настъпват. Започва се разформиране на полкове. Тази мярка се оказва недействителна. Поради това армията бива признавана за „небоеспособна“. С цел за „повдигане бойната способност“ на армията Корнилов (и не само Корнилов!) иска закон за смъртно наказание на фронта, като забрани предварително митингите и събранията на войниците. Войниците и работниците в тила протестират против това, поощрявайки възмущението на войниците на фронта. В отговор на това фронтовите генерали, при подкрепа от страна на буржоазията, изискват разпростиране на смъртното наказание в тила, милитаризиране на заводите и железниците. Планът за диктатурата и заговорът са само логическо развитие на тези мерки. Такава е кратката история на „възстановяването на желязната дисциплина“ и на развитието на контрареволюцията, картинно изложена в „записката“ на Корнилов. Контрареволюцията дойде от фронта, като възникна на почвата на потребностите за настъпление в условията на империалистическата война. Заговорът имаше за цел да организира и оформи съществуващата вече контрареволюция, като я разпростре върху цяла Русия.

Третоюнските тузове от царската Дума знаеха какво правят, когато искаха още в началото на юни „незабавно“ настъпление, при поддържане на тесни връзки със съюзниците. Те, изпитаните делови хора на контрареволюцията, знаеха, че политиката на настъпление неизбежно ще повлече след себе си контрареволюция.

Нашата партия беше права, като предупреждаваше тогава в своята декларация пред конгреса на Съветите, че настъплението на фронта застрашава революцията със смъртна опасност.

Водачите на оборончеството, които отклониха декларацията на нашата партия, за лишен път доказаха своята политическа незрелост и идейна зависимост от империалистическата буржоазия.

Но какво следва от това?

Изводът е един. Разглежданият заговор е продължение на контрареволюцията, възникнала от потребностите на империалистическата война и на политиката на настъпление. Докато съществува тази война и такава политика, ще има и опасност от контрареволюционни заговори. За да бъде предпазена революцията от такава опасност, необходимо е да бъде прекратена империалистическата война, необходимо е да бъде премахната възможността за политика на настъпление, необходимо е да бъде извоюван демократичен мир.

* * *

ТРЕТИ ИЗВОД

Корнилов и неговите „помагачи" са арестувани. Организираната от правителството следствена комисия води делото „спешно". Временното правителство представя себе си като върховен съдия. На Корнилов и неговите „помагачи" е определена ролята на „бунтовници". На публиката от „Речь" и „Новое Время" — ролята на защитници на Корнилов. „Съдът ще бъде интересен" — говорят любителите на новини. „Съдът ще даде много важни разкрития" — дълбокомислено отбелязва „Дело Народа".

Против кого е бунтът? Разбира се, против революцията! Но къде е тя, революцията? Разбира се, във Временното правителство, защото бунтът е повдигнат против Временното правителство. А от кого се състои самата тази революция? От „неизменния" Керенски, от представителите на партията на кадетите, от представителите на московските „обществени дейци" и от един сър, стоящ зад гърба на тези джентлемени. Първи глас: „Но там липсва Корнилов?" Втори глас: „Но какво общо има тук Корнилов: на него е заповядано да седи върху пейката на подсъдимите"...

Нека обаче спуснем завесата. Корнилов действително е организирал заговор против революцията. Но той не беше сам. Той имаше вдъхновители в лицето на Милюков и Родзянко, в лицето на Лвов и Маклаков, в лицето

на Филоненко и Набоков. Той имаше сътрудници в лицето на Керенски и Савинков, в лицето на Алексеев и Каледин. Нима е приказка, че тези и подобни на тях джентлемени спокойно се разхождат сега на свобода, и не само се разхождат на свобода, но и „управляват" страната според конституцията на „самия" Корнилов? Корнилов имаше най-сетне подкрепа от страна на руската и англо-френската империалистическа буржоазия, в името на интересите на която всички тези корниловски сътрудници днес „управляват" страната. Нима не е ясно, че съденето само на Корнилов е жалка и смешна комедия? От друга страна, как да бъде привлечена под съд империалистическата буржоазия, тази главна виновница за заговора против революцията? Мъдри занаятчии от министерството на правосъдието — разрешете!

Работата очевидно не е в комедийния съд. Работата е в това, че след корниловското въстание, след шумните арести и „строгото" следствие, властта отново „се оказа" изцяло и без остатък в ръцете на корниловци. Онова, което Корнилов се стремеше да постигне със силата на оръжието, постепенно, но неотклонно се провежда на дело от намиращите се на власт корниловци, макар и с други средства. Дори и корниловския „предпарламент" въведоха в живота.

Работата е в това, че след благополучното „ликвидиране" на заговора против революцията ние отново „се оказахме" във властта на щаба на заговорниците, на същия този Керенски и Терешченко, на същите тези представители на партията на кадетите и на „обществените дейци", на същите тези съровци и съроподобни генерали. Липсва Корнилов, но с какво е по-лош от Корнилов сър Алексеев, без когото не минава нито едно важно държавно дело и който се готви, оказва се, да представлява на конференцията на Съглашението или Русия, или Англия?

Работата е в това, че да се търпи и занапред това „правителство" на заговорници е невъзможно.

Работата е в това, че да се доверява на това „правителство" на заговорници е невъзможно без риск ре-

волюцията да бъде изложена на смъртна опасност от нови заговори.

Да, необходим е съд над заговорниците против революцията. Но не комедиен и фалшив, а действителен и народен съд. Този съд се състои в това, да бъде лишена от власт империалистическата буржоазия, в името на интересите на която се подвизава днешното „правителство“ на заговорници. Този съд се състои в това, да бъде извършено основно прочистване на властта отдолу догоре от корниловски елементи.

По-горе ние говорихме, че без свършване на империалистическата война и извоюване на демократичен мир е невъзможно революцията да бъде предпазена от заговори на контрареволюцията. Но докато на власт се намира днешното „правителство“, не може и да се мечтае за демократичен мир. За да бъде постигнат такъв мир, трябва да бъде „снета“ тази власт и да бъде „поставена“ нова.

За това е нужно властта да бъде предадена в ръцете на новите, революционните класи, в ръцете на пролетариата и революционното селячество. За това е нужно властта да бъде съсредоточена вътре в масовите революционни организации, вътре в Съветите на работническите, войнишки и селски депутати.

Тези класи и тези организации, и само те, спасиха революцията от корниловския заговор. Те и ще ѝ осигурят победа.

В това именно ще се състои съдът над империалистическата буржоазия и нейните агенти — заговорниците.

* * *

ДВАТА ВЪПРОСА

Първият въпрос. Преди няколко седмици, когато скандалните разкрития за заговора на властта (не на Корнилов, а на властта!) против революцията започнаха за пръв път да се появяват в печата, болшевишката фракция внесе запитване в ЦИК, отправено към бившите

членове на Временното правителство от периода на „корниловската епопея“, към Авксентиев и Скобелев. Запитването се интересуваше от показанията, които Авксентиев и Скобелев трябваше — по дълг на чест и по задължение пред демокрацията — да дадат по въпроса за разкритията, насочени против Временното правителство. Запитването на нашата фракция още същия ден бе прието от Бюрото на ЦИК и по този начин то стана запитване „на цялата революционна демокрация“. Оттогава минава месец, сипят се разкрития след разкрития, едни от други по-скандални, а Авксентиев и Скобелев, не проронвайки нито дума, продължават да мълчат, сякаш това не се отнася до тях. Не намират ли читателите, че е време тези „отговорни“ граждани да си спомнят за елементарните правила на простата порядъчност и да се отзоват най-сетне на запитването, отправено към тях „от цялата революционна демокрация“?

Вторият въпрос. В самия разгар на новите изобличения срещу правителството на Керенски „Дело Народа“ призова читателите да „претърпят“ това правителство, да „чакат“ до Учредителното събрание. Разбира се, забавно е да слуша човек сега речи за „претърпяване“ от устата на хора, които със собствените си ръце създадоха това правителство за „спасяване на страната“. Нима те само затова са създавали правителство, та със затаен гняв да го „претърпят“ „за кратко време“?... Но какво значи да бъде „претърпяно“ правителството на Керенски? Това значи съдбините на многомилионния народ да бъдат предадени в ръцете на заговорниците против революцията. Това значи съдбините на войната и мира да бъдат предадени в ръцете на агентите на империалистическата буржоазия. Това значи съдбините на Учредителното събрание да бъдат предадени в ръцете на неуморни контрареволюционери. Как да бъде наречена „социалистическата“ партия, свързала своята политическа съдба със съдбата на „правителство“ на заговорници против революцията? Говори се за „наивност“ на водачите на партията на есерите. Говори се за „късогледост“ на „Дело Народа“. Няма съмнение, че „отговорните“ водачи на

есерите не страдат от липса на тези „добродетели“. Но... не намират ли читателите, че наивността в политиката е престъпление, граничещо с предателство?

„Рабочий Путь“, брой 27, 28 и 30;
4, 5 и 7 октомври 1917 г.
Подпис: К. Сталин.

КОЙ ПРОВАЛЯ УЧРЕДИТЕЛНОТО СЪБРАНИЕ?

Докато дърдорковците на съглашателството си хабят силите в речи за предпарламента, а техните спътници се сражават с болшевиките, проваляйщи уж Учредителното събрание, деловите хора на контрареволюцията вече изпробват своите сили за действително проваляне на Учредителното събрание.

Само преди една седмица водачите на „донското казачество“ предложиха изборите за Учредително събрание да бъдат отложени поради „неподготвеността на населението“.

Два дена след това вестник „День“, близък сътрудник на кадетската „Речь“, се изтърва да пише, че „вълната на аграрните безредици... може да отложи изборите за Учредителното събрание“.

А вчера телеграфът донесе известието, че „обществените дейци“ в Москва, същите, които насочват сега Временното правителство, също „намират за невъзможно“ да станат избори за Учредително събрание.

„Членът на Държавната дума Н. Н. Львов посочи, че — по технически и политически съображения — провеждането на избори понастоящем е невъзможно поради анархията в страната. А Кузмин-Караваев прибави, че за Учредително събрание властта не е подготвена и че никакви законопроекти не са изготвени.“

Очевидно буржоазията възнамерява да провали изборите за Учредително събрание.

Очевидно сега, когато буржоазията се закрепи във Временното правителство, като си създаде „демократическо“ прикритие във вид на контрареволюционен пред-

парламент — тя се смята достатъчно силна, за да „отложи“ още веднаж Учредителното събрание?

Какво могат да противопоставят на тази опасност господа съглашателите от „Известия“ и „Дело Народа“?

Какво могат те да противопоставят на Временното правителство, ако то, „прислушвайки се в гласа на народа“ и вървейки по стъпките на „обществените дейци“, отложи изборите за Учредително събрание?

Може би прословутия предпарламент? Но работата е там, че създаден по плана на Корнилов и призван да прикрива язвите на правителството на Керенски, предпарламентът е извикан на живот именно за да замени Учредителното събрание, ако то бъде отложено. Какво може да даде това корниловско недоносче в борбата за Учредително събрание?

Може би изнемощелия ЦИК? Но с какъв авторитет може да се ползува това откъснато от масите учреждение, което постоянно отритва ту железничарите, ту Съветите?

Може би „великата руска революция“, за която така неприятно-фалшиво глаголствува „Дело Народа“? Но нали самите мъдреци от „Дело Народа“ говорят, че революцията е несъвместима с Учредителното събрание („или революция, или Учредително събрание“!). Каква сила могат да имат кухите фрази за „мощта на революцията“ в борбата за Учредително събрание?

Къде е тогава силата, която може да бъде противопоставена на контрареволюционните опити на буржоазията?

Тази сила е нарастващата руска революция. Съглашателите не вярват в нея. Но това не й пречи да расте, обхващайки селото и помитайки опорите на помешчическата власт.

Като се борят против конгреса на Съветите[86] и укрепват корниловския предпарламент, меншевиките и есерите помагат на буржоазията да провали свикването на Учредително събрание. Но нека знаят те, че вървейки по този път, на тях ще им се наложи да имат работа с нарастващата революция.

„Рабочий Путь“, брой 28,
5 октомври 1917 г.
Уводна статия.

КОНТРАРЕВОЛЮЦИЯТА СЕ МОБИЛИЗИРА — ГОТВЕТЕ СЕ ЗА ОТПОР

Революцията живее. Като провали корниловския „бунт" и раздвижи фронта, като обиколи градовете и оживи фабричните райони, тя се прехвърля сега в селото, помитайки ненавистните опори на помешчическата власт.

Рухва последната опора на съглашателството. Борбата с корниловщината помете съглашателските илюзии на работниците и войниците, като сплоти последните около нашата партия. Борбата с помешчиците ще помете съглашателските илюзии на селяните, сгрупирвайки ги около работниците и войниците.

В борба с оборонците и въпреки тях се формирва революционният фронт на работниците, войниците и селяните. В борба със съглашателите и въпреки тях расте и се засилва този фронт.

Революцията мобилизирва своите сили, изхвърляйки от своята среда съглашателите меншевики и есери.

Същевременно мобилизирва своите сили и контрареволюцията.

Партията на кадетите, гнездо и разсадник на контрареволюцията, първа открива борбата, водейки агитация за Корнилов. Като взе властта в свои ръце и отвърза палетата от суворинското котило, прикривайки се с есеро-меншевишко-корниловския предпарламент и като си осигури подкрепа от страна на контрареволюционните генерали — партията на кадетите подготвя нова корниловщина, застрашавайки с разгром контрареволюцията.

„Съюзът на обществените дейци“ в Москва, съюзът на локаутчиците и на „костеливата ръка на глада“, същият, който помагаше на Корнилов да души войниците и работниците, да разгонва Съветите в тила и Комитетите на фронта — този съюз свиква след два дни *„второ Московско съвещание“*, усилено канейки на това съвещание представителите на „съюза на казашките войски“.

На фронта, особено на юг и на запад, тайният съюз на корниловските генерали трескаво организирва нов поход против революцията, сгрупирвайки около себе си всички сили, годни за нечиста „работа“ ...

А правителството на Керенски, същото, което заедно с Корнилов организирваше заговор против революцията, се готви да избяга в Москва, та по този начин, като предаде на германците Петроград, да организира заедно с Рябушинскиевци и Буришкинци, заедно с Калединовци и Алексиевци нов, по-страшен заговор против революцията.

Не може да има съмнение. В противовес на фронта на революцията се формира и крепне фронтът на контрареволюцията, фронтът на капиталистите и помешчиците, на правителството на Керенски и предпарламента. Контрареволюцията подготвя нова корниловщина.

Първият заговор на корниловщината бе сломен. Но контрареволюцията не бе сломена. Тя само отстъпи, като се прикри зад гърба на правителството на Керенски, и се закрепи на нови позиции.

Подготвящият се сега втори заговор на корниловщината трябва да бъде смазан из основи, за да бъде запазена за дълго от опасност революцията.

Първото надигане на контрареволюцията бе сломено със силите на работниците и войниците, със силата на Съветите в тила, на Комитетите на фронта.

Съветите и Комитетите трябва да вземат всички мерки, щото второто надигане на контрареволюцията да бъде пометено с цялата мощ на великата революция.

Нека знаят работниците и войниците, нека знаят селяните и матросите, че се води борба за *мир* и *хляб*,

за *земя* и *свобода*, против капиталистите и помешчиците, против спекулантите и мародерите, против изменниците и предателите, против всички, които не желаят веднаж завинаги да ликвидират организиращата се корниловщина.

Корниловщината се мобилизира — гответе се за отпор!

„Рабочий Путь", брой 32,
10 октомври 1917 г.
Уводна статия.

НА КОГО Е НУЖЕН ПРЕДПАРЛАМЕНТЪТ?

Преди няколко месеца Корнилов, проектирайки разгонването на Съветите и организирайки военна диктатура, реши заедно с това да създаде „демократически“ предпарламент.

Защо?

За да може, като замени Съветите с предпарламент, да прикрие чрез него контрареволюционната природа на корниловщината и да измами народа относно истинските цели на корниловските „реформи“.

След „ликвидирането“ на корниловското въстание Керенски и кадетите, Чернов и московските индустриалци, организирайки „нова“ коалиционна диктатура на буржоазията, решиха заедно с това да създадат корниловски предпарламент.

Защо?

Може би за борба със Съветите? Може би за прикриване на керенщината, която малко се отличава от корниловщината? Авксентиев уверява, че предпарламентът е създаден за „спасяване на родината“. Чернов „развива“ Авксентиев по-нататък, уверявайки, че целта на предпарламента е „спасяването на страната и републиката“. Но нали Корнилов също мислеше „да спаси страната и републиката“, въвеждайки военна диктатура и прикривайки я чрез предпарламента. С какво се отличава авксентиевско-черновското „спасяване“ от корниловското?

И така, защо е създадено днешното корниловско недоносче, така нареченият предпарламент?

Да послушаме един от първите архитекти на предпарламента, члена на ЦК на партията на кадетите, бивш член на Временния комитет на Държавната дума, сега член на предпарламента, г. Аджемов. Да го изслушаме, защото той е по-откровен от другите:

„Задача на предпарламента трябва да бъде, на първо място — да даде на правителството почва под краката, да му даде власт, каквато то сега, разбира се, няма."

Но защо е нужна тази „власт" на правителството? Против кого трябва да бъде насочена тя?

Слушайте по-нататък:

„Главният въпрос — каза Аджемов — се състои в това, ще успее ли предпарламентът да издържи репетицията, ще съумее ли той да даде необходимия отпор на Съветите на работническите и войнишки депутати. Не може да има съмнение в това, че Съветът и предпарламентът са противопоставени точно тъй, както след два месеца на Учредителното събрание отново ще бъдат противопоставени същите тези организации. Ако предпарламентът издържи изпита, тогава работата може да се нареди" (виж „День", неделя).

Ето това е работа! Ето това е откровено и, ако искате, честно!

Предпарламентът създава „власт" на правителството, за да „даде отпор на Съветите", тъй като предпарламентът, и само той, може да бъде „противопоставен" на Съветите.

Сега ние ще знаем, че предпарламентът е създаден не за „спасяване на страната", а за борба със Съветите. Сега ние ще знаем, че дезертьорите от редовете на демокрацията, меншевиките и есерите, са се укрили в предпарламента не за „спасяване на революцията", а за да помогнат на буржоазията в борбата със Съветите. Не напразно те водят отчаяна борба с конгреса на Съветите.

„Ако предпарламентът издържи изпита, то работата може да се нареди" — надява се г. Аджемов.

Работниците и войниците ще вземат всички мерки, щото корниловското недоносче да *не* „издържи изпита", а неговата нечиста „работа" да *не* се „нареди".

„Рабочий Путь", брой 32,
10 октомври 1917 г.
Статията е без подпис.

ВЛАСТ НА СЪВЕТИТЕ

През първите дни на революцията лозунгът „Цялата власт в ръцете на Съветите!“ беше нещо ново. През април „властта на Съветите“ за пръв път се противопоставя на властта на Временното правителство. Мнозинството в столицата е все още за Временното правителство без Милюков — Гучков. През юни този лозунг получава демонстративното признаване на грамадното мнозинство работници и войници. Временното правителство е вече изолирано в столицата. През юли около лозунга „Цялата власт в ръцете на Съветите!“ избухва борба между революционното мнозинство в столицата и правителството на Львов—Керенски. Съглашателският ЦИК, опирайки се върху изостаналостта на провинцията, преминава на страната на правителството. Борбата се решава в полза на правителството. Привържениците на съветската власт биват обявени извън закона. Настъпва мъртъв период на „социалистически“ репресии и „републикански“ затвори, на бонапартистки преследвания и военни заговори, на разстрели на фронта и „съвещания“ в тила. Това до края на август. В края на август картината рязко се променя. Корниловското въстание предизвиква напрежение на всички сили на революцията. Съветите в тила и Комитетите на фронта, почти умрели през юли—август, сега „изведнаж“ се съживяват. И съживили се, взимат властта в свои ръце в Сибир и в Кавказ, във Финландия и в Урал, в Одеса и Харков. Без това, без завземането на властта, революцията би била разгромена. Така

„властта на Съветите“, провъзгласена през април за „малка група“ болшевики в Петроград, в края на август получава почти всеобщото признание на революционните класи в Русия.

Сега е ясно за всички, че „властта на Съветите“ е не само популярен лозунг, но и единствено сигурно средство в борбата за победа на революцията, единствен изход от създаденото положение.

Настана момент, когато лозунгът „Цялата власт в ръцете на Съветите!“ трябва да бъде най-сетне реализиран.

Но какво представлява „властта на Съветите“ и с какво се отличава тя от всяка друга власт?

Казват, че да се предаде властта на Съветите, това значи да се състави „еднородно“ демократическо правителство, да се организира нов „кабинет“ от „социалистически“ министри и изобщо да се извърши „сериозно изменение“ в личния състав на Временното правителство. Но това не е вярно. Работата тук съвсем не е в заменяването на едни лица от Временното правителство с други. Работата е в това, господари на положението в страната да станат новите, революционните класи. Работата е в преминаването на властта в ръцете на пролетариата и революционното селячество. Но за тази цел сменяването само на правителството далеч още не е достатъчно. За тази цел е необходимо преди всичко да се извърши основно прочистване във всички ведомства и учреждения на правителството, като се изгонят отвсякъде корниловците и се поставят навсякъде предани хора от работническата класа и селячеството. Само тогава и само в такъв случай ще може де се говори за преминаване на властта към Съветите „в центъра и по места“.

С какво да се обясни известната на всички безпомощност на „социалистическите“ министри от Временното правителство? С какво да се обясни фактът, че тези министри се оказаха жалки играчки в ръцете на хора, намиращи се вън от Временното правителство (спомнете си „докладите“ на Чернов и Скобелев, на Зарудно и Пешехонов на „Демократическото съвещание“!)? Преди всичко с това, че не те водеха своите ведомства, а ведомствата

водеха тях. С това, между другото, че всяко ведомство представлява крепост, където още и досега седят бюрократи от царския период, които превръщат благите пожелания на министрите в „празен звук“, готови да саботират всяко революционно мероприятие на властта. За да премине властта към Съветите не само на думи, но и на дело, необходимо е да бъдат взети тези крепости и като се изгонят оттам слугите на кадетско-царския режим, да се поставят на тяхно място изборни и сменяеми, предани на делото на революцията дейци.

Власт на Съветите — това значи основно прочистване на всички и всякакви правителствени учреждения в тила и на фронта, отдолу догоре.

Власт на Съветите — това значи изборност и сменяемост на всички и всякакви „началници“ в тила и на фронта.

Власт на Съветите — това значи изборност и сменяемост на „представителите на властта“ в града и селото, в армията и флотата, във „ведомствата“ и „службите“ в железниците и в телеграфо-пощенските учреждения.

Власт на Съветите — това значи диктатура на пролетариата и революционното селячество.

Тази диктатура основно се различава от диктатурата на империалистическата буржоазия, същата, която до неотдавна Корнилов и Милюков се стараеха да установят при благосклонното участие на Керенски и Терещенко.

Диктатурата на пролетариата и революционното селячество означава диктатура на трудещото се мнозинство над експлоатиращото малцинство, над помешчиците и капиталистите, над спекулантите и банкерите, в името на демократичен *мир,* в името на работнически *контрол* над производството и разпределението, в името на *земя* за селяните, в името на *хляб* за народа.

Диктатурата на пролетариата и революционното селячество означава открита, масова диктатура, провеждана пред очите на всички, без заговор и задкулисна работа. Защото такава диктатура няма какво да крие, че за локаутчиците-капиталисти, изострящи безработицата чрез разни „облекчавания“, и за банкерите-спекуланти, увели-

чаващи прекомерно цените на продуктите и причиняващи глад — пощада не ще има.

Диктатурата на пролетариата и селячеството означава диктатура без насилия над масите, диктатура чрез волята на масите, диктатура за обуздаване произвола на враговете на тези маси.

Такава е класовата същност на лозунга „Цялата власт за Съветите!".

Вътрешнополитическите и външнополитическите събития, продължителната война и жаждата за мир, пораженията на фронта и въпросът за защитата на столицата, гнилостта на Временното правителство и въпросът за „преместването" в Москва, разрухата и гладът, безработицата и изтощението — всичко това неудържимо влече революционните класи в Русия към властта. Това значи, че страната вече е узряла за диктатура на пролетариата и революционното селячество.

Настана момент, когато революционният лозунг „Цялата власт за Съветите!" трябва да бъде най-сетне осъществена.

„Рабочий Путь", брой 35,
13 октомври 1917 г.
Уводна статия.

ИЗПИТ ПО НАХАЛСТВО

Притиснатото до стената от натиска на революцията правителство на буржоазните парвенюта прави опити да се изплъзне от затруднителното положение, подхвърляйки лъжливи уверения, че то не се готвело да бяга от Петроград и не искало да отстъпва столицата.

Довчера съобщаваха на всеуслишание („Известия“!), че правителството „се премества“ в Москва, смятайки положението на столицата за „неблагополучно“. Довчера говореха открито („комисията по отбраната“[87]!) за „отстъпване“ на Петроград, при което правителството искаше изтегляне на оръдията с приближаването към столицата. Довчера компаньонът на Керенски и Корнилов по заговора против революцията, помешчикът Родзянко, поздравяваше решението на правителството за „отстъпването“, желаейки гибелта на Петроград, на флотата и на Съветите. Довчера се присъединяваше към това решение „Лондон“, пожелавайки на правителството скорошно освобождаване от Петроград и флотата. Довчера всичко това съществуваше... А днес изплашените парвенюта от правителството, като отстъпват в безредие пред флотата и гарнизона, непоколебимо решили да защищават столицата, като се забъркват и си противоречат взаимно — страхливо се опитват да замажат фактите и се стараят да се оправдаят пред революцията, която те довчера така безуспешно и неловко се готвеха да предадат.

При това „категоричното“ изявление на Керенски за отлагане на „преместването“ до пролетта се опровергава

от също тъй категоричното изявление на Кишкин, че някои правителствени учреждения „могат да бъдат *веднага* преместени“ в Москва. А докладчикът от „комисията по отбраната“ Б. Богданов (съвсем не болшевик!) също така категорично заявява, че „от страна на правителството се изясни *желанието да остави Петроград,* при което във факта на заминаването на правителството широките слоеве на демокрацията видяха възможността за *отстъпване на Петроград*“ („Известия“). Ние дори не говорим за това, че, според съобщение на вечерните вестници, „привържениците на заминаването на Временното правителство в Москва имаха... *превес* на гласовете“ („Русские Ведомости“).

Жалки, нищожни хора от Временното правителство! Те, които през цялото време мамеха народа — можеха ли те да разчитат на нещо друго, освен на ново измамване на масите, с което те се стараят да прикрият своето безредно отстъпление?

Но парвенютата не биха били парвенюта, ако биха се ограничавали с измамване. Отстъпвайки и прикривайки се чрез заблуждаване, Керенски хвърля редица обвинения, като загатва за нашата партия и глаголствува за „възраждане на погромите“ и „опасни врагове на революцията“, за „шантаж“ и „развращаване на масите“, за „изцапани с кръвта на невинни жертви ръце“ и т. н.

Керенски говори против „врагове на революцията“, същият този Керенски, който заедно с Корнилов и Савинков устройваше заговор против революцията и Съветите, привличайки по измамнически начин към столицата третия конен корпус!...

Керенски говори против „възраждане на погромите“, същият този Керенски, който, като повиши цените на зърнените храни, тласна селото към погроми и палежи! Прочетете оборонческо-есеровския вестник „Власть Народа“ и преценявайте сами:

„Някои от нашите кореспонденти пишат, че последните безредици трябва да бъдат поставени във връзка с повишаването на твърдите цени. Новите цени изведнаж предизвикаха общо поскъпване на живота. Оттук се появиха недоволство, озлобеност, излишна нервност, в резултат на което тълпата по-лесно, отколкото по-рано, се поддава на погроми! ...“ (брой 140).

Керенски говори против „развращаване на масите", същият този Керенски, който замърси революцията и опорочи нейните чисти нрави, като възкреси институтите на тайните агенти и шпионите начело с мръсните Вонлярлярскиевци и Шчукинци!...

Керенски говори против „шантаж", същият този Керенски, целият режим на който е цялостен шантаж по отношение на демокрацията, който открито шантажираше „Демократическото съвещание" с несъществуващ десант на финландските брегове, успешно конкурирайки с ген. Хабалов!...

Керенски говори за „опръскани с кръвта на невинни жертви ръце", същият този Керенски, чиито ръце действително са опръскани с невинната кръв на десетки хиляди войници, жертви на авантюристичното настъпление на фронта през юни тази година!...

Казват, че в света всичко има свой предел. Но нима не е ясно, че нахалството на буржоазните парвенюта няма предел?...

„Известия" съобщава, че членовете на „Съвета на републиката" посрещнали Керенски „с продължителни и шумни аплодисменти от всички пейки". Нищо друго и не очаквахме ние от лакейския предпарламент, роден като недоносче от корниловщината и кръстен от Керенски.

Но нека знаят тези господа, нека знаят всички, и онези, които скришом подготвят репресии против „левите", и онези, които в аванс ръкопляскат на тези репресии — нека знаят те, че когато удари решителният час, всички те еднакво ще отговарят пред революцията, която те искат да предадат, но която те не ще успеят да измамят.

„Рабочий Путь", брой 37,
15 октомври 1917 г.
Уводна статия.

СТАЧКОИЗМЕННИЦИ НА РЕВОЛЮЦИЯТА

Нужно е да бъдат „премахнати Съветите и Комитетите“, казваше корниловецът Каледин на Московското съвещание при гръмките ръкопляскания на кадетите.

Вярно е, отговаряше му съглашателят Церетели, но още е рано, защото „не може още да се прибере тази скеля, когато зданието на свободната революция (т. е. на контрареволюцията?) още не е построено“.

Това беше в началото на август, на Московското съвещание, когато за пръв път започна да се формира контрареволюционният заговор на Корнилов и Родзянко, на Милюков и Керенски.

Заговорът тогава „не стана“: провали го политическата стачка на московските работници. Но коалицията на Церетели и Милюков, на Керенски и Каледин се създаде. Коалиция против болшевишките работници и войници. При това се оказа, че коалицията беше само параван, зад който се формираше истинският заговор против Съветите и Комитетите, против революцията и нейните завоевания, заговор, който избухна в края на август.

Можеха ли да знаят есерите и меншевиките, че, хвалейки много коалицията с „живите сили“ на Московското съвещание, те работеха в полза на заговорниците-корниловци? Можеха ли да знаят либералните еснафи от „Дело Народа“ и тръбачите на буржоазията от „Известия“, че „изолирайки“ болшевиките и подкопавайки Съветите и Комитетите, те работеха в полза на контраре-

волюцията, те се записваха като стачкоизменници на революцията?

Корниловското въстание разкри всички карти. То разкри контрареволюционността на кадетите и на коалицията с тях. То разкри цялата опасност, която застрашава революцията от страна на генералско-кадетския съюз. То нагледно показа, че ако не бяха Съветите в тила и Комитетите на фронта, против които оборонците правеха съглашение с Каледин, революцията би била разгромена.

Известно е, че в тежките моменти на корниловското въстание меншевиките и есерите бяха принудени да се оставят под защитата на самите тези кронщадци и „болшевишки" Съвети и Комитети, против които те устройваха коалиция с Калединци и с другите „живи сили".

Бе даден ценен и повече от внушителен урок.

Но... слаба е човешката памет. И особено паметта на дезертьорите от „Известия" и на безхарактерния „Дело Народа".

Едва месец и нещо измина от времето на корниловското въстание. Би могло да се помисли, че корниловщината е ликвидирана завинаги. Между това „по волята на съдбата" и на Керенски през това кратко време ние успяхме вече да влезем в периода на нова корниловщина. Корнилов е „арестуван". Но водачите на корниловщината са на власт. Старата коалиция с „живите сили" е провалена. Затова пък е подготвена нова коалиция с корниловци. Московското съвещание не се превърна в „дълъг парламент", както мечтаеше за това казашкият атаман Караулов. Затова пък е създаден корниловски предпарламент, призван „да замени старата съветска организация". Първото съвещание на черните* в Москва слезе от сцената. Затова пък неотдавна в Москва се откри второ съвещание на черните, чийто лидер, помешчикът Родзянко, открито заявява, че той *„ще се радва, ако Съветите и флотата загинат, а Петроград бъде завзет от германците"*. Правителството си дава вид, че съди Корнилов. А всъщност то подготвя „идването" на Корнилов,

* Т. е. на реакционерите. *Бел. пр.*

уговаряйки се с Корнилов и Каледин, стараейки се да изведе революционните войски от Петроград, готвейки се да избяга в Москва, готвейки се за отстъпване на Петроград, целувайки се с „нашите доблестни съюзници“, които чакат, но не ще дочакат разгромяването на Балтийската флота, завземането на Петроград от германците и... възкачването на сър Корнилов на престола...

Нима не е ясно, че ние живеем в навечерието на нова корниловщина, още по-страхотна, отколкото старата?

Нима не е ясно, че от нас се иска двойна бдителност и пълна бойна готовност?

Нима не е ясно, че сега повече от когато и да било са нужни Съветите и революционните Комитети?

Къде е спасението от корниловщината, в какво се състои опората на революцията, която може да смаже с цялата мощ на масовото движение бъдещото настъпление на контрареволюцията?

Във всеки случай, разбира се, не в лакейския предпарламент!

Нима не е ясно, че единственото спасение е в Съветите и стоящите зад тях работнически и войнишки маси?

Нима не е ясно, че Съветите и само Съветите са призвани да спасят революцията от бъдеща контрареволюция?

Ясно е, струва ми се — дълг на революционерите е да пазят и укрепват тези организации, да сплотяват около тях работническите и селски маси, да свързват тези организации в областни и общоруски конгреси.

Между това отреченците от „Известия“ и „Дело Народа“, забравили „тежките изпитания“ през корниловските дни, от няколко дни вече са се заели с развенчаване на Съветите, насъскване срещу Съветите, разтурване на областните и Общоруския конгреси на Съветите и с дезорганизиране и разрушаване на Съветите.

„Ролята на местните Съвети отпада — говорят „Известия“. — Съветите престанаха да бъдат общодемократическа организация...

Временната организация на Съветите ние искаме да заменим с постоянна, пълна и всестранна организация на държавния и местен строй на живота. Когато падна самодържавието и заедно с него целият бюрократичен строй, ние построихме Съветите на депутатите като временни бараки, в които можеше да намери приют

цялата демокрация. Сега вместо бараки се строи постоянно каменно здание с нова уредба и, естествено, хората постепенно, с построяването на всеки нов етаж преминават от бараките в по-удобни помещения".

Така говорят загубилите срам „Известия", орган на Централния изпълнителен комитет на Съветите, влачещ своето жалко съществуване по волята на дълготърпението на Съветите.

А Ляпкинци-Тяпкинци от безхарактерния „Дело Народа", накуцвайки след „Известия", дълбокомислено присъждат: нужно е да бъде разтурен конгресът на Съветите, защото в това разтурване е „спасението" на революцията и Учредителното събрание.

Чувате ли? „Временната организация" — това са революционните Съвети, които събориха царизма и неговия произвол. „Постоянна и всестранна организация" — това е лакейският предпарламент, който услужва на Алексеев и Керенски. „Временни бараки" — това са революционните Съвети, които разпръснаха отредите на Корнилов. „Постоянно каменно здание" — това е корниловското недоносче, предпарламентът, призван да прикрие със своето дърдорене мобилизиращата се контрареволюция. Там шум и глъчка на живия революционен живот. Тук благоприличие и „тишина" на контрареволюционната канцелария. Бива ли да ни учудва, че дезертьорите от „Известия" и „Дело Народа" побързаха да се преместят от „бараките" на Смолния институт в „каменното здание" на Зимния дворец, като се деградираха от „водачи на революцията" в ординарци на сър Алексеев?

Трябва да бъдат премахнати Съветите — казва сър Алексеев.

На драго сърце ще се стараем — отговарят „Известия", — довършвайте само последния „етаж" в „каменното здание" на Зимния дворец, а „ние", ние дотогава ще демонтираме „бараките" на Смолния институт.

Трябва да бъдат заменени Съветите с предпарламент — казва мистер Аджемов.

На драго сърце ще се стараем — отговарят му от „Дело Народа", — нека най-напред бъде разтурен конгресът на Съветите.

И това правят те сега, в навечерието на нова корниловщина, когато контрареволюцията вече свика своя конгрес в Москва, когато корниловщината вече мобилизира своите сили, като организирва погроми в селото, предизвиква глад и безработица в града, подготвя проваляне на Учредителното събрание, открито събира сили в тила и на фронта за ново настъпление против революцията.

Какво е това, ако не открита измяна спрямо революцията и нейните завоевания?

Кои са това, ако не гнусни стачкоизменници на революцията и на нейните организации?

Как след всичко това трябва да се отнасят към тях организираните в Съветите работници и войници, ако те, господата от „Известия" и „Дело Народа", в „тежките моменти" на бъдещата корниловщина „по старому" се обърнат към тях „с протегната ръка на просяк", просейки защита от контрареволюцията?...

Работниците обикновено изнасят с ръчна количка стачконарушителите.

Селяните обикновено изправят на позорния стълб стачкоизменниците на общото дело.

Ние не се съмняваме, че Съветите ще намерят средство да заклеймят както подобава презрените стачкоизменници на революцията и на нейните организации.

„Рабочий Путь", брой 37,
15 октомври 1917 г.
Статията е без подпис.

РЕЧ НА ЗАСЕДАНИЕТО НА ЦК

на 16 октомври 1917 г.

Денят за въстание трябва да бъде избран целесъобразно. Само така трябва да се разбира резолюцията[88]. Говорят, че е нужно да се чака нападение от страна на правителството, но трябва да разбираме какво нещо е нападение. Увеличаването цените на хляба, изпращането на казаци в Донецкия район и т. н. — всичко това е вече нападение. Докога трябва да се чака, ако няма военно нападение? Онова, което Каменев и Зиновиев предлагат, обективно довежда до възможност за контрареволюцията да се подготви и организира. Ние безкрайно ще отстъпваме и ще проиграем революцията. Защо да не си осигурим възможност за избиране ден за въстание и условия, за да не даваме на контрареволюцията да се организира?

Др. Сталин преминава към анализиране на международните отношения и доказва, че сега трябва да имаме повече вяра. Тук се очертават две линии: едната линия е насочена към победа на революцията и се оглежда към Европа, втората — не вярва в революцията и разчита да бъде само опозиция. Петроградският съвет вече пое пътя на въстанието, като се отказа да санкционира извеждането на войските. Флотата вече въстана, доколкото се обяви против Керенски. Следователно ние трябва да поемем твърдо и безвъзвратно пътя на въстанието.

Кратки бележки на
пленуми на ЦК.

„ОКРУЖИЛИ МЯ ТЕЛЬЦЫ МНОЗИ ТУЧНЫ“

Болшевиките дадоха призив — да бъдем готови! Той е извикан от изострянето на положението и от мобилизирането силите на контрареволюцията, която иска да нападне революцията, която се опитва да обезглави революцията, като отстъпи столицата на Вилхелм, която възнамерява да обезкръви столицата, извеждайки от нея революционната армия.

Но революционният призив, даден от нашата партия, не е разбран от всички еднакво.

Работниците го разбраха „по своему“ и започнаха да се въоръжават. Те, работниците, са много по-проницателни от мнозина „умни“ и „просветени“ интелигенти.

Войниците не изостанаха от работниците. Още вчера на събранието на полковите и ротните комитети на столичния гарнизон с грамадно мнозинство те взеха решение с гърдите си да защищават революцията и нейния вожд, Петроградския съвет, при първия зов на който те се задължават да застанат под оръжие.

Така стои работата с работниците и войниците.

Не е така с другите слоеве.

Буржоазията знае къде зимуват раците. Тя взе и „без излишни думи“ постави оръдия при Зимния дворец, защото тя си има свои „прапоршчици“ и „юнкери“, които, надяваме се, историята не ще забрави.

Агентите на буржоазията от „День“ и „Воля Народа“ откриха против нашата партия поход, „смесвайки“ бол-

шевиките с реакционерите, усилено изпитвайки ги за „срока на въстанието“.

Техните подражатели, ординарците на Керенски — Бинасиковци и Дановци — прогърмяха изведнаж с възвание, подписано от „ЦИК“, призовавайки да не се въстава, изпитвайки, подобно на „День“ и „Воля Народа“, за „срока на въстанието“, подканвайки работниците и войниците да паднат по очи пред Кишкин и Коновалов.

А за изплашените неврастеници от „Новая Жизнь“, стана непоносимо, тъй като те „не могат вече да мълчат“ и ни умоляват да кажем най-сетне: кога ще въстанат болшевиките.

С една дума, ако не се смятат работниците и войниците, то наистина: „окружили мя тельцы мнози тучны“, клеветейки и доносничейки, заплашвайки и умолявайки, питайки и изпитвайки.

Нашият отговор.

За буржоазията и нейния „апарат“: с тях ние ще разговаряме по особен начин.

За агентите и наемниците на буржоазията: тях ние отпращаме към контраразузнаването — там те могат „да се осведомят“, „осведомявайки“ от своя страна когото трябва за „деня“ и „часа“ на „въстанието“, чийто маршрут е съставен вече от провокаторите от „День“.

За Бинасиковци, Дановци и другите ординарци на Керенски от Централния изпълнителен комитет: на „героите“, които застанаха на страната на правителството Кишкин—Керенски против работниците, войниците и селяните — ние отчет не даваме. Но ние ще се постараем, щото те, тези герои на стачкоизменничеството, да дадат отговор пред конгреса на Съветите, който те довчера се опитваха да осуетят, но който те са принудени днес да свикат, отстъпвайки пред напора на Съветите.

Що се отнася до неврастениците от „Новая Жизнь“, ние зле се ориентираме какво всъщност искат те от нас.

Ако те искат да узнаят за „деня“ на въстанието с цел да мобилизират предварително силите на изплашените интелигенти, за своевременно . . . избягване, да речем, във Финландия — ние можем само да ги . . . похвалим, тъй като ние сме „изобщо“ за мобилизиране на силите.

Ако те питат за „деня“ на въстанието, за да успокоят своите „стоманени“ нерви, уверяваме ги, че дори и ако беше определен „ден“ за въстание и ако болшевиките биха им съобщили за това „на ухо“, то от това ни най-малко не би станало „по-леко“ на нашите неврастеници: биха започнали нови „въпроси“, истерика и т. н.

А ако те искат просто да направят демонстрация против нас, желаейки да се обособят от нашата партия, ние можем пак само да ги похвалим: защото, първо, тази разумна стъпка безспорно ще им бъде зачетена от когото трябва след възможни „усложнения“ и „неуспехи“; второ, тя ще внесе ясност в съзнанието на работниците и войниците, които ще разберат най-сетне, че „Новая Жизнь“ за втори път (юлските дни!) дезертирва от редовете на революцията в черното воинство на Бурцевци—Суворинци. Е добре, а всеки знае, че ние сме изобщо за яснотта.

Но може би те не могат да „мълчат“, защото сега изобщо всички закрякаха в отечественото блато на интелигентската обърканост? Не с това ли се обяснява „не може да се мълчи“ на Горки? Невероятно, но факт. Те седяха и мълчаха, когато помешчиците и техните прислужници довеждаха селяните до отчаяние и гладни „бунтове“. Те седяха и мълчаха, когато капиталистите и техните лакеи готвеха за работниците общоруски локаут и безработица. Те умееха да мълчат, когато контрареволюцията се опитваше да отстъпи столицата и да изведе оттам армията. Но тези хора, оказва се, „не могат да мълчат“, когато авангардът на революцията, Петроградският съвет, застана в защита на измамените работници и селяни! И първата дума, която изрекоха те, е дума на упрек не по адрес на контрареволюцията — не, а по адрес на самата онази революция, за която те с увлечение говорят при чашка чай, но от която те бягат като от чума, в най-отговорни моменти! Нима това не е „странно“?

Руската революция събори не малко авторитети. Нейната мощ се изразява между другото в това, че тя не се прекланяше пред „гръмките имена“, вземаше ги на служба или ги захвърляше в небитие, ако те не искаха да се

учат от нея. Те, тези „гръмки имена“, отхвърлени впоследствие от революцията, са цяла върволица. Плеханов, Кропоткин, Брешковская, Засулич и изобщо всички онези стари революционери, които само с това са и забележителни, че са *стари*. Ние се боим, че лаврите на тези „стълбове“ не дават на Горки да спи. Ние се боим, че Горки „смъртно“ го влече към тях, в архивата.

Какво пък, кой както желае . . . Революцията не умее нито да жали, нито да погребва своите мъртъвци . . .

„Рабочий Путь“, брой 41,
20 октомври 1917 г.
Статията е без подпис.

КАКВО НИ Е НУЖНО?

През месец февруари войниците и работниците свалиха царя. Но като победиха царя, те не пожелаха да вземат властта в свои ръце. Ръководени от глупави пастири, от есерите и меншевиките, работниците и войниците доброволно предадоха властта на протежетата на помешчиците и капиталистите: Милюков и Лвов, Гучков и Коновалов.

Това беше съдбоносната грешка на победителите. Тази грешка изкупват сега войниците на фронта, работниците и селяните в тила.

Сваляйки царя, работниците мислеха, че ще получат хляб и работа. Но вместо това те „получиха" скъпотия и глад, локаути и безработица.

Защо?

— Защото в правителството седят протежетата на капиталистите и спекулантите, които искат да сломят работниците чрез изгладняване.

Сваляйки царя, селяните мислеха, че ще получат земя. Но вместо това те „получиха" арести на своите депутати и наказателни експедиции.

Защо?

— Защото в правителството седят протежетата на помешчиците, които за нищо на света не ще отстъпят на селяните земята.

Сваляйки царя, войниците мислеха, че ще получат мир. Но вместо това те „получиха" продължителна война, която искат при това да продължат още до другата есен.

Защо?

— Защото в правителството седят протежетата на англо-френските банкери, за които е неизгодно „скорошното“ свършване на войната, които грабителски се обогатяват от войната.

Сваляйки царя, народът мислеше, че след два-три месеца ще бъде свикано Учредителното събрание. При това свикването на Учредителното събрание веднаж вече бе отложено, и сега враговете явно се готвят за неговото окончателно проваляне.

Защо?

— Защото в правителството седят враговете на народа, за които е неизгодно своевременното свикване на Учредителното събрание.

След победата на февруарската революция властта остана в ръцете на помешчиците и капиталистите, банкерите и спекулантите, прекупвачите и мародерите — ето в какво се състои съдбоносната грешка на работниците и войниците, ето къде е причината на днешните бедствия в тила и на фронта.

Тази грешка трябва да бъде поправена още сега. Настъпи моментът, когато по-нататъшното забавяне застрашава с гибел цялото дело на революцията.

Нужно е днешното правителство на помешчиците и капиталистите да бъде заменено с ново правителство на работниците и селяните.

Нужно е днешното самозвано привителство, неизбрано от народа и неотговорно пред народа, да бъде заменено с правителство, признато от народа, избрано от представители на работниците, войниците и селяните и отговорно пред тези представители.

Нужно е правителството на Кишкин—Коновалов да бъде заменено с правителство на Съветите на работническите, войнишки и селски депутати.

Онова, което не бе направено през февруари, трябва да бъде направено сега.

По такъв, и само по такъв път могат да бъдат извоювани мир, хляб, земя и свобода.

— Работници, войници, селяни, казаци, всички трудещи се!

Искате ли вие вместо днешното правителство на помешчиците и капиталистите да застане на власт ново правителство на работниците и селяните?

Искате ли вие новото правителство на Русия да обяви, съгласно искането на селяните, премахването на помешчическите права върху земята и да предаде всички помешчически земи без откуп на селските комитети?

Искате ли вие новото правителство на Русия да обнародва тайните договори на царя, да ги признае за незадължителни и да предложи на всички воюващи народи справедлив мир?

Искате ли вие новото правителство на Русия да обуздае най-сетне локаутчиците и спекулантите, които преднамерено изострят глада и безработицата, разрухата и скъпотията?

Ако вие искате това, съберете всичките си сили, въстанете всички без изключение, като един човек, устройвайте събрания, избирайте делегации и изложете своите искания чрез тях до конгреса на Съветите, който се открива утре в Смолни.

Ако всички вие действувате дружно и настойчиво, никой не ще посмее да се противи на волята на народа. Старото правителство ще отстъпи място на новото толкова по-мирно, колкото по-силно, по-организирано и по-мощно въстанете вие. И цялата страна ще тръгне тогава смело и твърдо към завоюване на мир за народите, земя за селяните, хляб и работа за гладуващите.

Властта трябва да премине в ръцете на Съветите на работническите, войнишки и селски депутати.

На власт трябва да бъде ново правителство, избрано от Съветите, сменяемо от Съветите, отговорно пред Съветите.

Само такова правителство може да осигури своевременно свикване на Учредителното събрание.

„Рабочий Путь", брой 44,
24 октомври 1917 г.
Уводна статия.

ОБЯСНИТЕЛНИ БЕЛЕЖКИ

1 Международната конференция на интернационалистите се състоя в Цимервалд на 5—8 септември (23—26 август) 1915 година. В своя манифест конференцията призна световната война за империалистическа; осъди поведението на „социалистите“, които гласуваха за военните кредити и взеха участие в буржоазните правителства; призова работниците в Европа да разгърнат борба против войната, за мир без анексии и контрибуции. Втората конференция на интернационалистите се състоя на 24—30 (11—17) април 1916 година в Кинтал. Манифестът и резолюциите, взети в Кинтал, бяха по-нататъшна стъпка напред в развитието на интернационалното революционно движение против войната. Но Кинталската конференция, както и Цимервалдската, не прие болшевишките лозунги: превръщане на империалистическата война в гражданска война, поражение във войната на своите империалистически правителства, организиране на III Интернационал. — **7.**

2 Групата „Единство“ се оформи организационно през март 1917 година; обединяваше крайните десни меншевики-оборонци; ръководна роля в нея играеха Плеханов и бившите ликвидатори Бурянов и Иорданский. Групата безусловно подкрепяше Временното правителство, искаше продължаване на империалистическата война и заедно с черносотниците преследваше болшевиките. В дните на Великата октомврийска социалистическа революция членовете на групата участвуваха в контрареволюционния „Комитет за спасяване на родината и революцията“. — **10.**

3 „Реч“ — вестник, централен орган на кадетската партия; излизаше в Петербург от февруари 1906 година до 26 октомври 1917 година. — 19.

4 „Ден“ — вестник, издаваше се в Петербург от 1912 г. със средства на банките; намираше се в ръцете на меншевиките-ликвидатори; на 26 октомври 1917 г. спрян заради контрареволюционна дейност. — 19.

5 Във връзка с беседата на Милюков с журналистите в брой 17 на вестник „Правда“ от 25 март 1917 година бе поместена уводна статия под название „Долу политиката на империалистите!“, посветена на характеристиката на външната политика на Временното правителство.

Вестник „Правда“ след февруарската революция (от 5 март 1917 година) започна да излиза като Централен орган на болшевишката партия. На 15 март 1917 година на разширеното заседание на бюрото на ЦК на РСДРП(б) в състава на редакцията на „Правда“ бе включен И. В. Сталин. След връщането си в Русия през април 1917 година В. И. Ленин възглави ръководството на „Правда“. Непосредствени сътрудници на „Правда“ бяха: В. М. Молотов, Я. М. Свердлов, М. С. Олмински, К. Н. Самойлова и др. На 5 юли 1917 година редакцията на „Правда“ бе разгромена от юнкери и казаци. След юлските дни, във връзка с преминаването на В. И. Ленин в нелегалност, отговорен редактор на Централния орган на партията стана И. В. Сталин. От 23 юли 1917 година Военната организация при ЦК на РСДРП(б) успя да организира издаването на вестника под название „Рабочий и Солдат“. Централният комитет на партията даде нареждане до създаването на Централен орган на партията „Рабочий и Солдат“ да изпълнява неговите функции. През периода юли—октомври Централният орган на партията провежда огромна работа по сплотяването на работниците и войниците около болшевишката партия и по подготовката на въоръжено въстание. От 13 август 1917 година Централният орган на болшевиките излиза под названието „Пролетарий“, след неговото спиране — под названието „Рабочий“, а след това „Рабочий Путь“. Последният излиза до 26 октомври 1917 година. От 27 октомври 1917 година Централният орган на болшевишката партия отново излиза под названието „Правда“. — 20.

6 „Вечернее Время" — вечерен вестник на реакционното направление, основан от А. С. Суворин; излизаше в Петербург от 1911 до 1917 г. — 20.

7 „Дело Народа" — вестник на есерите, излизаше в Петроград от 15 март 1917 година до януари 1918 година. — 22.

8 Зондербунд — реакционен съюз на седем католически кантона в Швейцария, образувал се е през 1845 година и защищавал политическата разпокъсаност на страната. През 1847 година се е разгоряла въоръжена борба между Зондербунда и останалите кантони, които са били за централизиране на властта в Швейцария. Войната е завършила с поражение на Зондербунда и с превръщане на Швейцария от съюз на държави в единна съюзна държава. — 23.

9 VII (Априлската) Всеруска конференция на РСДРП (б) се състоя на 24—29 април 1917 година в Петроград. Това бе първата легална конференция на болшевиките. В живота на партията тя изигра ролята на конгрес. В. И. Ленин в доклад за текущия момент развиваше положенията, изложени от него по-рано в Априлските тезиси. И. В. Сталин излезе на конференцията с реч в защита на резолюцията на В. И. Ленин по въпроса за текущия момент и с доклад по националния въпрос. Конференцията осъди опортюнистическата, капитулантска позиция на Каменев, Риков, Зиновиев, Бухарин и Пятаков, които се обявиха против социалистическата революция в Русия, а по националния въпрос стояха на национал-шовинистически позиции. Априлската конференция насочи партията на болшевиките към борба за прерастване на буржоазнодемократическата революция в социалистическа. Резолюцията на Априлската конференция по националния въпрос виж във „ВКП (б) в резолюциях и решениях съездов, конференций и пленумов ЦК", ч. I, изд. 6, 1940 г., стр. 233. — 26.

10 VIII конгрес на РКП (б) стана в Москва на 18—23 март 1919 година. Конгресът даде решителен отпор на великодържавните, шовинистически възгледи на Бухарин и Пятаков по националния въпрос. Приетата от конгреса „Програма на РКП(б)" виж във „ВКП (б) в резолюциях и решениях съездов, конференций и пленумов ЦК", ч. I, изд. 6, 1940 г., стр. 281—295. — 27.

11 Виж „Второй конгрес Коминтерна июль — август 1920 г.". М., 1934, стр. 492. — 27.

12 Текстът на телеграмата на Шингарьов е приведен в статията на В. И. Ленин „Доброволно споразумение" между помешчиците и селяните?", напечатана в „Правда", брой 33, 15 април 1917 година (виж В. И. Ленин. Сочинения, том XX, стр. 169).—31.

13 Всеруското съвещание на Съветите на Р. и В. Д, свикано от Изпълнителния комитет на Петроградския съвет, се състоя в Петроград от 29 март до 3 април 1917 година; мина под влиянието на меншевиките и есерите. — 38.

14 Нотата на министъра на външните работи на Временното правителство, водача на кадетите, Милюков, изпратена до съюзните държави на 18 април 1917 година, потвърждаваше верността на Временното правителство към договорите, сключени от царизма, и заявяваше готовността на правителството да продължава империалистическата война. Нотата предизвика извънредно голямо възмущение сред петроградските работници и войници. — 40.

15 Дворецът на царската фаворитка Кшесинская бе завзет от революционните войници в дните на февруарската революция. В него се помещаваха Централният и Петроградският комитет на болшевиките, Военната организация при ЦК на РСДРП (б), войнишкият клуб и други организации на работниците и войниците. — 41.

16 След съвещанието в Мариинския дворец Временното правителство публикува на 22 април 1917 година „разяснение" към нотата на Милюков, в което заяви, че под лозунга „решителна победа над врага" то подразбира „утвърждаване на траен мир въз основа на самоопределението на народите". Съглашателският Изпълком на Петроградския съвет на работническите и войнишки депутати призна поправките и „разясненията" на правителството за задоволителни и „инцидента за изчерпан". — 43.

17 Бунд — „Всеобщ еврейски работнически съюз в Полша, Литва и Русия" — бе организиран през октомври 1897 година (виж И. В. Сталин. Съчинения, т. I, стр. 331 бележка 7, бълг. изд. 1949 г.). — 48.

18 Избраният на конгреса на представителите от общините и селищата Шлиселбургски околийски революционен народен комитет взе мерки за разрешаване на поземления въпрос. Поземлената комисия на този комитет постанови: 1) да извърши в полза на общините разораване на свободните земи, принад-

лежащи на църквите, манастирите, царското семейство и частните собственици; 2) необходимият жив и мъртъв инвентар да бъде взет по минимална оценка от частнопритежателските имения и складове и т. н. В съответствие с това решение общинските комитети взеха под свой контрол целия поземелен фонд на околията, приведоха в известност селскостопанския инвентар, установиха наблюдение за опазване на горите, организираха разораване на пустеещите земи и т. н. — 52.

19 В приложение към брой 13 на „Солдатская Правда" от 3 май 1917 година бяха публикувани резолюциите на VII (Априлската) Всеруска конференция на РСДРП (б). — 58.

20 Подготовката на изборите за районни думи в Петроград започна през април 1917 година. „Правда", Петроградският и районните комитети на болшевишката партия призоваха работниците и войниците да вземат активно участие в изборите и да гласуват за листите на болшевиките. На 10 май 1917 година се състоя заседание на Петроградския комитет на РСДРП (б) с участието на И. В. Сталин, на което бяха изслушани доклади на общоградската и районните комисии за хода на общинската кампания. Изборите за районни думи в Петроград се произведоха от 27 май до 5 юни 1917 година. На резултатите от изборите И. В. Сталин посвети статията „Резултатите от общинските избори в Петроград" (виж настоящия том, стр. 79). — 59.

21 Трудовики, или „трудова група" — групата на дребнобуржоазните демократи; образува се през април 1906 година от селски депутати в I Държавна дума. През 1917 година трудовиките се сляха с „народно социалистическата" партия.—63.

22 „Народни социалисти" (енеси) — дребнобуржоазна организация; образува се през 1906 година, като се отдели от дясното крило на есерите. Енесите издигаха политически искания, които не излизаха извън рамките на конституционната монархия. Ленин ги наричаше „социал-кадети" и „есеровски меншевики". След февруарската революция от 1917 година партията на енесите сред другите дребнобуржоазни „социалистически" партии зае една от най-десните позиции. След Октомврийската революция енесите участвуваха в контрареволюционни организации. — 63.

23 „Рабочая Газета" — централен орган на партията на меншевиките; излизаше в Петроград от 7 март 1917 година.

Наскоро след Октомврийската революция вестникът бе спрян. — 63.

24 „Междурайонката" („Междурайонна организация на обединените социалдемократи") възникна в Петербург през 1913 година. В нея влизаха троцкисти-меншевики и част от бившите болшевики, отцепили се от партията. През време на Първата световна война междурайонците заемаха центристка позиция и водеха борба против болшевиките. През 1917 година междурайонците заявиха, че са съгласни с линията на болшевишката партия. Затова на изборите за районни думи в Петроград през май 1917 година болшевиките излизаха в блок с междурайонците. На VI конгрес на РСДРП (б) междурайонците бяха приети в партията. Част от междурайонците, начело с Троцки, впоследствие се оказаха врагове на народа. — 65.

25 „Новая Жизнь" — меншевишки вестник, излизаше в Петроград от април 1917 година. Около него се сплотиха меншевики-мартовци и отделни интелигенти с полуменшевишка ориентация. Групата около „Новая Жизнь" постоянно се колебаеше между съглашателите и болшевиките; след юлските дни членовете на групата участвуваха в обединителния конгрес заедно с меншевиките-оборонци. След Октомврийската революция групата с изключение на няколко души, присъединили се към болшевиките, зае враждебна позиция към Съветската власт. Вестник „Новая Жизнь" бе спрян през лятото на 1918 година. — 66.

26 Първият Всеруски селски конгрес се състоя в Петроград на 4—28 май 1917 година. Мнозинството на конгреса принадлежеше на есерите и на групите, близки до тях. Огромната част от селските делегати от губерниите представляваше кулашките върхушки в селото. — 71.

27 „Декларация за правата на войника" — заповед до армията и флотата за основните права на военнослужащите, издадена от военния министър на Временното правителство Керенски на 11 май 1917 година. „Декларацията" значително ограничаваше правата на войниците, извоювани от тях в първите дни на революцията от 1917 година. Есеро-меншевишкият Изпълнителен комитет на Петроградския съвет приветствуваше „декларацията за правата на войника", но войниците и матросите я посрещнаха с протестни митинги, наричайки я декларация на безправието. — 71.

28 „Вечерняя Биржевка" — вестник „Биржевые Ведомости", вечерно издание „Биржевые Ведомости" — буржоазен вестник излизал в Петербург от 1880 година. Названието „Биржёвка" стана нарицателно за обозначаване на безпринципността и продажността на пресата. В края на октомври 1917 година вестникът бе спрян от Военно-революционния комитет на Петроградския съвет. — **71.**

29 Секретарят на швейцарската социалистическа партия Роберт Грим пристигна в Русия през май 1917 година. В началото на юни в буржоазните вестници се появи съобщение, че Грим е получил задача да сондира почвата за сепаративен мир между Германия и Русия. Във връзка с това Временното правителство изгони Грим от Русия. — **74.**

30 Първият Всеруски конгрес на Съветите на работническите и войнишки депутати, подготвен и свикан от Петроградския съвет, се състоя на 3—24 юни 1917 година. На конгреса мнозинството принадлежеше на есерите (285 делегати) и на меншевиките (248 делегати). Болшевиките, които по това време съставляваха малцинство в Съветите, имаха 105 делегати. Болшевиките разобличаваха на конгреса империалистическия характер на войната и гибелността на съглашателството с буржоазията. Речи за отношението към Временното правителство и за войната държа В. И. Ленин, който противопостави на съглашателските лозунги на меншевиките и есерите искането за преминаване на цялата власт в ръцете на Съветите. Конгресът премина под влиянието на меншевиките и есерите. — **78.**

31 „Воля Народа" — вестник, орган на дясното крило на партията на есерите; излизаше в Петроград от 29 април до 24 ноември 1917 година. — **81.**

32 Възванието „Към всички трудещи се, към всички работници и войници в Петроград" бе написано във връзка с демонстрацията на работниците и войниците, определена от Централния комитет на Петроградския комитет на РСДРП (б) за 10 юни 1917 година. За пръв път то бе публикувано на 9 юни във вид на прокламация, разпространена в районите на Петроград. На 10 юни възванието трябваше да се появи върху страниците на „Правда" и „Солдатская Правда", но тъй като през нощта срещу 10 юни ЦК и ПК на болшевиките бяха принудени да отменят демонстрацията, то бе изрязано

от стереотипите на „Правда" и „Солдатская Правда". Само малък брой екземпляри от „Солдатская Правда" можаха да бъдат разпространени с текста на възванието. На 13 юни възванието бе публикувано в брой 80 на „Правда" непосредствено след статията „Истината за демонстрацията". На 17 и 18 юни 1917 година възванието бе напечатано още веднаж във вестник „Правда" във връзка с новата демонстрация, определена за 18 юни. — **84.**

33 „Окопная Правда" — болшевишки вестник, излизаше от 30 април 1917 година в Рига. Първите броеве на вестника бяха издадени от войнишкия комитет на Новоладожкия полк, със средствата на самите войници. От брой 7 (17 май 1917 година) вестникът стана орган на военната организация и на руската секция при Рижкия комитет на РСДРП (б), от брой 26 (5 юли 1917 година) — орган на военната организация на XII армия при Рижкия комитет, а след това при ЦК на социалдемокрацията от Латишкия край. На 21 юли 1917 година бе спрян, но още след един ден — на 23 юли — вместо „Окопная Правда" започна да излиза весник „Окопный Набат", орган на обединената военна организация на социалдемокрацията в Латвия, който излизаше чак до завземането на Рига от германците. От 12 октомври издаването на „Окопный Набат" бе подновено в гр. Венден. От 29 октомври 1917 година вестникът доби предишното си название — „Окопная Правда". Оттогава вестникът излизаше без прекъсване до февруари 1918 година. — **89.**

34 „Солдатская Правда" — Болшевишки вестник, започна да излиза от 15 април 1917 година като орган на военната организация при Петроградския комитет на РСДРП (б), а от 19 май — като орган на Военната организация при ЦК на РСДРП (б). „Солдатская Правда" се ползуваше с голяма популярност сред войниците и работниците в Петроград. Работниците внасяха пари за издаването на вестника и безплатното му разпространяване сред войниците фронтоваци. Тиражът на вестника достигаше до 50 хиляди екземпляра, половината от които отиваха на фронта. През юлските дни на 1917 година, едновременно с „Правда", „Солдатская Правда" бе разгромен и спрян от Временното правителство; възобновен бе в първите дни след Октомврийската революция. Вестникът излизаше до март 1918 година. — **93.**

35 Печатница „Труд", в която се печатаха болшевишки вестници и книги, бе придобита от Централния комитет на РСДРП (б) на 22 април 1917 година. По призив на „Правда" за купуване на печатницата внасяха средства самите работници и войници. На 6 юли 1917 година печатницата бе разгромена от отредите на юнкерите и казаците. — 93.

36 Втората (извънредна) Петроградска общоградска конференция на болшевиките бе свикана на 1 юли 1917 година. На нея присъствуваха 145 делегати, които представляваха 32,200 членове на партията. Извънредното свикване на конференцията бе предизвикано от изострянето на политическото положение в Петроград и в страната във връзка със започналото настъпление на фронта, от опитите на Временното правителство да изведе от Петроград революционни полкове и да „облекчи" града от революционните работници и т. н. Във връзка със събитията на 3—5 юли заседанията на конференцията бяха прекъснати и подновени едва на 16 юли. Цялата нейна понататъшна работа протичаше под непосредственото ръководство на И. В. Сталин. — 95.

37 Извънредното съвещание в Москва — Московското държавно съвещание — бе свикано от Временното правителство на 12 август 1917 година. Мнозинството от участниците в съвещанието съставляваха представителите на помешчиците, буржоазията, генералитета, офицерството и върхушката на казачеството. Делегацията от Съветите и ЦИК се състоеше от меншевики и есери. На съвещанието Корнилов, Алексеев, Каледин и др. излязоха с програма за смазване на революцията. Керенски в своята реч заплашваше да смаже революционното движение и да пресече опитите за завземане на помешчическите земи от селяните. Централният комитет на болшевишката партия във възвание, написано от И. В. Сталин, призовава пролетариата на протест против Московското съвещание. В Москва болшевиките организираха в деня на откриването на съвещанието еднодневна стачка, в която участвуваха повече от 400 хиляди души. Протестни митинги и стачки ставаха в редица други градове. На разобличаването на контрареволюционната същност на Московското съвещание И. В. Сталин посвети редица статии (виж настоящия том, стр. 165, 171, 180, 184 и др.). — 98.

38 На 5 юли 1917 година от Хелзингфорс пристигна в Петроград делегация на моряците от Балтийската военно морска флота. Повод за пристигането на делегацията бе опитът на Временното правителство да използува корабите на Балтийската флота за борба срещу революционните кронщадски матроси, взели активно участие в демонстрациите на 3—4 юли в Петроград. На 7 юли по нареждане на Временното правителство балтийската делегация в състав от 67 души бе арестувана. — **99.**

39 Обезоръжаването на сестрорецките работници бе извършено на 11 юли 1917 година по нареждане на Временното правителство и със съгласието на есеро-меншевишкия ЦИК. На работниците бе даден ултиматум за предаване на оръжието със заплаха, че ще се прибегне до въоръжена сила. Членовете на заводския комитет на сестрорецкия оръжеен завод, болшевиките, бяха арестувани. — 99.

40 Декларацията, публикувана от Временното правителство на 8 юли 1917 година, съдържаше редица демагогски обещания, с помощта на които Временното правителство, есерите и меншевиките искаха да успокоят масите след събитията от 3—5 юли. Призовавайки към продължаване на империалистическата война, Временното правителство обеща да проведе на определената дата — 17 септември — избори за Учредително събрание, да разработи законопроекти за 8-часов работен ден, за социална осигуровка и др. Въпреки че имаше чисто формален характер, декларацията от 8 юли стана предмет на нападки от страна на кадетите, които като условие за своето влизане в правителството поставиха отменяването на тази декларация. — **104.**

41 Камковци — привърженици на Камков Б. (Кац), един от водачите на лявото крило на партията на есерите, оформило се наскоро след февруарската революция в 1917 година.—**106.**

42 Статията „Победа на контрареволюцията" бе поместена в кронщадския вестник „Пролетарское Дело" брой 5 от 19 юли 1917 година под заглавие „Тържество на контрареволюцията". — **114.**

43 Думи на Мула Хасан, туниски мавър, един от героите в трагедията на Ф. Шилер „Заговорът на Фиеско в Генуа" (Ф. Шиллер. Сочинения, т. II, изд. „Академия", 1936, стр. 260). — **117.**

44 А. Хендерсон — един от ръководителите на английската работническа партия (лейбъристи). В периода на Първата световна

война Хендерсон бе социал-шовинист, член на правителството на Лойд-Джордж.

А. Тома — един от ръководителите на френската социалистическа партия, социал-шовинист в периода на Първата световна война, влязъл в състава на френското правителство. — **117.**

45 Възванието „Към всички трудещи се, към всички работници и войници в Петроград“ е написано във връзка със събитията от 3—5 юли по поръчение на II Петроградска общоградска конференция на болшевиките. На 25 юли 1917 година (във вестника на първата страница погрешно е посочена дата 24 юли) възванието бе напечатано в „Рабочий и Солдат“, брой 2; на 1 август по искане на работниците и войниците то бе напечатано повторно в брой 8. — **119.**

46 Съвещанието на 21 юли, наречено от есерите и меншевиките „историческо“, бе свикано от Временното правителство във връзка с правителствената криза, предизвикана от излизането от състава на правителството на кадетите и от изявлението на Керенски за оставка. В съвещанието участвуваха представители на буржоазните и съглашателските партии. На съвещанието кадетите искаха създаване на правителство независимо в своите действия от Съветите и от демократическите партии, способно с помощта на репресии да възстанови „дисциплината“ в армията и т. н. Есерите и меншевиките се съгласиха на тези искания, като предоставиха на Керенски правото да състави ново Временно правителство. — **122.**

47 Думи от песните на американския поет-демократ У. Уитман (виж „Сборник революционных песен“, изд. на Петербургския комитет на РСДРП, 1916 г., стр. 9). — **123.**

48 Имат се предвид Петроградската извънредна общоградска конференция на болшевиките, състояла се на 1—3 и 16—20 юли 1917 година (виж бележка 36), и втората общоградска конференция на меншевиките, състояла се на 15—16 юли. — **125.**

49 Статията „Към избори за Учредителното събрание“ бе написана във връзка със започването на избирателната кампания за Учредителното събрание, изборите за което Временното правителство бе насрочило за 17 септември 1917 година. Първата част на статията бе напечатана в „Правда“, брой 99, на 5 юли 1917 година. Но тъй като след юлските дни „Правда“ бе спрян, печатането на статията бе преустановено. Едва на

27 юли 1917 година във вестник „Рабочий и Солдат", брой 4, статията бе напечатана изцяло. — **128.**

[50] Всеруски селски съюз — дребнобуржоазна организация, възникнала през 1905 година. Съюзът издигаше искане за политическа свобода, за свикване на Учредително събрание и за премахване на частната собственост върху земята. През 1906 г. Селският съюз се разпадна. През 1917 година Съюзът поднови своята дейност и на 31 юли свика Всеруски конгрес в Москва. Конгресът се изказа за даване пълна подкрепа на Временното правителство, за продължаване на империалистическата война, против завземане на помешчическите земи от селяните. През есента на 1917 година някои членове на Главния комитет на селския съюз участвуваха в репресиите против селските въстания. — **128.**

[51] Съветът на селските депутати от петроградския гарнизон, впоследствие преименуван в Петроградски съвет на селските депутати, бе създаден на 14 април 1917 година от представители на войсковите части и на някои предприятия в Петроград. Съветът си поставяше като основна задача борбата за предаване на цялата земя в ползуване от селяните, без откуп. Петроградският съвет на селските депутати водеше борба против съглашателската политика на Всеруския съвет на селските депутати, който се намираше под ръководството на десните есери. След Октомврийската социалистическа революция Съветът взе активно участие в организирането на Съветската власт в селото и в провеждането на декрета за земята. През февруари 1918 година, във връзка с демобилизирането на старата армия, Съветът прекрати своята дейност. — **130.**

[52] VI конгрес на РСДРП (болшевики) се състоя в Петроград от 26 юли до 3 август 1917 година. На конгреса бяха изслушани и разгледани докладите: политическият и организационният отчет на ЦК, отчетите по места, войната и международното положение, политическото и икономическото положение, професионалното движение, предизборната кампания за Учредителното събрание. Конгресът прие нов устав на партията и взе специално решение за организиране на младежки съюзи. И. В. Сталин излезе пред конгреса с отчетен доклад на ЦК и с доклад за политическото положение. Конгресът отхвърли троц-

кистките предложения на Бухарин и Преображенски, които се опитваха да провалят курса на партията към социалистическа революция, и прие резолюцията за политическо положение, предложена от И. В. Сталин. Конгресът насочи партията към въоръжено въстание, към социалистическа революция. — **134.**

63 Фридрих Адлер — един от водачите на австрийската социалдемокрация. През 1916 година, в знак на протест против войната, уби австрийския министър-председател Щюрка, за което през май 1917 година бе осъден на смърт. След излизане от затвора през 1918 година Адлер зае враждебна позиция по отношение на Октомврийската революция. — **135.**

64 На 4 юли 1917 година в работническите квартали бе разпространено следното възвание:

„Другари работници и войници от Петроград! След като контрареволюционната буржоазия явно се обяви против революцията, нека Всеруският Съвет на Р., В и С. депутати вземе цялата власт в свои ръце.

Такава е волята на революционното население на Петроград, който има право да доведе тази своя воля чрез мирна и организирана демонстрация до сведение на заседаващите сега Изпълнителни комитети на Всеруските съвети на Р., В. и С. депутати.

Да живее волята на революционните работници и революционните войници!

Да живее властта на Съветите!

Коалиционното правителство претърпя крах; то се разпадна, без да бъде в състояние да изпълни задачите, в името на които то бе създадено. Грандиозни, извънредно трудни задачи стоят пред революцията. Нужна е нова власт, която в единство с революционния пролетариат, революционната армия и революционното селячество решително би се заела с укрепването и разширяването на завоеванията на народа. Такава власт може да бъде само властта на Съветите на Р., В. и С. депутати.

Вчера революционният гарнизон на Петроград и работниците излязоха, за да провъзгласят този лозунг: „Цялата власт за Съветите!“. Ние зовем — това движение, избухнало в полковете и в заводите, да бъде превърнато в мирно, органи-

зирано изявяване волята на целия работнически, войнишки и селски Петроград.

Централен комитет на РСДРП
Петербургски комитет на РСДРП
Междурайонен комитет на РСДРП
Военна организация при ЦК на РСДРП
Комисия на работническата секция на
Съвета на Р. и В. депутати". — **140.**

55 „**Листок Правды**" излезе на 6 юли 1917 година вместо поредния брой на вестник „Правда", чиято редакция бе разгромена от юнкерите. В „Листок Правды", под заглавие „Спокойствие и самообладание" бе поместено възванието на Централния и Петроградския комитет на РСДРП (б) и на Военната организация на РСДРП (б). — **141.**

56 „**Живое Слово**" — вестник от булевардно-черносотнически тип, издаван в Петроград. През 1917 година водеше погромаджийска агитация против болшевиките; излизаше до Октомврийската революция. — **142.**

57 Печатният лист „Клеветниците под съд!" бе издаден от Централния комитет на РСДРП (б) след 5 юли и публикуван на 9 юли 1917 година във вестник „Волна", издаван от Хелзингфорския комитет на РСДРП (б). В листа се казваше: „Контрареволюцията иска по най-прост начин да обезглави революцията, като посее смут сред масите и ги насъска срещу най-популярните водачи, заслужили борци на революцията . . . Ние искаме от Временното правителство и Централния изпълнителен комитет на Съветите на работническите и войнишки депутати незабавно и гласно разследване на всички обстоятелства на подлия заговор на погромаджиите и наемните клеветници против честта и живота на водачите на работническата класа . . . Под съд клеветниците и разпространителите на клевети. На позорния стълб погромаджиите и лъжците! — **143.**

58 Безработен — псевдоним на Д. З. Мануилски. — **145.**

59 На 27 юли 1917 година заминаващите за фронта ешелони от украинския полк „Богдан Хмелницки" на станциите, съседни на Киев, и в самия Киев бяха подложени на обстрелване от страна на казаците и кирасирите*. — **150.**

60 Заповед № 1 бе издадена на 1 март 1917 година от Петроградския Съвет по искане на представителите на революцион-

* Гвардейците. *Бел. пр.*

ните войскови части, които донесоха за нарастващото недоверие на войниците към Временния комитет на Държавната дума и излъчената от него военна комисия.

На войсковите части (роти, дружини и т. н.) „Заповедта" предлагаше да избират войнишки комитети, да изпращат свои представители в Съветите на работническите и войнишки депутати, предаваше оръжието на военните части в разпореждане на войнишките комитети, разрешаваше да бъдат изпълнявани заповедите на военната комисия само в случаите, когато те не противоречат на заповедите и постановленията на Съвета на работническите и войнишки депутати и т. н. — **154.**

61 И. В. Сталин има предвид брошурата на Ленин „За лозунгите", написана през юли 1917 година (виж В. И. Ленин. Съчинения, том XXI, стр. 33). — **157.**

62 Статията „Против Московското съвещание" е написана от И. В. Сталин по поръчение на Централния комитет на РСДРП(б), който обсъди на 5 август 1917 година въпроса за Московското съвещание. ЦК реши да бъдат издадени резолюция и позив и да бъдат поместени в Централния орган редица статии по повод на Московското съвещание. Статията „Против Московското съвещание" най-напред бе публикувана като уводна статия в брой 14 на вестник „Рабочий и Солдат", след това на 12 август 1917 година в кронщадския вестник „Пролетарское Дело", а на 13 август в брой 1 на вестник „Пролетарий", като възвание на ЦК на партията. Освен това, статията „Против Московското съвещание" излезе във вид на позив".

Във възванието и в позива последните редове на статията бяха заменени със следните думи:

„Другари! Свиквайте митинги и вземайте протестни резолюции против „Московското съвещание"! Присъединявайте се към путиловци и организирайте днес в знак на протест против „съвещанието" събиране на суми в полза на гонения и преследвания партиен печат. Не се поддавайте на провокация и не правете днес никакви улични акции!" — **165.**

63 Въпросът за Стокхолмската конференция възникна през април 1917 година. Датският социалдемократ Боргберг пристигна в Петроград и от името на Обединения комитет на работническите партии в Дания, Норвегия и Швеция покани социалистическите партии в Русия да вземат участие в конфе-

ренцията в Стокхолм по въпроса за сключването на мир. Есеро-меншевишкият изпълнителен комитет, а след това и Петроградският съвет на Р. и В. Д. решиха да вземат участие в Стокхолмската конференция и да поемат инициативата за нейното свикване. VII (Априлската) Всеруска конференция на болшевиките се изказа решително против участието в Стокхолмската конференция, като разобличи нейния империалистически характер. На 6 август, на заседанието на ЦИК, по време на обсъждането на въпроса за Стокхолмската конференция се изказа Каменев с призив да се вземе участие в конференцията. Болшевишката фракция на ЦИК изрази несъгласието си с изказването на Каменев, Централният комитет на партията осъди неговата линия и взе решение да осветли в Централния орган възгледите на партията по този въпрос. На 9 август във вестник „Рабочий и Солдат" бе публикувана статията на И. В. Сталин „Още за Стокхолм", а на 16 август във вестник „Пролетарий" бе поместено писмото на В. И. Ленин „За изказването на Каменев в ЦИК по повод на Стокхолмската конференция". — **168.**

64 Изпълнителният комитет на Петроградския съвет на работническите и войнишки депутати през април 1917 година реши да изпрати делегация в неутралните и съюзните страни за подготовка на конференцията в Стокхолм. Първият Всеруски конгрес на Съветите на Р и В. Д. потвърди това решение на Петроградския съвет. Делегацията посети Англия, Франция, Италия и Швеция, където води преговори с представители на различните социалистически партии. Стокхолмската конференция не се състоя. — **168.**

65 Дълъг парламент — парламентът от епохата на английската буржоазна революция от XVII век, заседавал в продължение на 13 години (1640—1653). — **172.**

66 Така нареченото предварително или „частно съвещание на обществените дейци" се състоя в Москва на 8—10 август 1917 година. Съвещанието имаше за цел да обедини буржоазно-помешчическите кръгове и военщината и да изработи единна платформа за предстоящото Държавно съвещание. На съвещанието бе създаден контрареволюционният „Съюз на обществените дейци". — **173.**

67 Финландският сейм, свикан в края на март 1917 година, поиска осъществяване автономията на Финландия. След продължи-

телни и безрезултатни преговори с Временното правителство финландският сейм на 5 юли 1917 година прие „закона за върховната власт", според който властта на сейма се разпростираше върху всички страни от живота на Финландия, с изключение на въпросите на външната политика, военното законодателство и военното управление, подпадащи под ведомството на общоруските учреждения. На 18 юли 1917 година Временното правителство заяви, че приетият от сейма закон изпреварва волята на Учредителното събрание, и разпусна сейма. — 177.

68 Централната украинска рада бе създадена от украинските буржоазни и дребнобуржоазни партии и групи през април 1917 година. В навечерието на юлските дни бе организиран Генералният секретариат на Радата като висш управителен орган в Украйна. След разгромяването на юлската демонстрация в Петроград Временното правителство,провеждайки политика на национално потисничество, изключи от пределите на Украйна Донецкия басейн, Екатеринославщина и някои други райони на Украйна. Върховната власт в Украйна премина в ръцете на отделен комисар, назначен от Временното правителство. При все това, пред опасността от приближаващата се пролетарска революция, водачите на Радата се споразумяха скоро с Временното правителство, и Радата стана опора на буржоазно-националистическата контрареволюция в Украйна. — 177.

69 **„Известия на Петроградския съвет на работническите и войнишки депутати"** — вестник, започнал да излиза от 28 февруари 1917 година. След образуването на I Всеруски конгрес на Съветите на Централния изпълнителен комитет на Съветите на Р. и В. Д. вестникът стана орган на ЦИК и от 1 август 1917 година (от брой 132) излизаше под название „Известия на Централния изпълнителен комитет и на Петроградския съвет на работническите и войнишки депутати". През цялото това време вестникът се намираше в ръцете на меншевиките и есерите и водеше ожесточена борба против болшевишката партия. От 27 октомври 1917 година, след II Всеруски конгрес на Съветите, „Известия" стана официален орган на Съветската власт. През март 1918 година, във връзка с преместването на ВЦИК и на Совнаркома, издаването на вестника бе пренесено от Петроград в Москва. — 182.

70 На 19 август 1917 година германската армия започна пробиване на фронта при Рига. Руските войски оказаха енергична съпротива срещу противника, но върховното командуване в лицето на Корнилов даде нареждане за отстъпление, и на 21 август германците завзеха Рига. Рига бе отстъпена от Корнилов с цел да се създаде заплаха за революционния Петроград, да може да се изведат от Петроград революционните войски и да се улесни изпълнението на контрареволюционния заговор. — **183.**

71 **„Новое Время"** — вестник, излизал в Петербург от 1868 г.; орган на реакционните дворянски и чиновническо-бюрократически кръгове. От 1905 година стана един от органите на черносотниците. Спрян в края на октомври 1917 година. — **187.**

72 **„Русские Ведомости"** — вестник, излизал в Москва от 1863 г.; изразяваше интересите на либералните помешчици и на буржоазията. Спрян в 1918 година заедно с другите контрареволюционни вестници. — **200.**

73 Драйфусова афера — провокационен процес, организиран от реакционните кръгове във Франция; по този процес един офицер от френския генерален щаб, евреинът Драйфус, бе осъден в 1894 година от военния съд на доживотен затвор по явно фалшиво обвинение в шпионаж и държавна измяна. Развилото се във Франция обществено движение в защита на Драйфус разкри продажността на съда и изостри политическата борба между републиканците и монархистите. През 1899 година Драйфус бе помилван и освободен. През 1906 г., при ново разглеждане на делото, той бе оправдан — **212.**

74 „Times" („Таймс") — влиятелен вестник на английската едра буржоазия, издава се в Лондон от 1788 година. — **213.**

75 „Matin" („Матен") — буржоазен вестник, издава се в Париж от 1884 година. — **213.**

76 Статията „Или — или" с известни съкращения бе напечатана по-рано във вестник „Пролетарий", брой 10 от 24 август 1917 година, под название „Къде е изходът?" — **216.**

77 **„Русская Воля"** — буржоазен вестник, основан със средства на едрите банки; излизаше в Петроград от 15 декември 1916 година до 25 октомври 1917 година. — **219.**

78 Статията „Заговорът продължава" бе напечатана на 28 август 1917 година в брой 5 на вестник „Рабочий". През този ден, във връзка с бунта на Корнилов, вестникът излезе, освен

в обикновен брой, повторно — като извънредно издание на една страница. На следващия ден, 29 август, в брой 6 на „Рабочий" статията „Заговорът продължава" бе публикувана отново под заглавие „Политически отзвуци". — 225.

79 „Temps" („Тан") — буржоазен вестник, излизал в Париж от 1829 година до 1942 година с прекъсване от 1842 година до 1861 година. — 248.

80 Резолюцията на Петроградския съвет е публикувана във вестник „Рабочий Путь", брой 21 от 27 септември 1917 г. — 270.

81 Железопътната стачка бе проведена от 24 септември до 26 септември 1917 година. Железопътните работници и служащи искаха увеличение на работната заплата, установяване на осемчасов работен ден, подобрение на продоволственото снабдяване. Стачката обхвана всички железопътни линии в страната и протече при съчувствието и подкрепата на работниците от индустрията. — 271.

82 Декларацията от 14 август — програма на така наречената „революционна демокрация", бе обявена от Чхеидзе на Московското държавно съвещание от името на есеро-меншевишкото мнозинство на ЦИК на Съветите на Р. и В. Д., Изпълнителния комитет на Всеруския Съвет на селските депутати и други организации. Декларацията призоваваше към подкрепяне на Временното правителство. — 273.

83 Либерданци (или либердановци) — ироническо прозвище, утвърдило се за меншевишките водачи Либер и Дан и техните привърженици, след като в московския болшевишки вестник „Социал-Демократ", брой 141 от 25 август 1917 година, се появи един фейлетон от Д. Бедни под название „Либердан". — 273.

84 „Търговско-Промишленная Газета" — буржоазен вестник, излизал в Петроград от 1893 година до 1918 година. — 275.

85 „Общее Дело" — всекидневен вечерен вестник, издаван през септември — октомври 1917 година в Петроград от В. Бурцев. Вестникът поддържаше Корнилов и водеше бясна клеветническа кампания против Съветите и болшевиките. — 283.

86 II Всеруски конгрес на Съветите на Р. и В. Д. с участието на представители на околийските и губернски Съвети на селските депутати бе открит в Петроград на 25 октомври 1917 г. Конгресът имà всичко две заседания — на 25 и на 26 октомври. До момента на откриването на конгреса бяха пристигнали

649 делегата. Най-многобройната фракция на конгреса бе фракцията на болшевиките, която наброяваше 390 делегата. Меншевиките, десните есери и бундовците напуснаха конгреса малко време след неговото откриване, като се отказаха да признаят социалистическата революция.

II конгрес на Съветите обяви за преминаването на властта в ръцете на Съветите и образува първото Съветско правителство — Съвета на народните комисари. За председател на Совнаркома бе избран В. И. Ленин, за народен комисар по националностите — И. В. Сталин. — **311.**

87 Комисията или Изпълнителният комитет по отбраната на страната бе излъчен от съвещанието по отбраната, свикано от есеро-меншевишкия ЦИК на Съвета на Р. и В. Д на 7 август 1917 година. Изпълнителният комитет по отбраната на страната поддържаше военните мероприятия на Временното правителство, провеждани в интереса на буржоазно-помешчическата контрареволюция (извеждането на революционните войски от Петроград и т. н.) — **321.**

88 Става дума за резолюцията, написана от В. И. Ленин и приета от ЦК на РСДРП (б) на заседанието на 10 октомври 1917 година (виж В. И. Ленин. Сочинения, т. XXI, стр. 330). — **329.**

БИОГРАФИЧЕСКА ХРОНИКА

(март — октомври 1917 г.)

12 март.	И. В. Сталин, освободен от февруарската революция в 1917 година от туруханско заточение, пристига в Петроград.
14 март.	Статията на И. В. Сталин „За Съветите на работническите и войнишки депутати" е напечатана в брой 8 на вестник „Правда".
15 март.	На разширеното съвещание на Бюрото на ЦК на РСДРП (б) И. В. Сталин бива включен в редакцията на вестник „Правда".
16 март.	Статията на И. В. Сталин „За войната" е напечатана в брой 10 на вестник „Правда".
18 март.	Бюрото на ЦК на партията делегирва И. В. Сталин в състава на Изпълнителния комитет на Петроградския съвет на работническите и войнишки депутати.
	Статията на И. В. Сталин „За условията на победата на руската революция" е напечатана в брой 12 на вестник „Правда".
3 април.	На станцията Белоостров (финландската ж. п. линия) И. В. Сталин и М. И. Улянова с делегация на петроградските и сестрорецки работници и работнички посрещат завърналия се

	от емиграция В. И. Ленин и го придружават до Петроград.
4 април.	И. В. Сталин участвува в съвещанието на ръководните дейци на болшевишката партия и в обединеното заседание на болшевиките и меншевиките — делегати на Всеруското съвещание на Съветите, където В. И. Ленин изложи своите Априлски тезиси.
6 април.	И. В. Сталин участвува в заседанието на Бюрото на ЦК и се изказва при разискванията по въпроса за Априлските тезиси на В. И. Ленин.
8 април.	И. В. Сталин подписва декларация-протест против решението на Изпълнителния комитет на Петроградския съвет за поддържане на така наречения „заем на свободата".
14 април.	Статията на И. В. Сталин „Земята — за селяните" е напечатана в брой 32 на вестник „Правда".
14—22 април.	И. В. Сталин участвува в работите на Петроградската общоградска конференция на РСДРП (б).
18 април.	И. В. Сталин произнася реч „За Временното правителство" на първомайския митинг на Борсовия площад на Василевския остров.
	Статията на И. В. Сталин „Първи май" е напечатана в брой 35 на вестник „Правда".
20 април.	И. В. Сталин като член на Изпълнителния комитет на Петроградския съвет присъствува на съвещанието на членовете на Временното правителство и Временния комитет на Държавната дума с представителите на Изпълнителния комитет на Петроградския съвет на работническите и войнишки депутати в Мариинския дворец, свикано във връзка с нотата на Милюков от 18 април 1917 година.

24—29 април.	В. И. Ленин и И. В. Сталин ръководят работата на VII (Априлската) Всеруска конференция на болшевишката партия.
24 април.	И. В. Сталин държи на конференцията реч в защита на ленинската резолюция по текущия момент и бива избран в комисия за изготвяне на резолюция по доклада на В. И. Ленин.
29 април.	И. В. Сталин излиза на конференцията с доклад и заключително слово по националния въпрос. Бива избран за член на Централния комитет на партията.
4 май.	Статията на И. В. Сталин „Изостанали от революцията" е напечатана в брой 48 на вестник „Правда".
10 май.	И. В. Сталин участвува в заседанието на Петроградския комитет на РСДРП (б) и се изказва по въпросите за организационната структура на Петроградския комитет и за общинските избори.
14 май.	И. В. Сталин произнася реч по националния въпрос на концерта-митинг, устроен от естонския работнически и войнишки клуб на Василевския остров в зданието на Фондовата борса.
21, 24 и 26 май.	Статията на И. В. Сталин „Общинската кампания" е напечатана в 63, 64 и 66 броеве на вестник „Правда".
Май.	Учредява се Политбюро на Централния комитет на болшевишката партия, в чийто състав влиза И. В. Сталин, който оттогава е негов постоянен член.
3—24 юни.	И. В. Сталин присъствува на заседанията на I Всеруски конгрес на Съветите на работническите и войнишки депутати.

6 юни. В. И. Ленин и И. В. Сталин участвуват в разширеното заседание на ЦК на партията. Сталин подкрепя предложението на Ленин за организиране на мирна демонстрация на работниците и войниците.

На закрито заседание на Петроградския комитет на РСДРП (б), посветено на въпроса за демонстрацията, И. В. Сталин прави оценка на политическото положение в Петроград.

Нощта на 10 юни. В. И. Ленин и И. В. Сталин участвуват в заседанието на болшевишката фракция на I Всеруски конгрес на Съветите, а след това в заседанието на ЦК на РСДРП (б). По предложение на В. И. Ленин и И. В. Сталин ЦК взема решение за отменяване на определената за 10 юни демонстрация.

Късно през нощта В. И. Ленин и И. В. Сталин подготвят материали за „Правда" и директиви на ЦК във връзка с решението на последния за отменяване на демонстрацията.

13 юни. Статията на И. В. Сталин „Вчера и днес (Кризата на революцията)" е напечатана в брой 42 на вестник „Солдатская Правда".

15 юни. Статията на И. В. Сталин „За резултатите от общинските избори в Петроград" е напечатана в брой 1 на „Бюлетини на Бюрото по печата при ЦК на РСДРП".

16—23 юни. В. И. Ленин и И. В. Сталин ръководят работата на Всеруската конференция на фронтовите и тиловите военни организации на РСДРП(б).

17 юни. И. В. Сталин от името на Централния комитет на партията на болшевиките приветствува Всеруската конференция на фронтовите и тиловите военни организации на РСДРП (б).

Написаното от И. В. Сталин възвание на ЦК и ПК на РСДРП (б) „Към всички трудещи се, към всички работници и войници в Петроград" е напечатано в брой 84 на вестник „Правда".

20 юни. I Всеруски конгрес на Съветите избра И. В. Сталин за член на Централния изпълнителен комитет.

21 юни. И. В. Сталин изнася на Всеруската конференция на фронтовите и тилови военни организации на РСДРП (б) доклад „За националното движение и националните полкове". Конференцията приема предложената от И. В. Сталин резолюция по националния въпрос.

22 юни. На заседанието на Централния изпълнителен комитет И. В. Сталин бива избран от фракцията на болшевиките в Бюрото на ЦИК на Съветите на работническите и войнишки депутати.

На частното съвещание на членовете на ЦК, ПК и военната организация на РСДРП (б) И. В. Сталин докладва за подаденото в ЦИК заявление на болшевишката фракция, с искане на решителни мерки против нарастващата контрареволюция.

1—3 и 16—20 юли. И. В. Сталин и Я. М. Свердлов ръководят работата на втората (извънредна) конференция на петроградската организация на болшевишката партия.

3 юли. Под ръководството на И. В. Сталин Централният комитет на болшевишката партия взима редица мерки, за да въздържи масите от стихийно възникналата въоръжена демонстрация; когато се изяснява, че движението не ще може да бъде спряно, ЦК решава да вземе участие в демонстрацията, за да й придаде мирен и организиран характер.

4 юли.	И. В. Сталин на заседанието на ЦИК иска да бъде спряно разпространението на клевети против В. И. Ленин и болшевиките.
6 юли.	И. В. Сталин посещава Петропавловската крепост, където успява да убеди революционните матроси да се въздържат от въоръжени действия. И. В. Сталин успява да отмени заповедта на щаба на Петроградския военен окръг за прилагане въоръжена сила против матросите.
7—8 юли.	И. В. Сталин и Г. К. Орджоникидзе заедно с В. И. Ленин решават въпроса за излизането на Ленин от Петроград.
8—11 юли.	И. В. Сталин подготвя отпътуването на В. И. Ленин от Петроград.
11 юли.	И. В. Сталин и С. Я. Алилуев изпращат В. И. Ленин до Приморската гара, откъдето той с влак заминава до ст. Разлив.
11 юли — 7 октомври.	И. В. Сталин поддържа тясна връзка с В. И. Ленин, преминал в нелегалност, и по негови указания непосредствено ръководи дейността на Централния комитет на болшевишката партия.
15 юли.	Статията на И. В. Сталин „Стягайте редиците“ е напечатана в брой 2 на кронщадския вестник „Пролетарское Дело“.
16 юли.	На сутришното заседание на втората (извънредна) конференция на петроградската организация на РСДРП (б) И. В. Сталин излиза с отчетния доклад на ЦК за юлските събития и на вечерното заседание — с доклад за текущия момент и със заключително слово.
20 юли.	И. В. Сталин се изказва на конференцията при разискванията по въпроса за преизбиране на Петроградския съвет на работническите и войнишки депутати и по други въпроси.

20—23 юли.	И. В. Сталин пише възванието „Към всички трудещи се, към всички работници и войници в Петроград“, напечатано в брой 2 на вестник „Рабочий и Солдат“.
23 юли.	Статиите на И. В. Сталин „Какво се е случило?“ и „Победа на контрареволюцията“ са напечатани в брой 1 на вестник „Рабочий и Солдат“.
26 юли — 3 август.	И. В. Сталин и Я. М. Свердлов ръководят работата на VI конгрес на болшевишката партия.
27 юли.	И. В. Сталин излиза на конгреса с отчетния доклад на Централния комитет и със заключително слово.
30 юли.	И. В. Сталин изнася на конгреса доклад за политическото положение.
31 юли.	И. В. Сталин отговаря на въпросите, поставени от група делегати на конгреса, и произнася заключително слово по доклада за политическото положение.
31 юли — 3 август.	И. В. Сталин ръководи работата на излъчената от VI конгрес комисия по изготвянето на резолюция за политическото положение.
3 август.	И. В. Сталин докладва на конгреса резолюцията за политическото положение.
	И. В. Сталин бива избран за член на Централния комитет на болшевишката партия.
4 август.	Пленумът на ЦК на партията избира И. В. Сталин за редактор на вестник „Рабочий и Солдат“.
5 август.	Пленумът на ЦК на партията избира И. В. Сталин в тесния състав на Централния комитет.
6 август.	И. В. Сталин участвува в заседанието на тесния състав на Централния комитет на партията, на което се утвърждава резолюцията на

ЦК на РСДРП (болшевики) за московското съвещание.

8 август. Статията на И. В. Сталин „Против Московското съвещание“ е напечатана в брой 14 на вестник „Рабочий и Солдат“.

9 август. Статията на И. В. Сталин „Още за Стокхолм“ е напечатана в брой 15 на вестник „Рабочий и Солдат“.

13 август. И. В. Сталин по поръчение на Централния комитет на болшевишката партия организирва издаването на Централния орган на партията — вестник „Пролетарий“.

Статията на И. В. Сталин „Контрареволюцията и народите в Русия“ е напечатана в брой 1 на вестник „Пролетарий“.

16 август. Централният комитет избира И. В. Сталин в комисия по съставяне на резолюция за Стокхолмската конференция.

17 август. И. В. Сталин чете в помещението на Нарвския районен комитет на РСДРП (б) лекция за войниците на тема: „Социалдемокрацията и градските избори“.

18 август. Статията на И. В. Сталин „Истината за нашето поражение на фронта“ и „За причините на юлското поражение на фронта“ са напечатани в брой 5 на вестник „Пролетарий“.

22 август. Статията на И. В. Сталин „Период на провокации“ е напечатана в брой 8 на вестник „Пролетарий“.

25 август. Статията на И. В. Сталин „Или — или“ е напечатана в брой 1 на вестник „Рабочий“.

27 август. На заседанието на ЦИК се обявява написаната от И. В. Сталин резолюция на болшевишката фракция за политическото положение.

28 август.	Статията на И. В. Сталин „Ние искаме“ е напечатана в брой 4 на вестник „Рабочий“.
30 август.	И. В. Сталин взима участие в заседанието на Централния комитет на партията, на което е бил обсъждан въпросът за борбата с контрареволюционното корниловско въстание.
31 август.	И. В. Сталин взима участие в заседанието на ЦК, където е била обсъждана декларацията за властта. Централният комитет на партията възлага на И. В. Сталин да направи доклад на пленума на ЦК с оценка на момента.
	Статията на И. В. Сталин „Против съглашение с буржоазията“ е напечатана в брой 9 на вестник „Рабочий“.
Август — октомври.	И. В. Сталин редактира Централния орган на РСДРП (б), който излизаше под названия: „Пролетарий“, „Рабочий“ и „Рабочий Путь“.
6 септември.	Статията на И. В. Сталин „По свой пъть“ е напечатана в брой 3 на вестник „Рабочий Пут“.
9 септември.	Статията на И. В. Сталин „Втората вълна“ е напечатана в брой 6 на вестник „Рабочий Путь“.
15 септември.	На заседанието на Централния комитет на партията И. В. Сталин в противоположност на Каменев, който иска да бъдат изгорени писмата на В. И. Ленин „Болшевиките трябва да вземат властта“ и „Марксизмът и въстанието“, предлага те да бъдат разпратени за обсъждане в най-големите партийни организации.
17 септември.	Статията на И. В. Сталин „Цялата власт в ръцете на Съветите!“ е напечатана в брой 13 на вестник „Рабочий Путь“.
21 септември.	На заседанието на болшевишката фракция на Демократическото съвещание И. В. Сталин из-

насяя доклад, в който отстоява директивата на В. И. Ленин за бойкотиране на предпарламента.

23 септември. ЦК на партията утвърждава списъка на кандидатите от болшевиките за Учредителното събрание. В числото на кандидатите са В. И. Ленин и И. В. Сталин.

27 септември. Статията на И. В. Сталин „Правителство на буржоазната диктатура" е напечатана в брой 21 на вестник „Рабочий Путь".

28 септември. И. В. Сталин изнася на събранието на болшевиките от Василеостровския район доклад за Демократическото съвещание.

29 септември. Централният комитет на партията взима решение за публикуване списъка на кандидатите за Учредителното събрание по избирателни окръзи. Кандидатурата на И. В. Сталин се поставя в избирателните окръзи: Петроград, Екатеринослав, Закавказието, Ставропол.

Статията на И. В. Сталин „Ще чакате, но не ще дочакате. . ." е напечатана в брой 23 на вестник „Рабочий Путь".

5 октомври. И. В. Сталин участвува в заседанието на Централния комитет. По предложение на Сталин ЦК решава да свика в дните на заседанията на конгреса на Съветите на Северната област партийно съвещание с участието на членовете на ЦК, на петроградските и московски партийни работници.

8 октомври. И. В. Сталин посещава нелегално завърналия се в Петроград В. И. Ленин и обсъжда с него въпросите по подготовката на въоръженото въстание.

10 октомври. В. И. Ленин и И. В. Сталин участвуват в заседанието на Централния комитет на партията. ЦК приема резолюцията на В. И. Ленин за

въоръжено въстание и създава за ръководене на въстанието Политическо бюро при ЦК от седем души начело с В. И. Ленин и И. В. Сталин.

Статията на И. В. Сталин „Контрареволюцията се мобилизирва — гответе се за отпор“ е напечатана в брой 32 на вестник „Рабочий Путь“.

15 октомври. Статиите на И. В. Сталин „Изпит по нахалство“ и „Стачкоизменници на революцията“ са напечатани в брой 37 на вестник „Рабочий Путь“.

16 октомври. В. И. Ленин и И. В. Сталин ръководят разширеното заседание на ЦК на болшевишката партия. И. В. Сталин подлага на остра критика изказванията на предателите Каменев и Зиновиев по въпроса за въоръженото въстание. На заседанието бива избран Партиен център за ръководене на въстанието начело с И. В. Сталин.

20 октомври. И. В. Сталин участвува в заседанието на Централния комитет на партията; предлага да бъдат разгледани на пленума на ЦК писмата на В. И. Ленин за стачкоизменничеството на Каменев и Зиновиев.

И. В. Сталин участвува в първото заседание на Военно-революционния комитет на Петроградския съвет.

И. В. Сталин говори в Смолни на събранието на упълномощените профсъюзи в Петроград по въпроса за подготовката на въоръженото въстание.

21 октомври. И. В. Сталин участвува в заседанието на Централния комитет на партията. ЦК решава за

засилване влиянието на болшевиките в Изпълнителния комитет на Петроградския съвет да включи в неговия състав Сталин и Дзерджински; ЦК приема предложението на Сталин за изготвяне на доклади и тезиси за II Всеруски конгрес на Съветите: за земята, за войната, за властта (В. И. Ленин), за националния въпрос (И. В. Сталин); за ръководене на болшевишката фракция на конгреса биват излъчени Сталин и Свердлов.

24 октомври. В 11 часа сутринта излиза поредният брой на вестник „Рабочий Путь", в който е напечатана статията на И. В. Сталин „Какво ни е нужно?" с призив за събаряне на Временното правителство.

И. В. Сталин прави доклад за политическото положение на заседанието на болшевишката фракция на II Всеруски конгрес на Съветите.

Вечерта в Смолни пристига В. И. Ленин. И. В. Сталин го информира за хода на политическите събития.

24—25 октомври. В. И. Ленин и И. В. Сталин ръководят Октомврийското въоръжено въстание.

СЪДЪРЖАНИЕ

ЗАБЕЛЯЗАНИ ПЕЧАТНИ ГРЕШКИ

Стр.	*Ред*	*Напечатано*	*Да се чете*
265	5 отдолу	обороиците	оборонците
285	16 отгоре	необходимостта	необходимостта
291	13 „	Широкова, заявява	Широкова заявява
320	4 отдолу	осъществена	осъществен

ИЗДАТЕЛСТВО НА БЪЛГАРСКАТА
КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ

И. В. СТАЛИН
СЪЧИНЕНИЯ
том III

Превел: Лазар Младенов
Редактор: Юлий Бахнев
Контролен редактор: К. Панчев
Коректор: Анжел Зонана
Тираж: 30,000

Печатница на Бълг. комунистическа партия

СОФИЯ № 738 1949